

İKİ YILDA

TÜSAS

TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI

TÜSTAV

...

...

...

...

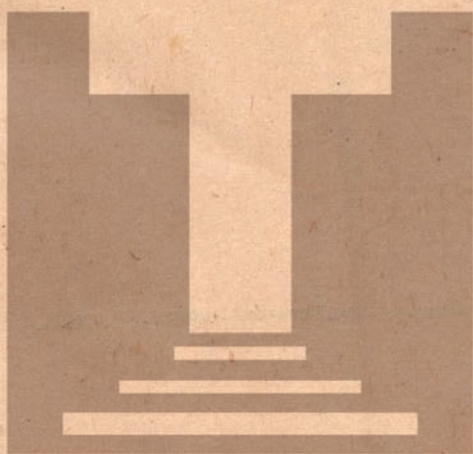
Türkiye Öğretmenler Sendikası Yayınları : 1

64/3490

TÜSTAV
Arşivi
Alpay BIBER
Koleksiyon

Türk öğretmen topluluğuna sunulur.

TÜSTAV

TÜSTAV

1947
TÜSTAV
1947

11/parç

İlk İki Yılda
Türkiye
Öğretmenler Sendikası
(TÖS)

1965 — 1967

TÜSTAV

Ankara
1967

Bu kitap, Türkiye Öğretmenler Sendikası Genel Merkezi tarafından hazırlanmış, 1967 yılı Ağustos ayında yayınlanmıştır.

TÜSTAV

Ö N S Ö Z

Bu kitapta Sendikamızın ilk iki yıllık çalışmalarını bulacaksınız. Bu dönem, TÖS'ün örgütlenme dönemidir. Onun için, harcanan zaman ve enerjinin pek çoğu örgütlenme çalışmalarına gitmiştir. Bunu belirtmemizin nedeni, yapılan çalışmaların ona göre değerlendirilmesini sağlamak ve TÖS'ün, bundan sonraki fonksiyonel dönemde, gerek üyeleri için, gerek meslek ve memleket için, bu kitapta görülenlerden çok daha fazla yararlı olabileceğine işaret etmektir.

Görüleceği üzere, TÖS, tamamen örgütlenme dönemi özelliğini taşıyan iki yıllık sürede bile üyelerine, meslek ve memlekete yarayışlı önemli hizmetlerde bulunmuştur. Bu hizmetler değerlendirilirken, ortada sendikal deneylerle kazanılmış maddî manevî olanakların bulunmaması ve 624 sayılı Yasanın gereksiz kısıtlamaları ayrıca göz önünde tutulursa, daha nesnel yargılara varmak mümkün olacaktır. Öte yandan, onlarca öğretmen sendikasının, TÖS'ün memlekete, mesleğe ve meslektaşına yaptığı hizmetlerden bir tekini bile bugüne dek başaramamış olması, değerlendirmede gözden ırak tutulmaması gereken başka bir noktadır. TÖS'ün çalışmalarını

böyle bir karşılaştırmadan geçirmek, aynı zamanda «tek örgüt, tek sendika» gerçeğinin yadsınması mümkün olmayan yararlarını saptamaya da yarayacaktır.

Bu kitabın başka bir amacı; Sendikamızın, öğretmenlerin onuruna yakışan ve Türk kamu oyununda kısa zamanda benimsenen kişiliğini bütünleyen ayrı ayrı çabaları dağınıklıktan kurtarmak ve gelecek çalışmalar için «kaynak» halinde sunmaktır.

Gösterilen çabaların ve sağlanan başarıların asıl sahibi Türk öğretmenidir. Bu inançla Sendikamızın ilk kitabını ona sunuyoruz.

Feyzullah ERTUĞRUL
TÖS Genel Başkanı

TÜSTAV

GİRİŞ

ANAYASA VE DEVLET PERSONELİ SENDİKALARI

Demokratik Yönetim düzeni kurabilmek için iki kez Meşrutiyet tecrübesi geçiren Türkiye'miz Kurtuluş Savaşı zaferiyle yeni bir devlet şekline kavuştu.

Atatürk'ün önderliği altında dört yıla yakın süren Kurtuluş Savaşı'nda Türk Ulusu, emperyalist politika ekiplerine unutulmaz bir tokat vurdu. Bu tokatın etkisi öylesine derin, öylesine anlamlı oldu ki, istilâcı devletler, tutarlı ve geçerli sayıp kullandıkları, işgal metod ve araçlarını değiştirmek zorunda kaldılar.

Öte yandan sömürge yaşamını, doğal bir olgu sanıp katlanan Asya ve Afrika ulusları için, egemenliğe, bağımsızlığa ulaşmanın yolu açıldı. Böylece fakirlik, bilisizlik ve umutsuzluk içi-

ne gömülmüş uluslar, Atatürk'ü örnek aldılar ve insanlık onurlarına sahip olma ve haklarını geri alma kavgasına giriştiler.

Beş kıtanın beşinde Türk Kurtuluş Savaşı'nın destanı, köleşmiş insanları silkindirip, tutsaklık boyunduruklarını parçalıyacak atılımlara yöneltirken, Türkiye yeniden bir karanlığa itiliyordu. Bu hal, okutulmamış toplumların kaderiydi. Atatürk bundan ötürü halkı okutmak istiyor ve böyle bir eğitim düzeyi arıyordu.

Halkı, en az İlköğretim çarkından geçirmek işini, Atatürk'ten devralanlar, köyün bağrında yetişip sızısını duyanlar Eğitim denemesini ve Köy Enstitüleri atılımını yaptılar. Böylece bilisiz kalmış toplumların kara kaderini ağartacak tılsımı yakalamak, ulusu karanlığa gömülmeğe kurtarmak için çarpınıyorlardı. Yücel'ler, Tonguçlar bu amaçla köye, köylü ile okul yaptırmışlardı.

Ama, I. Cihan Savaşı'nın toplu, tüfekli, zırhlı, uçaklı emperyalizmi II. Dünya Savaşı'nda başka kılığa girdi. Bu kez insancıl oldular. Barışçıl oldular. Unlu bulgurlu, sütlü mamalı dost oldular.

1950 de pespembe, dupduru başlayan demokrasimiz 1960 Türkiye'sini yalanlar, jurnallar ülkesi, özgürlük canbazlarının açık pazarı yapıvermişti. Bir yanda halkın gözünü bağlayıp at oynatan politika bağnazları, bir yanda da özgürlüğün tadını almış Atatürk kuşağı vardı. Türk egemenliğini ve bağımsızlığını gözetmekle yükümlü Türk ordusu vardı. İşte 27 Mayıs'ın güneşi bu ortamda doğdu.

TÜSTAV

VE 27 MAYIS'IN ARMAĞANI «TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI» derki:

— Başlangıç:

«Tarih boyunca bağımsız yaşamış, hak ve hürriyetleri için savaşmış olan;

Anayasaya ve hukuk dışı tutum ve davranışlarıyla meşruluğunu kaybetmiş bir iktidara karşı direnme hakkını kullanarak 27 Mayıs 1960 Devrimini yapan Türk Milleti;

Bütün fertlerini, kaderde, kıvançta ve tasada ortak, bölünmez bir bütün halinde, milli şuur ve ülküler etrafında tophyan ve milletimizi, dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi olarak milli birlik ruhu içinde daima yükseltmeyi amaç bilen Türk Milliyetçiliğinden hız ve ilham alarak ve:

«Yurtta Sulh, Cihanda Sulh» ilkesinin, milli mücadele ruhunun, millet egemenliğinin, Atatürk Devrimlerine bağlılığın tam şuuruna sahip olarak;

İnsan hak ve hürriyetlerini, milli dayanışmayı, sosyal adaleti, ferdin ve toplumun huzur ve refahını gerçekleştirmeyi ve teminat altına almayı mümkün kılacak demokratik hukuk devletini ve bütün hukuk ve sosyal temelleriyle kurmak için;

Türkiye Cumhuriyeti Kurucu Meclis tarafından hazırlanan bu Anayasayı kabul ve ilân ve onu, asıl teminatın vatandaşların gönüllerinde ve iradelerindeyer aldığı inancı ile, hürriyete, adalete ve fazilete aşık evlatlarının uyanık bekçiliğine emanet eder.»

Türk Ulusunun, çağdaş özgürlük yaşamını enginliğine yönelen 1961 Anayasası 46 maddesi ile devlet personeline de örgütlenme ufuklarını açtı.

Madde 46: «Çalışanlar ve işverenler, önceden izin almaksızın sendikalar ve sendika birlikleri kurma bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten ayrılma hakkına sahiptir.

Sendika ve sendika birliklerinin tüzükleri, yönetim ve işleyişleri demokratik esaslara aykırı olamaz.

Böylece meslek mensupları, özellikle çalışma koşullarının iyileştirilmesi, mesleki haklarının korunması, özlük haklarına saygı gösterilmesi yolunda güçlenmek için sendika kurma özgürlüğüne kavuştu.

Artık geriye dönük yönetsel görüş ne kadar direnirse dirensin 624 sayılı kanunu ancak 4 yıl geciktirebildi. Ve bir çok eksikliklerine rağmen gene de bir sosyal aşama olan 624 sayılı kanun çıktı. Bu kanun Devlet personel sendikalarını şöyle tanımlar:

Tanım:

Madde 1 — İşçi niteliğinde olanlar dışındaki kamu hizmeti personelinin ortak mesleki, kültürel, sosyal ve iktisadi hak ve menfaatlerini korumak, özellikle, mesleki gelişmeyi ve arala-

rındaki yardımlaşmayı sağlamak amacıyla kuracakları sendikalar hakkında bu kanun hükümleri uygulanır.

Bu sendikalar, «sendika» veya «meslek birliği» adı altında kurulur.

Kanun sendikalaşmış personele 10 madde ile yardımlaşma yollarını da açmıştır.

Madde 10 — Devlet personeli sendikası üyeliği sıfatı kalkmış olanların, Devlet personeli teşekküllerinin kurdukları kooperatifler ve yardımlaşma sandıklarındaki üyelik hakları ve toplu sigorta sözleşmelerinden doğan hakları, yapmış oldukları ödemeler oranında ve Devlet personel teşekküllerinin kurdukları kooperatifler ve yardımlaşma sandıklarındaki üyelik hakları ve toplu sigorta sözleşmelerinden doğan hakları, yapmış oldukları ödemeler oranında ve Devlet personel teşekküllerinin tüzüklerinde belirtecek şart ve süreler içerisinde saklı kalır.

Ve sendikaların yapabileceği ve yapamayacağı işler ile cezaı gerektiren hükümleri de bilmekte yarar vardır:

Faaliyetler:

Madde 13 — Devlet Personeli teşekküllerini, tüzel kişi olarak genel hükümlere göre sahip oldukları yetkilerden başka aşağıda belirtilen faaliyetlerde bulunabilirler:

a) Kamu hizmeti personelini ilgilendiren mesleki meseleleri mesleğin gelişmesini, üyelerin personel hukukundan doğan maddi ve manevi hak ve yükümlerini, meslekin ve üyelerin yararına en uygun şekilde halle çalışmak ve savunmak;

b) Personel hukukunu ilgilendiren mevzuat ve konular üzerinde incelemeler yapmak ve ilgili kurumlara tekliflerde bulunmak;

c) Kurumların, çalışma yerlerinin ve hizmetlerin verimliliği konularında görüşlerini bildirmek ve iş birliğinde bulunmak;

d) Daire ve büroların hizmete elverişliliği ve sağlık şartlarına ilişkin konularda tekliflerde bulunmak;

e) İstiyen üyelerine, personel hukukunu ilgilendiren durumlarında hukuki yardımda bulunmak

f) Üyelerinin tüketim, kredi ve yapı kooperatifleri kurması için teşebbüslerde bulunmak ve yardım etmek;

g) Yardımlaşma sandıkları kurmak;
h) Üyeleri adına toplu sigorta sözleşmeleri yapmak;
i) Üyelerinin müşterek hak ve menfaatlerinin takibinde ve-
ya hukuki yardıma ihtiyaç hallerinde üyelerini ve mirasçılarını
idari ve kazai her nevi ve derecedeki merciler önünde temsil
etmek ve ettirmek, dava açmak ve bu münasebetle açtığı dava-
dan dolayı husumete ehil olmak;

j) Üyelerinin mesleki bilgilerini ve yeterliklerini artıracak,
kültürlerini genişletecek konferanslar ve kurslar tertiplemek ve
benzeri faaliyetlerde bulunmak;

k) Kuruluş amaçlarına ve faaliyetlerine uygun yayınlarda
bulunmak;

l) Üyelerinin çocukları için kreşler ve yuvalar, emekli üye-
leri için ihtiyarlık yurtları ve konutları kurmak ve yönetmek;

m) Üyelerinin ve ailelerinin boş zamanlarını ve tatillerini
iyi ve faydalı şekilde geçirmeleri ve sağlıkları için, kâr amacı
gütmemek şartıyla, dinlenme yerleri ve spor alanları, parklar ve
kitaplıklar kurmak ve yönetmek;

n) Üyeleri arasında iyi münasebetlerin kurulmasını ve de-
vam ettirilmesini sağlayacak toplantılar ve eğlenceler tertiple-
mek;

o) Mevzuata ve amaçlarına uygun faaliyetleri ve görevleri
için gerekli her türlü malları edinmek.

Yasak Faaliyetler:

Madde 14 — Devlet personeli teşekkülleri:

a) Herhangi bir suretle siyasi faaliyette bulunamazlar;

b) Siyasi partilerden veya onlara bağlı teşekküllerden, 15
Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununa göre
veya esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanunu gereğince kurulan
veyahut kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu vasfını ta-
şıyan işçi ve işveren mesleki teşekküllerinden herhangi bir su-
retle maddi yardım kabul edemez; onlara maddi yardım yapa-
maz ve onların teşkilâtı içerisinde yer alamazlar.

c) Bir siyasi partinin adı altında kurulamazlar;

d) Hiçbir siyasi teşekkülün leh veya aleyhinde herhangi bir
davranışta bulunamazlar.

e) Üyelerine doğum ve ölüm halindeki dini törenler için gerekli sosyal yardımların yapılmasından başka hiçbir dini faaliyete giripemez ve katılamazlar;

f) Grev teşebbüs ve faaliyetlerini destekleyici davranışlarda bulunamazlar;

g) Gelirlerini mevzuatın ve tüzüklerinin gösterdiği amaç ve haller dışında harcıyamazlar;

h) Organlarının toplantı ve çalışmalarını, bu kanunun 2 nci maddesinde yazılı kurumlara ayrılmış yerlerde, çalışma saatleri dışında da olsa, yapamazlar;

i) Devlet personel hukukuna veya kamu hizmeti görevlilerine ilişkin mevzuatın uygulanmasına dair isteklerini açıklamak veya desteklemek amacıyla açık yer toplantıları ve gösteri yürüyüşleri yapamazlar;

j) Bakanlar Kurulundan bir kararnameyle izin almadıkça dış kaynaklardan hiçbir suretle yardım kabul edemezler;

k) Bakanlar Kurulundan bir kararnameyle izin almadıkça milletlerarası teşekküllere katılamazlar.

Bu kanunun 2 nci maddesine göre devlet personeli sendikası kurabilecek veya bu sendikalara üye olabilecek kimselerin memurluk vasfını esas alarak kuracakları veya üye olabilecekleri dernekler hakkında da bu maddede yazılı yasaklamalar uygulanır.

Bu kanunun 7 nci maddesinde yazılı Devlet personelinin memurluk vasfını esas alarak kuracakları veya üye olabilecekleri dernekler, bu kanunun 13 nci maddesinin (f), (g), (h), (ı), (m), (n) ve (o) bendlerinde gösterilenler dışında faaliyette bulunamazlar.

I - KURULUŞ

1 - TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI NEDEN KURULDU?

İşçiler ve işçi niteliğinde olanlar, demokratik ülkelerde ancak sendika aracılığı ile seslerini duyurabilir, sözlerini dinletebilirler. Öte yandan, isyancı birikme ve patlamaları önlemeleri bakımından ise, sendikalar demokratik yönetimin varlığından söz edilemez. Başka bir deyimle, sendikalar, demokratik yönetimlerde vazgeçilmez kamu kurumları arasında yer alır. 1961 Anayasasına kadar, Türk demokrasisi vazgeçilmez daha başka dayanakların yanında, sendika dayanağından da yoksundu. Türk öğretmeni bu tarihe kadar, demokratik baskı gurubu olma görevini, öğretmen dernekleri içinde ve bu derneklerin en üst organı olan T.Ö.D.M.F. aracılığı ile yapmıştır. Ama derneklerle ve

dernekler federasyonu ile, demokratik düzen için bir yapı taşı olabilmeyi yetersizliği ortadaydı. Bunu çok iyi bilen Türk öğretmenleri, yeni anayasamız devlet memurları için de sendika kurma hakkı tanıyınca, hemen harekete geçmiş ve Türkiye Öğretmenler Sendikasının, kanun çıkarılmaması için hazırlıklara girişmiştir. Bu hazırlıklar, T.Ö.D.M.F. nin Aydın, Antalya ve Eskişehir Kurultaylarında yapılmış ve tamamlanmıştır. Türk Öğretmeni bu kurultaylarda, yıllardan beri Türkiye T.Ö.D.M.F. nunda biriktirdiği gücünü, olduğu gibi Türkiye Öğretmenler Sendikasına aktarmayı yeğlemiştir. Sendikalaşma için bunun dışında tutulacak her yolu gereksiz ve hatta verimsiz, faydasız görmüştür.

T.Ö.D.M.F. KURULTAYLARININ SENDİKALAŞMA İSTEK VE ETKİNLİKLERİ

15. Kurultay: SAMSUN 1962

Anayasa'nın 46. maddesi gereğince öğretmenlerin sendikalaşması konusunda gerekli çalışmaların yapılması için TÖDMF. İcra Komitesi ve Yönetim Kuruluna görev verilmiştir. (16. Kurultay Kitabı Sayfa: 31)

16. Kurultay: ANTALYA 1963

İcra Komitesi ve Yönetim Kurulu Kurultayca Samsun'da verilen görevi yapmış ve hazırlanan sendika tüzük taslağını Genel Kurul'un tetkikine sunmuştur.

Bir yandan da Devlet Personel Sendikaları Kanunu çıkarılmasına çalışılmıştır. (TÖDMF 16. Kurultay çalışmaları Sayfa: 60 ve 82)

17. Kurultay: ESKİŞEHİR 1964

İcra Komitesi çalışma raporunda, sendika kanunu çıkarılması için çalışma yapıldığı, tasarıda görülen yetersizlikleri gi-

dermek üzere çabalar harcadığı belirtiliyor ve «16. Kurultay kararlarının ışığı altında «Türkiye Öğretmenleri Ulusal Sendikası Tüzüğü» de hazırlanmış bulunmaktadır. Kanun Tasarısı, Meclisten çıkıp yürürlüğe girer girmez uygulama alanına konulacak olan tüzüğümüz daha önce derneklerimize gönderilmiştir.» (17. Kurultay'a sunulan çalışma raporu Sayfa: 15) deniyor.

18. Kurultay: ADAPAZARI 1965

«Demokratik anlamda gerçek bir örgütlenme niteliğini taşıyan sendikalaşma konusu ve isteği, aydın ve bilinçli Türk öğretmenin gerçek bir amacı haline gelmiş bulunmaktadır. 16. Kurultaydan beri Federasyonumuz bu konu ile yakından ilgilenmiş, Anayasanın 46. maddesine göre çıkarılacak kanunun, demokratik esaslara göre çıkmasını sağlamak amacıyla büyük çabalar göstermiştir.

35. 36. sahifelerden,

«Bütün aksaklıklarına rağmen Anayasa teminatı ve ekonomik dayanışma olanağını getirmekte bulunan Sendikalar Kanununa göre kurulacak «Türkiye Öğretmenler Sendikası»nın meslek ve meslektaş sorunlarının çözümünde büyük yararlar sağlayacağı inancındayız.

Kurulacak sendikanın güçlü bir sendika olabilmesi için bütün öğretmenlerin tek bir sendika etrafında toplanmalarının zorunlu bulunduğu bütün derneklerimizin Milli Federasyonla birlikte en kısa bir zamanda sendika haline gelmesinin mesleğin geleceği ve meslektaşlarımızın sosyal güvenliklerini sağlamanın bir yolu olarak görülmesi inancını tekrarlarız.

Bugün öğretmenler Sendikası geçen kongrelerde alınan kararlar gereğince fiilen kurulmuş bulunmaktadır.

Geçen yıllarda saptanan kurucular, bölge ve il temsilcileri, Ankarada bulunan diğer temsilciler Öğretmenler Sendikasını bütün kanunî işlemlerini yaparak kurmuş bulunuyorlar.

Bu arkadaşlarımız, bu kongrede bulunan temsilcilerin, sizlerin şeref üyesi olarak sendikaya hemen katılmalarını sağlamak için gerekli hazırlıkları yapmış bulunuyorlar. Üye kayıt fişleri Federasyon bürosundadır.

Sayın temsilcilerin, işlerini yaptırımalarını rica ediyoruz.

En kısa zamanda tüm öğretmenlerin bir tek sendika etrafında toplanmaları için, hukuki temellerini de inceleyerek yaptığımız öneriler şunlardır:

a) Bütün derneklerin ve federasyonun en kısa bir zamanda bir tek sendikaya dönüşüm yapmaları gerekmektedir. Bunun için Federasyon tüzüğünde yapılmasını önerdiğimiz ve aşağıda açıklanan şekilde, her derneğin en kısa süre içinde tüzük değişikliği yaparak, sendikaya katılmak için hukuki bir hazırlık yapması ve bütün üyeleriyle sendikalaşması gerekmektedir.

Ancak, bu suretle güçlü bir sendika etrafında toplanmak olanağı sağlanacaktır.

b) Bazı kişilerin illerinde çeşitli düşüncelerle, lokal sendikalar kurma gibi yanlış bir yol tutmaları karşısında, Sayın Kurultay delegelerinin bu gibilerini uyarılmalarını meslek adına rica ediyoruz.

Az sayıda üyesi bulunan sendikalar hiç bir ekonomik güce sahip olamayacağı için üyelerinin, yukarıda kısaca saydığımız büyük parayı gerektiren ihtiyaçlarını sağlayamaz ve zorunlu olarak «sarı sendika» olmaktan kendini kurtaramaz. Sendikalaşmakta en büyük tehlikenin bu cinsten bölünmeler olduğunu, dünyada ve Türkiyede yapılan deneyler apaçık göstermiştir.

Baş olmak, sendika yöneticilerine verilecek ücretten faydalanmak veya başka etkilerle güçlü bir sendikaya engel olmak gibi durumlar karşısında, bütün meslektaşların uyanık olmasını, önemle öneririz.

c) Yanlış bazı hesaplarla bazı derneklerin sendikaya dönüşüm yapmada tereddüt göstereceği ve dernek olarak kalmayı isteyebileceği de belki görülecektir.

Bir tek sendika çatısı altında toplanacak olan yüzbinin aşkın öğretmeni gerek mesleki yönden ve gerekse her kademedeki öğretmenlerimizin kişisel aile hak ve ihtiyaçlarını güçlü bir şekilde sağlayabileceği düşüncesinin çok kısa bir zamanda gerçekleşeceği heyecanı içindeyiz.»

19. Kurultay: GAZİANTEP 1966

Yüce Kurultay Beşinci defa Sendikalaşma konusunda Federasyon'a şu direktifleri verdi:

«1 — En geç 20. Kurultay'a kadar Derneklerin Sendikalaşması yolunda ısrarlı ve fiili çaba harcanacaktır.

2 — Sendika kurulan yerlerdeki Derneklerin üyelerinin mahalli Türkiye Öğretmenler Sendikası şubelerine üye olmalarını sağlayacak sürekli çaba harcanacaktır.

3 — TÖDMF'nun yayın organı olan Öğretmenler Gazetesinin, 1966 - 1967 döneminde, şimdiye kadar olandan daha geniş olmak üzere, sendikalaşma hususundaki yayına önem vermesi ve bu maksatla her sahifenin yarısının TÖS'ün yönetiminde, sendikacılıkla ilgili konulara ayrılması sağlanacaktır.

4 — 1966 - 1967 döneminde sendika çalışmaları için TÖDMF'nun bütçesinden yeteri kadar para ayrılacaktır.

5 — Sendika ve Federasyonun aynı hizmeti görmede kuvvet ve zaman sarfına (double emploi) gidilmeyecek, bununla ilgili tedbirler alınacaktır.

6 — TÖS'ün gelişmesinde her iki kuruluşun da, müşterek gönüllü ve görevlendirici ekipler teşkil ederek bölgelere göre plânlı, programlı çalışmalar yapması ve bu çalışmaların sonuçlarını yayın organının her sayısında yayınlayarak yeni kazanılacak Sendika şubelerinin gösterilmesi sağlanacaktır.

7 — Yer darlığı nedeniyle, Federasyon'a ait iki daireden birisi TÖS'e verilecektir.

8 — 20. Kurultay'a fesih işlemi hazırlıklarının tam olarak yapılarak gidilmesi için de Yürütme Kurulu görevlidir.

TÖDMF'nin 19. Kurultay'ının «direktif mahiyetinde» ki bu kararlarının uygulama yöntemleri üzerinde ortaklaşa kararlar almak üzere Yürütme Kurullarımızın ortak bir toplantı yapmalarını uygun gördük, ve bu toplantıdan önce her iki kuruluşun Genel Sekreterleri arasında bir görüşme yapılmasını, bu görüşmede, Yürütme Kurulları ortak toplantısında konuşulacak konuların esaslarının saptanmasının yararlı olacağını düşündük. Bu amaçla TÖDMF Genel Sekreterini Sendikamıza çağırarak, 14.10.1966 günü, Genel Sekreterimizle Federasyon Genel Sekreteri birleştiler. Bu konuda bir görüşme yaptılar.

2 — T.Ö.S. NASIL KURULDU?

Türkiye Öğretmenler Sendikası tüzüğü hazırlandığında, 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanunu, tasarı olarak bile ortada yoktu. Kanun 8.6.1965 tarihinde kabul olundu. 8 Tem-

muz 1965 tarihinde de, Türkiye Öğretmenler Sendikası kuruldu. Kuruluş yeri Ankara olan Türkiye Öğretmenler Sendikasının genel merkezi de Ankara'dır. Türkiye Öğretmenler Sendikasının kurucu üyeleri, T.Ö.D.M.F. nun, 1962 - 1963 döneminden kuruluş yılına kadar geçen dönemlerde yönetim görevlisi olanlarla, bölge temsilcileridir. Kurucu üyeleri belirleyen karar kullatayda alınmıştır. Türkiye Öğretmenler Sendikasının kurucular toplantısı T.Ö.D.M.F. tarafından düzenlenmiş ve bu toplantıya yüze yakın öğretmen katılmıştır. Bu öğretmenler Türkiye Öğretmenler Sendikasına önce üye olmuşlar, sonra kendi aralarında yürütme ve yönetim kurulu üyelerini seçmişlerdir.

Bir sendikanın üyelerine, her gün, her yönden yararlı olabilmesi için, aşılması zorunlu bir dönem vardır. O da ilk örgütlenme dönemidir. İlk örgütlenme dönemi, sendikacılıkta, fonksiyonel dönemden ayrı bir yerdir. Bir kez, ilk örgütlenme döneminin baş sorunu, her üyenin, hak ve çıkarını sağlamaya yetecek sayının, en alt sınırına ulaşma sorunudur. Bu dönemde, bir yurtlar açmasını, üretim, tüketim, yapı kooperatifleri kurmasını, sendikadan, diyelim ki toplu sigorta sözleşmeleri yapmasını, nı beklemek, elde un, yağ, şeker olmadığı halde helva yapılabilirliğini sanmak değin güllünc olur. Hemen burada bir de şu düşünülün ki, hepimiz sendikacılığı yeni yeni öğreniyoruz. O nedenle sendikacılığımızda bilgisi, görgüsü, becerisi olan eleman darlığı da söz konusudur.

Ama haber verelim ki, sendikamız fonksiyonel döneme geçmiştir. Umarız ki, sendikacılık bilincine varabilmiş her öğretmen, Türkiye Öğretmenler Sendikasının üye ve şube sayısını kendi çevresinde hızla arttırabilmek için, olanaklarını sonuna dek kullanacaktır. Böylelikle Türkiye Öğretmenler Sendikası daha etkin fonksiyon evresine geçmiş olacaktır. Yapılacak işler ise kaba çizgileriyle aşağıdadır.

1 — Ekonomik YÖNDEN:

a) Taşınır, taşınmaz mallar edinecek, bunları üyelerin yararına işletecektir.

b) Tüketim, kredi ve güvenlik hizmeti görecektir olan Yardımlaşma Kooperatifi kurulmuştur.

c) Ders kitaplarının basım, dağıtım, satış işleri üzerinde durulacaktır.

d) Ders araçları yapımı ve satımı ile uğraşacak, ekonomik gücünü bu yoldan da oldukça geliştirebilecektir.

e) Öğretmen çocukları için yurtlar, öğretmenler için dinlenme evleri açacak, öğretmen çocuklarına burslar verecektir.

f) Üyelerin disiplin sorunları ile de uğraşacaktır. Bir olaya konu olan üye için, işverenden ayrı olarak soruşturma yapacak, gerekiyorsa işveren makama itiraz edecektir. Durumun düzeltilmesini sağlayacaktır.

g) Nakil - tayin ilköğretim kurullarına üye verilmektedir.

h) Türkiye Öğretmenler Sendikası ve onun şubeleri, kesimlerinde yapılan tayin, nakil, becayiş işlemlerinin, üyelerinin yararları doğrultusunda yapılması için çalışmakta bu işlerle ilgili komisyonlarda yeteri kadar üye bulunduracak önlemleri almaktadır. Böylece olabilecek kayırma ve haksızlıklar önlenecektir.

i) Üye öğretmenlerin çalıştıkları işyerlerindeki sağlık koşullarının, iş kollarının iyileştirilmesine çalışacaktır. Ders saatlerinin, üyelerin iş gücü olanaklarından çok olmamasına çalışmaktadır.

k) Personel hukuku ile ilgili bilimsel araştırmalar yapacaktır.

Bir sendikanın sağlayacağı yararların tümünü önceden saptamak mümkün değildir. Ancak özetle şunu belirtelim ki, Türkiye Öğretmenler Sendikası, Türk öğretmeni için en yeterli giyim, beslenme ve barınma olanakları sağlayacak biricik öğretmen sendikasıdır.

TÜSTAV

3 — KURULUŞ DÖNEMİ

Sendikanın kuruluşunu izleyen ilk yıl, daha çok bir örgütlenme, yerleşme ve toparlanma dönemi diye tanımlanabilir. Bu dönemin çalışmaları ve etkinlikleri 1966 yılında yapılan ilk genel kurula sunulmuş çalışma raporunda belirtilmiştir.

TÖS YÜRÜTME VE YÖNETİM KURULLARININ BİRİNCİ GENEL KURUL TOPLANTISI İÇİN HAZIRLADIKLARI ÇALIŞMA RAPORU

7 Haziran 1966

İlk Genel Kurulumuz

TÖS'ün ilk olağan Genel Kurul Toplantısı, Kuruludan bir yıl sonra yapılıyor. Bundan sonraki toplantılar iki yılda bir yapılacaktır. İlk toplantının bir yılda yapılması hakkındaki hüküm Tüzüğümüzün son geçici maddesinde yazılıdır. Bu toplantıda sizlere kuruluş dönemi olarak değerlendirdiğimiz bir yılın çalışmalarını anlatacağız. Sizler bu çalışmaları gözden geçirdikten sonra, Sendikamızın daha güçlenmesi ve etkili hale gelmesi için tüzük, yönetmelik, bütçe, örgütlenme çalışmaları yapacak, ileriye ait gerekli tedbirleri alacaksınız. Böylece, mesleki örgütçülükte tarihsel bir görev yapmış olacaksınız. Değerli çalışmalarınızdan dolayı, Türkiyede Öğretmenliğin ilk ve en büyük sendikasını yaratan sizler, öğretmen ailesinin gelecek üyeleri tarafından sevgiyle anılacaksınız. Yürütme ve Yönetim Kurullarınız olarak buna candan inanıyoruz.

Çalışmalarımızı sıralamadın önce, Sendikamızın doğuşu, gelişimi, şimdiki durumuyla ilgili bazı genel açıklamalar yapmayı gerekli buluyoruz. Bunları daha önce şube ve bölge toplantılarımızda dinlemiş olsanız bile, uzun bir yolculuğun birinci yılında, bu ana ilkeleri en keskin çizgileriyle yeniden gözden geçirmekte ve onları iyi bellemekte sayısız faydalar vardır.

Önce, Niçin Sendika?

Biliyorsunuz, mesleğimiz 1965 yılına kadar, Cemiyetler Kanunu hükümleriyle kurulmuş, dernekler ve onların birleştiği olan Federasyonlarla temsil ediliyordu. Öğretmenliği bu şekilde temsil eden çalışan örgütler halâ vardır. Ama bu temsil, kanuni sebep-

lerden dolayı, gerektiği kadar güçlü değildir. Cemiyetler Kanununun 12. maddesi, «Öğretmenlik» sıfatıyla ve bu mahiyette bir dernek kurmamızı bile yasaklamaktadır.

«Devlet, Hususi İdareler ve Belediyelerle devlete bağlı kurumlardan maaş veya ücret alanlar, buldukları için sıfat ve mahiyetiyle cemiyet kuramazlar.»

Bu sebeple, mevcut dernekler, bu kanunun kaçamaklarından faydalanarak yaşamakta; ya da «Yardımlaşma» gibi maaşlı ifadelerle bürünmektedirler. Böyle dernekler, idarecilerin baskısı altında ve her zaman kapatılmak korkusu içinde yaşarlar. Cesaret gösteremezler. Hatta göze çarparız, dikkati çekeriz endişesiyle malî bakımdan güçlenemezler.

Söz konusu kanun, 15. maddesiyle, birden fazla amaçla dernek kurmayı da yasaklamaktadır. Bu kadar çok üyesi ve o kadar da sorunu bulunan öğretmenlik ailesini tek amaçlı derneklerle, onların birleştiği federasyonlarla temsile çalışmak, onların elini, kolunu, hattâ dilini bağlamak olurdu.

Cemiyetler Kanunu bu engelleri korken, 8 Haziran 1965 tarihinde ve 624 sayılı Sendikalar Kanunu da, dernekler için yeni kısıtlamalar getirdi. Bildiğiniz gibi bu kanun, 13. maddesiyle sendikaların yapabileceği işleri (a) dan (o) harfine kadar sıraladı; 14. maddesiyle (a) dan (k) ye kadar da yasakları saydı. Önce şu var; Sendika için yasak olan, dernekler için de yasaktır (14. madde, k bendi). Yine aynı bendin üçüncü paragrafına göre kanun, dernekleri, sendikaların yapabileceği (15) çeşit işten sadece (7) çeşidiyle serbest bırakmakta, ötekileri kesin bir şekilde yasaklamaktadır. Yani bu kanuna göre dernekler ve onun birleştiği Federasyonlar, a) Bizim personel hukukumuzdan doğan maddi manevi hak ve yükümlerimizi savunamazlar. b) Bu konular üzerinde inceleme yapıp ilgili kurumlara tekliflerde bulunamazlar. c) İş yerlerinin ve işin verimliliği konusunda görüşlerini bildiremezler, d) Daire ve büroların sağlık şartları hakkında tekliflerde bulunamazlar. e) İsteyen üyelerine hukuki yardımda bulunamazlar. i) Üyelerinin müşterek hak ve menfaatlerinin takibinde veya hukuki yardıma ihtiyaç hallerinde üyelerini ve mirasçılarını idari ve kazai her nevi ve derecedeki merciler önünde temsil edemezler, ettiremezler, dâva açamazlar. j) Üyelerinin mesleki bilgilerini ve yeterliklerini artıracak, kültürlerini genişletecek konferanslar, kurslar tertipleyemezler, ben-

zeri faaliyetlerde bulunamazlar. k) Kuruluş amaçlarına ve faaliyetlerinin uygun yayınlar yapamazlar.

Kanundan aynı ifadelerle aktardığımız bu yasaklardan dolayı dernek ve federasyonların şimdiki çalışmalarının yarısından çoğu, derhal durdurulabilir. Dernek ve Federasyonlar böylece yedi bent halinde belirtilen «çerez» işlerle meşgul olmaya terkolunurlar. Bu yasakların demokratik olmadığını biliyoruz. Ama ne yapalım ki, «kanuni» derler.

Anayasa yürürlüğe girdikten hemen sonra, onun 46. maddesindeki hükme dayanarak sendika kurma hazırlıklarına giren TÖDMF, 624 sayılı kanunun dernekler için getirdiği bu yasakları gördükten sonra, hızla harekete geçti ve derneklerden 130 kadar temsilci çağırdı. Bu çağrıya katılan bizler, 90 öğretmen, TÖDMF'nin hazırladığı Tüzüğü benimseyerek 8 Temmuz 1965 günü Ankara'da bu sendikayı kurduk.

Niçin TÖS?

Öğretmenlik mesleği, çeşitli merciler ve ağızlar tarafından türlü şekillerde tarif edilmekte ve gösterilmeğe çalışılmaktadır. Hattâ 657 sayılı Personel Kanunu da, öğretmenleri böyle doğruluğu su götürür bir görüşe göre parçalamış ve sınıflandırmıştır. Aslında, ve özellikle sendikacılık açısından öğretmenlik, tek işvereni olan, mensupları aynı Bakanlık tarafından işe alınan, işten çıkarılan, cezalandırılan, yeri değiştirilen, terfi ettirilen veya ettirilmeyen, başı dışı, gözü, kalbi aynı şartlarla hastalanan, çocukları aynı hak ve istekle okumak için koşan, ayrılıklarına kıyasla benzerlikleri pek çok olan bir meslektir. Öğretmenler, hangi öğretim kesiminde çalışırlarsa çalışsınlar, milletin çocuklarını ve yetişkinlerini aynı milli eğitimin ilke ve amaçlarına göre yetiştirirler. Yorulmaları yıpranmaları bir ve sorumlulukları ortaktır. Cahillik hepsinin ortak düşmanıdır. Ve öğretmenler her yıl belli günlerde, belli kimselerden aynı pohpohlari, aynı nutukları dinlerler. Öğretmenlerin, hükümet programlarında sadece bir cümlelik yerleri vardır, bazan yoktur!

Sayısı 121.000 olan bu insanların, tek sendika halinde kafa- larını ve kasalarını birleştirip bir hak savaşına girmeleri akla en uygun yoldur. İkileşmek, hattâ içten bazı psikolojik sürtüş- melere, dıştan devamlı etkilere kapılarak parça bölük sendika- lara heveslenmek, bu mesleğin gücünü kıracak ve işveren tem- silcisi durumunda olan kimselere fırsat verecektir. Böylece bi- zim personel hukukundan doğan mali ve sosyal haklarımız tas- tamam alınmadığı gibi, milli eğitim yöneticileri karşısında ge- rekli ağırlık gösterilemediği, zaman zaman hakkımız ve görevi- miz olan denetim yapılamadığı için, mesleğin problemleri çözü- lemez, memleketin eğitim ihtiyaçları istenilen zamanda ve özlü- lükte karşılanamaz. Öğretmenlik mesleği eğer bir tek sendika ile temsil edilmezse, parça bölük sendikalar ekseriya birbirlerine düşer veya düşürülürler, çalışma yıllarını faydasız tartışmalar- la, birbirlerini yıpratarak geçirirler. Daha acısı, mali güçleri parçalanır, hastalandıkları zaman beşkurusu bir araya kolay kolay getiremez, haksızlığa uğradıkları zaman iki avukat tuta- maz haklarını korumak için gerekli sayıda Avukat ve hukuk- çuyu devamlı olarak çalıştıramazlar. İl ve ilçe merkezlerinde mesleklerine yakışır, kendi malları bir yerleri olmaz; kiracılık- tan kurtulamazlar. Başkentte, hemen hemen başka her mesle- ğin bir «merkez-evi» olduğu halde onlar uğrayacak, toplantı ya- rılır. Öğretmenlik bu metotla kısa vadeli birkaç başarı kaza- pacak yer bulamazlar. Çocuklarının okuması için yurt, hastala- rının bakılması için işler bir sistem, yorgunluklarının gideril- mesi için ucuz, uygun ve sessiz bir yayla, göl kıyısı, deniz kıyısı bulamazlar. İç ve dış gezi imkânları, yabancı ve yerli meslek- daşlarıyla işbirliği imkânları yok denecek kadar az olur. Doğum ölüm, evlenme, görünmez kaza hallerinde, devletten hakları olan ilgiyi göremedikleri için ortada kalırlar. Parça bölük sendikalar, ekseriya, birbirlerini atlatmağa çalışarak işveren karşısında bir göze girme yarışına girerler, açık veya örtülü pazarlıklara otu- rurlar; her ekip değişmesinde münasebetleri baştan başlatıp yükseltmek gerekir; ve öğretmenliğin ağırlığından; önünde ce- ket düğmelenir, yüksekliğinden bilerek bilmeyerek tavizler ve- rilir. Öğretmenlik bu metotla kısa vadeli birkaç başarı kazan- sa bile, uzun vadede zarar eder. Böylece, Milli eğitimin asli un- suru olan öğretmenler, etkilerini gösteremedikleri için, memle- ket yeni uyku dönemlerine girer. En basit dertlerin giderilmesi için yüzyıllar gerekir.

Bazı meslekdaşlarımızın ayrı sendikalar fikrini savunmalarına destek olan her öğretim kesiminin kendine özel problemleri bulunduğu, bunların genel karakterli bir sendikada gereğince ele alınamadığı görüşünü haklı bulmuyoruz. Birlik içinde bu problemleri ele almak ve çözmek için çok çareler vardır.

Bu yüzdendir ki TÖS, menşe, mevki, meyil sosyal görüş, inanç ayrılıklarının üstüne çıkarak ilkokullarda çalışan meslekdaşlarımıza kadar bütün öğretmenleri tek örgütte toplamağa yönelmiş, birleştirici, kaynaştırıcı bir sendika olmuştur. Bir yıl gibi kısa bir süre içinde bunun gereğini anlatmış ve çalışmalarlarıyla birliğin faydalarını meslekdaşlarımıza göstermiştir.

İlk Çalışma Yılı - Plân

Kurucuların seçtiği ilk Yürütme ve Yönetim Kurulu olan bizler, yetkileri size devredeceğimiz bugüne kadar; yapılacak işleri, izlenecek yolları, kullanılacak metod ve teknikleri kuruluş toplantısında ortaya atılan ve TÖDMF'nun Adapazarı Kurultayında beliren görüşlerden çıkarmağa çalıştık. Buna göre,

1) Gereksiz masraflardan sakınmak için merkezde TÖDMF; il ve ilçelerde ona bağlı derneklerle yanyana ve mümkünse aynı çatılar altında çalışacaktık. Dernekler ve Federasyonlar yapılacak bu paralel çalışma, Federasyonun 1966 Gaziantep Kurultayına kadar sürdürülecek, o kurultayda Federasyon; temsilcilerinin oylarıyla kendini feshederek, taşınır taşınmak mallarını, borç ve alacaklarını Sendikaya ve onun şubelerine devredecekti. Sendika o tarihe kadar il ve ilçelerde mümkün olduğu kadar çok şube açacak, üye sayısını artıracaktı. Gaziantep Kurultayına kadar şube açılan yerlerde Dernekler feshedilmeyecekti, Sendika iyice güçleninceye kadar iki örgüt elele çalışacaklardı.

2) İlk yıl, bir Kuruluş Dönemi olarak değerlendirilecek, merkez ve şube örgütleri için bir çerçeve meydana getirilecek; tüzük, uygulama içinde denenecek, aksayan noktalar, karşılaşılan zorluklar çözüm yollarıyla birlikte Birinci Genel Kurul toplantısına getirilecekti.

3) Kuruluş çalışmalarına paralel olarak sendikanın yapacağı ve ilgililere yaptıracağı mutad işlere de el atılacak, bunlardan mümkün olanlar yapılarak meslekdaşlarımızın mağduriyeti önlenecekti. Bu arada Personel Kanunu ile ilgili meselele-

rimiz izlenecek, bir hukuk bürosu kurularak haksızlığa uğrayan meslekdaşlarımız idari ve adli merciler önünde savunulacaktı. Ölenlere, kaza görenler, hastalanan ve darda kalanlara yardım edilecek; bu yardımlar için gerekli ölçü ve ilkeler bulunacak, tecrübelerle birlikte Genel Kurul huzuruna getirilecekti.

4) Sendika çalışmaları hakkında geziler, toplantılar ve yayınlar yapılarak meslekdaşlarımız arasında sendikacılık görüş ve bilincini berrak ve güçlü bir hale getirecekti.

5) İkinci çalışma dönemi için Bütçe ve Plân taslağı hazırlanacak, Genel Kurulun incelemesine ve onayına sunulacaktı.

Uygulama :

Üst üste yaptığımız toplantılarla meydana gelen bu plân, 5 kişilik Genel Merkez Yürütme ve taşrada bulunan 10 kişilik Yönetim kurulunun gayretleriyle aksatılmadan gerçekleştirilmiştir. Huzurunuzda bunun ayrıntılarını açıklamadan önce Yürütme ve Yönetim Kurullarımızın ilk ve son durumlarına dokunacağız.

İlk gün Yürütme Kurulumuz, Fakir Baykurt (Genel Başkan); Dursun Kut, Dursun Akçam (Sayman), Fezullah Ertuğrul ve Hayrettin Uysal'dan meydana gelmişti. Sonradan Dursun Akçam, izinle yurt dışına gittiği, Hayrettin Uysal milletvekili seçildiği, Dursun Kut rahatsızlandığı ve Hayrettin Uysal yerine yedekten gelen Tahsin Saraç işlerinin çokluğu sebebiyle çekildiler. Kurulun son durumu, Fakir Baykurt, Aydın Aydemir, Sadrettin Eyüboğlu, Fezullah Ertuğrul ve Mehmet Emirali-oğlu'dur.

Talip Apaydın, Mehmet Özgüçlü, İ. Safa Güner, Veli Demiröz, Maksut Doğan, Behzat Ay, Mustafa Şanlı, Refat Özkan, Süleyman Kandemir ve Mevlut Kaplan'dan meydana gelen Yönetim Kurulunda bir değişiklik olmamıştır.

Mahmut Işık, Ahmet Kamacı ve Kâzım Eke'den meydana gelen Denetleme Kurulu; Rauf İnan, İ. Hakkı Kaytanlı ve H. Hüseyin Saygılı'dan meydana gelen Onur Kurulu aynı kalmıştır.

Sendika - Federasyon İlişkileri

Özetlediğimiz çalışma plân ve programına göre, dernekler ve Millî Federasyon ile münasebetlerimiz birlik ve beraberliği

koruma esasları içinde devam etmiştir. Bunun için üç ortak toplantı yapılmış, bunların ilki olan 8.9.1965 gnüku toplantıda bir protokol imzalanarak bütün dernekler ve sendika şubelerine gönderilmiş, böylece işbirliği, fiilen şubeler ve dernekler çapında genişletilmiştir. Biz bu protokole Gaziantep kongresine kadar bağlı kalmak için gayret sarfettik. Bundan sonrası sizin bileceğiniz bir husustur. Şu noktayı da memnurlukla belirtelim ki, sendikanın gelişmesi, üye ve şube sayısının artması konusunda derneklerimiz ve onların birleşigi TÖDMF de protokole bağlı kaldı. Bu suretle, Genel Merkez olarak yer kirası vermedik, uzun süre Federasyonla aynı dar yeri paylaştık ve Federasyon yeni aldığı iki daireye taşınınca boşalttığı yere yerleştik. Aynı kolaylığı % 90 ölçüde şubelerimiz de derneklerden gördüler. Bu konuda daha fazla durmak lüzumu yoktur, Gaziantep kurulduğunda, Sendika konusunda yapılan görüşmeler sizi aydınlatmış olacaktır.

Kuruluş Dönemi:

Bir yıl içinde tasarlandığı kadar şube açılmış ve üye sağlanmıştır. Raporun hazırlandığı 7 Haziran 1966 tarihindeki durum, şube sayısı: 257, üye sayısı: 20.000 dir. Bu sonucun alınmasında sendikacı ve dernekçi meslekdaşlarımızın, öğretmen arkadaşlarımızın, temsilcilerimizin, yönetim krulu üyelerimizin gayretleri rol oynamıştır. Bildiğiniz kaynaklardan gelen engelleme, korkutma teşebbüsleri, bilinçli öğretmenlerin atılışlarıyla, kolay denilecek bir şekilde kırılmıştır. Sendikacılığı, aktif politikacılık, hattâ hükümete, devlete karşı zararlı bir hareket olarak anlayan eksik ve yanlış bilgili yöneticiler, Midyat, Canakkale, Rize, Artvin Giresun, Ordu, Sinop, Bolu, Edirne, Urfa ve Maraş dışındaki il ve ilçelerde etkin olamamışlardır. Ümidimiz o ki, ikinci çalışma döneminde bütün bu mukavemet unsurları kırılacak sendikamız daha da yaygınlaşacaktır. İlçelerde ve komşu illerde şube açılması konusunda şube yönetim kurulları toplu gezi ve ziyaretler tertipleyerek yeni şube kuruluşlarının formalite ve işlemlerini tamamlamışlar, kardeşliğe varan işbirliği örnekleri göstermişlerdir. Böylece başlangıçta TÖS için gerekli görülen çerçeve yaratılmış, hattâ çerçevenin önemli bir kısmı doldurulmuştur. Çünkü 20.000 üyeli, iyi işleyen sendika, küçümsenecek bir varlık değildir. Ayrıca sendikanın organları, kurumları her geçen gün daha belirgin hale gelmekte ve işe yaramaktadır.

Örgütlenme sırasında karşılaştığımız bir husus bizi çok düşündürmüştür. O da şudur: Büyük şehirlerdeki, özellikle Ankara, İstanbul, Bursa ve Adana'daki meslekdaşlarımız, örgütlenme konusunda gereken canlılığı göstermediler. İstanbul şubemiz ilk kongresinden sonra bir hamle yapmışa da, durum halâ parlak sayılmaz. Keza ortaokul ve liselerde çalışan meslekdaşlarımız da her yerde aynı canlılığı göstermediler. Yüksek okul ve üniversitelerden de umulan yankıyı duyamadık. Bu noktalar için, Genel Kurulunuzun çare araştırması ve görevlendireceği yeni kurullara direktifler vermesi yerinde olacaktır.

Genel Merkez Örgütü

Genel Merkez; bir idare âmiri, bir uzman muhasip, bir büro memuru, bir hizmetli, şimdilik bir ücretli ve altı gönüllü Avukattan meydana gelme Hukuk Bürosu, beş gönüllü uzman doktordan kurulu Sağlık Servisi ile çalışmaktadır. Genel Merkez her gün, gündüz saatlerinde açık bulundurulmakta, telefonumuz şubelerin ve üyelerin sorularına, danışmalarına cevap vermektedir. Gelen ve giden evrak, cevaplama, dosyalama, takip, sağlam bir sisteme bağlanmış, aksaklıklar önlenmiştir. Genel merkezin 11 ay içinde evrak sayısı, teksirler, bildiri ve haber mektupları hariç, gelen 1849, giden 2452 dir. Bu işler başlangıçta uzun süre tek memurla yürütülmüş, sonradan bugünkü personele devredilmiştir.

Tüzük:

TÖS'ün bugüne kadar kullandığı tüzük, kurucular tarafından, önümüzde birikmiş sendikacılık tecrübesi yokken hazırlanmış, deyim yerinde ise, nazari bir tüzüktür. Bunun bir yıllık uygulamadan sonra bazı düzeltmelere tâbi tutulmasını ve zenginleştirilmesini tâ baştan gerekli görüyorduk. Nitekim, şimdi o noktaya gelmiş bulunmaktayız. Tüziğümüz, yardımlar ve özellikle şube açılmasıyla ilgili hükümleri bakımından, düzeltilmeğe muhtaçtır. Bunun için bir değişik teklifi huzuruza getirilmektedir. Ciddi bir komisyon ve genel kurul çalışması isteyen bu işe, gerekli ilgiyi göstereceğinize inanıyoruz.

Tüzük komisyonunun tarafımızdan hazırlanan ve uygulanan şubeler ve temsilciler yönetmeliklerini de gözden geçirmesinde fayda görüyoruz.

Bölge Temsilcileri

Örgüt çerçevesinin bir unsuru olan Bölge Temsilcilikleri konusunda kısa bir açıklama yapacağız. Bölge temsilcileri Yürütme ve Yönetim Kurullarınca, bir çalışma dönemi için atanmaktadır. Tüzükte bunların sayısı hakkında bir hüküm yoktur. Taşrada oturan Yönetim kurulu üyeleri de temsilci sayıldıklarına göre, temsilci sayısı 50-60, hattâ 70-80 olabilir. Temsilciler, Genel Kurul üyesidirler; oy hakları vardır. İlerde, Yönetim ve Yürütme Kurulları temsilciliği bir seçim unsuru olarak düşünmeye meyledebilirler. Bunu ve hizmeti düşünerek, isabetli bir sayıda karar kılınmasını gerekli buluyoruz. Tüzük teklifine bizim koyduğumuz ve şimdiye kadar işlettiğimiz sayı 30 dur. Bunun 10 tanesi Yönetim kurulu üyesi, 5 tanesi genel merkez emrinde teftiş yetki ve amacıyla çalıştırılacak hukukçu; 15 tanesi de gerçek bölge temsilcisi olacaktır. Ve Genel Kurulda temsilcilerin 20 oyu bulunacaktır. Karar sizlerindir.

Personel Kanunu Meselesi

Sendikamız bir yandan kuruluşunu genişletirken, bir yandan da karşılaştığı mutad işleri ele almış, izlemiş ve mümkün olanları sonuçlandırmıştır.

Personel Kanunu ile öğretmenlerin durumu, bizim ve Milli Federasyonun görüşlerimize aykırı; ve öğretmenliği parçalayıcı bir şekilde biçimlendirilmek istenmiştir. Öğretmenlik aslında tek dereceli, tabanda ayrı ve tavanda bir; ömürleri enerjileri elverdikçe en yüksek tavan göstergesine çıkmayı hak etmiş bir meslek sınıfı olduğu halde, bu parçalama, Bakanlığın gevşek tutumundan ve Devlet Personel Dairesi ilgililerinin eğitim konusunda yanlış bilgi ve görüş sahibi oluşlarından ileri gelmiştir. Bunun için gerekli teşebbüsler yapılmış, fırsat ve imkân bulunun her noktada, ilgililer uyarılmak istenmiştir. Böylece durumda ufak tefek gelişmeler sağlanmıştır. Ama kesin sonuç henüz alınmamıştır. Kanuna göre, bizim sınıf tüzükleri hakkında, bu tüzükler Danıştayın onayına sunulmadan önce görüş bildirme hakkımız vardır. Hükümetin başka alanlardaki meşguliyeti Personel Kanunu uygulamasını geciktirdiği için, çalışmalar henüz bu safhaya ulaşmamıştır. Tüzükler resmen bize geldiği zaman görüşlerimizi bildirecek durumdayız. Bunun için komisyonlar kurulmuştur.

Hukuk İşleri

Sendikamız kurulduğu günden beri, şube ve genel merkez yöneticilerimiz, üyelerimiz ve meslekdaşlarımız, zaman zaman, idari, adli ve politik baskılara maruz kaldılar. Bunlar hakkında mümkün olan tedbirleri aldık. Arkadaşların durumlarını avukatlarımız ve Hukuk Büromuz aracılığı ile adli ve idari yargı mercilerine götürdük. Diyebiliriz ki, bu işler normal olarak çalınan bir sisteme bağlanmıştır.

Genel merkezde takip edilen davalardan başka, il ve ilcelerde de davalarımız vardır. Bunlara bazan mahallinde tutulan avukatlarla, bazan genel merkezce gönderdiğimiz hukukçularla katılmaktayız. Mahallinde tutulan avukatların ücretleri de çok kere ve tamamen Genel Merkezce ödenmektedir. Sendikamız, bilhassa hukuk işleri konusunda titiz anlayış ve takip sahibidir. Hukuki yardıma ihtiyacı olan her arkadaşımızın davası takip edilecek, avukatı tutulacaktır. Kararlıyız.

Bu konuda halli gereken bir problem, gezme kabiliyeti olan bir teftiş ve tahkik bölümü kurulmasıdır. Şubelerin veya üyelerin Genel Merkeze bildiren tedbir istediği konular, bir kere ve seri olarak bu bölümün incelemesinden geçirilmeli, tedbir ondan sonra alınmalıdır. Dar bir ilçe çerçevesinde cereyan eden olay karşısında, üyenin veya şubenin subjektif davranması mümkün ve tabiidir. Bunu önlemek, sendikamızın prestiji ve alacağı sonuç bakımından son derece önemlidir. Genel Kurulumuzun bu noktayı dikkate alacağına inanıyoruz.

Sağlık Mesalemiz

En önemli sorunlarımızdan biri, sağlık konusudur. Önce şunu belirtelim ki, öğretmenlik mesleğinin yıllardan beri ertelenmiş problemlerinin, bir iki çalışma döneminde çözmek mümkün değildir. Ayrıca, sağlık konusu, sendikamızın fiilen yükleneyeceği bir hizmet sayılır mı, sayılmaz mı? Bizce Devlet, çalıştırdığı memurun, hattâ memur olmasa bile, her yurttaşın sağlığından sorumludur. Gerekli tedbirlerin devlet tarafından alınmasını kârunlar istemektedir. Bu konuda sendikamızın takınacağı esas tavır, devletin, veya Millî Eğitim Bakanlığının alması gereken tedbirlerden eksik bırakılanlar varsa, bunların savaşını yapmak ve başarı sağlamak olmalıdır. Bize, «Öyleyse Sağlık Servisini niçin kurduunuz?» sorusu sorulabilir. Sağlık servisi, Ankara ve taş-

radaki meslekdaşlarımızın yakınları için kurulmuştur. Esas görevi tedavi değil, muayene ve rehberliktir. Şimdilik gönüllü bir ekiple yürütülen bu hizmetin yakında genişletilmesi de gereklidir. Sendikamızın esas savaşıyla bu servisin ilişkisi azdır. Görüşümüzü birkaç örnekle belirteyim.

1) Malatya ve Muğla'dan iki meslekdaşımız, devlet tarafından ayrı ayrı tarihlerde, iki ayrı hastaneye yatırılmış, tedaviye alınmıştır. Bu arkadaşlar ailelerinden uzakta, yeni masraflara mecbur kalmışlar, borçlanmışlardır. Sendika bunlara destek olmuştur. Bu arkadaşlığın ve kardeşliğin gerektirdiği bir dayanışmadır. Sendika bunu her zaman yapacaktır.

2) Şimdi en karakteristik örneğe geliyoruz: On sekiz yıl kırdemi olan köy öğretmeni üyemiz Hasan Bozyokuş, Ankara Tıp Fakültesi Hastahanesinden, beyinde tümör dolayısıyla, İsveç'te tedaviye tâbi tutulması şeklinde rapor almıştır. Rapor Sağlık Bakanlığınca da onaylanmıştır. Bu üyemiz Bakanlığa başvurduğu zaman, «Gönderemeyiz, çünkü ödeneğimiz yoktur» cevabını almıştır. Millî Eğitim Bakanlığının meselâ, lüzumsuz ve değersiz yayınlar için yüzbinlerce liralık ödeneği vardır da, on sekiz yıllık öğretmenin tedavisi için on sekiz kuruş ödeneği yoktur! Meslekdaşımız aynı zamanda, İlkokul Öğretmenleri Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığına başvurmuş, ama 18 yıldır üye bulunduğu sandıktan da «Artık sağlık işlerine karışmıyoruz!» şeklinde negatif cevap almıştır. Hasan Bozyokuş, çaresizlik içinde altı aylık üyesi olduğu sendikaya koşmuştur. Elbirliğiyle Başkanlığa başvurduğunda oradan 10.000 lira alınmış, yol ve ilk harcamalar karşılanarak arkadaşımız İsveç'e gönderilmiştir. Hemen hastahaneye yatırılan arkadaşımızın işleri oradaki Elçiliğimizce koğuşturulmuş; ameliyat ve tedavi masrafı olarak 2.500 dolar Sendikamızdan istenmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığı yine sükut etmişler, iş bizim başımıza kalmıştır. Sendikamız Federasyonun verdiği 3600 lirayı da ekleyerek 2.500 doları İsveç Büyük Elçiliğimize postalamıştır. Ayrıca Stocholm'daki Öğretmenler Sendikasına bir mektup yazarak ilgilerini rica etmiştir.

Şimdi: Sendika, doğrudan doğruya kendisine ait olmayan bu görevi niçin yüklenmiştir? Her hastamızı böyle sendika mı tedavi ettirecektir? Eğer zaruret olursa, evet, sendika tedavi ettirecek, bunun için isterse 100.000 lira gereksin, parayı esir.

gemeyecektir. Hasan Bozyokuş'un durumunda öyle olmuştur. Arkadaşımız ortada kalmıştır; «Tedavisini bırakalım, Bakanlığa görevini kabul ettirmek için uğraşalım.» diyemeyiz. Bugün Stocholm'de yatmakta olan arkadaşımız için biz her masrafı yapacağız. Ve sonunda Devlet Şûrası'na dâva açacağız. Devlet Şûrasından alacağımız ilâm, bundan sonraki bütün problemlerimizi köküyle halledecektir. Doğru savaş, kanuni savaş, kanaatimizce budur. Bu savaşta başarıya ulaşacağımıza inanıyoruz.

Yardımlar

Sendikamız bundan başka ölen meslekdaşlarımızın ailelerini, kaza görenlere, darda kalanlara para yardımları yapmaktadır. Bu yardımları, isim açıklamayı aklımızdan geçirmiyoruz. Bu konudaki harcamalar, «Hesaplar» bölümünde toplam olarak belirtilmiştir. Genel Kurul gerekli görürse, yardım listesini bir komisyona inceletebilir.

Bundan başka, darda kalan meslekdaşlarımız sendikadan ödünç para isteğinde de bulunmaktadırlar. Biz bunların bir kısmını karşıladık. Meseleyi ciddi bir şekilde halletmek için daha büyük tedbirlerin alınması, meselâ, bir sandık veya kredi kooperatifinin kurulması yerinde olacaktır. Ayrıca karşılıksız yardımlar için, ölçülerin ve ilkelerin, yüce kurulumuzca incelenmesi gerekmektedir. Biz bir yönetmelik teklifi hazırlamış bulunuyoruz.

Sendikacılık Bilincinin Yayılması

Bütün bunları yapar ve yürütürken, bir yandan da meslekdaşlarımız arasında Sendikacılık bilincinin yaratılması için gayretler gösterilmiştir. Bu amaçla yapılanlar şunlardır:

a) Genel Başkan, Genel Sekreter, Genel merkez görevlisi veya temsilcisi arkadaşlarımızca geziler yapılmış, gidilen yerlerde bölge toplantıları düzenlenerek açıklamalar yapılmış, sorular cevaplandırılmıştır. Bu dönemde gezilen yerler şunlardır: Kızılcahamam, Gereede, Bolu, Düzce, Akçakoca, Adapazarı, Geyve, İstanbul, Trakya; Beypazarı, Polatlı, Elmadağ, Kırıkkale, Karabük, Adana, Denizli, İzmir, Balıkesir, Bursa, Eskişehir, Elazığ, Malatya... Buralarda yapılan toplantılardan bazılarında çevre il ve ilçelerden dernek ve sendika yöneticisi arkadaşlarımız da katılmışlardır. Ayrıca, bölgelerde, temsilci arkadaşlarımız da

toplantılar tertiplemişlerdir. Bu geziler ve toplantılar daha fazla olabilirdi, fakat yöneticilerin asıl görevleri daha fazlasına imkân vermemiştir.

b) Zaman zaman Ankara'da toplanan meslekdaş gruplarıyla da temas temin edilerek kendileriyle sendikacılık konusunda sohbetler düzenlenmiştir. İlköğretim müfettişleri kursu; Program Geliştirme seminerleri, Millî Eğitim Müdürleri toplantılarından bu amaçla faydalanılmıştır.

c) Yayın işleri konusunda Haber Mektupları, bildiriler ve basın toplantılarıyla yetinilmiştir. Haber Mektuplarımız bol sayıda bastırılarak derneklere ve şubelerimize gönderilmiş, etkin olmuştur. Gazete çıkarılması konusu, çok arzu edildiği halde, Genel Merkezce ele alınmamıştır. Federasyonun çıkardığı gazeteden devamlı olarak faydalanmak da teknik güçlükler yüzünden mümkün olmamıştır. Bir gazete çıkarmaktan sakınılmasının sebebi şudur: Bildiğiniz gibi böyle gazeteler, para ve personel ister. Çok kere, sanıldığının aksine karşılık da getirmezler. Millî Federasyon böyle bir gazeteyi kurmuş ve ciddi masraflara girmiştir. Aynı öğretmen ailesinin sınırlı bütçesinden yeni bir gazete masrafı yapmak, bize ekonomik görünmedi. Gaziantep Kurultayında Federasyon konusunda müsbet-menfi bir karar verileceğine göre o güne kadar bekleyebilirdik. Gaziantep Kurultayından sonra Federasyonun gazetesini devralmak veya yeni bir gazete çıkarılması yoluna gitmek daha doğru olacaktır. Belirtelim ki bir gazeteye duyulan ihtiyaç gerçekten büyüktür.

Hesaplar

Sendikamız ilk günlerde çetin hesap zorlukları içinde bulunuyordu. Bu zorlukları, TÖDMF'den alıp sonra geri verdiğimiz 5000 lira ile gidermeğe çalıştık. Ama şubelerimiz açılıp üyeleri-miz çoğaldıkça, sıkıntılarımız giderilmiş gerekli harcama ve yardımlara başlanmıştır.

Bildiğiniz gibi, sendikamız, üyelerinden girişte 10, sonra her ay 5 TL almaktadır. Beş liranın 2 lirası şubede kalmakta, 3 lirası Genel Merkezce gönderilmektedir. Giriş ödentileri şubelere bırakılmıştır. Genel Merkez paylarının, şimdiki haliyle, düzenli olarak bize intikali, her şubemiz tarafından hassasiyetle yerine getirilmemiştir. Halâ, bu kurala uymayan şubelerimiz vardır.

Eskiden kalma bazı alışkanlıkların sendikacılıkta derhal bırakılması şarttır. Eğer bu sağlanamazsa, sendika kısa zamanda bir boş kovna döner, etkili ve faydalı olamaz. Hesapların düzen tutulması, paranın tam tahsili ve titiz bir ölçüye harcanması, şimdiden dikkatle izlenecek bir ilke olmalıdır.

Kuruluştan 31 Mayıs 1966 gününe kadar olan Gelir ve Gider durumu şudur:

Getir

1. Üye ödentileri ve Federasyonun Verdiği	187,117.65
2. Kuruluş 31.12.1965 e kadar Banka faizi	175.69
TOPLAM	187,293.34 T.L.

Gider

1. Federasyona olan borcun ödenmesi	5,000.00
2. Üye ödentilerinin şubelere iadesi (fazlalık)	1,1694.00
3. Muhtelif Borçlular	8,660.20
4. Demirbaşlar	14,375.00
5. Genel Masraflar	74,281.39
6. 31.5.1966 Banka ve Kasa mevcudu	83,282.75
TOPLAM	187,293.34

Kampanya Hesabı

Sendika hesaplarından ayrı olarak tutulan bir hesap da, başlangıçta açılan yardım kampanyasının gelir ve gideridir. Sonradan vazgeçilen bu kampanya için toplanan 2,463.50 TL. sendika üyesi olmayan meslekdaşlarımızın eşlerine ve çocuklarına paylaştırılmıştır.

Genel Masrafların Dökümü

Yukarıda «Gider» bölümünde 5 numara ile gösterilen Genel masrafların dökümü de şöyledir:

1. PTT	4.954,46
2. Kırtasiye	5.220,35
3. Matbua	9.412,50
4. Gazete	280,00
5. Çiçek	685,00
6. Kira	615,00
7. Ücretler	15.832,82
8. Sigorta	1.556,25
9. Vergi	1.440,88
10. Isı - Elektrik	1.178,45
11. Seyahat	9.373,29
12. Temsil	3.068,85
13. Telefon	1.788,30
14. Yardım	15.370,35
15. Türü	3.504,35
TOPLAM	
	74.281,39 T.L.

31 Mayıs 1966 dan toplantı tarihine kadar olan hesap durumu ayrıca takdim edilecektir. Bununla ilgili Denetleme Raporlarını, keza ayrıca dinleyeceksiniz. Hesaplar konusunda belirteceklerimiz bu kadardır. Geniş bilgi istenirse arz edilecektir.

Bütçe ve Plân

Bundan sonraki olağan Genel Kurul toplantısı iki yıl sonra yapılacağına göre, Kurulunuzun bu toplantıda iki yıllık bütçe ile çalışma plânını da kabul etmesi gerekmektedir. Genel Merkezin hazırladığı taslağın incelenip olgunlaştırılması için bir komisyon seçilmesini gerekli görüyoruz. Taslak, komisyona hemen sunulacaktır.

Bütçe ve plânla ilgili bazı durumları bilmenizde fayda görüyoruz. Meslekdaşlarımızın hemen hepsi, il ve ilçelerde kiralık lokallere yerleşmişlerdir. Sendikamızın şubesi bulunan her yerde, barınacak yerler edinmesi, böylece, kiracılıktan kurtulması genel bir arzudur. Bu arzuyu anlıyor ve takdir ediyoruz. Ancak bu kadar büyük ölçüdeki bir işe, henüz esas ilkeler bulunmada sendika olarak girişmek mümkün değildir. Bunlar için öncelik

Ve sıra ne olacaktır? Nasıl binalar yaptırılacak veya satın alınacaktır? Ayrıca, Genel Merkez için de bir binaya, özellikle bir toplantı salonuna ihtiyaç vardır. Buna nasıl ve ne zaman başlamak uygun olacaktır

Tesisler

Bazı şubelerimiz şimdiden birtakım ekonomik teşebbüslere heveslenmekte, bunun için gerekli tesisleri kurmaya çalışmaktadır. Lâpseki şubemizin yazlık dinlenme kampı teşebbüsünü müsbet karşıladık ve Genel Merkez olarak desteklemeğe karar verdik. Bu konuda ilgili tarafla gerekli anlaşmayı da yaptık. Bu kampın meslekdaşlarımıza yararlı olacağını umuyoruz.

Pansiyon

Genel Merkez, öğretmen çocuklarının barınması ve bakılması için Ankara'da bir pansiyon kurma işini ele almıştır. Bina araştırmasını, toplantı tarihine kadar bitirip bu tesisi önümüzdeki öğretim yılında hizmete açabileceğimizi umuyoruz.

Kooperatifler

Şubelerimiz kooperatif konusunda da istekli görünmektedir. Kooperatifler, yurdumuzda, iyiden çok iyi olmayan örnekler vermekte, çok kere başarısızlıkla sonuçlanmakta, hatta bazı suistimallere sahne olmaktadır. Bu konuda gerektiği kadar cesaretli değiliz. Ama genel arzuyu karşılamak için bazı statü örnekleri hazırladık. İlgili komisyonun incelemesine sunacağız. Başlangıçta çok işe birden girişmek için acele davranılmasını da doğru bulmuyoruz. Bu demek değildir ki, ihtiyaç duyulan kooperatifler derhal kurulmasın. Demek istediğimiz, konunun iyi incelenmesi ve hesaplanmasından ibarettir.

Genel Sigorta

Sendikanın ele alacağı işler arasında bir de Genel Sigorta konusu vardır. Biliyorsunuz, öğretmenden Emekli Sandığı para keser. İlkokul Öğretmenleri Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığı para keser. Ama bu kuruluşlar öğretmene gerekli hizmeti tam ödemezler. Durum böyleyken, ortaya bir de Sigorta ödeneği çıkarmak, meslekdaşlarımıza sempatik görünmüyor. Önce yukarıda anılan bu iki kuruluşun ıslahı için savaş vermek, sigortanın

fonksiyonlarından çoğunu, bunların yüklenmesini sağlamak gerekmektedir. Karar ve direktif sizden gelecektir.

Başka Hususlar

Çalışmalarımızı böylece sayıp bitirdikten sonra, önemli gördüğümüz birkaç noktayı da kısaca ele almak istiyoruz. Bu suretle Öğretmen Sendikacılığı konusunda beliren şartları aktarmış olacağız.

Eğitim Görüşümüz

Sendikamız henüz, inandığı eğitim ilkelerini bir kitap halinde toplamamıştır. İki yıl ara ile düzenlenecek seçimli toplantılardan sonra, aradaki boş yıllardan birinde, ve herhalde ilkinde, seçimsiz bir toplantı ile bu çalışmayı yapmakta fayda vardır.

Özetle söylemek gerekirse, Sendika olarak bizim eğitim görüşümüz, Anayasa ve Devrim ilkeleriyle, her dereceli okul programlarının başında yer alan ilke ve amaçlara dayanmaktadır. Böyle olduğu halde Millî Eğitim Bakanlığı ile öğretmenler ve dolayısıyla Sendikamız arasındaki çekişme nereden gelmektedir? Yani Bakanlık, bazı öğretmenleri niçin bakanlık emrine almakta ve sendika niçin bu arkadaşlarımızı savunmaktadır?

Bunun sebepleri çeşitlidir. Bir defa Bakanlık, bizim benimseydiğimiz ilkelerin çoğuna, şeklen taraftar görünen, fakat özünden bunlara saklı gizli muhalefet eden bir tavrın içindedir. Millî Eğitim Bakanlığı bugün, elinden gelse, İmam Hatip okulu mezunlarını ilkokullara öğretmen yapacak ve Cumhuriyetin büyük eseri olan «Laik Eğitim»i silip atacaktır. Vatân safında iyice örgütlü hale gelen karacahillik, yerini her gün biraz daha sağlamlaştırırken Bakanlık, bu cahillik cephesine karşı savaş veren öğretmenleri desteklemek şöyle dursun, aksine onları arkadan vurmaktadır. 10 Kasım toplantılarında, 27 Mayıs bayramlarında konuşma yapan arkadaşlarımızı, özel bir dikkatle seçilmiş müfettişleri aracılığıyla sorguya çekmekte ve cezalandırmaktadır. Bu konularda yazı yazan, eser veren öğretmenleri, mesleklerinde üstün başarılı oldukları halde, bakanlık emri gibi adaletsiz cezalarla yıldırmağa çalışmaktadır.

Şunu herkese açıkça bildirelim ki bizler çeşitli sebep ve kasıtlarla geri bırakılmış bir ülkenin öğretmenleriyiz. Geri kalmış

ülkelerin öğretmenleri, görevlerini, başka ülkelerdeki meslekdaşları gibi, klâsik ölçülerle ele alamazlar. Geri kalmış ülkelerin öğretmenleri, yaptıkları eğitim ve öğretim işiyle, çok daha büyük sorumluluk altındadırlar. Onlar, yurtlarının insan ve tabiat zenginliklerini, yer altı, yer üstü varlıklarını, madenlerini, petrollerini... titizlikle korumak ve milli imkânlarla işletmek, bunların her birini milli amaçlar için harcamak taraflıdırlar; bunun için her yerde candan ve yüreктen savaş açarlar. Öğrencilerine ve toplumun yetişkin üyelerine bunu anlatırlar, yarın yönetici olacak kimselere bunu öğretirler. Geri kalmış ülkelerin öğretmenleri, yurtlarının bağımsızlığını ve kem gözlerden korunmasını, her şeyin üstünde ve başka hiçbir şeyle kıyaslanamayacak bir görev bilirler. Derslerini buna göre yaparlar, buna göre toplumu ve onun yöneticilerini uyarmaya gayret ederler.

Aslında programlar da sözleri ve özüleriyle, bizim görevimizi böyle tarif etmektedir. Durum bu iken, Milli Eğitim başyöneticisi, bakanımız, Mecliste resmen: «Öğretmenin vazifesi ABC öğretmektir, bunun dışına çıkmasın!» demiştir. Milli Eğitim tarihi, öğretmeni bu kadar dar alana sıkıştırmak isteyen başka bakan, başka yönetici görmemiştir. Buna sebep nedir? Sebep çoğunlukla bir politikacı olan bakanların, kendi partilerinin prensiplerini, Milli Eğitimin partiler üstü prensiplerinden önde kabul etmeleridir. Milli Eğitimin yönetimine politikacılar, politikacı gibi düşünmekten ve davranmaktan kurtulamayanlar getirilmemelidir.

Öğretmenler milli eğitim işlerinin yürütülmesindeki metotan şikâyetçidirler. Milli Eğitim kurumlarının, özellikle öğretmen okullarının reorganizasyonu, müfredat programlarının reorganizasyonu, müfredat programlarının revizyonu veya geliştirilmesi, mutlaka yabancı uzmanların kılavuzluğuyla mı yapılmalıdır? Türkiyedeki eğitimciler, hem sayıları, hem de özellikleri bakımından bu yeterlikte olduklarını işleriyle, eserleriyle çürütülemez bir şekilde ispatlamışlardır. Durum bu iken, milli eğitimin en nazik bölgelerine ve konularına, yabancı uzman adı altında yeterli yetersiz kimselerin karıştırılmasından, Türk öğretmenleri olarak üzüntü ve hattâ utanç duymaktayız. Bu konudaki feryatlarımız milli eğitim yöneticilerini uyarmak şöyle dursun, aksine, onları kızdırmaktadır.

Milli Eğitimin temposu, anlaşılması zor derecede yavaştır. İmkânları çok daha az olduğu halde Atatürk döneminin öğretmen-

menleri, bizden daha hızlı çalışıyorlardı ve meselâ köylerde kadınları bile okutabiliyorlardı. Bugünkü yöneticilerimiz sayesinde bizler, kız öğrencileri bile okula getirmekte güçlük çekmekte, bazan canımızı tehlikeye atmaktayız. Cahillikle savaş yürümemektedir.

Bir başka şikâyetimiz, bakanlık yanında öğretmenin değerinin takdir edilmemesidir. Öğretmen çok ucuza yetiştirilen bir meta gibi, oradan oraya atılmakta, kıdemini indirilmekte, ücreti kesilmektedir. Memurların her hatasının ceza ile düzeleceği, her eksikliğinin ceza ile giderileceği gibi bir günü geçmiş anlayışla, öğretmene âdeta eziyet edilmektedir. Ayrıca günde olmazsa gün aşırı, yurdun şu veya bu yerinde bir öğretmen döğülmekte, ama başta Millî Eğitim Bakanlığı olduğu halde, ilgililer ağızlarını açıp bir çift söz söylememektedirler. Böylece hem Cumhuriyet düşmanlarını cesaretlendirmekte, hem de öğretmene değer vermediklerini göstermektedirler. «Öğretmen» denilen kelimeyi, kavram olarak bile eksik anlayanlar, bugün millî eğitim kadrolarını, öğretmen yetiştiren kaynaklar dışından doldurmak suretiyle, öğretmenliğin önemini kavrayamadıklarının bir başka kanıtını vermiş olmaktadırlar.

Örtülü ve açık bir şekilde cereyan etmekte olan bu çekişme sırasında Bakanlık, bazan öyle bir havaya düşmektedir ki, sanki millî eğitim işleri öğretmensiz de yürütülebilir. Halbuki, durum böyle değildir; öğretmen olmazsa bakanlık bir hiçtir!

Öğretmeni ara sıra tören nutuklarında pohpohlayıp, uygulamada bu işlemlere tâbi tutanlar, bir an önce anlasınlar ki, öğretmenlerin desteğini sağlamadıkça, yönetici olarak herhangi bir ciddi eser meydana getiremezler. Bundan da hem kendileri hem millet zarar görür.

Biz bu mücadele içinde asla milletimize küsmiyeceğiz ve yılmayacağız! Bu anlayış ortadan kalkıncaya, öğretmene lâyük olduğu değer verilinceye kadar savaşaacağız. Tefik Yılmaz, Haşim Özonur, Hidayet Taştekin, Ekrem Kabay, Ahmet Nuri Macit, Talip Apaydın ve daha birçok arkadaşımız bu savaşta isabet aldılar, cezalandırıldılar. Onları imkânlarımızın son meteliğine kadar destekleyeceğiz. Soğan ekmeğe yiyip kendilerine, eşlerine, çocuklarına bakacağız. Sendikayı ve Sendikacılığı böyle anlıyoruz.

Mücadelemizin Ana Çizgileri:

Bu konudaki mücadelemizin iki ana çizgisi olacaktır:

1. Bu mücadelede, reaksiyonlarımız müsbet bilimlere, hak-ka, gerçeğe ve kanunlara uygun olmalıdır. Hareketlerimizle herkesi inrendirecek bir ağırbaşlılık göstermeli, eğitimimizden profesörümüze kadar, hepimizin Türk milletinin öğretmenleri olduğumuzu sezdirmeliyiz. Lokallerimiz, toplanma yerlerimiz düzenli, dergili, kitaplı olmalı, içkiye, oyuna merakımız katiyyen ileri götürülmemelidir. Hele bu sebeplerden ötürü döğüşen mahkemeye düşen meslekdaşlarımızı, sendika yöneticileri olarak uyarmalı, gerekirse kınmalıyız. Her zaman hatırlamalıyız ki, geri kalmış bir ülkenin öğretmenleri olarak bizim oyunla, içkiyle ziyan edilecek tek dakikamız yoktur. Bilmeliyiz ki, mesleğimizin meseleleri, artık dizimizden boğazımıza çıkmıştır. İlk öğretimdeki başarımız, biz mesleğe başlayalı 118 yıl olduğu halde, halâ % 38 dir. Ve bu sadece 5 yıllık bir ilköğretimdir. Komşularımız 8, hattâ 9 yıllık ilköğretimi çoktan başarmışlar, başka işleri peşine düşmüşlerken bizim bu derdimiz 2055 yılına kadar sürecektir. Milletimiz buna müstehak değildir. Orta öğretim kurumlarımızın verimi ise maalesef çok düşüktür. Bu yüzden öğrencilerimiz ve onların anababaları tarifsiz acılar içindedir. Aldığımız sonuçlar, devletimizin yatırdığı para ile kıyaslandığı zaman çok az görünmektedir. Mesleki ve Teknik öğretimde yetiştirdiklerimizin önemli bir oranı kâtiplikten, garsonluğa kadar, başka işlere kaymaktadırlar. Uygulamakta olduğumuz öğretimin metodu ve özü, birçok bakımlardan iyice eskimizdir. Öğrencilerimiz meraktan, yaratıcılıktan, yeni buluş gayret ve cesaretinden yoksundurlar. İş eğitimi alçı ve kâğıttan tele, metale temrinden üretime geçiremedik. Muhtaç olduğumuz modern teknolojiyi yarın kimin patentleriyle, kimin lisanslarıyla kuracağız?. Yeryüzünde hep başkalarının bulduklarını mı törpüleyeceğiz.

Bütün bunların sorumlusu elbet doğrudan doğruya öğretmen değildir. Ama unutmayalım ki, öğretmenler kendilerini iyi hazırlar, derler toparlarsa, bu dertlerin çoğuna çare bulabilir ve eğitim yöneticilerine etki yapabilirler. Ve sonuç olarak milletin gözü ve gönlündeki yerimiz yükselir, toplum içinde sözü daha çok geçer insanlar oluruz! Her halde kabûl etmeliyiz ki, öğrencilerimiz bu kadar çok oranda sınıfta kalacak kadar yeteneksiz

değildir; her halde kabul etmeliyiz ki, okumadan okutma eğitme olamaz! Dikkatlerimizi en çabuk bir sürede kendimize çevirmeli, kendimizi eleştirmeli, temsil ettiğimiz kimseleri bu noktadan uyarmalıyız. Mevcut kusurlarımızı kökünden silmeliyiz.

2. Bu dertlere eğilmek zorundayız. Bunun için, ne yapıp yapıp sendikal mücadelenin olanaklarını genişletmemiz lâzımdır. Bildiğiniz gibi 624 sayılı Sendika Kanunu bize Toplu Sözleşme ve Grev hakkı tanımamıştır. Sendikamızın üst kademe-deki yöneticileri görev süresi boyunca izinli sayılmamışlardır. Tayinleri, nakilleri bir garantiye bağlanmamıştır. Bu kanun bize bir araya gelip kafa ve kasa gücümüzü birleştirme olanağı yanında bu kısıtlayıcı hükümlerle mücadele fırsatı da vermektedir. Bu sebepten 624 sayılı kanunu bir aşama olarak kabul ediyor ve seviyoruz.

Grev, Anayasanın çalışanlara tanıdığı kutsal bir haktır. Bilgisizlerin yaymağa çalıştığı gibi toplum için zararlı değil, faydalı bir araçtır. Anayasa bu hakkın kullanım tarzının bir kanunla düzenlenmesini istemiştir. Halbuki 624 sayılı kanun, kısıtlamıştır. Düzenlemek ve kısıtlamak eş anlamlı, hattâ yakın anlamlı sözler midir? İşçilerimizin grev hakkını asla kıskanmıyoruz. Ama devlet memurlarına, öğretmenlere bu hakkın tanınmış oluşunu yadırgıyoruz! Anlatmak istiyoruz ki, öğretmenler bu hakkı belki çok nadir hallerde, fakat olgunlukla, ehliyetle kullanacaklardır.

Kanun yapıcısı kimselere 624 sayılı kanunun eksiklerini teker teker duyurduk ve harekete geçmelerini istedik. Millet Meclisinin bu döneminde olmazsa öteki döneminde başarı sağlayacağız, grev hakkını mutlaka elde edeceğiz.

Grev konusunda şu noktayı aklımıza iyi yerleştirmemiz gerekmektedir. Grev, bir bilinç, bir dayanışma meselesi olduğu kadar, bir para meselesidir. Kanun grev hakkımızı tanırsa, bugün, hattâ yarın, grev yapabilecek miyiz? Üyelerimizin ekme paralarını verebilecek miyiz? Türk öğretmenin bu kudrete süratle yükseleceğine inancımız tamdır. Ama şimdiden hazırlanmak şartıyla. Bu yüzden sendika parasının idareli harcanmasını, hattâ gelecekteki grevlerimiz için bir fon ayrılmasını teklif ediyoruz.

Öteki Sendikalar

Mücadelemizin bir amacı da, öğretmenlerin çoğunluğunu tek sendikada toplamak olmalıdır. TÖS kurulduktan sonra bir kısım meslekdaşlarımız, kendilerince önemli görülen sebeplerden ötürü, parça bölük sendikalar kurdular. Ama bunların sayıları çok küçük rakamlara takıldı kaldı. Otuzbeş üyeli, yüz üyeli, yediyüz üyeli sendikalar çoktur. Şimdi bizimle federasyon olmayı teklif ediyorlar. Buna hayır diyoruz. TÖS bu yıl 20.000 üye yazmıştır. Sayımız gelecek yıl 50, ve beş yıl sonra 100.000 olacaktır. O zaman maddi ve manevi gücümüzle her problemi kolaylıkla çözebileceğiz. Böyle bir sendikayı küçük sendikalarla «Federasyon çıkmazı» içine atamayız. O arkadaşlarımızın doğru saydıkları ilkeleri deneyip bize dönmelerini sabırla bekleyeceğiz.

Öğretmenlerin Dış İlgileri

Eğitim ve öğretimin uluslararası konuları son derece çoğalmıştır. Artan haberleşme araçları, politika, ticaret ve turizm ilgileri ulusları birbirine yaklaştırmakta, problemlerin çoğunu ortak hale getirmektedir. İnsanlık ailesi içinde, sağlam ve haysiyetli bir barışın kurulması, açlığın ve yoksulluğun yenilmesi, hayatın güzelleştirilmesi; politikacılardan çok dünya öğretmenlerinin gayretini istemektedir. Bu yüzden dışardaki meslekdaşlarımız, her yıl türlü vesilelerden yararlanarak seminer ve konferanslar düzenlemekte, tecrübe ve düşüncelerini birleştirip hükümetlerine ışık tutmaktadırlar. Bu gibi uluslararası temaslara, biz Türk öğretmenleri katılmıyoruz. Katılsak bile bizi, Bakanlık merkez örgütündeki genel müdürler veya onların yardımcılarını temsil (!) ediyor. Buralarla eli tebeşirli öğretmenlerimizin sesi duyulmuyor. TÖS olarak gelecek yıl bu konuya el atılmasını, bir Dış İlişkiler bürosu kurulmasını ve bir yandan da ilgililerin uyarılmasını gerekli görüyoruz.

Sendikamız ve Partiler

Açıklamalarımıza son vermeden önce bir noktayı daha sizlerle arz edeceğiz. Yaptığımız geziler ve Genel Merkezi ziyaret eden arkadaşlarla sohbetlerimiz sırasında bize şu soru sorulmuştur: «Sendikanın falan partiyi tuttuğu söyleniyor, doğru mu?»

Bunun cevabını en uygun soru sahibi olan sizlere vermek için bekledik: «TÖS'ün mevcut partilerden hiçbirisiyle açık kapalı bir bağlantısı ve onlardan birini tutması yoktur. Sendikacı olarak, bir yıl içinde hiçbir partinin kapısını çalmadık. Hiçbir partinin ayağına gitmedik. Öğretmenliği partilerden ve partilikten çok yüksek görüyoruz. Mevcut partilerin mensuplarından ara sıra bize uğrayanlar oldu. Hepsini aynı koltuğa oturttuk, hepsine çay, kahve, sigara sunup gönderdik.

Sendikayı iktidardaki partinin yörüngesine itersek bu sendika «sarı sendika» olur. Bugün muhalefette bulunan partiler yarın iktidar partisidirler. Sendikayı onların yörüngesine itmek, sendikayı şimdiden sarılaştırmak olur. Mesleğin sendikacıları olarak bu görüşü bizimle paylaşınız ve meslekdaşlarımıza iletiniz.

Sendikaya ve Bütün Öğretmenlere Başarılar

Bir yıllık çalışmalarımızı ve TÖS'ün genel meseleleri hakkında görüş ve meyillerimizi anlatmış bulunuyoruz. Böylece kuruculardan aldığımız ve bugüne kadar istek ve saygıyla taşıyıp geldiğimiz şerefli emaneti de onun asıl sahibi olan sizlere teslim etmiş oluyoruz. Bir yıllık çalışmanın bize verdiği tecrübe ve zevk, hayatımızın en değerli hatıralarından olacaktır. Bizi eleştiriniz. Bizim yanlışlarımızı, hatalarımızı düzeltiniz. Ve emaneti bizden daha muktadir bir ekibe veriniz.

Size ve milletimizin bütün öğretmenlerine yüksek başarılar. Yaşasın öğretmenlik.

TÜSTAV

II - T.Ö.S'ÜN ÇALIŞMALARI

A) Genel Alanda

Kuruluşunun ikinci yılında sendikanın çalışmaları birden yaygınlaştı ve yoğunlaştı. Bu çalışmaların genel bilânçosu Şubat 1967 de yapılan yönetim kurulu toplantısında okunan çalışma raporunda ortaya kondu. Şimdi yapılan işleri bu rapordan izleyelim.

TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI 2. DÖNEM BİRİNCİ ÇALIŞMA RAPORU

1 — Yürütme ve Yönetim Kurulları Üyelerimizin Durumu

Bilindiği gibi, Yürütme Kurulunda Fakir Baykurt, Feyzullah Ertuğrul, Aydın Aydemir, Sadrettin Eyüboğlu, Hasan Erdoğan, Ömer Aslan ve İsmet Baran bulunuyordu. Yürütme Kurulu üyelerimiz arasında bugüne kadar herhangi bir değişiklik olmamıştır. I. Genel Kurul toplantısından sonra yapılan işbölümü sonuçları şöyle idi: Genel Başkan: Fakir Baykurt, Genel Sekreter: Feyzullah Ertuğrul, Genel Sayman: Sadrettin Eyüboğlu,

Üyeler: Aydın Aydemir, Hasan Erdoğan, Ömer Aslan, İsmet Baran. Bu işbölümü yapıldıktan kısa süre sonra, Genel Sayman Sadrettin Eyüboğlu izinli ayrılmış, yerine Hasan Erdoğan vekâlet etmiştir. Sadrettin Eyüboğlunun izinden döndükten sonra bu görevinden istifa etmesi üzerine Genel Sayman seçilen Hasan Erdoğan, halen bu görevine devam etmektedir. Yürütme kurulundaki işbölümünde, bundan başka her hangi bir değişiklik olmamıştır.

Yönetim Kurulumuzun üyeleri ise şunlardır:

Talip Apaydın, Rüştü Bozkurt, Necati Feyzioğlu, Nafiz Şentürk, Fatma Layık, Veli Demiröz, Ahmet Kaya Turan, Nabi Çınar, Tevfik Yılmaz, İ. Safa Güneş, Cahit Alican, Mustafa Şanlı, Fevzi Çimen, Mehmet Başaran, Çetin Özek, Maksut Doğan, Mehmet Özgüçlü, Mehmet Öztekinyiğit, Hayati Erdönmez ve Mehmet Soydaş.

Bunlardan Safa Güner meslekten istifa ederek Zonguldaktan ayrılmış Ankara'ya yerleşmiştir. Fatma Lâyük ise, Malatya'dan atandığı M.E.B. Talim Terbiye Kurulu Raportörlüğüne gelmiştir. Bunun dışında, Yönetim Kurulu üyelerimiz için herhangi bir değişiklik olmamıştır.

2 — Tutum ve Anlayışımız

Bugüne kadar yaptığımız bütün çalışmalarda Sendikamızın sayı ve niteliğe dayanan özelliklerini daima göz önünde tuttuk. Ve bu özellikleri, titizlikle bağlı kaldığımız evrensel Sendika kavramının Türkiye'deki şeklini sağlayacak biçimde eylemlerimize işlemeye çalıştık. O bakımdan:

a) İşveren Millî Eğitim Bakanlığı karşısında, öğretmen Topluluğunu direnme topluluğu olmaktan kurtarıp, baskı topluluğu haline getirmek en önemli sorunumuz olmuştur. Onun içindir ki, direnme topluluğu olduğumuz yolundaki yaygın inanış ve kanaatları ortadan kaldırmaya kadar, işverenle masaya oturmanın bile esaslı bir yarar sağlayacağına inanmamışızdır. Kaldı ki, Türkiye'de öğretmenin işvereni öğretmenle bir masaya oturulacağını aklının kıyısından bile geçirmemektedir. Millî Eğitim Bakanlığı, Bakanla görüşmek isteyen öğretmen kuruluşları temsilcilerinin, Bakanlık makamına «çıkmaları», hatta Ba-

kanın kapısı önünde kuyruğa durmaları gerektiğine inanan anlayışların elindedir.

b) Keza kamuoyu önünde de, TÖS'ün baskı gücünü yansıtabilecek eylemlerde bulunmayı, Sendikacılık tutum ve anlayışımızın ölçüsü yapmışızdır. Ne var ki, kamuoyu önüne çıkışlarımızda, mesleğimizi ve üyelerimizi doğrudan doğruya ilgilendiren sorunlarla birlikte, genel yurt sorunları üzerinde de tepkilerde bulunmayı (sonucu mesleğimizin de iyi koşullara kavuşmasına yol açacağından), daima göz önünde bulundurduk.

c) Başka öğretmen sendikaları karşısındaki tutumumuz ise, güç ve geleceği sağlam bir sendikaya yaraşan, sendikacılığın olduğu yerde çok sayıda küçücük sendikaların da olacağını kabul eden bir anlayışa paralel yönde gelişmiştir. Bu anlayış ve tutumumuz, TÖS'ü kendinden emin olan bir kuruluş olarak tanıtmış biraz da bunun sonucu olarak, sendikamız aceleci tutum ve anlayışların sağlayamayacağı oranda gelişmiştir.

d) Başka memur sendikaları ile, şimdiye değin her hangi bir ilişkimiz olmamıştır. Yönetim Kurulumuz bu konuda bir direktif verecek olursa, elbette ki, bu en büyük ve en güçlü memur sendikası özelliğimizin gerektirdiği yönde olacaktır.

3 — Örgütlenme Çalışmalarımız

1. Genel Kurul toplantısına giderken şube sayımız 254 idi, üye sayımız ise 21.000'e ulaşmıştı. Bugünkü şube sayımız 370, üye sayımız 35.000'dir. Bu duruma göre altı ay içinde şube sayımızda 118, üye sayımızda da ortalama 14.000 artış olmuştur. Bu artışın, 6 aylık zaman kesimi içinde kolaylıkla sağlanamayacağını; yurdumuzun sosyal politik koşullarının, öğretmen sorunlarının içinden gelen arkadaşlarımız olarak en iyi bilenlerdensiniz.

Şu duruma göre TÖS, Türkiye'nin hemen her bucağına kol budak sarmış olmaktadır. Türkiye'de şubemiz bulunmayan illetin sayısı 11'e, ilçelerin sayısı da 287'e düşmüştür.

Bu sonuca ulaşılmasında, TÖS'e inanan üyelerimizle birlikte sizlerin, şube yöneticisi arkadaşlarımızın büyük ölçüde etkileri olmuştur. Bu arada Genel Merkezin de, tabandaki bu oluşuma paralel yönde eylemlerde bulunmaya çalıştığını izlediğini sanıyoruz. Genel Merkez'de gösterdiğimiz etkinliklerden başka, çeşitli bölgelerde toplantılar ve geziler yapılmıştır. Genel Başkan Fakir Baykurt, Temmuz, Ağustos/1966 aylarında Marmara

ve Ege Bölgesi şubelerimizi ziyaret etmiş, örgütlenme sorunları üzerinde çalışmalar yapmıştır.

Gerek Genel Sekreter ve Genel Sayman ve gerekse öteki Yürütme Kurulu üyelerimiz tarafından ziyaret edilerek örgütlenme çalışmaları yapılabilen şubelerimiz şunlardır: İzmir, Çerkeş, Kırıkkale, Düzce, Polatlı, Akşehir, İstanbul.

Bildiğiniz gibi Yürütme Kurulu üyeleri olarak her birimizin resmî görevimiz vardır. 624 sayılı Yasanın kısıtlanmış olanaklarını da biliyorsunuz. Şu durumda Ankara dışına çıkmak ve örgütlenme çalışmalarında bulunmak şöyle dursun, hiç bir gün, mesai saatları dışındaki zamanlarda Genel Merkez binasına gelemiyoruz. Özel okul öğretmenlerinin bile izinli sayılmalarını mümkün kılan yasaların bulunduğu yerde, 35.000 kişilik sendika yöneticilerinin şu durumda bırakılmalarının anlaşılmazlığını ve doğurduğu ağır koşulları takdir edersiniz.

Şimdiye kadar, İstanbul, Balıkesir ve Adana şubelerimizde bölge toplantıları yapılmış ve bu toplantılarda sendikal eğitim sorunlarıyla sendikamızın gelişmesi yönünde çalışmalar da bulunulmuştur.

Temsilci çalışmalarına gelince: Bildiğiniz gibi, Yönetim Kurulu üyelerimiz, sendikamızın aynı zamanda temsilcileridir. Tüzüğümüz gereğince 5 kişiyi daha temsilci atamamız gerekiyor. Ancak bir kişiyi temsilci olarak görevlendirdik. O da son günlerde açığa alınan üyemiz Ekrem Kabay'dır. Ekrem Kabay, Burdur yöresi temsilcimizdir.

Haklı nedenlerden ötürü, temsilcilerimizin gereken ölçüde verimli çalışmaları mümkün olamamıştır. Bugüne kadar Genel Merkez'e, 9 temsilcimiz çalışma raporu göndermiştir. Kesimine giren bütün il ve ilçelerin tamamında şube açabilmiş temsilcimiz yoksa da, bazı temsilcilerimiz, bu konuda bir hayli verim sağlamışlar, bölgelerindeki şube sayısını yüzde yüze yaklaştırmışlardır. Halen, 6 temsilcimizin bölgesinde açılan şubelerin oranı % 50 nin altındadır.

Örgütlenme çalışmalarımızı, son zamanlarda kurduğumuz Basın - Yayın ve Örgüt Büromuzla bir sisteme bağladık. Basın - Yayın ve Örgüt Büromuzun çalışmaları aşağıda ayrıca ele alınmıştır. Örgüt çalışmalarına, ayrıca orada da değinilecektir.

4 — Yardımlar ve Dökümü

Bugüne kadar yapılan yardımların listesi aşağıdadır. Listeden de anlaşılacağı üzere, maddî yardımlarımız, hukuk, sağlık ve ölüm konularında olmaktadır. Yardımları tüzüğümüze ve olanaklarımıza göre düzenlediğimiz 18 Ağustos 1966 tarihli kararımıza göre yapmaktayız. Birikmiş tecrübelerimizin yeterli olmadığı bir zamanda düzenlediğimiz bu yardımlar statüsünün, ihtiyaç ve koşullarımıza tam uymadığını saptamış ve yardımlar hakkındaki 18 Ağustos 1966 tarihli kararımızı ıslah eden bir taslağı huzurunuza getirmiş bulunuyoruz.

I. Yönetim Kurulu Toplantısında, lokal ihtiyaçlarından dolayı, şubelere şartlı yardımlar yapılması kararlaştırılmıştı. Ama bu kararımızı izleyen günlerde, şubelerimizden bu konuda yardım dilekleri gelmeye başladı. Lokal yardım dilekleri, sizin de tahmin edeceğiniz gibi 3.5 bin liradan başlıyor. Hemen her şubemizin, lokal giderlerinden dolayı yardımlara muhtaç olduğunu da biliyorsunuz. Bu durumda, sınırlı da olsa, lokal yardım dileklerini karşılamaya kalkışmanın Genel Merkezin mali durumunu bir hayli sarsacağını düşündük ve bu görüşünde Yürütme Kuruluna hak vereceğinizi umarak, lokaller konusundaki kararımızı uygulayamadık.

Lokal işleri gerçekten yeni baştan mutlaka düşünülme gerekir. Bu konuda şubelerimizin ısrarlı dilekleri vardır. Bu dileklerin çok zaman zorunlu nedenlere dayandığını görmekteyiz.

Yalnız İstanbul şubemize, 25.000 lira yardım kararı aldık. 10.12.1966 tarihli bu kararımızın özel bir gerekçesi vardır. Bilindiği gibi, İstanbulun hem bütün şubelerimize ve Genel Merkeze yarar getirebileceği özellikleri vardır ve hem de öğretmen yoğunluğu yönünden bu şubemiz, bazen kendi şartları içinde düşünülme zorundadır. İstanbul şubesine yaptığımız bu yardımın gerekçesi, sadece bu değildir. İstanbul Şubemiz ayda beşer bin liralık taksitlerle iade edeceği bu yardımı, İstanbul Öğretmenler Derneğinden kiraladığı binada, üyeleri için yapacağı sosyal hizmet çalışmalarına yatıracaktır.

Deprem yardımının Genel Merkez bütçesinden yapılmadığını bu konuda açılan yardım kampanyasından sağlanan paralarla sağlandığını biliyorsunuz.

5 — Hukuk Bürosunun Çalışmaları

1 — Yeni kurulmuş bulunan TÖS Hukuk Bürosu sendikamızın ve sendika üyelerinin hukuki meselelerine çare aramaktadır.

- a) Sendika aleyhine açılan ve sendikamızın açtığı dâvaları,
- b) Sendika üyeleri aleyhinde açılan veya üyelerin açtığı idari ve adli dâvaları avukatları vasıtasıyla takibettirmektedir.

II — Hukuk büromuz, sendika üyelerinin bütün dâvaları ile değil, personel hukukundan doğan hukuki meselelere çözüm yolu aramaktadır. Sendika yönetim ve yürütme kurullarının üyelerimizi bu yolda uyarmaları, Hukuk Bürosunun rantabl çalışabilmesi için şarttır.

III — Üyelerimize hukuki yardım, bu güne kadar sendikamızın çalışmalarına fahri veya ücretli olarak yardım eden avukatlar vasıtasıyla yürütülmüştür.

a) 1 Ocak 1967 den itibaren Sendika Hukuk Bürosu fiilen teşekkül ettirilmiş, Hukuk bürosu müdürlüğüne öğretmen olan bir Avukat atanmıştır. Ayrıca Hukuk Bürosuna yine öğretmen olan bir hukukçu alınmıştır.

b) 1 Ocak 1967 tarihinden itibaren hukuki yardımlar Sendika Hukuk Bürosu kanalı ile yürütülmektedir.

c) Hukuk bürosuna intikal eden hukuki meselelerin çokluğu, bir kısım dâvaların, tutulacak mukaveleli avukatlarca yürütülmesi zorunluğunu doğurmaktadır.

d) Bu maksatla dâvaların bir kısmı sendikamıza yardımlarını esirgemeyen avukatlara verilmektedir. Halen Ankara'da dâvalarımızı yürütmekle görevli 13 avukat bulunmaktadır.

e) Hukuki meselelerin çokluğu dolayısıyla bölge avukatlıkları kurulması uygun görülmüştür. Öğretmen sorunları ile yakından ilgilenen avukatlar tesbit edilecek ve çalıştıkları bölgedeki hukuki meselelerimizin çözümü, bu bölge avukatına bırakılacaktır.

IV — Hukuk Büromuz tarafından yürütülen üyelerimize ait Danıştaydaki dava sayısı 53 tür.

Bu 53 davadan biri kazanılmış,
Biri kaybedilmiş,

51 dâva hakkında henüz karar verilmemiştir,
7 dâvada yürütmenin durdurulmasına karar verilmiş,
7 dâvada yürütmenin durdurulması istemi reddedilmiştir.
V — Üyelerimize ait 15 adli dâva sendikamız avukatları tarafından yürütülmektedir.

Bu dâvalardan biri kaybedilmiş,

14 dâva hakkında henüz bir karar verilmemiştir.

Mevkuf 3 arkadaşımız, avukatlarımızın çalışmaları öğretmenlerimiz arasında sendikaya karşı güveni artırmıştır.

VII — Mevzuat ve yasalar üzerinde, üyelerimizin isteklerine rağmen, son zamanlarda uygulanan öğretmen kıyımı dolayısıyla gerekli çalışmalar yapılamamıştır. Hukuk bürosu elverişli olanaklara kavuştuğu zaman mevzuat ve yasalar üzerinde gerekli çalışmalar yapılacaktır. Yalnız eğitimle ilgili mevzuat Avukat Muammer Uygur'a incelettirilmiştir.

Bilindiği gibi, isteyen her üyemize hukuki yardım yapmak zorundayız. Her hukuki yardımın mali yönü de vardır. Ancak, Hukuk çalışmalarımızı mali yönüyle de yeterince örgütleyebildiğimizi iddia edecek duruma değiliz.

Artık hukuk büromuz düzenli olarak işlemeye başlamıştır. Hukuk çalışmalarımızla ilgili giderleri, üstelik bu çalışmaların verimini de arttırarak, bundan sonra asgari çizgide tutabileceğimizi söyleyebiliriz.

Hukuk çalışmalarımızın genel görünüşü, «HUKUK BÜROMUZ» bölümünde anlatılmaktadır. Aşağıdaki Yardımlar Listesi içinde, hukuk işlerimizin yalnız mali yönünü bulacaksınız.

YARDIMLAR LİSTESİ

9/1/1967 itibariyledir.

1 — Deprem Bölgesine yapılan yardımlar:

a) Varto'da	47 kişiye	19.896.— TL.
b) Hınıs'ta	28 »	14.500.— TL.
c) Muş'ta	15 »	5.000.— TL.
d) Karhova'da	7 »	2.679.— TL.

2 — Maddi Yardımlar:

a) Ölüm Yardımı	29 aileye	29.400.— TL.
b) Sağlık ve tedavi	81 kişiye	33.350.— TL.

- c) Açıkta kalanlara aylık 32 kişiye 29.900.— TL.
(bunlardan 23'üne yardım devam etmektedir.)
d) Emeklilik yardımları: 3100.— TL. 7.194.— TL.

3 — Hukuki Yardımlar:

- a) Gerek I. Genel Kuruldan sonra, gerek daha önce:
I) Danıştayda açılan dâva 91 Adet
II) Genel mahkemelerde açılan dâva 42 »
- b) Bu dâvaların öğretim basamaklarına serpilışı:
I) İlköğretim 96 »
II) Ortaöğretim 27 »
III) Öğretmen okulları 8 »
IV) İlköğretim Müfettişleri 10 »
V) Teknik öğretim 1 »
VI) Memur 1 »
Toplam 143 Adet
- c) Davâların nedenlerine göre serpilışı:
I) Politik ve İdari 80 Adet
II — Özlük haklarının çğinenişi ile ilgili 21 »
III) Adı olaylar 42 »
- d) Davâların sonuçlarına göre durumu:
I) İdari davâlardan kazanılan 9 Adet
II) İdari davâlardan kaybedilen 3 »
III) İdari davâlardan devam eden 79 »
IV) Genel mahkemelerdeki dâvalardan kazanılan 10 »
V) Genel mahkemelerdeki dâvalardan kaybedilen 3 »
VI) Genel mahkemelerdeki davâlardan devam eden 29 »
- e) Hukuki çalışmaların mali portresi:
I) Mahalli davâlar için giderler 5.950.— TL.
II) Marmara bölgesi için giderler 6.000.— TL.
III) Merkezden izlenen davâlar için giderler 17.576.— TL.
IV) Dosya giderleri 7.300.— TL.
- f) Malûl olarak aylıksız emekliye ayrılan 4 kişiye 3.100.— TL.

6 — Baskılar — Haksız İşlemler

Memur sendikalarının kurulmaya başlamasıyla mesleğimizi de, gücümüzü dağıtmak ve topluluğumuzu sindirmek amacıyla örgütlü girişimlere başlandığını, bu girişimlerin gitgide genişlik ve yoğunluk kazandığını biliyorsunuz. Köstekleyici girişimlerin kaynakları ve doğası da hepimizce biliniyor. Öte yandan, bu çabaların hemen tamamen Sendikamızı hedef aldığı da gerçektir. Aslında bu, Sendikamızın gücünü göstermektedir. O bakımdan ortada üzülmeye değil sevinmeye değer bir durum vardır.

Baskı olaylarını, sayıları ve nitelikleriyle bugünlerde gelecek olan Haber Mektubumuzda okuyacaksınız. Olaylar karşısında, zamanı ve yeri geldiğinde gerekli eylemlerde bulunduk. Bu eylemlerimizi şu noktalarda toplayabiliriz:

a) Açığa alındıkları için maaşı kesilen üyelerimize, ayda 450 şer lira üzerinden devamlı yardım yaptık. Şimdiye kadar kendilerine aylık yardımı yaptığımız bu durumdaki üyelerimizin sayısı 32 dir 32 üyemizden 23 tanesine aylık yardımlarımızı halen sürdürüyoruz. Geri kalan 9 üyemizin durumu düzelmiştir.

b) Baskılara ve haksız işlemlere uğrayan üyelerimiz için elimizde olmayan nedenler bulunmadıkça olay anında ve genellikle, mahalline avukatlar gönderiyoruz. Genel Merkezden taşra olayları için şimdiye kadar (35) kez avukat gönderilmiştir. Yerel davâ ve olaylar için ise (12) kez, yerinde avukat tutulmuştur. Avukatlarımız, gittikleri yerlerde aynı zamanda idari merciler önünde de üyelerimizin haklarını savunmak ve sağlamak görevi ile yetkili kılındıklarından, gerektiğinde valileri ve milli eğitim müdürlerini de ziyaret etmekte ve üyelerimizin sorunlarına çözüm yolları sağlamaya çalışmaktadırlar.

Öte yandan olaylar için danıştaya da başvuruyoruz. Danıştayda açtığımız davâ sayısı (53) dir. Bu davâların (8) tanesi beraatle sonuçlanmıştır.

c) Baskılar ve haksız işlemler Genel Merkeze haber verildiğinde, durumu Sendikamızın temel yapısı ile en iyi bir şekilde uyusacak biçimde, bildirilerle basına iletiyoruz. Bugüne kadar (27) tane bildiri yayınladık. Bildirileri bir süreden beri çoğaltarak şubelerimize de göndermekteyiz. Öte yandan, Cumhurbaşkanına olaylar dolayısıyla iki mektup yazdık. Bu mektuplara bir süre önce cevap verilmiştir.

Gittikçe yoğunlaşan, daha da insaf dışı görünüm kazanan baskılar ve haksız işlemler, öyle sanırız ki, şubelerimizin ve Genel Merkezin ölçülü tutumları sayesinde, kamuoyunun davası haline getirilmek üzeredir.

Bu olaylar karşısında daha başka eylemlerde bulunmanın mümkün olup olmayacağını Yürütme Kurulu olarak inceledik. Bir de Denetleme ve Onur Kurullarımızla ortak bir görüşme yaptık. Ama sonunda, bu konunun Yönetim Kurulumuzca incelenmesinin daha uygun olacağına karar verdik. Yaptığımız bu çalışmaların sonuçlarını, kararınıza esas olmak üzere ayrı bir raporla sunuyoruz. Bu raporumuz da incelendikten sonra, Yönetim Kurulumuzun konuya en iyi çözüm yolu bulacağına inanıyoruz.

7 — Basın - Yayın ve Örgüt Büromuz

Bir süre önce, Basın-Yayın ve Örgüt Bürosu kurduk ve bu büronun başına İ. Safa Güner'i getirdik. Basın-Yayın ve örgüt büromuz, şubelerin gittikçe artan, bir yayın organı çıkarma istekleri yanında, şube açılmayan il ve ilçelerde yeni şubeler açmak ve açılmış şubelerde üye sayısını artırmak ihtiyacını karşılayacaktır.

Örgüt yayın ve tanıtma adı altında etkinliğe başlatılan servis kuruluş halinde olup şimdiden verimli bazı işler yapmış ve umutlu girişimlere el atmıştır.

Bu arada 25 Aralık'da Adana'da Güneybölge danışma toplantısına sözcü gönderilmiştir.

Şubat dinlenme tatilinde, Adana, Balıkesir, Denizli, Erzurum Trabzon'da çevre il ve ilçelerini kapsayacak eğitim seminerleri plânlanmıştır. Bu seminerlere Üniversite, basın ve bazı kurumlardan konferansçılar sağlanmaktadır.

Örgütlenme işi için yapılan plânın yürütülmesinde Bakanlık emrine alınan ve işten el çektirilen üyelerimizden yararlanmak üzere kendilerine görev verilmiştir. Bu amaçla on arkadaşımıza görev verdik. Arkadaşlarımız daha çok doğu illerine gittiler. Onar gün süre ile oralara şube açacaklar.

Halen 370'e yükselen şube sayımız bu değerli arkadaşlarımızın gayretleri ile daha çoğalacak ve 35 bin civarındaki üyemiz de buna paralel olarak artacaktır.

Örgüt - Yayın ve tanıtma servisinin ele aldığı işler arasında sendikamızın durumunu yansıtacak bir broşür ile, son olayları,

Milli Eğitim Bakanlığının TÖS'na karşı tutumunu, anlatan ve kasıtlı bir şekilde öğretmen kıyımına maşalık eden kişileri kamu oyuna tanıttak bir kitap yayınlamak ta vardır.

8 — Kooperatif İşleri

Bildiğiniz gibi, anketlerini şu günlerde göndermek üzere olduğumuz TÖSKO, hem üretim hem de tüketim işlerini içine almaktadır. Bu konuda bize gönülden yardım eden uzmanın söylediğine göre TÖSKO işi, bu yılın sonlarına doğru ancak gerçekleşebilecektir. O zamana kadar yapılması zorunlu işler vardır ve bu işler yapılmadan kurulacak bir kooperatif, hem ihtiyacımızı karşılayacak koşullar yönünden yetersiz olacak, hem de yaşamasına yetecek olanaklara tamamiyle sahip olamayacaktır.

TÖSKO ile, aynı zamanda ders araç ve kitapları yayını da yapabileceğiz. Ne var ki, uzman, yardımlaşma işinin TÖSKO'nun bünyesine alınamayacağını, ayrıca yardımlaşma sandıkları kurmanın da pek bir yararı olamayacağını söylemiştir. Uzmanımız, Yardımlaşma Sandıkları konusunda bize bir kanun tasarısı hazırlayacaktır. Ancak, biz, üyelerimizin en önemli konularından biri olan yardımlaşma işinin, çıkacağını pek te umut etmediğimiz kanunu beklemeden bir esasa bağlanmasını zorunlu görüyoruz Yönetim Kurulu Toplantımızda, bu konu üzerinde yeterince durulmasını, üyelerimizin bu yöndeki ihtiyaç ve isteklerinin fazlalığını iyi bilen Yönetim Kurulu üyelerimizden diliyoruz.

TÖSKO hazırlıkları bu evreye gelince başka bir uzman, TÖSKO ya sigorta işinin de katılabileceğini söyledi. Bu iş gerçekleşince TÖS üyesi her öğretmenin sağlık, kaza, ihtiyarlık sigortasına bağlanabileceğini bildirdi. Bir de bu konu üzerinde duruyoruz, düşünülmesini diliyoruz.

9 — Tiyatro - TÖS, Suluca Kampı

Yönetim Kurulumuzun I. toplantısında aldığı karar gereğince, Tiyatro - TÖS adında bir gezici tiyatro kurduğumuzu biliyorsunuz. Bu konudaki karşıt görüşler ve yayılan söylentileri bir yana, karşı görüşlerin içtenliğine inanıyoruz ve bu görüşlere daima saygı duyduk, duyuyoruz. Karşı görüşlere göre: Tiyatro TÖS, Sendikamızın örgütlenme döneminde ele alınmamalıydı. Ondan önce yapılacak, üyelerimizin temel sorunlarıyla ilgili yı-

ğınla iş vardı. Ekonomik özelliği her şeyden üstün olan Sendikada, ilkin tiyatro kurulması akıllıca bir iş değildi.

Bu görüş bize göre de temel bir görüştür ve sendikacılığın doğasını yansıtmaktadır. Ancak biz, yönetim kurulumuzun, bu kararı alırken, mesleğimizin özelliğini dikkate aldığını; TÖS'ün bünyesinde, eğitim mesleğinin özellikleri gereğince kültür hizmetlerinin de önem ve önceliğinden söz edilebileceğine inandığını savunduk, savunuyoruz. Kaldı ki, sosyal adalet kavgası yapılırken, halkımızın bir yandan bu yöndeki kültürel etkinliklere ihtiyacı olduğu gerçeğini de kuruluştaki hesapladığımızı bilmekteyiz.

Tiyatro-TÖS'ün mali yönden umulan sonucu vermemesi, tiyatronun gereksizliği görüşünü haklı çıkaracak bir neden olabilir mi? Sanmıyoruz. Çünkü işin mali yönü uygulama yöntemine ilişkin bir sorundur. Hele Tiyatro-TÖS, Sendikamızın yurt yüzeyini kapsayan bu işe elverişli olanakları düşünülürse, mali yönüyle de başarıyla sürdürülmesi mümkün olan bir kuruluştur. Bizim bu konuda beklenen sonuca varamayışımızın tek nedeni, ortada yararlanacağımız bir deney olmamasıdır. Bunun için, itiraf edelim ki, işi yeterince organize edemedik. Ama birinci dönem çalışmalarını sırasında kazandığımız bilgilerin ışığında, yöntem yanılmalarını bir hayli giderdiğimizizi sanıyoruz.

Birinci dönemde uygulanan anlaşmayı feshettik ve gene Sermet Çağan'la yeni bir anlaşma imzaladık. Belki bu anlaşmanın da boşlukları çıkacaktır. Ama yeni anlaşmanın eskisinden daha az kusurlu olduğunu söyleyebiliriz.

Tiyatro-TÖS'ün mali portresi, mali müşavirimiz tarafından hazırlanan aşağıdaki bilançodan anlaşılacaktır. Bu konuda daha ayrıntılı bilgi almak isteyen üyelerimiz Tiyatro-TÖS dosyamızı inceleyebilirler.

Bu haliyle bile Sendikamızın varlığının yurt çapında bilinmesine yardım ettiğini saptadığımız Tiyatro-TÖS hakkında, ilk söz gibi, son söz de Yönetim Kurulumuzundur.

TIYATRO TÖS HAKKINDA KISA BİLGİLER

Tiyatronun birinci dönem faaliyeti, prova ve hazırlık devresi hariç, 7 Ekim 1966 da başlamış ve 13 Aralık 1966 tarihine kadar devam etmiştir. 67 günlük bir dönem tamamen turnede

geçmiş ve bu devre zarfında 52 bölgede 74 Ayak Bacak Fabrikası, 29 sözsüz oyun oynanmıştır.

Keza, 67 günlük devrenin 58 günü temsillerle geçmiştir.

Birinci dönem faaliyeti sonunda 177.020,75 lira gayri safi gelir elde edilmiştir.

Turnede geçen gün sayısına göre günlük ortalama gelir 2.600,— lira, temsil verilen gün sayısına göre günlük ortalama gelir 3.155 liradır.

Söz konusu gelire karşılık, birinci dönemin giderleri toplamı 268.241,93 liradır.

Buna göre, birinci dönem giderleri, gelirlerden (268.241,93 — 177.020,75 =) 91.221,18 lira fazla bulunmaktadır. Ancak, bu farkın tamamını zarar addetmemek gerekir. Zira, giderler arasında,

5.000.— TL. Ayak Bacak Fabrikası Oyunu telif hakkı.

9.387.— TL. Demirbaş ve tesisat masrafı,

37.906,87 TL. Dekor, kostüm, afiş, broşür masrafı.

52.293,87

52.293,87 lira tutarında tiyatronun müstakbel faaliyet devresiyle de ilgili gider bulunmaktadır. Ayrıca, TÖS Şubelerine ödenen ve ödenmesi gereken % 10 Şube payları tutarı olan 15.574,50 lira da yukarıdaki gider yekûnuna dahildir.

İkinci dönemi de ilgilendiren 52.293,87 liralık gider 91.221,18 liradan tenzil edildiği takdirde, birinci dönem zararı 38.927,31 liraya inmektedir.

İkinci dönemde uygulanacak iyi bir organizasyonla, birinci dönem zararının ve diğer yatırımların karşılanması kuvvetle muhtemeldir.

Saygılarımla,

MALİ MÜŞAVİR

Mehmet Oktay

(İmza)

Suluca Kampı hesaplarını ayrıca inceleyeceksiniz. Ancak, bir usulsüzlük yüzünden köylüleri mağdur etmemek için, bu kampımızı bıraktık. Yönetim Kurulumuzun kararı ile başka bir kamp yeri seçeceğiz.

10 — TÖDMF ile olan ilişkilerimiz

Gaziantep Kongresinden sonra, bu Kongrenin TÖS hakkındaki kararlarının uygulanması konusunda görüşmek üzere TÖDMF'ye 27/8/1966 tarihinde başvurduk. Başvurmamıza bir yanıt alamayınca 8/10/1966 tarihinde bir daha yazdık. Bunun üzerine TÖDMF Genel Sekreteri, Genel Merkez binamıza geldi. Genel Sekreterimizle konuyu görüşmeye oturdular. Yürütme kurumumuzun aldığı karar gereğince genel sekreterler arasında yapılan bu görüşmede, Gaziantep kararlarının uygulanmasına yarayacak yöntemler saptanacak ve bu yöntemler, her iki kuruluşun yürütme kurullarının yapacakları ortak toplantıda son şeklini alacaktı. Ama TÖDMF Genel Sekreteri, bu birleşmede yöntem görüşmesine yetkili kılınmadığını, TÖDMF'nin, Yürütme Kurulları ortak toplantısından önce «Başkanlık Divanları» ortak toplantısını önerdiğini, ancak bunu tebliğle görevli olduğunu söyledi. TÖDMF'nin bu önerisini kabul ettik; 11/11/1966 tarihinde Genel Başkan, Genel Sekreter ve Genel Sayman olarak TÖDMF binasına gittik. TÖDMF'nin Genel Başkanı, 2. Başkanı, Genel Sekreteri ile bir masaya oturduk. Konu ortaya kondu, TÖDMF, bu konuda bir anlaşmaya varabilmek için iki prensibin, önceden taraflarca kabulü gerektiğini öne sürdü. Bu prensipler şunlardı:

1 — TÖS, TÖDMF'nin varlığını sürdürmesi gerektiğini kabul edecek ve TÖDMF'nin feshinden hiç bir zaman söz etmeyecek.

2 — Gaziantep kongresi kararlarının, TÖDMF'nin feshi yönünde her hangi bir hüküm taşımadığı TÖS'ce kabul edilecek.

TÖS olarak biz, birinci ilkeye Giresun Kongresine kadar bağlı kalacağımızı, ancak, TÖDMF'nun Giresunda toplanacak Genel Kurulunda, feshin eğilimleri belirledikten, belki de ağır basacak noktaya geldikten sonra durumun ne olacağına değindik. İkinci ilkeyi kabul etmenin ise, adı geçen kararlara göre mümkün olamayacağını belirttik. Bunun üzerine TÖDMF, öteki sorunların ele alınmayacağını söyledi, görüşme böylece sona erdi. O zamandan bu yana TÖDMF ile aramızda bu konuda her hangi bir ilişki olmadı. Yalnız, TÖDMF yetkililerinin, basında yankılanan, Öğretmenler Gazetesinde yayınlanan öğretmen sendikacılığı konusundaki yeni görüşlerini izlediğinizi sanıyoruz.

Nesnel olarak ortaya koyduğumuz şu durumu, en iyi biçimde değerlendireceğinize inanıyoruz.

11 — Bina . Personel Durumumuz

Oturduğumuz bina günden güne ve hızla genişleyen ihtiyacımızı karşılayamaz oldu. Onun için ek bir daire kiralamak zorunluğu ile karşı karşıya bulunuyoruz. Siz toplandığınızda daireyi belki bulmuş ve kiralamış olacağız. Genel Merkez işlerinin sistemli bir biçimde yürütülmesinin, büyük oranda bina koşulluna bağlı olduğunu takdir edersiniz. Kiralamak yerine satın almayı da düşündük. Ne var ki, uzun vadedeki ihtiyacımızı karşılayacak bir bina satın alınmanın, bugünkü olanaklarımızla kolay olamayacağı ortadadır. Gene de karşımıza bir fırsat çıkarsa kullanılacaktır.

Personel durumuna gelince: Genel Merkezde çalıştırdığımız personeilin adları görevleri ve ücretleri aşağıya çıkarılmıştır.

Memur ve Hizmetlinin Görevi	Aldığı Ücret	
	Bürüt	Net
1 — Üstün İzat (İdare ve Pers. Md.)	996,39	750,—
2 — Nevzat Helvacı (Hukuk Br. Müd.)	2102,00	1500,—
3 — İ. Safa Güner (Örgüt Md.)	1200,00	965,15
4 — Ümran Baran (Mali işler Md.)	1180,00	900,—
5 — Halis Keskin (Büro Sekreter)	800,—	630,05
6 — Cumhur Uyar (Evrak Memuru)	700,—	545,45
7 — Ahmet Şahin (Hukuk Md. Yar.)	1000,—	780,—
8 — Arif Şahin (Hizmetli)	400,—	338,35
9 — Hüseyin Gazi Apa (Geçici Mh. Mem.)	15,—	TL. Net Yevmiye
10 — Tebessüm Sarp (geçici sekreter)	15,—	TL. Net yarım yevmiye
11 — Halit Çelenk (Hukuk Sekreteri)	890,—	TL. 720,—

Bunların dışında, iş çıktığında görev kabul eden (10) avukatımız var. Ayrıca, İstanbul Hukuk Büromuzda çalıştırdığımız iki avukatımız var. Avukatlarımız Doç. Dr. Çetin Özek ile İbrahim Türk'e ödediğimiz de her biri için ayda ortalama 600 TL. dir.

Şu durumda, sürekli olarak sekiz personel çalıştırmaktayız. Belirtelim ki, Genel Merkez işlerinin daha düzenli olabilmesi için, daha da personel ihtiyacı vardır. Şimdilik görünen, dış hizmetler ve muhasebe bürosu için birer memur ihtiyacımızdır. Ayrıca, taşra davaları için istediğimiz anda hizmete hazır bir

avukat ihtiyacı da bizi sıkıştırmaktadır. Toplantı gününe kadar bu avukatı belki atamış olacağız.

Sendikamızın beyni durumunda olan Genel Merkez çalışmalarının niteliğinin, öneminin takdir edileceğine ve personel konusunda, derdedeva kararlar alınacağına inanıyoruz.

Saygılarımızla...

TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI GENEL MERKEZİ

20 OCAK 1966 HESAP DURUMU

Hesap Adı			Artık	
	Borç	Alacak	Borç	Alacak
Kasa	370.290,65	363.281,00	7.009,65	—
Bankalar	449.625,73	393.389,10	56.263,63	—
Çeşitli Giderler	1.096,00	12.350,45	—	11.254,45
Demirbaşlar	20.670,50	—	20.670,50	—
Genel Masraf	340.752,29	21.746,20	317.506,09	—
M. Borçlular	102.699,10	18.104,05	84.595,05	—
M. Alacaklılar	—	1.450,69	—	1.450,69
TÖSGEN				
Suluca K.	31.200,00	3.834,20	27.365,80	—
Tiyatro TÖS	64.919,50	—	64.919,50	—
Tasarruf Bonusu	30,00	—	30,00	—
Üye Ödentileri	1.039,60	586.194,68	—	567.155,08
	1.382.350,37	1.382.350,37	578.360,22	578.360,22

Üye Ödentileri:

Bütün uyarmalarımıza karşın kimi şubelerimiz, ödentilerini muntazaman göndermemekte ısrar etmekte, hattâ ödenek bordrolarını bile göndermemektedirler. Bu şubelerimizin kesin üye sayıları bilinemediğinden Genel Merkez olarak ne miktar öden-
ti alacağımız olduğu da tam saptanamamıştır.

Ancak, ayda yaklaşık olarak 90.000.— TL öden-
ti tahsil etmemiz gerekirken, bunun ortalama olarak 58.366 TL. olduğunu söyleyebiliriz.

Alacaklı Hesaplarımız:

1 — Bankalar:

20 Ocak 1966 tarihinde Bankalar hesabının borcunda görülen 56.263,00 TL. nin 35.293,63 TL. Ziraat Bankası 25200 No. 11 hesapta, diğerleri ise; Etibank 5000,— TL., Sümerbank 5000,— TL., Vakıflar Bankası 5000 TL. ve Emniyet Sandığı 5970 TL. olmak üzere dört ayrı bankadadır.

2 — 20.670,50 TL. demirbaşımızın tamamı demirbaş defterimize kayıtlı olup, bunun 14.500,50 TL. kısmı, 1. Kongreden önce satın alınmıştır.

3 — 317.506,09 TL. olarak görülmekte olan Genel Masrafin 106.804,64 TL. sı 1. Kongremizden önce sarf edilmiş olup, kalan 210.701,45 TL. nin ayrıntısı:

TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI YÜRÜTME KURULU

I) Ölüm Yardımları	29.400,— TL
II) Sağlık Yardımları	33.355,— TL.
III) Hukuki Yardımlar	47.611,70 TL. (x)
IV) Emeklilik Yardımları	3.100,— TL.
V) Diğer Yardımlar	7.194,10 TL.
VI) Sosyal Sigorta primleri	396,75 TL. (xxx)
VII) Ücretler	32.454,30 TL. (xxxx)
VIII) Yönetim Yollukları	13.450,85 TL.
IX) Özel Hizmet Yolluğu	162,60 TL.
X) Yönetim ve Genel Yönetim giderleri	17.373,88 TL.
XI) Hizmetlerle ilgili Sağlık Alımları	175,— TL.
XII) Ulaştırma giderleri	18.910,52 TL. (xxx)
XIII) Mahkeme harçları:	3.060,85 TL.
XIV) Temsil, ağırlama giderleri	4.055,90 TL.
Toplam	210.701,45 TL.

(x) Avukat ücretleri ve masrafları dahil,

(xx) Yalnız Temmuz/1966 ayına ait (sonraki 5 ay henüz ödenmedi),

(xxx) Ayrılan iki personelin tazminatı dahil,

(xxxx) Telefon, telgraf, posta, koli ve taşıt aracı,

Yukarıdaki çalışma raporunun okunduğu yönetim kurulu toplantısı sırasında Genel Başkan imzası ile hazırlanan, meslek ve yurt sorunlarını kapsayan bir muhtıra, yönetim kurulu üyeleri tarafından devletin ve hükümetin birçok yetkililerine yapılan ziyaretler sırasında verildi. Bu muhtıra aynen şöyle:

TÖS, Türk toplumunun ve devletin içinde bulunduğu zor günleri iyi bilmektedir. Bu yüzden öğretmenliğin özlük haklarıyla ilgili sorunları ön plâna almaktan sakınmakta, daha çok meslek ve memleket sorunlarıyla meşgul olmaktadır.

Millet Uyanırsa Ne Olacaktır?

Türkiye, uzun zamandır ve özellikle Cumhuriyetten beri, toplum hayatında çok öncelerden mevcut olan bir durumu, Cumhuriyet ve Anayasa ilkelerine göre «yeniden düzenlemek» gibi bir zaruretle karşı karşıyadır. Önceki durumdan çıkarı çok olanlar, gerici bir tutumla, yeni düzenin bütün yollarını tıkamak istiyorlar. Bunlar, kendileri din adamı ve dindar olmadıkları halde, din adamlarını ve dindar yurttaşlarımızı uzun zamandır ustalıkla kullanmaktadırlar. Eğitim, insanların gözünü açacak, onlara içinde buldukları durumun bütün sebeplerini ve çıkış yollarını sezdirecek, öteki faktörlerle birlikte toplumun gereği gibi değişmesine ve yeniden düzenlenmesine etki yapacak bir faktördür. Eski düzen taraflıları, her yeni harekette olduğu gibi, ciddi eğitim teşebbüslerini fırsat kaçırmadan baltalamanın, ortalığı bulandırıp işleri bozmanın yolunu buluyorlar. Demokrasi ile yönetilen yurdumuzda bu baltalama hareketlerini «halk tepkisi» olarak kabul etmek çok yanlışdır. Bugün, her zamandan daha çabuk bir şekilde eğitimi yaygınlaştırmak zorundayız. Okulların ve öğretmenlerin ağır şekilde baskı altına alınması ve sıkıştırılması hali: «cin peri yoktur» tartışmaları; veya «sahte diploma tanzimi» gibi adi olaylar öne sürülerek geçiştirilmeyip, aksine, açıkladığımız bu tarihin gerçeğin ışığı altında, ciddi ciddi düşünülmelidir.

Eğitim Herkes İçin Değil midir?

Millet hayatında hiçbir yetkilinin, hiçbir yüksek yöneticinin kendi çocuğunu ilk, Orta, Yüksek veya Mesleki öğretimden yoksun bıraktığını görmüyoruz. Bütün bunlar erişilmesi gerekli bi-

rer «dünya nimeti» ise, bu nimetlerin millet çocuklarına ve okul çağı geçmiş yetişkinlere de ulaştırılması gerekmez mi? Her de-
recedeki eğitim ve öğretim, yasalara göre devletin yurttaşlara
sağlamak görevinde olduğu bir hak; aynı zamanda uyanıp ilerle-
memiz için kat etmemiz gereken birer uygarlık kademeleridir.

İlköğretimin Gerçekleştirilmesi Çok Gecikiyor..

Türkiye'de devlet eliyle öğretmen yetiştirme işi başlayalı
119 yıl olmuştur. Özellikle Cumhuriyet, öğretmen yetiştirme ko-
nusunda çok çaba harcadığı halde, niçin halâ ilkokul seviyesin-
deki okur yazarlık oranımız % 40'ı geçememiştir (% 38,5)?
Türk milleti, alfabeyi ve bazı temel bilgileri öğrenmek yetene-
ğinden yoksun, öğretmeni de bu konuları öğretmen hususunda
yetersiz midir?

Ana sebep, devletin ve Millî Eğitim yöneticilerinin tutumun-
da saklıdır. Şimdiye kadar, köylü okursa çifti kimin süreceğine,
davarı kimin güdeceğine akıl erdiremeyen müsteşarlar, devleti-
mizin en ciddi işi sayılan İlköğretimi uzun yıllar ağzına alma-
yan devlet ve hükümet başkanları gördük. Bugünkü yöneticile-
rimizin meyli de «İmam Hatip okullarımızın kalkınmamız için
gerekli» ve «elde edilecek yüksek miktardaki kilovat saat elek-
trik enerjisi» temalarına kaymış görünmektedir.

Yetkililerin Tutumu Değişmelidir.

Nüfusumuzun % 50 den çoğunu meydana getiren kadınları-
mız, % 72 den çoğunu meydana getiren köylülerimiz kapkara
cahildir. Modern anlamı İlköğretim bunlara tam olarak ulaş-
tırılmadıkça, ileri öğretim kapıları yoksul halk ve köylü çocuk-
larına tam olarak açılmadıkça; ve pek tabii iç ve dış çıkarları-
mızla ilgili sair ekonomik ve politik tedbirler alınmadıkça; her
köy değil, her köy evi birer imam ve hatiple doldurulsa durum
değişmez. Yurdumuz için gerçekten gerekli olan elektrifikasyon
çalışmaları, köylere kadar uzanabilirse, oralandaki yurttaşları-
mızın gözlerinin önü aydınlanmış olacaktır. Ama onların gözle-
rinin önü kadar, kafalarının içi de aydınlığa muhtaçtır. Hükü-
met başkanımız, temposu iyice yavaşlatılmış olan ilköğretimi;
donatımı ve bakımı ihmal edilmiş köy okullarını; güçlükler or-
tasında yapa yalnız bırakılmış köy öğretmenlerini; elektrifikas-
yon kadar önemli bir aydınlatma işinin unsurları olarak ele al-
malıdır. Millî Eğitim Bakanı da tali bir eğitim dalı ve hattâ

Anayasaya göre devletin yapıp yapamayacağı tartışılacak bir konu olan Din Öğretimini, Milli Eğitimin en asli konusu imiş gibi ele almaktan vazgeçmelidir. Artan nüfusumuzun beslenmesi çok ciddi bir millet dâvası haline gelirken, faydalı tarım okullarının azlığı ile, din alanındaki orta ve yüksek dereceli okulların çokluğu, Milli Eğitim yöneticilerinin nasıl bir çelişki içinde olduklarını göstermeye yeter.

Daha Fazla Gecikmeye Milletın Sabrı Yoktur.

Milli Eğitim çalışmalarımızı, isteğe göre derç ve tefsir edilen istatistiklerle parlak göstermek aslında hiçbir şeyi değiştirmez ve hiçbir kimseyi kurtarmaz. Bu tempo ile ilköğretimin ancak 2056 yılında gerçekleştirilebileceğini geçen Mart ayında Devlet Plânlama dairesi açıkladı. Türk milletinin bu kadar beklemeye hiçbir mecburiyeti yoktur. Aslında vasıfları da çok tartışma götürecek olan Milli Eğitimin ilk kademesinin bu kadar yavaş ve yanlış ele alınması, Milli Eğitim İdaresinin, mevcut düzenin Anayasa ve Cumhuriyet ilkelerine göre yeniden düzenlenmesini istemeyenlerden yana çalıştığı kuşkusuna ister istemez haklılık kazandırmaktadır. Komşularımız arasında, değil beş yıllık, 8 yıllık ilköğretimi 20 yılda % 100 gerçekleştiren çok millet vardır. Milli Eğitim Yöneticileri bu konuda tatsız eleştirilmelere konu olmak istemiyorlarsa, okul ve öğretmen sayısının çoğaldığı, ilköğretimin maddi ve manevi koşullarıyla ilgili olarak vatandaş desteğinin arttığı bir zamanda, bugünkü yavaş tempoyu hiç değilse yoksulluklar içindeki Atatürk döneminin temposu kadar hızlandırmanın yollarını bulmalı ve uygulamalıdır. TÖS, bütün üyelerini ve meslekdaşlarını, bu teşebbüsünde Milli Eğitim Bakanlığını canla başla desteklemeye çağıracaktır.

Yurtlar ve...

İlkokul üstü öğretim kurumlarının belli merkezlerde toplanmasından iyi işleyen mütevazı ve yeter çoklukta yurtlar bulunmamasından, öğrenim umudunun bazı yurt köşeleri ve aile tipleri için birer hayal olmasından, «eğitimde fırsat eşitliği» sözünün kısa zamanda anlamı boşalan bir slogan haline gelmesinden; mesleki ve teknik öğretimin bir lüks ve israf uygulaması şekline girerek asıl amacını çoktan yitirmiş bulunmasından da pek çok şikâyetlerimiz vardır.

Üniversiteler..

Açılmakta olan yeni üniversitelerin belli başlı büyük kentleri bırakarak yurt yüzeyine yayılmasını sevinçle karşılıyoruz. Ancak, bu üniversitelerin milli eğitimin ana ilkelerine göre düzenlenmesini, programlarının az gelişmiş ve aç kalmak üzere olan bir memleketin koşullarına ve ihtiyaçlarına göre yapılmasını, lükse, israf ve pahalılığa kayılmamasını, öğretim kadrolarının mutlaka yerli elemanlarla takviye edilmesini de zorunlu görüyoruz.

Müfredat Programlarını Kendimiz Yapmalıyız.

Müfredat programları konusu, Milli Eğitimin en hassas bir alanı olarak ele alınmak lâzım gelir. Özellikle İlköğretimde müfredat programları, öğretmen olmayan hattâ Türk olmayan yabancı elemanlar tarafından yapılmakta ve denemeler onların kılavuzluğuyla değerlendirilmektedir. Memleket için büyük kötülük olan «Eğitim kopyacılığı» türlü yollardan halâ devam ettirilmektedir. Müfredat programı geliştirmek, yurdunun koşullarını, ihtiyaçlarını ve toplumun ülkülerini iyi bilen eğitimciler için zor iş değildir. Türkiye'de bu işi başaracak kadar tecrübesi olan meslekdaşımız vardır. Ne olursa olsun, müfredat programlarının sadece yerli elemanlar tarafından ve yerli ölçüler kullanılarak hazırlanıp denenmesini hayati bir konu olarak görüyor ve ilgilileri bir defa daha uyarmak istiyoruz.

Milli Bir Eğitim Dediğimiz Zaman...

Okullarımızda uygulanmakta olan eğitimin «üretici» değil «tüketici» bir eğitim olduğu çok söylenmiştir. Bu eğitim, sadece üretici olmaktan değil, milli olmaktan da uzaktır. Milli bir eğitim dediğimiz zaman, millet bağımsızlığını, millet servetlerini en başta düşünen ve milletin ihtiyaçlarına göre bugün ve yarın tek tek ve milletçe izleyeceğimiz yolu bulup çıkartan bir eğitim tarzını anlamalıyız. Milli bir eğitim, bugün, Türkiye'de sadece ABC veya yabancı devlet okullarında okutulan bazı tabii ve sosyal bilim kırıntılarını hiçbir tavır ve tutum eklemeyen öğretmekle yetinemez. Milli bir eğitim konularını ve temalarını milletin ana sorunlarına göre seçmek ve sıralamak zorundadır. Bu itibarla, ulusal çıkarları türlü şekillerde aza indirilen, üretimi ve milli kaynaklarının işletilmesi millet ihtiyaçlarına asla yetme-

yen; ordusunun ayakkabısını bile dışardan alacak duruma gelmiş, toprakları hızla yoksullaşan, bireyleri arasında ekonomik anlamı da olan sosyal bir adaletin gerçekleştirilmediği ve yakın bir açlık tehlikesiyle karşı karşıya bulunan bir memleketin okullarında, işe yaramaz bilgilerle, göstermelik olarak kullanmaya bile gelmeyen temrinlerle; yaratıcılıktan, düşündürücülükten ve hele buluşculuktan uzak, insan kişiliğini öldürücü kısır çalışmalarla, demode sınav şekilleriyle, sınavlarda kopya çekmeye çalışmakla kaybedilecek tek dakika olmamalıdır. İyi biliyoruz ki, okulların bu tarzda işleyişinden milli eğitimin en büyük sorumluları dahi habersizdirler. Onlar seminer ve konferans izlemek için yurt dışına gidip geldikleri kadar, kent ve kasabalarımızdaki okullara gidip gelmiyorlar. Milli Eğitim Bakanlığı Merkez personelinin taşraya sadece öğretmenlerin ifadesini almak için gidip gelmekten ve merkezde yapılmakta olan toplantıları da ceza tertip ve formülleriyle doldurmaktan vazgeçip, süratle milli eğitimin ana davalarına eğilmesinin sağlanması lazımdır.

Kültür ve Güzel Sanatlar Desteksiz Birakılmıştır.

Zaman itibarıyla Cumhuriyet'ten uzaklaştıkça, kültürel çalışmalara verilen önem azalmakta, Türk kültürünü içerde ve dışarda diri tutacak olan girişimlere yanaşılmamaktadır. Resim Tiyatro, Bale, Opera, Edebiyat ve Müzik alanlarında ortada var olanlar, adeta kendiliğinden gelişen sanat ve kültür kıpırtılarıdır. Sergi ve konferans salonları büyük ve küçük şehirlerde halâ birer lükstür. Çocuk sinema ve tiyatroları örnek için dahi yoktur. Kitaphıkların çoğu sadece birer uydurma daire, oda veya kadrolu memurluklardan ibarettir. Kitaphıkların yeni çıkan kitaplarla desteklenmesi, bir takım referans kitaplarının yazdırılması, daha iyi periyodiklerin çıkarılması, halkın ve gençliğin okumaya alıştırılması için kurulmuş olan Kültür Müsteşarlığı'nın ayrı bir Bakanlık olacak kadar şiştiği halde, kimsenin derdine deva olmamaktadır. Bu durumla yakından ilgili olarak yurdumuzda kitap vb. yayınların tirajı korkunç derecede düşüktür. Aslında içerde ve dışarda dipdiri bir kültüre sahip olmak; ve meselâ güreş kadar bununla tanınmak, bilinmek, Türk milletinin çok tabii bir özelliğidir.

Milli Eğitim Şurası Toplanmalıdır..

Yukardan beri sayıla gelen problemlerin milli ve objektif ölçülerle izahı ve çözüm yollarının bulunması için, yıllardır ge-

ciktirilmiş olan Milli Eğitim Şurasının toplanmasını gerekli buluyoruz. Ancak, şura üyelerinin tarafsız, özellikle partilikten ve klikçilikten uzak bir anlayışla seçilmesi şarttır. Milli Eğitim, bir partinin, bir kligin değil milletin dâvasıdır.

ÖĞRETMEN SORUNLARI

Öğretmen çoğunluğunun baş derdi, rahat çalışma olanaklarının azalmış olmasıdır. Milli eğitimde mevcut kuralların ve programların verdiği kadarıyla Öğretme Özgürlüğü de çok kısıtlanmıştır.

Bilindiği gibi öğretmenin görevleri sınıf içi ve sınıf dışı olmak üzere ikiye ayrılır. Bunlara sınır ve tanım koyan kanun, yönetmelik ve programlar vardır. Böyle olduğu halde öğretmenler, sınıf içi ve sınıf dışı görevleri konusunda, büyük ölçüde müdahale görüyorlar. Öğretmen, partizan basınçlar altında sıkışan Bakanlığın yaptığı müdahaleleri Kanun, yönetmelik ve programlara dayanarak reddedince ceza görmektedir.

Kanunların Verdiği Haklar ve Görevler Suç Sayılamaz!

Cezalandırılan hareketleri resmi kanunlar ve mahkemeler suç saymadıkları ve üstelik bu hareketler programlara uygun olduğu halde, Milli Eğitim Bakanlığı, genel prensiplerin dışında, kendine has bir ceza anlayışıyla bu tutumunda ısrar etmektedir. Bayramlarda ve anma günlerinde Cumhuriyeti, Devrim ve Atatürk'ü anlatmak, Atatürk'ün sözlerinden parçalar aktarmak derslerde milli bağımsızlıktan, petrol ve madenler gibi milli servetlerin millet yararına işletilmesinden söz etmek, Milli Eğitim üstündeki dış etkileri redetmek, eğitimde ve her alanda sosyal adalet istemek, sosyalist fikir akımlarıyla ilgilenmek, gazetelere memleket sorunlarıyla ilgili yazılar yazmak, sol tandanslı yazarları, dergi ve kitapları okumak, bazı kitap ve dergileri tavsiye etmek, bir sosyalist yazarla mektuplaşmak, milliyetçi öğretmen derneklerine girmek varken eski, öğretmen derneklerine girmek varken eski öğretmen derneklerinde kalmak veya TÖS'ün şubelerini açmak, bu organlarda temsil görevleri yüklenmek.. Öğretmenin cezalandırılması için yeter sebep sayılmaktadır.

İşlemlerde Kanunilik İstiyoruz!

Bizim karşı olduğumuz husus şudur. Bakanlık ve illerdeki âmir kurullar, kanunların suç saymadığı konularda öğretmenlere ceza vermekten vazgeçmelidirler. Disiplin adı altında dahi olsa, Genel Hukuk ilkeleri dışında kalan ayrı bir hukuk alanı ve şekli yoktur. İdare, verdiği her cezayı kanunda yazılı bir suçla bağlamak; suç ve cezanın yerini, maddesini göstermek zorundadır. Aksi halde tasarrufu keyfi olur. İdare, Hukukun denetimine tabidir. Yarın bu keyfi hareket ve tasarrufların hesabını millet ve milli eğitim için zaman kaybına yol açar.

«Takdir» Yetkisi Keyfilğe İzin Vermez.

Hele nakillerin, işten uzaklaştırma ve Bakanlık emrine alma hallerinin «takdir» le ilgili olarak biçimlendirilmesi büsbütün keyfi tasarruflardır. Takdirin dahi sınırları vardır. «Takdir» objektif ölçüler dışında kullanılamaz. Takdirin en çok işlediği madde 5439 sayılı kanunun 2 maddesidir. Burada «ihtiyaç» a göre bir takdir söz konusu iken, Bakanlığın tasarrufları arasında önce «Takdir» etmek, sonra «ihtiyaç» bulmak gibi garipliklere raslanmaktadır. Aslında bunlar kanunların öğretmen aleyhine zorlanması işlemleridir.

Savunma alınmayı sadece tahkikat sırasında alınan savunmalarla yetinilmesi, Hukukun değişmez ilkelerine göre, cezayı verecek kurulun önünde savunma alınması, son sözün sağa ait bulunması usullerinin çiğnenmesi belli başlı şikâyetlerimiz arasındadır.

Ceza İşlemlerinde Kurnazlıklar.

Kanunda «Ceza» sayılmamakla beraber, cezai birtakım sonuçlar doğuran idari işlemlere sık sık başvurulmak suretiyle, öğretmenin savunma hakkı ustalıkla kısıtlanmaktadır. Bir örnek olarak «Bakanlık emrine alma» işlemini gösterebiliriz. Bu işlem kanuna göre «Ceza» sayılmadığı halde, altı ay süreyle maaşın çok az bir kısmının verilmesi, altı ay sonra da göreve döndürülmemek suretiyle «hükmen» emekliye sevk edilmesi, bize göre, ihtar, tevbih vb. gibi cezalardan çok daha ağır bir cezadır. Böyle olmasına rağmen Bakanlık emri durumlarında ilgilinin savunması alınmamakta, ciddi bir inceleme yapılmadan, çoğu kez im.

zasız ihbarlar ve sivil polis raporlarıyla öğretmenlerin tasfiyesi sağlanmaktadır. Bu yol, asla Hukuka uygun değildir.

Tahkikat ve yargılama işleminin tamamlanmasını beklemeden tertiplenen işlem ve cezaların uygulanması, lise öğretmenliğinden kâtipliğe, müze memurluğuna, ilköğretim müfettişliğinden ilkokul öğretmenliğine indirmek gibi cezalar verilirken, ihbar, tevbih, maaş kesimi gibi kademeli cezalarla ıslah yoluna itibar edilmemektedir.

Disiplin işlemlerinin uygulanmasındaki asıl amaç, hizmetin normal yürütülmesini sağlamaktır. Ölçünün de bu olması gerektir. Oysa, bugünkü görüntü, bu işlemlerin hizmeti aksattığı ve hizmeti tam yapanlara yöneltildiği gerçeğini ortaya koymaktadır.

Esasen şiddetli ve bu kadar çok ceza, personel idaresindeki çok eski bir tutum ve anlayışın ifadesidir. Önümüzde çalışan insanları yönetecek ve kusurları ıslah edecek çok başka ve yeni yollar bulunmuştur. Millî Eğitim Bakanlığının bunlardan haberdar olmasını istiyoruz.

Millî Eğitimde Partizanlığın Yeri Yoktur.

Nakil ve tayinlerin yapılmasında, lüzum, istek ve kanuni zaruret ölçülerinin kullanılması gerekirken ve bunların ders ve kıış ortasında değil de belli bir mevsimde yapılması teamül haline gelmişken Millî Eğitim Bakanlığı daha ziyade partilerin dürtmesiyle, sıkıştırmasıyla hareket etmekte, eğer partizan tazvikiyeler çatallaşır veya karşılanırsa, hizmeti ve öğretmenin durumunu düşünmeden iki gün önceki kararını değiştirip yenisini almakta, üç gün sonra onu da değiştirmekte, bir kararsızlık âletti gibi o yana, bu yana yalpalayıp durmaktadır. İllerde, ilçelerde ve başkentte çok örneklerine rastladığımız bu tutumun bir örneğini kısaca zikretmekte fayda görüyorum.

Çubuk Örneğinde Olduğu Gibi.

Bir buçuk yıl önce Çubuk ilçesinin ilköğretim Müdürü kendi isteğiyle İl merkezine nakledilmiş, boşalan ilköğretim Müdürlüğüne yeni bir atanmanın yapılması gerekmiştir. İstekliler içinde kıdem ve puvan durumu itibarıyla en uygun olanın il yetkililerince seçilerek Bakanlığa bildirilip onay alınması normal yoldur. Ama böyle yapılmamıştır. Kıdem ve puvanı itiba-

riyle İlköğretim Müdürlüğüne atanması gereken Atatürk Okulu Müdürü Eyüp Sabri Arslan, dürüstlüğü ve ağırbaşlı hali ile dikkati çekmektedir. AP'nin bir kanadı, E. Sabri Arslan'ı tutmaktadır. Ama asıl kanat, Ali Kılıç adında kıdem ve puvanı daha düşük olan bir öğretmeni istemektedir. Ali Kılıç'ın AP. iler arasındaki «itibarı» iyidir. AP'nin il ve ilçe kanatlarının tazyikiyle, il yetkilileri tam bir yıl, kâh Ali Kılıç'ı, kâh E. Sabri Arslan'ı teklif etmiş, Bakanlık da milletvekili ve senatörlerinin hatırı için kâh Ali Kılıç'ın, kâh E. Sabri Arslan'ın onayını defalarca geri almıştır. Bu hal kasabada bir komedi tesiri yaratmıştır. (Bugünkü İlköğretim Genel Müdürü B. Aloğan, olaydan haberi ve kısmen sorumludur. Olaydan daha çok haberi ve sorumlu olan kimse ise Millî Eğitim Bakanı Sayın Orhan Dengiz'dir.) İşler iyice tatsız bir hale girdikten sonra E. Sabri Arslan talebinden vazgeçmiş ve Ali Kılıç İlköğretim Müdürlüğüne getirilmiştir. (Halen ilçe öğretmenleri, büyük bir huzursuzluk içindedirler.).

Aslında Kullanılacak Objektif Ölçüler Vardır.

Aslında iki öğretmenden birisi İlköğretim Müdürü olabilir. Meslektaşlarımızın şahıslarıyla ilgili bir sözümüz olamaz. Üstelik ikisi de TÖS üyesidir. Hangisinin İlköğretim Müdürlüğüne getirileceğini objektif ölçülere göre İl Yetkilileriyle, Bakanlık bilecektir. Her halde bir İlköğretim müdürünün atanmasıyla bir partinin şu ya da bu kanadı etkin bir şekilde ilgili olmaz. Bu örnek hem Çubuk ilçesindeki, hem de memleketteki partizanlığın tipik bir örneğidir. Partilerde nüfuz sahibi olmuş yurttaşlarımızca sık sık idareye baskı yaptıklarını, memur nakil ve tayinlerine müdahale ettiklerini, bunun giderekten demokrasinin kötü bir hastalığı haline geldiğini görüyoruz. Ama sadece bir partinin parti kanadının değil, partili partisiz bütün yurttaşların ve memleketin olan o idarenin başında bulunanlar, ciddiyet ve dirayetle, bu müdahale ve tazyikleri kırmayı bilmelidirler.

Bu örneği anlatırken amacımız, Millî Eğitimin merkez ve taşradaki sorumlularının nasıl bir partizan etki altında bulunduğu göstermek ve yine ilgilileri uyarmaktır. Milletimiz bu yolları 1950 - 1960 arasında uzun uzun denedi ve çıkmazlığını gördü. Niçin yeniden aynı hataları yaşamaya inatla heves ediyoruz; anlamak ve anlatmak zordur.

• Bakanlığın Tutumu Karanlıkçı Kuvvetlere Cesaret Veriyor.

Milli Eğitim Bakanlığının merkez ve taşradaki bu tutumu, üçra yerlerde, kandırılmış bazı kimselerin otuzu kırkı bir araya gelerek öğretmenlere saldırmalarına cesaret vermektedir. Bu yıl, ramazan ayı boyunca eski düzenin değişmesini istemeyen gericiler, bir kısım din adamlarını kandırarak, camilerde, halkı öğretmenler ve devrimler aleyhine işlemiş, Şuşehrinde, Horasan'da, Malatya ce Sarayönü'nde olaylar yaratılmasına yol açmışlardır. Maddi sefaletin alabildiğine çoğaldığı yurdumuzda, zavallı yoksul halk din adına yapılan kasıtlı ve saçma açıklamalara kanmakta, ve içinde bulunduğu yoksulluğun, bet bereket yokluğunun «Cin peri yoktur şeytan yoktur!» diyen öğretmenlerden ileri geldiğine inanmaktadır. Öğretmenlerin ve subayların komünist olduklarının sistemli ve yoğun bir şekilde yayılması, kolay kolay idare edilemeyecek olayların doğmasına sebep olacaktır. O zaman bu olaylar öğretmenleri de aşacak ve devletimizi ciddi şekilde uğraştıracaktır. Biz bunu ilgililere anlatıncaya kadar uğraşacağız. Örgütlü ve dernekli hale gelen Cumhuriyet düşmanlığının arkasında, kimlerin bulunduğunu devletin ilgili oragnları her halde bilmektedir. Ümit ederiz ki yetkililer bu uyarılardan yararlanarak, durum daha da vahimleşmeden gerekli tedbirleri alırlar.

Bakanlık Tarafsız Davranmadır.

Milli Eğitim Bakanlığı, merkezdeki ve taşradaki temsilcileri hepimizin bakanlığımızdır. Onun başında bugün şu, ya da bu kimsenin bulunması bizim bu anlayışımızı değiştirmez. Bakanlığın temsil edenlerden tutumlarını buna göre ayarlamalarını istemek hakkımızdır. Millî Eğitim yetkililerinin, çeşitli öğretmen dernek ve birliklerine karşı eşit ve 624 sayılı Sendika kanununda yazılı olduğu şekilde davranmasını istiyoruz.

Ankara Millî Eğitim Müdürlüğünü tedvir eden zat, bilmiyoruz kimden aldığı buyrukla, geçen Ramazan Bayramı dolayısıyla okullara bir telefon zinciri çıkartmış ve Milliyetçi Öğretmenler Derneği Lokalinde bayramlaşılacağını, öğretmenlerin oraya gelmelerinin sağlanmasını istemiştir. Bir kısım öğretmenlerin türlü çeşit telkin, tahrik ve teşviklerle, sanki bütün öteki öğretmenler milliyetsizmiş gibi «Milliyetçi» adıyla bir dernek kurmalarına sabırla katlanmaktayız. Ama resmi Eğitim Müdürü-

nün, Ankara'daki başka öğretmen birliklerinin eşliğinden içeri uğramadığı halde, sadece bir tanesini bayram yeri olarak seçmesi yadırganacak bir haldir.

Milliyetçi derneklerin başkanı olan şahsın, iş saatlerinde sık sık Bakanın, Müsteşarların ve Genel Müdürlerin odalarında görünmesi, uzun uzun fiskos havasında kalması, öğretmenlerin bir kısmı için siyah, bir kısmı için beyaz tertiplere girişi, bize asılları ve fotokopileri getirilen yazı ve telgraflar karşılaştı. rıldığı zaman, daha iyi anlaşılacaktır. Milli Eğitim Bakanlığı hiçbir devir ve dönemde böyle tertiplerin hazırlandığı bir bölüclük karargâhı olarak kullanılmamıştır.

Ana İhtiyaçlarımız ne Zaman Ele Alınacak

Maaş ve ücretlerimizin ele alınarak ayarlanması, çoğunluğu ortalama 500 liradan aşağı maaş alan öğretmenlerin artan hayat pahalılığı karşısında ağır bir geçim sıkıntısı içinde bırakılması; sadece öğretmenlerin değil, Milli Eğitimin, dolayısıyla milletin bir derdidir. Eğer işitecek olan varsa bugün öğretmen çoğunluğunun az olduğunu söylemek zorundayız. Çoğunun üstü başı eski, çoğunun benzi sarı ve derisi kemiğine yapışacak meslekdaşlarımız, bu halleriyle görevlerini tam bir şekilde nasıl ifa edebilirler? Ders saatleri 45 er dakikadır. Bunlar arka arkaya eklenerek, birer ders saati gibi öğretmenlerin yüreğine oturmalıdır. Bu konudaki taleplerimiz, hayat şartlarıyla kıyaslandığı zaman son derece makuldür. Asla büyükelçi maaşı istemiyoruz. Hattâ hayat şartları hafifletilsin maaşlarımıza zam da istemiyoruz. Her halde bu feci duruma bir çare bulunmalıdır. Türkiye'nin ve Türk milletinin kaynakları asla öğretmenlerini doyurmayacak kadar yoksul değildir. Bu kaynaklar iyi korunmalı ve iyi kullanılmalı, iyi değerlendirilmelidir.

Çok Sandık Oluyor..

Emekli Sandığı yanında, İlkokul Öğretmenleri Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığının varlığını faydalı bulmuyoruz. Birisi asil görevlerini aksatmadan yaparsa, ikincisi öğretmenin maaşlarını daha da ufaltmaktan vazgeçmek zorunda kalır. 624 sayılı kanuna göre kurulması gereken bazı kooperatif ve sandıklar bu iki sandık yüzünden zemin bulamamaktadır.

SENDİKALAŞMAYLA İLGİLİ SORUNLARIMIZ

Sendikalaşmamıza imkân veren 624 sayılı kanunun pek çok ve ciddi eksiklerle çıktığı, ilk günden beri bu konuda yazılan yazılardan, eleştirme ve uygulamadan anlaşılması bulunmaktadır. Başka sendikalarla işbirliği, dış ülke sendikalarıyla ilişki kurma, toplu sözleşme, grev ya da hakeme başvurma müesseselerinin bulunmayışı, sendika üst kuruluşlarının veya genel merkezlerinin birinci derecedeki yöneticileri temsil görevi yaptıkları sürece izinli sayılmamaları bu kanunun bize göre bel-li başlı eksikleridir. Gün geçtikçe büyüyen ve birbuçuk yılda 36 bin kişinin sorumluluğunu taşır hale gelen bir sendikanın işle-rini, saat beşten sonraki vakitlerinde yürütmek mümkün de-ğildir. 624 sayılı kanunun ıslahı konusunda ilgililere yardımcı ol-maya hazırız.

İdarenin, memur sendikalarına karşı tutumu, eski alışkan-lıklar çerçevesinde olmakta, bu tutum kolay kolay 624 sayılı kanunun istediği gibi çalışan ve çalıştıran «karşılıklı varlık» il-kesine göre ayarlanamamaktadır. Cezalanan, nakledilen öğret-menlerden bir haylisi sendikalı ve sendika yöneticisidir. Sendi-kal faaliyetlerde bulunan öğretmenlerin şahısları adına hareket etmeyip, birer temsilci oldukları göz önünde tutulmamaktadır. Bazan Bakanlık veya İlköğretim müfettişleri, müdür yardım-cıları, sendika şubesi denetlemeye kalkmaktadırlar. Sendikala-rın denetlenecek, yargılanacak bir halleri varsa bunu genel mahkemeler yapar. Sendikaların, işverenleri tarafından denet-lenmesini hiçbir akıl, hiçbir mantık doğru göremez.

Sendikalara Baskı

Bakanlık emrinde veya açıkta bulunan (6) öğretmenin sen-dikamızda şube veya genel yönetim merkez yöneticisi olmasını, sendikal gelişime engel sayıyoruz ve bu durumu 624 sayılı ka-nunun 6. maddesine aykırı telâkki ediyoruz. Sendikalı olmak, sendikal faaliyet göstermek, suç gibi ele alınmakta ve ona göre işlem görmektedir.

İLGİ BEKLİYORUZ

Eğitim ve öğretmen sorunlarını özet olarak belirttik. Parti-li partisiz imkân sahibi herkesin, bu sorunların çözümlenme-sinde ilgililer ve öğretmenlere yardımcı olmaları gereken Milli

Eğitim, sadece öğretmenlerin değil milletin -- herkesi ilgilendiren -- bir sorundur. Burada bir daha belirtelim ki, milletin hepsine ait bir işi yaparken öğretmenler, ister iktidarda, ister muhalefette olsunlar, hiçbir partinin açık-kapalı uzak yakın buyruğuna sokulamazlar. Eğitim, belli program, kanun ve yönetmeliklere göre yürütülen bir iştir. Onu iktidarda bulunan partinin meyil isteğine göre de ayarlayıp bkemeyiz. Sanat gibi, bilim gibi, eğitim de idarenin keyfi buyruklarına let yapılmamalıdır. Bunun anlaşılmasında ve bu konudaki heveslerden vazgeçilmesinde memleket için engin faydalar düşünüyoruz.

Yer yüzünde her milletin geleneğinde öğretmenler saygı gören kimselerdir. Bu, Türk milletininde de böyledir. Onunla ilgili sorunları, nerede, hangi çatı altında olursa olsun, ciddiyle tartışmak lâzım gelir. Az sayıdaki birkaç di olaydan sanık öğretmenin durumunu, bugün durumları tartıŐılan öteki öğretmenlerin tipik bir rneği imiş gibi ortaya atmak yakıŐiksiz bir tartışma yoludur. Milli Eğitim Bakanı Sayın Orhan Deniz'in «ğretmenlerin eli öpülecek» değerli kimseler olduklarını söylemesini teŐekkürle karşıladık. Ancak bu söylediklerinin iten olup olmadığını bize ve memleket kamu oyuna göstermesini de bekledik. Hal da beklemekteyiz.

Milletin Başarıya İhtiyacı Vardır.

Öğretmenlerle Bakanlık merkez ve taşra örgütünün barıŐık çalıŐmasında, meslek ve memleket için sayılmayacak kadar fayda vardır. Hiçbir yüksek makam, hiçbir Bakan, büyük kk çalışma arkadaşları tarafından desteklenmedikçe, gerçek başarıya ulaŐamaz. Gereksiz çekişmelerle, inatla kaybedilecek vakit hangimizde vardır? Türk milleti her alanda olduğu gibi Milli Eğitim alanında da baŐarılarımıza muhtaçtır.

FAKİR BAYKURT
Genel Başkan

Genel konularda sendikamızın yayınladığı bildirilerden bazıları:

B İ L D İ R İ

27 Temmuz 1966

Bir yıllık avutmadan sonra, üstünkörü bir zamla, devlet memurları bir kere daha susturulmak isteniyor.

Eğer memur, bitip tükenmez bir geçim şikâyetinin içinde olursa, kamu hizmetleri büyük ölçüde aksar, millet hayatına geniş bir uyusukluk çöker ve devlet ciddi bir şekilde halkın gözünden düşer.

Yönetimde bir düzeltme yapabilmek için, sadece memur maaşı hakkında kanun çıkarmak yetmez. Bunun için daha köklü tedbirler alınmalıdır. Yarım milyonu bile bulup memurlara dağıtmak mesele olur.

Önce bu zamların kaynağını araştıralım:

- 1 — Devlet gelirlerini yağmacı ve kaçakçılardan korumak lâzımdır.
- 2 — Millî servetleri içerden ve dışardan, özel ve tüzel kişilerin, kurumlarının sömürmesine engel olmak lâzımdır.
- 3 — Anayasanın istediği reformların hepsini yapmak lâzımdır.
- 4 — Bankacılığın ve dış ticaretin kârlarını devlet hazinesine akıtmak lâzımdır.
- 5 — Kamu harcamalarında son derece tutumlu davranmayı bir gelenek halinde yerleştirmek şarttır.

Bunlar yapılmadıkça, memura verilecek üç kuruşluk zam, yine halkın lokmasından bölünecek demektir. Biz Türkiye Öğretmenler Sendikası olarak böyle bir zammı faydasız buluyoruz. Bunun devlet hayatına bir canlılık getireceğine inanmıyoruz.

FAKİR BAYKURT
Genel Başkan

TÖSTEN

KÖYE

«17 NİSAN MEKTUBU»

KÖY ENSTİTÜLERİNİN

27.

KURULUŞ YILDÖNÜMÜ

Sevgili Köylüm,

Seçimden seçime ya da işleri düştükçe köyüne gelip sana cıfcaflı nutuklar çekenler çok oldu. Köyüne hiç gelmiyen, fakat, «aslan köylüler, kaplan köylüler» diye seni pohpohlayan çok. Biz onlardan değiliz.

Bu nutukçular, bu pohpohçular, sonunda ille de birşey ko-parmak isterler senden. Hep «VER» derler; vergi ver, asker ver, oy ver.. Hiç «AL» diyeni gördün mü.

Yüzyıllarca Padişahlar, onyıllarca partiler geldi-geçti. Hangisi, ne verdi sana? Elini vicdanına koy; köyüne, evine, sofrana, urbana bak da söyle. Senin için ne yaptılar?

Yıllar yılı aldatıldın, kandırıldın; en çok inandıkların, seni daha dar günlere götürdü. Kime inanacağına şaşırıp kaldın.

Biz o yalancılardan, üç kâğıtçılarından değiliz. Biz halk dostu. Köylü dostu öğretmenleriz. Senin çocuğunu okutup adam etmekten başka bir maksadımız yok bizim. Tersine, senden yana olduğumuz için sürülüyoruz, eziliyoruz, ekmeğimizden oluyoruz. Kendi çıkarımız için değil, senin çıkarların için uğraşiyor, bu yolda seve seve çile çekiyoruz. Bize inan...

Bizim de kusurumuz olmuştur sana karşı. Ana ile kızın arasını açan üç kâğıtçılar, seninle bizi de karşı karşıya getirdiler. Onların oyununa geldiğimiz oldu. Ama biz artık açık gözümüzü. Sen de aç, oyuna gelme.

Çıktığı kabuğu beğenmiyen, köylüye tepeden bakan, yadırgadığın öğretmenler varsa orada, 3.5 kişi yüzünden, seni candan seven onbinlerce öğretmene gönül koyma.

Sevgili köylüm,

Bu mektubumuzda, sana oynanan oyunlardan birinin içyüzünü açıklamak istiyoruz.

Bak, eller aya uzay gemileri gönderiyor. Yoksulluktan, hastalıktan, cahillikten kurtulmuşlar. Ya sen ne haldesin. Otuz milyon insanımızın çoğu da senin gibi. Yarıdan fazlamızın oku-

ma yazması yok. İki buçuk milyonumuz veremli, bir o kadarı da trahomlu, cüzzamlı. Beş nüfuslu bir köylü ailesinin yıllık kazancı, söz gelimi bir mühendisin aylığından az. Dünyanın en geri on ülkesinden biriyiz.

Öte yandan, senin ırgat olarak kalmada direnen rahatı yerinde bir takım egemen çıkarıcılar ve bunların yardakçıları var. Bunlar, senin çektiğinin binde birini çekmiyor.

Senin de bir işin, yeterli kazancın olsaydı, seni de okutsalardı, onlar gibi yaşamayı bilmez miydin?

İşte 27 yıl önce Köy Enstitüleri bunun için kurulmuştu. Halk dostu, köylü dostu eğitimciler Köy Enstitülerini yalnız köyler için, köylüyü perişanlıktan kurtarmak için kurmuşlardı. Köy Enstitülerine yalnız köylü çocukları, hem de sınavsız alınıyordu. Senin öz çocukların beş yıl parasız okutuluyor, öğretmen ve sağlık memuru yapılıyor, gene köye gönderiliyordu.

Eğer Köy Enstitüleri kapatılmasaydı 1960 yılında kırk bin köyün okul ve öğretmen ihtiyacı tamamlanacaktı. Sonra da Köy Enstitüleri; Köy doktoru, Köy tarım memuru, köy sanat öğretmeni gibi görevliler yetiştirip köylere yolluyacaktı.

Böylece köylü canlanacak, gözünü açacaktı. Ben de yurttaşım, insan gibi yaşamak, safa sürmek benim de hakkım diyecekti. Devletin sağladığı nimetlerden yararlanmak benim de hakkım diyecekti. Adalet istiyecekti.

Bu ise, sana dost olmayanların işine gelmedi. «Köylüyü okutacaksınız da davaları kim güdecek, çifti kim sürecek?» diye basbas bağırınlar oldu. Köylü uyanırsa ekmeğimizi elimizden alır diye korktular. Ve 1946 lardan başlayarak adım adım kıydılar Köy Enstitülerine. Köyün tek umut ışığını söndürdüler. Böylece köylünün, halkın uyanmasına engel olacaklarını sandılar ama boşuna çaba...

Sevgili Köylüm,

Senin uyanmaman, yoksulluktan, cahillikten, hastalıktan kurtulmaman için ellerinden geleni yapanlar var. Şimdi de sana, «Bak, İmam-Hatip okulu açtık, çocuğunu oraya gönder» diyorlar. Ama hiç biri kendi çocuğunu göndermiyor oraya. Onlar çocuklarını kolejlere, Avrupa'lara gönderiyorlar; sana da çocuğunu «imam yap» diyorlar. Kendi çocuklarını doktor yapıyorlar, mühendis yapıyorlar.

Oysa sen zaten dini bütün Türk köylüsüsün. Acaba, senden müslümanlık dersi alması gerekenler, cenneti senin kadar haklamayanlar, din diyanet işlerinde, neden asıl kendilerini değil, de, yalnız seni düşünürler? Kara kaşın, kara gözün için midir bu?.. Bir düşün sevgili köylüm, bir düşün, de ki onlara:

«Siz, besmeleyi bile doğru dürüst bilmeyenler! Benim de çocuğum doktor olacak işte. Hakim, mühendis, kaymakam, vali, mebus, senatör olacak Köy Enstitülerini ille de açacaksınız.»

De köylüm «gayri gözümüzü açtık» de «Sandık başında göbeğimi gayri kendim için keseceğim» de.

17 Nisan günleri Köy Enstitülerinin kuruluş yıldönümleridir. Her 17 Nisan günü Köy Enstitüleri için törenler, toplantılar düzenlenir. Bu törenleri yapanlar yalnız Köy Enstitüleri değildir. Köy Enstitüsü ile ilgisi olmayan dernekler, kuruluşlardır. Radyolarda, gazetelerde Köy Enstitüleri için söylenenlere kulak ver. Köy Enstitüleri artık köylü dostu, halk dostu herkesin ortak malı, ortak davasıdır.

Ama köy Enstitülerinin asıl sahibi sensin. Çünkü senin için kurulmuştu onlar. O halde sen sahip çık Köy Enstitülerine.

Biz, Türkiye Öğretmenler Sendikası olarak, Köy Enstitülerinin kuruluşunu köylerde, seninle birlikte kutlamaya karar verdik. 17 Nisan'larda senin köyünde, seninle birlikte şenlikler yapacağız bundan sonra.

Artık şenlikleri sen düzenliyecek, şehirdeki köylü dostlarını, halk dostlarını köyüne sen çağıracaksın.

Ve de Köy Enstitülerini yeniden açtırmaya sen çalışacaksın. Türkiye Öğretmenler sendikası var arkada. Yani halk dostu TÖS var. Bunca toplumsal kuruluşlar, aydınlar var.

Bütün bunlar, yönetime senin sahip çıkmanla mümkün olacaktır.

Biz öğretmenler daima hizmetindeyiz.

Sevgiler, saygılar sana.

TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI 28 NİSAN BİLDİRİSİ

27.4.1967

«Anayasa ve hukuk dışı tutum ve davranışlarıyla meşruluğunu kaybetmiş bir iktidara karşı» 27 Mayıs'ta sonuçlanan ulu-

sal direniŝi 7 yıl önce bugün baŝlatan Türk gençliğinin önünde, Türk öğretmenleri olarak saygıyla eğiliyoruz.

Türk gençliği, 28 Nisan hareketiyle, büyük Atatürk'ün kendisine emanet ettiği cumhuriyete göğsünü kahramanca siper edebileceğini, can vererek, kan dökerek; cumhuriyet tarihi boyunca ilk kez ispatlamıŝtır. Bundan sonradır ki ulusal varlığımız üzerindeki değerü gün gibi ortaya çıkan Türk gençliği, bölge ve ufalama heveslerine hedef sečilmiŝtir.

Göğsümüz kabarak izliyoruz ki, Atatürk gençliği, bütün çıkarıcı çirpimŝların ötesinde, dün olduğundan daha güçlüdür bugün. Çünkü, yeniden herhangi bir yönetimin meşruluğunu kaybetmesi halinde, bu sonucun emperyalist kökenlerini olanca cıplaklığıyla görebilmekte ve ulusal bağımsızlığımız için gerektiğinde en çetin engelleri yeniden göğüslemeye hazır bulunmaktadır.

Feyzullah Ertuğrul
TÖS Genel Başkanı

B İ L D İ R İ

22/4/1967

47 yıl önce bugün, emperyalizme ve onun iŝbirlikçisi Bizanslı İstanbul saltanatına karşı kurulmuş bağımsız Türk hükümeti olan Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti, Ulusal Bağımsızlık savaşımızın karargâhı olmuştur. Bu karargâh, hem de topa karşı süngüyle, uçağa karşı kağıyla yenmiŝtir emperyalizm ahtapotunu. Ama bu ahtapot, daha sinsü yöntemlerle ve daima kuzu postunda görünmeye dikkat ederek, on yıllardan sonra yeniden musallat olmuştur yurdumuza.

Yarım yüzyıla yaklaŝan Cumhuriyet yönetiminden sonra Türkiye'de emperyalizmin tutulacağını sananlar ve emperyalizme uŝaklık edenler bilsinler ki, ikinci ulusal kurtuluş savaŝımız daha zorlu zaferlerle sonuçlanacak, milliyetçi Türk öğretmeni bu yöndeki görevini zafer gününe kadar kusursuz ve korkusuz yapacaktır.

Hasan ERDOĞAN
Türkiye Öğretmenler Sendikası
Genel Sekreteri

Geride bıraktığımız yıl içinde sendikanın yöneticileri, yurdun çeşitli yerlerinde şube yöneticileri ile sendikali öğretmenler tarafından düzenlenen bölge toplantılarına katıldılar. Bazen türlü nedenlerle sendika genel başkanı bu toplantılara katılamadı, ama mesaj göndererek söylemek istediklerini toplantıya yansıttı. Bu mesajlarda sendikanın her alanda yaptığı çalışmalar, mesleğin ve öğretmenin sorunları üzerinde duruldu. İşte bu mesajlardan ikisi:

Türkiye Öğretmenler Sendikasının Değerli Üyeleri, Meslek Daşlarım ve saygıdeğer konuklar;

Sendikamız Genel Merkezi ile işbirliği yaparak düzenlemiş olduğunuz bu toplantı için, hazırlayıcı arkadaşlarıma, katılan meslekdaşlarıma ve değerli konuklara teşekkürler ve saygılar sunarım.

İzin durumum, sağlığım ve son aylarda birden artan iş hacminden dolayı aranızda bulunamadığım için duyduğum üzüntünün büyük olduğunu arz ederim. Huzurunuzla iletilmesini istediğim birkaç düşüncemi böyle mektupla yerine getirdiğim için özür dilerim.

Sevgili Arkadaşlarım,

Anayasa ile 624 sayılı kanun verdiği olanaklar içinde kurulan Sendikamız, bildiğiniz gibi, yurt çapında gittikçe büyümekte ve sağlıklı bir şekilde kökleşmektedir. Bir buçuk yıl gibi kısa bir süre içinde, türlü çeşit engelleri aşarak (372) şube ve yaklaşık olarak (35.000) üye ile TÖS çatısı altında örgütlenen öğretmenler, yanılmadan söyleyebilirim ki, makûl bir süre içinde türlü çeşit engelleri aşarak (372) şube ve yaklaşık olarak (35.000) üye ile TÖS çatısı altında örgütlenen öğretmenler, yanılmadan söyleyebilirim ki makûl bir süre içinde sayılarını ve yetkinliklerini daha da artıracaklardır. Öğretmenler arasında Derece, Kesim, Menşe ve Meyil ayrımı yapmayan Sendikamız tâ başta saptadığı «Güçlü Sendika = Tek sendika» ilkesini eğitim mesleği mensuplarına ve milletimize kabul ettirmiştir. Bu, tabii ve sosyal kurallara uygun bir gelişimdir. Hızla değişen ve ileriye doğru yol alan Türk toplumunda öğretmenlerin, 20 yıl önceki meslek birlikleri düzen ve anlayışında kalması beklene-
mez.

Burada küçük bir noktaya kısaca dokunmak isterim. Kuruluşumuza izin veren 624 sayılı kanunun, çağdaş sendikacılık ölçüleri ve anlayışı, hatta bugünkü anayasamız önünde, tam bir kanun olduğu söylenemez. Bu kanun, İşçi Sendikaları kanunu ile kıyaslandığı zaman bile, işçilerle devlet personelinin sendikal haklarının ne kadar farklı olduğunu ortaya koymaktadır. Ama durmayan zaman içinde, 624 sayılı kanun değişmez bir hukuk metni sayılamaz. Toplu Sözleşme, Grev, dış sendikalarla işbirliği olanakları; geniş ve makul anlamda politika özgürlüğü tanımayan bu kanun, vakti gelince birçok kanunlar gibi değiştirilecek ve Millet'in Temsilcileri, günün isteklerine cevap veren yeni kanunlar yapacaklardır. O vakte kadar 624 sayılı kanunun eksiklerini tartışmak hakkımızdır. Ama, bütün kusurlarına karşılık bu kanunun iyi özelliklerini bilmek, böylece onun verdiği olanakları takdirle kullanmak da görevimizdir.

Sevgili Arkadaşlarım,

Sayıları 40 etrafında bulunan öğretmen sendikaları arasında TÖS'ün hiçbirisiyle kıyaslanamayacak derecede gelişmesi, hepimize ağır sorumluluklar getirmektedir. 119 yıldır beri milletini yarı yarıya bile okutamamış ve mesleki sorunlarını yarı yarıya bile çözememiş öğretmen topluluğunun temsilciliğini yapmak, bugün ciddi bir biçime de bürünmektedir. Sendikal bilgi, tecrübe ve alışkanlıkların yurdumuzda ne kadar zayıf olduğunu biliyorsunuz. Tecrübesizlik ve bilgisizliğin doğurduğu falsolar, başlangıçta bağışlanabilir. Ama bir süre sonra bu falsolar azalmaz ve temelli tükenmezse, bizi kimse affetmez. Bu bakımdan hepimizin, birer öğrenci gibi sendikacılığı öğrenmemiz gerektir. Saadece sevgilerle, heyecanla, yalın bir sağduyu ile ve hele kaynaktan değil, kulaktan dolma bilgilerle sendikacılık yapılamaz. Hukuku, ekonomiyi, muhasebeyi, politikayı, insan ilişkilerini, çağdaş fikir akımlarını ve hepsinin başında yurdumuzun sorunlarını doğru olarak öğrenmemiz farzdır. Toplantınızı yetiştirme gayretlerimizin çok anlamlı bir belirtisi saymaktayım. Bu belirtilerin yakında, her bölgede görülmesini arzu ederken; yaratmış olduğunuz bilgi ve tecrübeleri Genel Merkez yoluyla öteki şubelere sevketmenizi dilerim.

Bu genel açıklamadan sonra, bazı özel noktaları da dikkatinize sunmak istiyorum. Başka birlik ve derneklerle olan ilişkilerimizi ilk olarak ele alacağım. Günlük basın, devletimizin için-

de bulunduğu zorluklar ve toplumda meydana gelen bloklar konusunda bizi bir derece kadar aydınlatmaktadır. Yurdumuz, dışarı yönelen çıkarıcı emeller ve içerden onların destekçiliğini yapan gruplar tarafından milletimizin başarısını geciktirici basınçlar altındadır. Çok öncelerden beri mevcut olan tablonun değiştirilerek, Anayasaya göre yeniden düzenlenmesi, iç ve dış çıkar gruplarının pek tabii olarak istemediği bir husustur. Tablonun aynen muhafazası, milletimizin cahil tutulmasıyla çok ilgilidir. Hangi ad ve işaret altında olursa olsun, Anayasanın gerisinde kalmış tabloyu aynen korumak isteyenlerle, milletimizin cahilliğinden fayda umanlara «gerici» diyoruz. Örgütlü ve dernekli hale gelen gericiler, çok kere din adamlarını ve dindar yurttaşlarımızı alet ettikleri halde, çağdaş din adamlarımıza ve dindar yurttaşlarımıza gerici demediğimiz meydandadır. Biz anlamdaki gericilerin karşısında; Cumhuriyet ilkelerini, Anayasa, Ulusal bağımsızlığı, yurdumuzun öz çıkarlarını, yer altı ve yer üstü servetlerimizi korumak için canla başla çırpınan cephenin içindeyiz. Ve öğretmen olarak milleti yetiştiren, uyaran, her güzel fikrin, tutumun doğrusunu belleten insanlar olduğumuz için gericilerin, onları koruyan ve destekleyenlerin en şiddetli hasımlığını üstümüze çekmekteyiz. Son aylarda aşağıdan ve yukarıdan ve hatta yanlardan uğradığımız saldırıların açık anlamı budur.

Bu noktada karşımızdakilerle bir uzlaşma düşünülemez. «Milli Birlik» dediğimiz zaman, milletin iyiliğini isteyenlerin birleşmesi anlaşılır. Ulusal Bağımsızlık, Ulusal çıkarlar, petrolümüz madenlerimiz ve milletin kısa zamanda uyanması konusunda hassasiyeti körelmiş, bilerek bilmeyerek uykuyu ve uyusukluğu tutum haline getirmişlerle uzlaşamaz. Uzlaştığımız zaman, 44 yılda ancak % 38.5 ini ilk okul seviyesinde okutabildiğimiz bu milletin % 100 yetişmesi için 2056 yılına kadar beklemesine ve çıkarlarının ziyan edilmesine göz yummuş ve razı olmuş sayılırız. Türk milleti bu kadar kara yazılı bir millet değildir; ve onun özveri sahibi öğretmenleri, bu tutuculuğa rıza gösteremezler. Onun özveri sahibi, uyanık öğretmenleri örgütlenirken kendi mali haklarını, sosyal haklarını hep ikinci plâna alarak, en önce zorluk içindeki milletin ve devletin durumu için çalışırlar, savaşırlar.

Örgütlenmemizi, erken tamamlamakta çok fayda olduğunu kabul ediyorum. Ama bir buçuk yıllık bir sendika olarak mesle-

ğın temsili görevi devralmağa hazırlanırken, daha önceki meslek kuruluşlarını boş yere zedelemekten sakınmamız gerektiğini de hatırlatmak istiyorum. Bu konuda zamanın şifa verici yardımını beklemeden, çok aceleci bir davranışa geçmek, bizim öz meslekdaşlarımız olan öğretmenlerin dağılmasına; sonuç olarak da karşımızdaki gerici birliklerin güçlenmesine yol açarsa, bundan mesleğimiz ve milletimiz zararlı çıkar. İnsanlar gibi, kuruluşların da duygusal ve nesnel tavırları olduğunu bilirsek, sabır göstermenin fazla bir fedakârlık sayılmayacağını da anlamış oluruz. Gerek TÖDMF ile, gerekse öteki meslek birlikleriyle olan ilişkilerimizde, ileri sürülen sözde mantıklı tezleri biliyorum. Mesleğin ve memleketin gerçeklerine uymayan görüşleri, «Avrupada böyledir, Amerikada böyledir!» diye kabul ettirmek kolay değildir. Yanlış görüşleri profesörler değil, isterse Demosten savunsun, yanlış olan gene yanlıştır ve yanlışın ömrü yoktur. Pratikte hiçbir yararı olmayan tartışmalarla dikkatimizi ve enerjimizi tüketmenin de gereği yoktur. Ve yetkili organların karar vereceği konularda, heyecan ve telaşın da faydası olmayacaktır. «Güçlü Sendika = Tek sendika» ilkesi, ancak gelişme geçici heveslerin tatmin bulmasıyla bütünlük kazanacaktır. Grafik üzerinde TÖS'ün iyi bir gelişme içinde olduğunu kesinlikle ifade etmek isterim.

Dokunmak istediğim ikinci nokta, bizim sınıf içi çalışmalarımızla ilgilidir. Öğretmenin sınıf dışı görevleri bulunduğunu, uygulama ve mevzuatla ilgili olanlar iyi bilirler. Bunun çapı ve dozu konusundaki tartışmalar, yetkili kimseler tarafından yapılır ve faydalı görüşler getirirse, onları dikkatle dinlemeliyiz. Sınıf içi görevlerimizin sadece ABC öğretmekle sınırlı olduğunu söylemek, bence zayıf bir görüştür. Millî Eğitim ve Öğretim, kanunların yetkili saydığı organlar tarafından hazırlanmış programlarla yürütülür. Bu programlar, devletin temel görüşlerini, millî eğitimin ana ilkelerini ve okutulacak olan derslerin müfredatını kapsar. Programların kapalı tuttuğu yönler ve açık bıraktığı ufuklar konusunda, meslek okullarında ve kurslarda yetişmiş öğretmenler, meslek içi diğer unsurlar; ayarlama ve takdir etme serbestisi ile yetkilidirler. Durum bu olunca, Millî Eğitim uygulamasını politik kimselerin ve partilerin kişisel ya da grupsal anlayışlarına bağlı sayamayız. Öğretmenler partilerin ya da politik kimselerin değil, devletin ve milletin öğretmenleridir. Neyi ne zaman, nasıl, nereye kadar okutacağımızı biz ken-

dimiz bilmek zorundayız. Bu konuda mesleki ölçüler içinde eksiklerimiz varsa, onları giderip yetişmemizi tamamlama görevimizi de idrak etmiş durumdayız. Programların omuzlarımıza yüklediği bu görevi tam yapmak, elimizden geliyorsa çalışmamızı iki katına çıkarmak, bizim meslek ve memleket borcumuzdur. Her sabah «Günaydın!» diye selâmladığımız sınıflarda, «Türküm, doğruyum, çalışkanım!..» diyerek derse başlamakta, günlük ve haftalık çalışmalarımızı bir Değerlendirme ile bitirmekteyiz. Bu gayretlerimizi yeri geldikçe etrafa anlatmakta ve göstermekte bazan çok fayda vardır. Bizim Alfabeden en zor cebir denklemini öğretmeye kadar yaptığımız güzel ve zor işi, «Cin peri vardır, yok demek kâfirliktir!» diye karşımıza çıkanlar ve onları kollayan ve destekleyen idare adamları ile mahalli politikacılar, kolay kolay anlayamazlar. Onların bunu anlamalarında kendilerine yardımcı olmalı ve yardımcı olmanın tekniğini metodunu bulmalıyız.

Politika ve politikacılarla ilişkilerimiz konusu, dokunmak istediğim ayrı bir noktadır. Bizim şu yada bu partiyle ortak görüşte olduğumuzu, hattâ onlarla işbirliği yaptığımızı delilsiz ve desteksiz olarak, inatla söyleyenler, Öğretmenlik mesleğine haksızlık etmektedirler. Dar anlamdaki günlük politikayla açık yada örtülü hiçbir ilintimiz olamaz. Geniş anlamda biz, Anayasa ve Cumhuriyet politikasına bağlıyız. Bu anlamda öğretmenlik, partilikten çok yüksek bir iştir. Ve her milletin terbiyesinde öğretmenler, politikacılardan daha çok saygı görürler. Bildiğimiz büyük öğretmenlerin hiçbiri, Sokrates, Pestalozzi, Sinelman ve İ. Hakkı Tonguç partici değillerdi. Ömürlerini, saçlarını ve dişlerini milletlerinin yetişmesi için harcayan ünlü ünsüz Türk öğretmenlerini partilikle yaralamak, acı bir kondurmadır, acı bir bütündür. Bütün kondurmalar gibi bu da, bizim alınımızda hiçbir iz bırakmadan silinip gidecektir. Tavır ve sabrımızla bunu herkese göstereceğiz.

Sevgili arkadaşlarım,

Bildiğiniz hususları, daha fazla uzatarak vaktinizi almaktan kaçınıyorum. Sayısı çok olan buna benzer sorunları incelemek için toplantınız güzel bir fırsattır. Alacağınız sonuç tam olmasa bile, bu sonuç, öteki meslektaşlarınızın gayretleri için değerli bir «Birikim» sayılmalıdır.

Toplantınız ve tatiliniz bitince biraz daha güçlenmiş olarak işinizin başına döneceksiniz. Karşınızda büyük bir cahillik dağı vardır. Amasyalı Ferhat gibi, gürzünüzü bu dağa vuracaksınız. Her darbeniz açmakta olduğunuz büyük su yolunu, her gün biraz daha genişletmektedir. İnsanlarımız sabahları uyandıkça, sizin — Ferhadinkine benzer — gürzünüzün sesini duyacaktır. Ferhat bir tane idi, siz binlercesiniz. Ferhat savaşını başarıya ulaştırdı; el ele vererek siz de başaracaksınız. Bilin ki, vermekte olduğunuz savaş, kutsal bir savaştır. Bilin ki, bugün çektiğiniz sıkıntılar sürüp gidecek sıkıntılar değildir. Bilin ki, bütün kötülükler, bütün zorluklar geçer ve ancak iyi ve güzel olan, doğru olan yaşar. Kara bulutların gökyüzünü sonuna kadar kapladığı tabiatın neresinde görülmüştür? Bilin ki, bizim ve okur yazarlığı tam olmayan milletimizin üstündeki kara bulutla dağılacak ve gün ışığı hepimizi aydınlatacaktır.

Kutsal işinizde, size, sizinle birlik olan, size destek olan koku-
nuklara, yöneticilere, meslek büyüklerine, sağlık, esenlik ve başarılar diler saygılar sunarım.

FAKİR BAYKURT
Genel Başkan

TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI GENEL BAŞKANI
FEYZULLAH ERTUĞRUL'UN
BÖLGE TOPLANTILARINA GÖNDERDİĞİ MESAJ

22/3/1967

Sevgili Meslektaşlarım, öğretmen sorunlarına gönül verdikleri için burada bulunan değerli konuk arkadaşlarım;

Türk öğretmenin meslek heyecanı, TÖS ile birlikte yurt yüzeyine yayılmış ve ulusal bir heyecan halini almıştır. Bunun da nedeni «mâaşa zam» isteklerinin dar çemberini kıran öğretmenin, TÖS eylemi içinde halk sorunlarına sahip çıkması, bunun için girişilen kıyım işlemleri karşısında yılmaması, hak yolunda, halk yolunda ısrar etmesidir. Netekim sizleri uzak yakın yerlerden buraya toplayan kuvvet, asla ve asla maişet kaygısı, yem borusu olmamıştır. Her biriniz buraya, hem de çoğunca karlı dağları, çileli yolları aşarak, Türk öğretmenin sadece ve sadece yurt severlik kokan, halk severlik kokan yanık sesini solumaya geldiniz. Sağlığım, sıkı bir yolculuğa elverişli olmadığı için, toplantınıza yetişemediğime son derece üzgünüm.

Arkadaşlar,

Türkiye Öğretmenler Sendikasının, aynı zamanda halkımızın eğitim sorunlarını ilgilendiren ve ulusal bağımsızlık anlayışına varan sorunlarına, huzurunuzda kısa kısa deyineceğim :

Bildiğiniz gibi, sendikamız kurulu daha iki yıl bile olmamıştır. Bir kuruluş için kısacık olan bu sürenin sonunda, bu gün 403 şubeye ve 40.000 üyeye ulaşmış bulunmaktayız. Türkiye'de buna benzer hiçbir kuruluşun tarihinde böyle bir gelişme hızı görülmemiştir. Bu çizgiye elbette ki kendiliğinden gelinmemiştir. TÖS ülküsüyle yola çıkan bizlerin önüne, kasıtlı kasıtsız birçok engeller çıkarılmıştır. Bunlardan sadece ikisini burada anmak istiyorum:

1 — TÖS, hem federatif bir sendika değildir ve hem de kademe esası üzerine kurulmamıştır. Gereğesiyle karşımıza çıkmıştır.

Bunu söyleyenler, Türkiye Öğretmenler Sendikasının yapısını ve tarihsel dayanağını bilmeyenler, ya da bilmek istemeyenlerdir.

Bilindiği gibi, TÖS'ü kuran TÖDMF dir. Devlet memurlarına sendika hakkı tanıyan Anayasa'mızın kabulünden itibaren TÖS'ün kuruluş hazırlıklarına girişen Federasyonumuz, kendi yapısını aynıyle TÖS'te tecelli ettirmiştir. Gerçi bugün «Türkiye Öğretmenler Sendikası» adının kapsamında bir Federasyon sözcüğü yoktur. Ama Federasyonla TÖS'ün arasında en ufak bir yapı farkı da yoktur. Nasıl ki Federasyona bağlı dernekler eğitmeden profesöre kadar tüm öğretmenleri kapsıyorsa, TÖS şubeleri de kademe, menşe, işyeri ve iş dalı gözetmeden tüm öğretmenleri üyeliğe kabul etmektedir. Derneklerin Federasyonda birleşmelerine karşılık, TÖS şubeleri de TÖS Genel Merkezi ne bağlıdırlar. Aradaki fark soyut hukuk farkından başka bir şey değildir ve uygulamada da isim farkından öteye geçmemektedir.

TÖDMF, TÖS'ü kurarken niçin kendi yapısını korumak eğiliminde olmuştur?

Hatırlanacağı üzere, TÖDMF TÖS'ü kurduktan sonra kendini feshe kesin niyet etmiştir. Federasyon, tüm öğretmenleri kapsayan tek tip dernek deneyi ile sağladığı başarıları göz önünde tutmuş, fesihten sonraki sendikal savaşın da aynı yapıya göre yapılmasının yararına inanarak, TÖS'ü kendi yapısına göre kurmuştur.

2 — TÖS ilkokul öğretmenlerinin sorunlarına eğilemez.
Çünkü:

a) TÖS'ü kuran TÖDMF. de eğilememiştir.

b) TÖS'ün yöneticileri ilkokul öğretmeni deyildir. Denilmiştir.

Bir kez, TÖDMF, ilkokul öğretmenlerinin sorunlarını çözümlenmediyse, bu, TÖS'ün de çözümleyemeyeceğini kanıtlamaz. Kaldı ki, başka kademelerden olan öğretmenlerin de iddiası, Federasyonun yalnız ilkokul öğretmenleri ile ilgilendiği yolundadır. İlkokulun dışındaki öğretim kademelerinden olan meslektaşlarımızın çoğunun, Federasyon dışında kalmaları daha çok bu yüzdendir. Öte yandan, sendika dernekten daha başka bir şeydir, dolayısıyla TÖS te, TÖDMF demek değildir.

Bugün TÖS, öğretim kademelerine göre bürolar kuracak ekonomik güce ulaşmıştır ve yakında, TÖS Genel Merkezinde, ilköğretim, ortaöğretim, yüksek öğretim ve mesleki teknik öğretim büroları açılacaktır.

İkinci iddiaya gelince: Aslında biz, TÖS'ün yönetiminde menşe ve kademenin değil, yalnız ehliyetin söz konusu edilmesinden yanayız. Ama ille de ilkokul öğretmeni denecekse, TÖS'ün 7 kişilik Yürütme Kurulunda 4 üye ilkokul öğretmenidir. Daha da önemlisi, TÖS Genel Başkanı, Genel Sekreteri ve Genel Saymanı ilkokul öğretmenidirler. Demek ki, bütün bu iddia ve engellemelerin dayanağı yoktur. Bu durum TÖS'ün gelişme hızından da bellidir.

TÖS VE ÖTEKİLER

Sevgili Meslektaşlarım,

Bugün yurdumuzda, 40 tan çok öğretmen sendikası vardır. TÖS, bu küçük sendikaların varlığına, başından beri şaşmamıştır. Sendikacılığın olduğu yerde, gerekli gereksiz, türlü nedenlerle sendikalar kurulması olağandır dedik, gene de böyle diyoruz. Hattâ, ya «sarı» ya da «utangaç» olan sendikalara iyi niyetle giren meslektaşlarımızı yadırgamıyoruz. İnandık inanıyoruz ki, belli bir sınama döneminden sonra bu meslektaşlarımız TÖS geçeceğini kabul edeceklerdir.

Öteyandan biz, Köy muhtarlarımızın bile tepkilerine yol açan öğretmen kıyımı döneminde, 40 tan fazla sözde sendikadan hiç

birinin ses vermemesi karşısında da hayrete düşmedik, düşmüyoruz. Biliyoruz ki bu sendikalar, ya işveren bakanlığın dümen suyundadırlar ya da işveren bakanlığa karşı öğretmenlik mesleğini temsil edebilecek özelliklere yeterince sahip olmaktan uzaktırlar.

SENDİKASIZ ÖĞRETMENLER

Değerli meslektaşlarım;

Önümüzdeki asıl önemli sorun, sendikasız öğretmenler sorunudur. Bugün Türk öğretmenin ancak üçte biri sendikal olabilmiş, üçte iki çoğunluk ise, halen açıkta durmaktadır. İnaniyoruz ki, bu meslektaşlarımız şimdiye dek, ya öğretmen sendikacılığının önemini kavramak olanağı bulamamışlardır, ya da mevcut sendikalar arasında seçme yapabilmek için bir bekleme döneminde gerekli görmüşlerdir. Ama artık, adli ve idari merciler önünde üyelerinin hakkını arayan kıyılan öğretmenlerin kesilen maaşlarını ödeyen, hastalık hallerinde üyelerinin yardımına koşan ve bütün bunlar için şimdiye dek yüzbinlere varan harcamalarda bulunabilmiş bir TÖS gerçeği var. Öğretmen sendikacılığının önemini halâ anlamamak neye? Ve halâ TÖS karşısında ikircilikli bekleyiş neden?

SON SÖZÜMÜZ

Arkadaşlar, bu konudaki son sözümüz şudur: TÖS olarak bütün şubelerimizle biz, ilk üyemizle son üyemiz arasında bir ayrım gözetmedik, gözetmiyeceğiz. Gelecek günlerde üyemiz olacak meslektaşlarımızı, tıpkı ilk üyelerimiz gibi bağrımıza basmaya, her zaman hazırız. TÖS üyeliğinde, «gecikme» diye bir şey, bizim için henüz söz konusu değildir.

Şunu da belirtelim ki, her nasılsa başka sendikalara girip te, TÖS gerçeğini anlayarak şubelerimize başvuracak meslektaşlarımıza da aynı şekilde her zaman kapılarımız açıktır.

TÖS olarak biz, hattâ şuna da inanıyoruz ki, üyemiz olmayan meslektaşlarımız vardır. Bu arkadaşlarımızı bir an önce aramızda görmek bize mutluluk verecektir.

TÖS . ÖĞRETMEN KIYIMI :

Değerli meslektaşlarım,

Denebilir ki, öğretmen kıyımı, TÖS'un gelişme hızı ile doğru orantılı olarak arttırılmıştır. Bunun nedenleri şunlardır:

1 — TÖS Sarı ya da utangaç sendika değildir.

2 — TÖS, en büyük memur sendikası, en yetkili öğretmen kuruluşu ve üyelerinin ekonomik garantisidir.

3 — TÖS halk dostudur.

4 — TÖS bir direnme aracı değil, demokratik baskı aracıdır.

5 — TÖS ulusal bağımsızlık ülküsüne yüzde yüz bağlıdır.

1 — TÖS Sarı ya da utangaç bir sendika değildir.

Bir sendikanın, işverenle mutlak uzlaşma halinde olmaması gerekir. Eğer herhangi bir sendika işverenle daima uzlaşıyorsa ya da zaman zaman başvurduğu kavga gösterileriyle yetiniyorsa o sendika, gerçekte sendika değil, sendikaları kösteklemek amacıyla kurulmuş işveren maşasıdır. Utangaç sendikaların ise, işverenden hak koparmaya deyil, dilemeye bile soluğu yetmez.

TÖS, işverenle hiç bir zaman uzlaşma halinde olmamıştır. Bu, TÖS'ün olumlu tutumlarında bile Milli Eğitim Bakanıyla kavgaya kararlı olduğunu göstermez; sadece ve sadece, Milli Eğitim Bakanının takdire değer olabilecek tutumuna bir kez olsun rastlanmadığını ifade eder.

2 — TÖS, en büyük memur sendikası, en yetkili öğretmen kuruluşu ve üyelerinin ekonomik garantisidir.

Arkadaşlar;

En büyük, en yetkili ve geleceği en parlak sendikalarla, işverenin dost olduğu görülmemiştir. Tersine, işveren, bütün gücünü bu türlü sendikaları kösteklemeye, bunun için her fırsatı yararlanmaya verir. Bu konuda işverenin başvurduğu en geçerli yöntem, «bölme» yöntemidir. Örneğin öğretmen sendikacılarında kademe der böler; menşe der, işyeri, iş dalı der böler. Ya da işveren, kendiliğinden olan bölünmelerden kıvanç duyar. Giderek, ne denli iyi niyetli olurlarsa olsunlar, parça-bölük sendikaların ipleri, önünde sonunda işverenin eline geçer. Bir yerde işveren, biraz da akılsızsa, öğretmenleri ulusal duygularına göre de böler. Ve bu sözde bölünmelerden toz koparacağını umar.

Sevgili arkadaşlarım;

İşte Milli Eğitim Bakanının TÖS karşısındaki durumu da budur. Amaç, en büyük memur sendikası ve en yetkili öğretmen

kuruluşu olan TÖS'ü ufulamak ve öğretmen topluluğunun, TÖS ile birlikte tedirginlik vermeye başlayan ağırlığından kurtulmaktır. Ama yağma yok. Bugün TÖS'ün varlığının üzerinde titreyen 40.000 öğretmen vardır. İşveren Bakanımız insafsız işlemlerine daha da devam edecek olursa, on binlerce öğretmenin TÖS eylemine katılması daha da hızlanacak, gün sorunu haline gelecektir.

3 — TÖS halk dostudur:

Türkiye Öğretmenler Sendikası, Anayasanın eğitimle ilgili hükümlerini kâğıttan hayata geçmesi yolunda, gözünü budaktan esirgemez bir sendikadır.

TÖS'ün kısa geçmişinde bunun örnekleri çoktur. TÖS üyesi öğretmenler, halk yararına mesleki eylemlerde buldukları için öylesine izlendiler, öylesine kıyım işlemlerine konu edildiler ki, artık bir gün kıyım furyasına uğramak için, TÖS üyesi olmak yeter hale geldi. «Suç ve ceza» yerine «TÖS ve ceza» dediğimiz işte budur.

Ama hiç bir TÖS'lü olanları yadırgamadı ve en şiddetli işlemler karşısında bile kılını kıpırdatmadı. Çünkü, halktan yana olmayan düzencilerin, eğitimde sosyal adalet isteyen öğretmenlerle sarmaş dolaş olmaları beklenemezdi.

Ama ilk kez TÖS eylemi içinde halkımız, öğretmeni bağrına basıyordu. Öğretmenleri kıyan Millî Eğitim Bakanına karşı basın toplantıları düzenleyen bildiriler yayınlayan köy muhtarları ve protesto hareketlerine girişen çocuk velileri, TÖS eylemine kadar görülmemiştir. Bizim, halk ile yüzde yüz uzlaşma halinde bulunmak kararımız bundan böyle daha da titizlikle uygulanacaktır.

4 — TÖS bir direnme aracı değil demokratik baskı aracıdır.

Öğretmen topluluğu, ilk kez TÖS ile birlikte demokratik kurumlara baskı aracı olarak kabul ettirmeye başlamasından sonradır. Artık, işveren bakanlığın öğretmene baskı yapması, öğretmenin de baskılara karşı direnmesi değil; TÖS aracı ile, bakanlık üzerinde öğretmenin demokratik baskısı söz konusu olacaktır.

«Demokratik baskı aracı» deyimi, elbette ki bizim buluşumuz değildir. Ama Türk demokrasisinde, gerçek baskı aracı olmanın örneğini, ilk kez TÖS vermektedir.

Bunun içindir ki, demokrasiyi kendi keyiflerince yorumlayan çevreler, TÖS karşısında bir hayli tedirgin olmuşlar, öğretmen kıymı dönemine alkış tutmuşlardır. Ama TÖS'ü, bu yöndeki ısrarından döndürmeye kimsenin gücü yetmemiştir, yetmeyecektir.

5 — TÖS, ulusal bağımsızlık ülküsüne yüzde yüz bağlıdır.

«TÖS ve Ceza» formülünün, başka bir nedeni de, TÖS'ün «emperyalizme ve bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı korkusuzca ortaya çıkmasıdır.

Arkadaşlar; biliyorsunuz ki, emperyalizmin çağdaş sömürme yöntemleri kıldan ince kılıçtan keskindir. Bizim gibi, geliştirilmemiş ülkelerde, emperyalizmin görünmez yöntemlerini halkımıza anlatmak, namuslu aydınların milliyetçilik görevidir. TÖS olarak biz, bu görevimizi her fırsatta yapmışızdır. Bundan böyle de gözümüzü kırpmadan yapacağız. Çünkü eğitim çıkmazının en önemli nedeni, başımıza Tanzimattan beri musallat olan emperyalizmdir. Eğitimdeki köy-şehir, bölge dengesizliklerinin, kız-erkek eşitsizliklerinin, kısacası korkunç geriliğimizin kökeninde, emperyalizmin ahtapotunun kolları vardır.

Yurdumuzu ham madde ve açık pazar memleketi olarak tutmaya yarıyan emperyalist devletlere karşı, eğitim kesiminde TÖS olarak mücadeleye, kesinlikle kararlıyız. Barış gönüllüsü istemiyoruz. Biz biliriz bizim işimizi; yabancı uzman istemiyoruz. «Eğitimde her şeyin en yerlisi, her şeyin en millisi» ulusal ilkemizdir. Bundan ötesi eğitim farfaracılığıdır; ya da büyük bir ihtimalle memlekete ihanettir.

Sevgili Meslektaşlarım;

Biz karnı tok Amerikan, İngiliz, ya da Alman halklarının, karnı tok sendikacıları değiliz. Alnımızın teri, kıldan ince kılıçtan keskin yöntemlerle sömürülürken ve biz de bunu görebiliyorken, elbette ki yüzümüz buruk, sesimiz yanık çalacaktır. Bu bizim ulusal özelliğimizdir. TÖS'e katlanamayanlar, kendi koşullarımızın, bilerek, bilmeyerek farkında olmayanlardır. Biz 40.000 TÖS'lü, ulusal bağımsızlık ülküsü için (Karagedik köyüne sürülmek de ne ki) gerekirse canımızı fedaya da hazırız.

Feyzullah ERTUĞRUL
Genel Başkan

Bu yılın Nisan ayında Millî Eğitim Bakanı değişti. Giden Bakan zamanında tüm eğitim örgütü büyük bir tethiş havası içinde bırakılmıştı. Bütün öğretmenlerin sayısız Őikâyetleri vardı. TÖS, yeni atanan Bakana ver-diği bir muhtırada çalışmalarını, sorunlarını ve Şikâyet-lerini bir bir anlattı, alınmasını gerekli gördüğü tedbir-leri bildirdi. Bu muhtıra Şöyle:

Sayın Bakan,

Yeni görevinizi başarı dileklerimizle birlikte bir daha kut-larken, öğretmen sorunları hakkındaki temel düşüncelerimizi iletmeyi, çalışmalarınızın yönünü ve biçimini tayinde yararı olur umuduyla gerekli görüyoruz.

ÖĞRETMEN SENDİKACILIĞININ DURUMU

Bilindiği gibi, bugün Türkiye'de 40 tan çok öğretmen sendi-kası vardır. Bu sendikaların her biri, aşağıdaki esaslardan biri-ne göre kurulmuştur: Kademe, menşe, işyeri, işdalı. Bunun di-şında, bizim Sendikamız olan Türkiye Öğretmenler Sendikası (TÖS), kademe, menşe, işyeri, işdalı gözetmeksizin, eğitim hiz-metinde çalışan bütün öğretmen ve hizmetlileri üyeliğe kabul eden bir sendikadır. TÖS'ün kuruluşunda kullanılan bu ölçütün tek dayanağı, meslekte bütünlük ve kuvvettir. Sendikamızın ha-len 415 şubesi, 40.000 den çok üyesi vardır. Üyelerimiz, tümüyle eğitimcilerden profesörlüğe kadar bölünmez bir bütündür. Bu bü-tünlük, sayı gücümüzün üstünlüğünü sağlamakta, giderek, ka-muoyunca kabul gören kuvvetimizin de sebebini olmaktadır.

TÖS'ün 40.000 üyesine karşılık, sayıları 40'ı aşan öteki öğ-retmen sendikalarında kayıtlı öğretmenlerin hepsinin, en çok 2.000 kadar olduğu düşünülürse, yukarıdaki sözlerin anlamı da-ha da açıklık kazanacaktır.

ÖĞRETMEN KIYIMININ BLANÇOSU

Bayın Bakan,

Öğretmen sendikaları ve TÖS hakkındaki bu kısa açıkla-madan sonra, halk diline «öğretmen kıyımı» diye geçen, tama-men selefimiz Orhan Dengiz'in anlayış ve tutumundan ileri gel-

diğine inandığımız acıklı olayların sayısal dökümünü, yalnız bize aksettiği kadarıyla aşağıya çıkarıyoruz.

1. Temmuz 1966 dan itibaren 16 Mart 1967 ye kadarki durum.

Haksız işlemlere konu olan öğretmenlerden davası izlenenlerin dağılımı şöyledir.

1 — İlköğretim kurumlarında çalışan üyelerimiz	116
2 — Ortaöğretim kurumlarında çalışan üyelerimiz	33
3 — Tekniköğretim kurumlarında çalışan üyelerimiz	1
4 — Öğretmen Okullarında çalışan üyelerimiz	8
5 — İlköğretim Müfettişi üyelerimiz	12
6 — Memur üyelerimiz	1
	<hr/>
Davasını izlediklerimizin toplamı	171

Kıyım işlemlerine hedef olan öğretmenlerin sayısı, eski Bakan Orhan Dengiz'in de itiraf ettiği gibi, gerçekte daha da çoktur. Ne var ki TÖS'e akseden bu kadarı bile, sert tepkilerimizin nedeni olmuştur. Çünkü, kayıtları TÖS'te bulunan yukarıdaki kıyım bilançosu dahi, Cumhuriyet tarihinin başka bir döneminde görülmemiştir. Öteki önemli nokta da şudur: Öğretmen kıyımı yüzünden harcamak zorunda kaldığımız mahkeme masraflarının tutarı 74.746,80 liradır. Tamamen bir Bakan'ın yanlış tutumu yüzünden heder olan bu kadar para, öğretmenin, rızkımdan keserek TÖS'e yatırdığı ödentilerden harcanmıştır. 74.746,80 lira ile, mesleğimize ve memleketimize yarayışlı neler yapılmazdı ki? Örneğin, ciddi bir eğitim-öğretim araştırması yapılmaya, bu konuda geçerli projeler düzenlemeye, bu para yeter de artardı bile.

Ama selefiniz sayın Bakan, öğretmen kıyımında ısrar ve hatta inat etti. Kıyım işlemlerine yiğitçe karşı duran tek sendikacı TÖS'ün tamamen kanuni olan tepkilerini, bir kez olsun akıl ve ızan terazisine vurmadı. Yani 40.000 öğretmenin dürüst ve mert sesini dinlemedi. Orhan Dengiz'e göre «kıyım-kıyım» dedikleri olağan işlemlerden ibaretti. Ve kendi zamanında yeri değiştirilen 305 öğretmenden 65 i ahlâksız, 94 ü geçimsiz, 97 si yetersiz, 43 ü fahiş kusurlu idiler. Buna karşı biz dedik ki: «Orhan Dengiz'e gelinceye dek, hiç bir dönemde ÖĞRETMEN kelimesinin yanına «sapık», «ırz düşmanı» gibi sıfatlar konmamış ve

hele bu konuda ısrarla durulduğu görülmemiştir. Daha da kötüsü, 65 «ahlâksız öğretmen» icad etmek; sonra da, doğruluğu halinde 125.000 öğretmeni yerinden oynatacak bu muhayyeli olayı «olağan» karşılamaktır.

KIYIM MEKANİZMASI NASIL İŞLEDİ?

Sayın Bakan

Selefiniz Orhan Dengiz'in yanlış tutumunu ve bu tutumun sonuçlarını, öğretmen kıyımının hangi metodlarla yapıldığını da belirterek anlatmaya devam edeceğiz.

Hemen belirtelim ki; Orhan Dengiz, Bakanlığı boyunca insiyatif sahibi olamamış, hemen her şey, kendisinin dışında, demokratik olmayan organize olmuş ya da olmamış çevre ve kuvvetlerin baskısı altında cereyan etmiştir. Bu olgu karşısında TÖS olarak biz, daima şöyle dedik:

«Yanlış ya da maksatlı bir işlemin, şu ya da bu kişi ve çevrelerin zoru ile yapılması özür sayılamaz. Millî Eğitim Bakanlığının baş sorumlusu Bakandır. Yüce Meclise karşı Müsteşarların ya da Genel Müdürlerin değil de yalnız ve yalnız Bakanların hesap vermek zorunluluğunda olmaları da bunu göstermektedir. O halde biz, yalnız ve ancak Millî Eğitim Bakanlarını biliriz. Haksız işlemler, diyelim ki bir Müsteşarın ya da bir Genel Müdürün baskısı ve insiyatifi ile ve hatta Bakan'a karşı yapılmış olsa da, karşımızdaki tek adam, Bakan olacaktır. Bir Bakan'ı, iyi olmayan niyetleri nasıl ki kurtaramazsa, aczi de kurtaramaz»

Haksız ve isabetsiz uygulamalar karşısındaki eylemlerimizin temelinde, daima bu anlayış yer almıştır. Bunun içindir ki, bu güne dek bir Müdürdün, bir Validen, bir Müsteşar ve bir Genel Müdürdün yakınmamış, daima Bakan'ın ta kendisini eleştirmişizdir. Bundan sonraki Bakanların döneminde de, haksız ve isabetsiz uygulamalar için yapacağımız budur. Bu ölçümüz, elbette ki verimli ve başarılı çalışmalar için de söz konusudur.

Sayın Bakan,

Bir yanda demokratik olmayan, organize olmuş ya da olmamış perakende kuvvetler, bir yanda kanunî ve demokratik baskı aracı olan öğretmen kuruluşları. Bakanlık Makamındaki varlığını demokratik düzene borçlu olan bir Bakan, bunlardan hangisinin etkisi altında kalmalı, hangisinden yararlanmalıdır? Ne yazık ki Orhan Dengiz, demokratik olmayan baskı kuvvetle-

rine meydanı boş bırakırken, en büyük, en yetkili demokratik baskı aracı olan TÖS'ün kamu vicdanını yansıtan sesine kullaklarını tıkamış, öğretmen kıyımına adeta aşkla, şevkle devam etmiştir. En sonunda beklenen olmuş, davayı, Orhan Dengiz kaybetmiş ve TÖS öncülüğüyle öğretmen kazanmıştır ama, olan bu memlekete bu memleketin halkına olmuştur.

Sayın Bakan,

Bu açıklamadan sonra, uygulamada karşılaştığımız, konuyla ilgili birkaç durumu daha belirtelim:

1 — Geçen dönemde haksız işlemler için gerekçe tertiplerine girildiği görülmüştür. Bu tertipler genellikle şöyle olmuştur: Önce harcanmak isteyen öğretmenler seçilmiş, sonra da bu öğretmenler hakkında yakışsız söylentiler yayılmış ya da kavga döğüş oyunları düzenlenmiştir. Hemen ardından «olay şüyu bulduğundan, öğretmenin selameti bakımından» denilerek atamalar yapılmıştır.

Oysa, öğretmen bir köyden başka bir köye bile atanmış olsa ortada gene bir «huzursuzluk» vardır, olacaktır. Kaldı ki haksız yere atanan öğretmenler arasında, çocuk okutma olanaklarından yoksun bırakılmaya kadar mağdur edilenler vardır. Zorunlu atanmalar gerçekte çoğu zaman, öğretmenin selâmetine değil, felâketine yol açmaktadır.

2 — Yargı organlarından takipsizlik kararı alan öğretmenler bile cezalandırılmışlardır. Böylece bazı idari makam sahipleri kendilerinin yargı organlarının üstünde görmek gibi anlaşmaz bir tutumun içinde bulunmuşlardır.

3 — Gerekçe gösterilmeyen ceza işlemleri olmuştur. İl Disiplin Kurullarıyla Valilere tanınan bu yetkinin, hem kanuni, hem de demokratik olmadığı apaçık ortadadır.

HEDEF NEDEN TÖS OLMUŞTUR?

Sayın Bakan,

Selefiniz Orhan Dengiz zamanında yapılan haksız işlemlerin hedefi, hemen tamamen TÖS olmuştur. Elimizde, bir öğretmenin suçlu olup olmadığına değil, genellikle TÖS'ü olup olmadığına bakıldığını kanıtlayacak belgeler vardır. Bu konuda o kadar ileri gidilmiştir ki, TÖS binasına gitmek değil, gitmeye niyet etmek bile suç kapsamı içinde düşünülebilmiştir.

Blindiği gibi 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanu-

nunun 6. maddesinde, sendikal fiiller, kamu hizmeti personelinin «serbest iradesi» ne bırakılmıştır. Ama bir kısım Valiler, Müdürler ve Müfettişler, TÖS'lü öğretmenler üzerinde, buna rağmen baskılarda bulunabilmişlerdir. Aynı Vali, Müdür ve Müfettişler halen görevleri başındadırlar ve umarız ki Bakanlık Makamının terör işlemlerine cüret verici tutum ve uygulamaları, Orhan Dengiz'le birlikte geçmişe malolursa, mahalli baskılar da büyük oranda azalacaktır. Ayrıca, terörcü tutumlarını buna rağmen sürdürmek eğiliminde bulunacak yöneticiler, Bakanlık Makamının «karşı» davranış ve işlemlerine çarpacak olurlarsa üzücü olayların sonu gelecektir.

Sayın Bakan,

Selefiniz Orhan Dengiz'in Sendikamızı redde kadar varan hışımlı tutumunun önemli bir nedenini özellikle belirtmek yararlı olacak:

Bilindiği gibi 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanununa gelinceye kadar, öğretmen hak ve çıkarları Dernekler yoluyla savunulmuştur. 624 sayılı kanun ile birlikte öteki Devlet Memurları gibi öğretmenlerin de savaşıma aracı değişmiş, derneklerden çok, çağdaş uğraş aracı olan sendikalarla mücadele yapılmaya başlanmıştır. Sendikal mücadelenin metodları elbette derneklerde olduğundan farklıdır. Bu farklılık hem sendikacılığın doğasından ileri gelmekte ve hem de, kısıtlanmış haliyle bile, 624 sayılı Kanunun derneklerde olduğundan daha geniş imkânlar öngörmüş olmasından doğmaktadır. Öğretmenler olarak, sendikal dönemden önce dernekler yoluyla, daha çok, verilmiş haklarımızı «korumak ve savunmak» çabasında bulunabilmiştik. Bazı yeni hak ve çıkarlar sağlamış olsak bile, bunu, dernekçilik statüsünün dar geçitlerinde, binbir zorluğa katlanarak elde etmiştik. Ama bugün, çağımızın en geçerli uğraş aracı ve demokratik rejimlerin vazgeçilmez öğeleri olan sendikalarımız var. Yalnız öğretmen sendikaları içinde değil, aynı zamanda bütün memur ve işçi sendikaları içinde de TÖS'ün iyi bir baskı aracı olabildiği bilinmektedir. İşte kıyamet, bir de bu noktada kopmaktadır.

Biz diyoruz ki, Türkiye Öğretmenler Sendikası direnme ve savunma aracı değil, demokratik baskı aracıdır. Demokrasilerde baskı aracı olan organlar ödün vermezler, daha çok ödümler koparırlar. Ama şikâyet, rica ve yalvarılarla değil, demokratik

kurumlara ağırlıklarını kabul ettirerek ve kişiliklerini titizlikle koruyarak.

Ne var ki Orhan Dengiz de, dernekli mücadele döneminin şartlandığı davranışlardan kendisini kurtaramamış; TÖS'ün de, uslara ve resmi nizamla değil, insaf ve merhamet duygularına seslenmesini beklemiştir. Ama biz, her seferinde, sendikal mücadelenin gerçekte başka türlü olamayacağını, demokratik baskı gücü olan bir öğretmen sendikasını hırçınlığa düşmeden ve saygıyla dinlemenin, her Bakan'ı yücelteceğini, dolayısıyla memleket için yararlı olacağını söylemişizdir. Orhan Dengiz ise, demokratik bir kuruluş, aynı zamanda en büyük öğretmen sendikası olan TÖS'e sinirlenirken, demokratik düzenin sonuçlarına katlanamadığını farkında olamamıştır.

Sayın Bakan,

Özellikle bu bölümde yansıttığımız tecrübe, umarız ki sizin için yararlı bir kaynak olacaktır.

Son olarak belirtelim ki TÖS, hiçbir zaman Dengiz'le uzlaşma halinde olmamıştır. Ama bu, TÖS'ün olumlu tutumlarında bile Milli Eğitim Bakanlığıyla kavgaya kararlı bulunduğunu göstermez; sadece ve sadece, Bakan Dengiz'in takdire değer olabilecek tutumuna bir kez olsun rastlanamadığını ifade eder.

ÖNÜMÜZDEKİ EĞİTİM ÇIKMAZI

Sayın Bakan,

Önümüzde aşılması zor bir eğitim çıkmazı var. Bu çıkmazı aşağıdaki «korkunç» diyebileceğimiz kısa tablodan da anlamak mümkün olacaktır.

1) 1965 - 1966 ders yılında ilkokul çağındaki çocukların % 22 si okulsuzdur. Ayrıca bu ders yılı içinde ilkokul çağındaki çocukların % 80 ini okula alınması plânlanmışken, uygulamada % 2 oranında bir gerileme olmuştur. (1)

2) 1965 - 1966 ders yılına göre ortaokul çağındaki çocukların % 80,6 sı okulsuzdur. (1)

3) 1965 - 1966 ders yılında, ilkokulu bitiren çocukların % 62,8 i ortaokula gidememektedir. Gidebilenlerin de % 41 i mezun olamadan geri dönmektedir. (1)

(1) Eğitim Çalışmaları SDP Araştırma Şubesi Ekim 1966

4) 1964 - 1965 ders yılında ilkokullara erkek çocuklarının % 91,3 ü gidebilirken, kız çocuklarının % 61,9 u gidebilmiştir. (2).

5) Köy ilkokullarında okuyan çocukların toplam ilkököl çocuklarına oranı 1963 - 1964 yılında % 66 iken, bu oran 1964 - 1965 ders yılında % 61,5 e düşmüştür. (2)

6) 1960 - 1965 yılları arasında sınıf geçme oranı ortaokullarda % 70 ten % 50 ye düşmüş, liselerde ise % 62 den % 49 a düşmüştür. (3)

7) Öğretmen öğrenci oranı 1960 - 1965 döneminde ilkokullarda ortalama 1/45,5, ortaokullarda 1/40, liselerde ise 1/35 olmuştur. Oysa planda saptanmış oranlar ilkokullar için 1/40, ortaokullar için 1/23, liseler için 1/15 idi. (3)

8) 1960 yılında Türkiye'de nüfusun % 90,7 sinin ana dili Türkçedir. 17 il Türkiye ortalaması olan bu oranın altındadır. Ana dili Türkçe olanların oranı Uşak ilinde en yüksek (% 100) olarak saptanmış, en düşük oran da Mardin'de (% 8,6) olarak bulunmuştur. (4)

9) 1955 - 1960 yılları arasında Türkiye'de okuma - yazma bilenlerin oranı % 41,4 ten % 39,6 ya düşmüş, bu olay Cumhuriyet Türkiye'sinde ilk kez görülmüştür. Böylece 1955 - 1960 yılları arasında 1,8 oranında olmak üzere okur - yazar oranı da gerilemektedir. (5)

10) Türkiye'de okur-yazarlığın en çok bulunduğu İstanbul'da 1960 yılında okur-yazar oranı % 73,4 iken, aynı yılda Hakkâride bu oran % 11,5 tir.

11) 1962 - 1963 ders yılında Türkiye'de şehir ilkokullarındaki erkek öğrenci mevcudu kız öğrencilerden % 15 oranında fazladır. Bu oran köy ilkokullarında % 28 e yükselmektedir. (6)

(2) Türkiye'de Eğitim 1960 - 1965 SDP Araştırma Şubesi Ocak 1966

(3) Yıllık Program 1967 T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı

(4) Türkiye'de Okulların Gelişmesine Tesir Eden Faktörler T.C.M.E.B. Test ve Araştırma Bürosu - Ankara

(5) Türkiye'de Eğitim Seviyesi T.C.M.E.B. Test ve Araştırma Bürosu - Ankar

(6) Türkiye'de Okulların Mevcudiyeti ve Yeterliliği T.C.M.E.B. Test ve Araştırma Bürosu - Ankara

Görülüyor ki, eğitim düzenimizde yalnız yerinde saymalar değil; daha da beteri gerilemeler vardır. Oysa Türk toplumunun yapısı; çağımızın teknik olanakları, yeni sömürgeciliğin zorlamaları ve Anayasamızın sağladığı özgürlükler ile hızla değişmekte ve gelişmektedir. Böylece, eğitim düzenimizin duruk ve geriliyen yapısı ile, toplumumuzun dinamik yapısı arasında büyük bir çelişme vardır. İşte bütün sıkıntılar ve çekişmeler bu çelişmeden doğmaktadır. Asıl sorun, çelişmeyi çözümlenektir. Çözüm yolu ise, eğitim düzenini toplumumuzun dinamik yapısına uydurmak yani çıkmazdan kurtulmaktır.

Sayın Bakan,

Eğitim çıkmazını mutlaka yenmeye yetecek ve uyumlu bir var. Yalnız öğretmen sendikaları içinde de. TÖS'ün, iyi bir bas-eğitim düzenine kavuşmamızı mutlaka sağlayacak öğretmen ve eğitimciler var yurdumuzda. Hem de pek çok. Ama onlar kıyıda köşede durduruluyorlar. Eğitim örgütümüzün kilit noktalarına genellikle işin ehli değil, günlük eğilimlerin dümen suyunda olan kimseler getiriliyor. Eğitim çıkmazı da, bu minval üzere, gittikçe çetinleşerek devam ediyor.

İşte Orhan Deniz bu gerçeği görememiş, sorunların üstüne yürüyeceğine, bunun için, kıyıda köşede tutulan değerli öğretmenlerden yararlanacağına, tersine, işinin ehli ve yurtseverlik bilinci olan öğretmenleri, memlekete hizmet imkânlarından olabildiğince koparmıştır. Cumhuriyet Türkiye'sinde öğretmen zayıyatı üzerine kitaplar yazıldığını duymadık, bilmiyoruz, Ama Orhan Deniz döneminin acı hatıraları, ciltlerle kitaplara konu olmaktadır. Bir Bakan için, bundan daha büyük talihsizlik olmaz.

Düşününüz ki Deniz döneminde öğretmenlere yöneltilen tipik sorulardan bazıları şunlardır:

SORULAR

- 1) Köylere sendikacılık için neden çıktınız?
- 2) Dernek toplantısına ne sıfatla katıldınız?
- 3) Hangi düzeni arzu ediyorsunuz, arzu etmediğiniz düzen hangisidir?
- 4) Namık Kemal Ortaokulu öğrencisi iken tutuklanan Gürbüz Şimşek'i niçin savundunuz?

Kime Sorulduğu

- Samet Aslan
(Osmancık)
Avni Aytan
(Denizli)
Avni Aytan
(Denizli)
Çetin Özer
(Aydın)

Sorular

- 5) Türkiye'nin fakir olduğunu niçin söylediniz?
- 6) Ramazan ayında çocuklara neden çay ısmarladınız?
- 7) Sınıfta Namık Kemal ile Yaşar Kemal'i niçin karşılaştırdınız?
- 8) Belediye Başkanı'na, kadehini sol elle kaldır diye niçin ısrar ettiniz?
- 9) Niçin sol temayüllüsünüz?

Kime sorulduğu

- İsmet Gülyiyan
(Niğde)
(Yürütme durdurulmuş eski görevine dönmüştür)
İsmet Gülyiyan
(Niğde)
İsmet Gülyiyan
(Niğde)
Kâmil Özdemir
(Kırkağaç)
İsmail Altan
(Sorgun)
Mehmet Çalışkan
(Çarşamba)

Cumhuriyet Türkiye'sinde ve hele 1961 Anayasası ortamında bu türlü iddia ve isnatlar ciddiye alınamaz ve T.C. uyruklu hiç bir yurttaşa, iddia ve isnatlara rağmen böyle sorular yöneltilmez. Ama Dengiz zamanında buna benzer daha neler olmuştur. İnönü ve Kasım Gülek adlı öğrencilerle resim çektiren öğretmenin resmini gazeteye gönderdi diye olayda politika sezen İzmir İl Disiplin Kurulunun hışmına uğrayan öğretmenin durumu nice örnekten birisi ve en sonucusudur.

SON SÖZÜMÜZ

Sayın Bakan,

Bütün bunları, önceki dönemin acı tecrübelerinden yararlanmak istediğinizde, sadece yakın çevrenizdeki o dönemin kaderinden sorumlu olanları değil; bir de öğretmenin, gerçeklerinden yükselen yanık ve yüzdeyüz haklı sesini duyabilmeniz için yazdık. Çok iyi biliyoruz ki, Türk öğretmenini ulusal duygularına göre, yani en bölünmez yerinden ikiye bölmek hevesiyle kıpırdayan bir avuç dernekçi, eski alışkanlıklarıyla dolaylı yollardan size nüfuz etmeye yeltenecek ve «öğretmen» adına yaksıksız telkin ve tavsiyelere cür'et etmeye kalkışacaktır. Bu telkin ve tavsiyelerin, Orhan Dengiz'e hayır getirmediğini belirterek sözümü bağılıyorum.

Sayın Bakan,

Şimdilik size, temel sorunlarımız üstüne öneriler getirmiyoruz. Biliyoruz ki ilk aşamada yapılacak şey, halen kapandığı iddia edilemeyecek olan öğretmen kıyımı dönemini kesinlikle kapamak ve Türk öğretmenini huzurlu bir çalışma ortamı hazırlamaktır. Özellikle belirtelim ki, bu amaca, sendika bağımsızlığına ve özgürlüğüne saygılı olmakla, öğretmenin müfredat programlarında ve Anayasada belirlenen hak ve ödemelerini «teslim» etmekle ulaşılabilir. TÖS olarak bu yönde yapılacak çalışmalarını bütün varlığımızla destekliyeceğiz.

Saygılarımla..

Feyzullah ERTUĞRUL
TÖS Genel Başkanı

NOT: Ekte bir kısım dileklerimiz vardır.

DİLEKLERİMİZ

Dileklerimizden bazılarını aşağıya çıkarıyoruz. Bunların gerçekleştirilmesi, kanun yapmayı gerektirmiyor; tersine hepsi de kanunların ya uygulanmıyan ya da çiğnenen hükümlerine sahip çıkılmasını öngörüyor. O bakımdan, aşağıdaki isteklerimiz karşısında ileri sürülebilecek her hangi bir özür olmasa gerekir. Ve insiyatif elinizdedir.

Bu yönde atılacak inancalı adımları vargücümüzle desteklemek yurtseverlik görevimizdir.

1 — Haksız İşlemler Düzeltilmelidir.

Öğretmen kıyımının korkunç manzarasını muhtırada vermeye çalıştık. Geçen dönemin haksız işlemlerinin, bütünüyle incelenmesini ve düzeltilmesini istiyoruz. Bunun için, öğretmen kuruluşlarının düşünce ve kanaatlarına mutlaka başvurulmasını «hakların iadesi» çalışmalarında; bu düşünce ve kanaatların ölçü alınmasını öneriyoruz.

Danıştay'ın, davacı öğretmenlerle ilgili savunma ve dosya isteklerinde oyalamalara mutlaka son verilmesini ve savunmaların, her seferinde ilgili öğretmen kuruluşlarının da olay hakkındaki görüşleri alındıktan sonra düzenlenmesini diliyoruz.

Valiler ve Millî Eğitim Müdürlüklerine, sendika kurma ve geliştirme özgürlüğüne mutlaka saygılı kalınması yolunda gerekli talimat verilmesini ve muhtıramızdan çıkarılacak sonuçla-

ra göre; haksız işlemlere, bir daha rastlanmamak üzere son vermenin tedbirlerinin hemen alınmasını öneriyoruz. Ayrıca cezalardaki gerekçesizliklerin kaldırılmasını, öğretmene haksızlık eden vetertipler düzenleyen yöneticilerin cezalandırılmasını gerekli görüyoruz.

2 — Devlet Bütçesinden ve Mahalli İdarelerden Ayrılan Paylarla İlkokul Öğrencilerine Yardım Yapılması.

222 sayılı kanunun 76. maddesi ile «her yıl devlet gelirlerinin % 3 ü; özel idare yıllık gelirlerinin en az % 20 si» oranında ayrılacak «yardım» ve «ödenekler» in sağlanması ve harcanması biçimi üzerinde duygululukla durulması gerekir. Bu maddede gösterilen belediye yükümlülüğü 691 sayılı kanunla kaldırılmış olduğundan bu ve öteki fıkralardaki gelirler dikkate alınmasa bile sözü edilen % 3 ve % 20 çok şey yapılmasına yeterlidir. Toparlamak hesap 18 milyar liralık Devlet bütçesi ile 540 milyon; ve 467 milyon liralık 67 özel İdare bütçesinden de 93 milyon ki toplam 633 milyon lira az para değildir.

Bu yardımın harcama alanı aynı kanunun 78. maddesinin «b» fıkrası ile «yoksul öğrencilere parasız olarak verilecek okul kitapları ve ders levazımı bedeli, öğrencilerin yiyecek, giyecek noksanlarının telâfisi, esaslı hastalıklarının tedavisi» de gösterilmektedir. 77. maddeye göre, konulacak bu paranın % 30'u bu yardıma ayrılmaktadır. Bu % 30 un gösterdiği tutar, yaklaşık olarak 30 milyon lira tutar.

Ne varki bu hüküm 6 yıldır uygulama alanına sokulamamıştır. Bakanlık İlköğretim Genel Müdürlüğü tarafından her yıl yayınlanan İlköğretim haftası broşüründe bu konuda hiç açıklama yoktur.

Oysa milyona yakın fakara Türk çocuğu bu yardımı beklemekte, bu yardımı görememesi yüzünden okula gidememektedir.

3 — Parasız Yatılı Okuma Problemi

29.6.1926 dan bu yana 39 yıl, altı ay ve 6 gündür yürürlükte bulunan 915 sayılı «lise ve orta mekteplere alınacak leyli mecbani talebe» hakkındaki kanun, gerçek anlamında ve fakir halk çocukları yararına uygulanmamıştır. Bu hükümden yararlandırılanlar varlıklı ve nüfuz sahibi kişilerin çocukları olmuştur.

En başta, kanun, Milli Eğitim Bakanlığını, «lise ve orta mekteplerdeki umum ücretli leyli talebenin nısfını tecavüz et-

memek üzere leyli meccani talebe kabulüne mezun» kıldığı hal-
de, hiç bir Bakan bu olanağı, fakir halk çocukları adına kullan-
mamış, sayı değil yarıya yaklaşmak, onda ikiye bile çıkarılma-
mıştır.

Bu büyük bir ilgisizlik iken üstelik kanundan yararlanma
yolları fakir halk çocuklarına sım sıkı kapalı tutulmuştur. Ka-
nun ikinci maddesi ile «alınacak leyli meccani talebe sıhhati
tam, zekâsı ve çalışkanlığı mektepten alacağı vesika ile sabit ve
orta tahsili takip edemeyecek derecede fakir olanlardan müsaba-
ka tefrik ve müsabakada müsavi derecede kazananlardan şehit
çocukları ile yetimler tercih olunur» demektedir.

Bu hükümde en başta dikkate alınması gereken yön kuşku-
suz dur ki «orta tahsili takip edemeyecek derecede fakir» ol-
maktır. Yaşadığı yerde ortaokul ve lise bulunan bir çocuğun
«sıhhati tam, zekâsı ve çalışkanlığı» elverişi olursa, tüm fakir-
liğine karşın, okula gidebilme olanağı bir ölçüde var sayılabilir.
Kaldı ki böyle çocuklara araç ve gereç sağlanarak da yardım
edilebilir. Bu bakımdan «orta tahsili takip edemeyecek derecede
fakir» olmak ölçüsünü yaşadığı yerde okul olmayanlar arasında
uygulamak en güzel, en doğru, fakir halk çocukları yararına en
olumlu bir davranış olur.

Böyle bir uygulamaya gitmek Anayasanın 50. maddesi ge-
rekçesine son paragrafında yer alan «öğretim adaleti» nin ka-
çınılmaz bir gereğidir. Ve böyle bir uygulama iledir ki, gerekçe-
nin bu maddesinde sözü edilen «yüksek tahsil yaparak Devlete
üstün hizmetler görme imtiyazı» nı ortadan kaldıracak ve Türk
cemiyetinde» tereddinin başgöstermesi» korkusunu önliyecektir.

Bu konuda şimdiye kadar tek davranış, 1963 - 1964 öğretim
yılında Devletçe parasız yatılı okuyan çocuklardan pek çoğunun
zengin ve nüfuzlu ailelerin çocukları olduğu saptanmış ve bun-
lara karşı çıkmıştır. Bunu önlemek amacıyla çıkarılan yeni yö-
netmelikte fakirlik ölçüsünü yukarıda sunduğumuz görüş açı-
sından almak niyeti gösterilmemiş, 7 madde ile «aile bireylerine
düşen pay, bir parasız yatılı öğrenciye bir yıl evvel Devlet tara-
fından harcanan paraya eşit veya daha az» olması gerekliliğini
ortaya koymuştur. Buna göre aile bireylerinin her birine, kira
veya konutun yıllık banka taksiti düşüldükten sonra, 2,000 lira
düşmesi fakirlik ölçüsüdür. Bu haliyle Devletin yürüttüğü para-
sız yatılılık düzeni kanun buyruğuna karşın, fakir halka yönel-
miş olamaz. Bunun mutlaka düzeltilmesi gereklidir.

4 — Yetiştirici ve Tamamlayıcı Kurslar ve Sınıflar.

222 sayılı ilköğretim ve eğitim kanununun 6. maddesi 1/b fıkrası «yetiştirici ve tamamlayıcı sınıflar ve kurslar»ı «mecburi ilköğretim kursları» olarak göstermiştir. Kanunun 11. maddesi «ilkokulu bitirmiş olup da henüz mecburi öğrenim çağında bulunan ve üst dereceli öğrenim kurumlarına gidemeyecek olanların, genel bilgilerini artırmak ve kendilerine iş ve üretim hayatında faydalı olacak bilgi ve maharetleri kazandırmak amacıyla» öngördüğü bu kurumları, bu maddenin sonunda «açılabilir» gibi yumuşaklığa bağlamakta olma sorumlu Bakanlığa bir mazeret vermez. Çünkü bu «açılabilir» deyiimi 6. maddenin 1/b fıkrasını değil 2/b fıkrasını ilgilendirir. Bu 2. fıkra çünkü, «isteğe bağlı olanlar»ı saymaktadır. Gerçekten «açılabilir» deyiimi «mecburi olanlar»ı elbet kapsamaz. Ve gerçekten böyle bir anlayış Türk çocuğuna karşı ağır bir ilgisizlik olur.

Kanunun bu maddesi uygulanmamaktadır. Aradan geçen 6 yılda hiç bir girişim yapılmamıştır.

5 — İlköğretim İşleri Açıklığa kavuşturulmalıdır.

222 sayılı ilköğretim ve eğitim kanununun 3. maddesine göre «mecburi öğrenim çağı çocuğun altı yaşını bitirdiği yılın eylül ayında başlar, 14 yaşını bitirip 15 yaşına bastığı öğretim yılı sonunda biter», der. Oysa Bakanlık ilköğretim örgütü bu zorunluğu 7-12 olarak almaktadır. Böylece 2 kura çocuğun durumu gizlememekte ve kamu oyuna yanlış rakam sunmaktadır.

Bunu kanıtlayan durum ise, ilköğretim örgütünün okul çağı çocuk nüfusunun ele alınması, köy-kasaba ve şehir; kız-erkek ayrımı üzerinde durmaması gösterilebilir. İlköğretim okul çağı çocuğunu 7-12 yaşlarıyla 4.448.000 gösterirken, beş yıllık plânın 450. sayfasındaki 39. tablo bunu, 4.880.000 olarak vermektedir. Arada 432.000 çocuk ne oluyor. Oysa 1964 yılında 7-14 yaş çocukları 6.053.877 idi.

Sayıların acı gerçeği göstermesi korkulacak değil, yol-yönetim bulunması bakımından aranacak şeydir. Sorumluları daha iyi görev yapmağa zorlar. Bu düşünceyledir ki, ilköğretim işleri açıklığa kavuşturulmalıdır.

6 — Barış Gönüllüleri Köylerden ve Okullardan Çıkarılmalıdır.

«Barış gönüllüleri ilgili Türk yetkililerine bağlı değildirler.

Buldukları yerlerde ve görevlerde onları hiç bir Türk yetkilisi denetleyemez. Onların İstanbul'da Genel Müdürleri ve Teftiş Kurulları vardır. Barış gönüllülerini ancak bu Amerikan kuruluşları denetleyebilirler. Oysa mektup anlaşmasında böyle bir örgütten söz edilmemiştir. Böyle olmasına karşın bu Genel Müdürlük ve Teftiş Kurulu Başkanlığı, ortaokul ve Lise Müdürlüklerine, Valilik ve Kaymakamlıklara doğrudan doğruya yazılı emirler yollamaktadırlar.

Barış gönüllülerinin bir bölümü Köy İşleri Bakanlığı Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü örgütünde köy kalkınmacısı olarak çalışırlar. Kimileri, karı-koca, kimileri bekâr, bir kız bir erkek iki kişi olan bu köy kalkınmacılarının, buldukları yerlerde hiç bir yararları olmamıştır. Olamaz da. Ama bunların elinde renkli fotoğraf ve sinema makinaları, ses alma makinaları, radyo ve riç makinaları vardır. Amerikan Hükümeti bunları elbet süs ve eğlence olsun diye vermemiştir kendilerine. Bu elemanlar her ay bağlı buldukları Genel Müdürlük veya Teftiş Kurullarına ya da bunların bölgelerindeki temsilcilerine uzun raporlar verirler. Posta ile değil, kendileri götürürler. Bu raporlarda neler yazarlar, bilinmez ama, bellidir ne yazacakları.

Köylerde çalışan barış gönüllülerinin durumu köy kanununa aykırıdır. Bu kanunun 88. maddesi şöyledir: «Ecnebi tebaası köylerde ikâmet etmek için Dahiliye Vekâletinden resmi tezkere alacaklardır. Bu tezkerelerin verilip verilmemesi ve ikâmet müddetlerinin azaltılıp çoğaltılması Dahiliye Vekâletine aittir.»

Barış gönüllülerinden, üniversite ve yüksek okullarda, ortaokul ve liselerde İngilizce öğretmenliği yapanlar çoğunluktadır. Oysa Türk okullarında öğretmenlik yapmak kanunla verilen bir görevdir. 13 Mart 1924 gün ve 439 sayılı kanunun 1. maddesine göre «öğretmenlik Devletin umumi hizmetlerinden talim ve terbiye vazifesini üzerine alan müstakil bir meslektir.» Gene bu kanunun 3. maddesi «orta öğretim okullarıyla erkek ve kız öğretmen okulları öğretmenleri» nin, «yüksek ve orta kız ve erkek öğretmen (...) okulları mezunlarından» olmasını gerektirir. 4. madde bu öğretmenlerin «okullarda bir sene yardımcı öğretmen unvanıyla staj» yapmalarını, «bu müddetin sonunda öğretmen unvanını» almalarını öngörür.

Görülüyor ki barış gönüllülerinin köy kalkınmacısı olarak köylerde çalışmaları, öğretmen olarak okullarda görevlendirilmeleri, sözü edilen kanunlara tüm aykırıdır. O nedenle barış

gönüllüleri, okullarımızdan ve köylerimizden mutlaka çıkarılmalıdır.»

7 — Her Türlü Meslek ve Teknik Okullarının Orta Derecelisi olması zorunlu

Bütün teknik okullar, yirmi kadar ilköğretmen okulu ile 50 ye yakın imam-hatip okulu dışında tüm meslek okulları, assubay, subay okulları, ortaokulu bitiren çocukları almaktadır. Bunun nedeni olarak ileri sürülen araç-gereç bulmanın mali yükü, öğrenci niteliğinin artırılması gereği kandırıcı ve inandırıcı değildir. Bunun altında korkunç bir ölçüde, geniş halk çocuklarına karşı gelişim yattığını düşünmek yerindedir.

Geniş fakir halk çocukları ortaokulu bitirme olanağından yoksun oldukları için bütün bu teknik ve meslek okulları onlara kapılarını kapamış demektir. Araç-gereç bulma yüküne halk çocukları için halk çocukları yararına katlanılmamalı mıdır? İyi nitelikte teknik eleman yetişmeleri halk çocuklarından nasıl esirgenir

Böyle bir uygulama Devlet Plânlama Kuruluşunun teknik öğretime önem verilmesi isteğine çok ve kökten aykırıdır. Halk çocuklarının elinden bu olanağın alınmasına mutlaka bir son verilmelidir. Bu miylonlarca ailenin yavrularına, açılmasını istedikleri kapıların daha fazla kapalı tutulmaması kesin bir zorunluluktur. Bu zorunluluk, mesleklerin niteliği yönünden de ortadadır.

TÖS Genel Başkanı
Feyzullah ERTUĞRUL

Bu yılın Temmuz ayında yapılan ikinci yönetim kurulu toplantısına yürütme kurulu tarafından bir çalışma raporu daha sunuldu. Bu raporda sendikamızın son çalışmaları ve genel durumu belirtildi. Söz konusu çalışmaları bu rapordan izleyelim:

TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI 2 NCI DÖNEM 2 NCI ÇALIŞMA RAPORU

1 — Yürütme ve Yönetim Kurulları Üyelerinin Durumları Geçen Yönetim Kurulu Toplantısından sonra yapılan işbö.

lümü sonunda Genel Sekreterliğe Hasan Erdoğan, Genel Saymanlığa da Ömer Aslan seçilmişlerdir. Bu işbölümünde bugüne kadar herhangi bir değişiklik olmamıştır.

Son toplantımızda Yönetim Kurulu üyeliğinden istifa eden üç üyemizin yerine, Ekrem Kabay, Nihat Ersin ve Nejdet Sözer yedekten getirilmişlerdir. İ. Safa Güner'in, Genel Merkez görevlisi olması dolayısıyla Yönetim Kurulu üyeliğinden istifasına gerek olmadığı kararına varılmıştır. Bunların dışında Yönetim Kurulunda da herhangi bir üye değişikliği olmamıştır.

Son duruma göre Yönetim Kurulu üyelerimiz şunlardır: Rüşti Bozkurt, Necati Feyzioğlu, Nafiz Şentürk, Fatma Lâyük, A. Kaya Turan, Nabi Çınar, Tevfik Yılmaz, İ. Safa Güner, Cahit Alican, Mustafa Şanlı, Fevzi Çimen, Çetin Özek, Maksut Doğan, Mehmet Özgüçlü, Mehmet Öztekinyigit, Hayati Erdönmez, Mehmet Soydaş, Ekrem Kabay, Nejdet Sözer, Nihat Ersin.

2 — Yönetim Kurulu Kararlarının Uygulanması

Petrol boru hattı konusu hariç olmak üzere, geçen toplantıda alınan kararların tümü de uygulanmıştır.

Petrol boru hattı konusunda ise: Hisse senetlerinin satışı hükümetçe durdurulduğundan herhangi bir işlem yapılmasına gerek kalmamıştır.

3 — Örgütlenme Çalışmaları

Bu dönem içinde örgütlenme çalışmalarımız oldukça verimli geçmiştir. Hatırlayacağınız üzere, geçen toplantıda şube sayımız 370, üye sayımız ise 35.000 idi. Şimdiyse 439 şubemiz, 45.000 e yakın üyemiz var. Geçen toplantımızdan bu yana 5 aya yakın bir zaman geçmiştir. Demek oluyor ki, 5 ay gibi kısa bir zaman kesiti içinde 10.000 e yakın üye, (69) tane de şube artışı sağlanmıştır. Bu rakamlar, Sendikamızın meslek oyuncu onaylandığının en kesin kanıtlarıdır. Hele o günden bu yana öğretmen kıymına son verileceği kanısı yerine, daha insafsız işlemlere girileceği izleniminin varlığı düşünülürse de ayrıca son zamanlarda haksız işlemlere daha sinsi ve dolaylı yollardan devam olduğu gerçeği hesaba katılırsa, bu sonuç karşısında sevinmemek elde değildir. Bu duruma, TÖDMF. cu arkadaşlarımızın, başka öğretmen sendikalarına özene bezene selâm iletmeleri olgusunu da eklediğimizde, ulaşılan merhalenin önemi bir kez daha artacaktır.

Elde ettiğimiz bu mutlu sonuç, elbette ki başta sizlerin, yönetici ve üyeleriyle tüm şubelerimizin eseridir. Kesiminize giren şubelerin çalışmalarını yalnız izlemekle kalmadınız, aynı zamanda geliştirme yönünde zahmetli çabalara da giriştiniz. Kesiminizin çapını aşan, çevre il ve ilçeleri de içeren bölge toplantıları düzenleyip yönettiniz. Genel Merkez olarak, bu çalışmalarımızı yakından ve daima kıvançla izledik. Bu arada biz de organizasyon çalışmalarını yaptık.

Bu dönemde (23) yerde Bölge Toplantıları yapıldı ve bu toplantılara ortalama olarak (95) şube ve (7) bin üye katıldılar.

Öte yandan son zamanlarda özellikle Ankara Üniversitesi öğretim üyelerinin de sendikamıza katılışları dikkati çekecek kadar çoğalmaya başlamıştır. Ayrıca üç üyemizi temsilci atadığımızı da belirtelim. Yeni temsilcilerimiz şunlardır: Osman K. Akol, Osman Bolulu, Mete Sındır, Talip Apaydın.

4 — TÖS ve Yeni Bakan

Bildiğiniz gibi, Bakan değişikliği sırasında yeni Bakana bir muhtıra iletmiş ve TÖS lü öğretmenlerin kişiliğine yaraşan bir espriyle, yapacağı çalışmalar için yeni Bakana yararlanabileceği ölçüler vermiştik. Öte yandan, istemesi halinde Bakanın karşılaması mümkün dileklerde de bulunmuştuk. O zamandan bu yana aradan (2) ay geçiyor. Sabrımızı sonuna kadar kullandık ve bugüne kadar umutla değilse bile merakla bekledik. Bakanın cevabında, dileklerimizin üzerinde dikkatle durulduğu bildirildiği halde, bugüne kadar bize her hangi bir işlem iletilmemiştir. Çok daha önemlisi, gittikçe yoğunlaştığını gördüğümüz, dolaylı ve sinsi yöntemlerle sürdürülen olaylar, yeni Bakanın döneminde daha ciddi tepki yöntemleri saptamak zorunda kalacağımızı göstermektedir. Artık merakla beklemeye gerek kalmamıştır. Yeni Bakan tutum ve anlayışını olanca açıklığıyla ortaya koymuş-bulunuyor. Bakanın yurt gezilerinde genellikle sendikamızı hedef alarak bir takım yersiz ve haksız iddialar öne sürmekte olduğuna dair haberler alıyoruz.

5 — TÖS — TÖDMF. İlişkileri

Hatırlayacağımız üzere, Federasyon yöneticileriyle iki ortak toplantı yaptık. Bu toplantılarda Gaziantep Kurultayının ilgili kararlarının uygulanması üzerinde müzakerelerde bulunduk. Ne var ki, Federasyoncu arkadaşlarımız Kurultay kararlarının uy-

gulanması konusunda her hangi bir eğilim göstermediler. Daha da önemlisi, bu toplantımızın hemen ardından yapılacak TÖDMF Giresun Kongresinde, yönetici arkadaşlarımızın «dönüşüm» konusunu hiç ele almamak eğiliminde görünmeleridir. Şimdiye dek Öğretmenler Gazetesinde yayınlanan, gerek bölge toplantılarında belirtilen Federasyon görüşleri hiç te hoş değildir. Genel Merkez olarak biz, bu konuda her hangi bir sürtüşmeye girişmekten daima sakındık. Bundan böyle de usumuzun kabul ettiği yere kadar sakinmaya devam edeceğiz.

Giresun Kongresi bakımından yapılması gerekli çalışmalarını daha önceki bir genelgemize göre sizler yapıyorsunuz. Öte yandan biz de Genel Merkezde konuyu enine boyuna incelemekteyiz. Aldığımız sonuçları sizlere sunacağız. Toplantımızda elbette ki en olumlu çözüm yollarını sizler getireceksiniz.

6 — Genel Başkanın Durumu

Bildiğiniz gibi, sağlık raporunun sonu geldiğinden, Genel Başkan, atandığı Karagedik köyüne 3/Mayıs/1967 tarihinde gitmişti. Genel Başkan, yaz tatilini başladığından, göreve başladıktan sonra Baskil'den ayrılabilceğini umuyor ve oradan da güney illerine yapacağı bir geziden sonra Ankara'ya dönebileceğini tasarlıyordu. Ama her şey birdenbire oldu. 29/Haziran/1967 e kadar ayrılamazsın dediler. Kanun, Bakanlık genelgesi, Milli Eğitim Müdürlüğünün emri yanında hiçe sayılıverdi. Öte yandan, Genel Başkanın haklı nedenlerle iletmiş olduğu izin istekleri de her seferinde red edildi. Genel Başkanın senin için özel işlem yapamayız deniyordu. Oysa, özel işlem yapmayacaklarını söylemekle yasa adamı rolünde görünmek isteyenler yetkililer, Genel Başkanın yüzde yüz özel işlem yapıyorlardı. Aynı yetkililer önüne aynı dileklerle, TÖS Genel Başkanı değil de herhangi bir öğretmen çıkmış olsaydı, dilekeş öğretmenin isteği hemen o anda ve yüzde yüz yerine getirilirdi. İzin istekleri o denli haklı ve o denli doğaldı.

Genel Başkan artık Ankara'ya dönmüştür. Kim olursa olsun, TÖS Genel Başkanına dokunulamıyacağı sonucunu sağlamak üzere, yapılan ve yapılacak girişimler, toplantımızda ele alınacaktır.

7 — Söylentiler ve Yankıları

Geçen toplantımızdan bu yana bir takım söylentiler imal

edilmekte ve yayılmakta olduğunu biliyorsunuz. Bu toplantılar Sendikamızın varlığı için hiç te iyi şeyler değildir. Gerçekten bu kıpırtılar başladığında sendikamızın sarsılacağını ve zarar göreceğini sananlar oldu. Ne var ki biz, sağlam gövdemize kesinlikle güveniyorduk. Bunun içindir ki telaşa düşmedik. Nettekim herşey umduğumuzca sonuçlandı. Bir yandan Milli Eğitim Bakanının sorumluluğu altındaki ayak oyunları da kıyasıya sürdürüldüğü halde, bir kaç tutkucu kişi ve çevrenin, özene bezene giriştikleri fiskos kampanyası fiyasko ile sonuçlandı. Öyle sanırız ki TÖS, bu dönemde çok çetin sınavlardan geçmiştir. Böylesine olumsuz koşulların içinde daha da güçlü ve daha da bilerek çıkmamız, TÖS olarak geleceğimizin garantisidir.

Toplantımız sırasında bütün bunları da görüşecek ve davranışımızın yönünü hep birlikte belirleyeceğiz.

8 — Öğitmenler Kanun Tasarısı

Haber Mektuplarımızda duyurduğumuz Öğitmenler Kanun Tasarısını tamamlamış bulunmaktayız. Raporumuzun hazırlandığı şu günlerde T.B.M.M. e sunacağımız bu Tasarının kanunlaşması için bütün partilerle temasa geçeceğiz.

9 — Hukuk Bürosu çalışmalarımız

Sendikamızın hukuka ilişkin sorunlarını çözümlemek üzere ayrı bir hukuk bürosunun kurulması Ocak 1967 tarihine rastlar. Bu tarihte kurulan büromuz, yeni iş yerine taşınmadan önce, yeterli olanaklar sağlanamadığı için etkinliklerini eskiden süregelen sisteme göre yürütmüş ve ancak Şubat ayı içerisindeki Genel Yönetim Kurulu toplantısından sonra yeni düzene geçebilmiştir.

6 Şubat 1967 tarihinden 16 Haziran 1967 tarihine kadar büromuzca yapılan çalışmaların dökümü şöyledir:

I — Dâvalar

a) Merkezden izlenenler:

Sendikamız ve üyelerimiz aleyhinde açılan dâvalarla, dâvacı sıfatıyla Sendika tarafından açılan dâvaların toplamı 114 tür. Bu dönemde açılan 114 dâvanın 65 tanesi Danıştay'da, 49 tanesi genel mahkemelerdedir. Ayrıca 6 Şubat 1967 tarihinden önce açılıp da sonuçlanmamış dâvalar da Hukuk bürosunca izlenmektedir. Yukardaki rakamlar bu dönemin dâva bakımından yoğun geçtiğini göstermektedir.

1 — Danıştay dâvaları: Danıştay'da 6 Şubat 1967 tarihinden sonra açılan dâvaların sayısı 65 tir. Bu dâvalardan 30 tanesi görev yerinin değiştirilmesi işlemlerinin iptaline aittir. Bakanlıkça savunulması kolay iptali hayli zor bu tip dâva sayısının çokluğu da göstermektedir ki, idarî baskı eylemleri daha çok nakil şeklinde ortaya çıkmaktadır. Sayı bakımından nakillerden sonraki sırayı alanlar ise terfiin geciktirilmesi ve tazminata ilişkin dâvalardır. İşten el çektirilenler ve Bakanlık emrine alınlar da bu konuda açılan 9 dâvayla önde gelmektedir.

Bu süre içinde açılan dâvalarla, daha önceden açılmış dâvalardan yalnız bir tanesi sonuçlanmış ve dâvalı dâvayı kabul ettiği için lehimize karar verilmiştir. Esastan görüşülüp karara bağlanan başka dâva yoktur. Ancak açılan dâvalardan 8'i hakkında yürütmenin durdurulması kararı alınmış, bazı dâvalarda ise yürütmenin durdurulması isteği reddedilmiştir. Bakanlık emrine alınan veya işten el çektirilen üyelerimizden 14 öğretmen göreve iade edilmiştir. Kaybedilmiş hiç bir dâva yoktur.

2 — Genel mahkemelerde izlenen dâvalar

Genel Merkez Bürosunca adli mahkemelerde izlenen dâva sayısı 49 dur. Bu mahkemelerdeki dâvalardan 13 tanesi müessir fiili suçudur. Bu rakam üyelerimize yöneltilen fiili tecavüzlerin fazlalığını göstermesi bakımından önemlidir. Hakaret ve suç tasnii sayı bakımından önde gelen konulardır. Genel Mahkemelerde izlenen dâvalardan 24 ü sonuçlanmıştır. Bu 24 dâvadan 5 i kaybedilmiş, 19 u üyelerimizin lehine sonuçlanmıştır. İki üye miz de mahkemelerde mahkûm edilmiş olmakla beraber, kararlar temyiz edildiği için henüz kesinleşmemiştir.

ŞUBAT 1967 DEN BU YANA GENEL MERKEZCE İZLENEN DÂVALARIN ÖĞRETİM KADEMELERİNE GÖRE DÖKÜMÜ ŞÖYLEDİR:

İlköğretim	71
Orta ve dengi öğretim kademeleri	32
Sendika ve Şubelere ilişkin dâvalar	7
Öğrenci (Ankara İlköğretmen okulundan kovulanlar)	4
b) Bölge Hukuk Bürolarınca izlenen dâvalar	
1 — Marmara Hukuk Bürosu (İstanbul)	
Danıştay'da izlenen dâva sayısı	4
Genel Mahkemelerde izlenen dâva sayısı	19

Danıştay'da açılan davalardan birisi için yürütmenin durdurulması kararı alınmıştır. Genel Mahkemelerde izlenen davalardan ikisi üyelerimizin lehine sonuçlanmıştır. Diğerleri devam etmektedir.

2 — Karadeniz Hukuk Bürosu (Samsun)	
Danıştay'da izlenen dâva sayısı	1
Genel Mahkemelerde izlenen dâva sayısı	8

Bu davalardan birisi lehimize sonuçlanmış, diğerleri devam etmektedir.

3 — Eskişehir Hukuk Bürosu	
Danıştay'da izlenen dâva sayısı	2
Genel Mahkemelerde	4

Dâvaların hepsi devam etmektedir.

4 — Doğu Bölgesi Hukuk Bürosu (Erzurum)	
Danıştay'da izlenen dâva sayısı	3
Genel Mahkemelerde	7

Dâvaların hepsi halen görülmekte olup, sonuçlanan yoktur.

5 — Balıkesir Bölgesi, Güney Bölgesi, Güney Doğu Bölgesi ve Ege Bölgesi Hukuk Bürolarına yazılan yazılarımıza cevap alamadığımız için bu bürolarca ne kadar dâva izlendiği ve hangilerinin sonuçlandığı hakkında bilgi edinilememiştir.

c) Mahallen izlenen dâvalar

Bu dâvaların hepsi genel mahkemelerdedir. Ve tesbit edebildiğimiz kadarı 25 tanedir.

Bu dâvalardan 2 tanesinin olumlu sonuçlandığı bilgimize ulaştırılmış, diğerleri hakkında henüz bilgi verilmemiştir.

Raporun düzenlendiği tarihe kadar tutuklanmış olan üyelerimizin hepsinin tahliyeleri sağlanmıştır.

Böylece merkezden, bölge hukuk bürolarından ve mahallen izlenen dâvalardan bilginiz içinde olanlar 187 dâvadır. Bölge hukuk bürolarından dördü tarafından izlenen dâvalarla, mahallen izlenen dâvalardan büyük bir kısmı hakkında bilgi edinemediğimizden bu dönemde izlenen dâva sayısını kesinlikle saptamak mümkün olmamaktadır. Ancak bu sayının 200 den fazla olduğunu söylemek rahatlıkla mümkündür. Özellikle söylemek gerekir ki bu rakam bu süre için çok yüksektir ve daha da artacağı benzetmektedir.

II — Hukuka ilişkin diğer çalışmalar

Sendika hukuk bürosu, avukatlık hizmetleri yanında müşavirlik hizmetlerini de yürüttüğü için bu konularda da birçok çalışmalar yapmıştır.

a) İstisare işleri:

Üyelerimizin birçok hukuk sorunları büroda dinlenmiş ve gerekli hukuki yol gösterilmiştir. Sorunlarını iletmek ve çözüm yollarını öğrenmek isteyen üyelerimize ayrılan zaman, diğer işlerimize ayırdığımız zamandan daha az değildir. Üyelerimiz için birçok dilekçe yazılmış ve ilgili dairelerde işleri izlenmiştir.

b) Zaman zaman Danıştay'da dâvaların durumu soruşturulmuş, dosyanın tekemmülü için ilgili mercilerde gerekli girişimlerde bulunulmuştur. Şubelerimizden iletilen ve izlenmesi istenen işler, bilhassa terfiin geciktirilmesine ilişkin dilekler Bakanlıkta izlenmiş, sonuçlar şubelere yazılmıştır.

c) Mevzuat çalışmaları:

1 — Şube ve üyelerimizin hukuki sorunlarına yardımcı olur umuduyla bir muhtıra hazırlanmış ve 50 sayfa tutan bu muhtıra basılmak üzere dir.

2 — Eğitimciler için bir kanun taslağı hazırlanmış, Yürütme Kurulundan geçtikten sonra Türkiye Büyük Millet Meclisine iletilmesi için gerekli hazırlıklara başlanmıştır.

3 — 624 sayılı kanunun değiştirilmesi hazırlıkları meyanında bir anket açılmış, cevaplar henüz tamamlanmadığı için çalışmalar başlamamıştır.

III — Yazışmalar:

14 Şubat 1967 tarihinden itibaren yazışmalar için büromuzca ayrı dosya tutulmaya başlanmıştır. Bu tarihten 16.5.1967 tarihine kadar büromuza intikal eden yazı sayısı 441 dir. Bu yazılarla ilgili gerekli çalışmalar ve incelemeler yapıldıktan sonra cevaplandırılmıştır. Büromuzdan şubelere gönderilen yazı sayısı 327 dir. Bürolar arası yazışmalar bu miktarın dışındadır.

IV — PERSONEL DURUMU:

Sendikamız hukuk bürosunda tam gün üzerinden sözleşmeli bir avukat vardır. Ayrıca büro içi çalışmalarının tamamı, danıştay dâvalarının büyük kısmı ile Ankara ve taşra genel mahkemelerindeki dâvaların bir kısmı bu avukat tarafından yürütül-

mektedir. Bundan başka haftanın üç yarım gününde sendikada bulunmak, Ankara mahkemelerindeki davalara girmek ve devlet dairesindeki işleri izlemek üzere bir avukatla daha sözleşme imzalanmıştır. Bir Avukatla da Ankara dışındaki davaları izlemek üzere sözleşme imzalanmıştır. Bu avukatımız bir ay içinde ancak beş duruşmaya gidebilmektedir

Büronun bütün sekreterlik hizmetleri bir kişi tarafından yürütülmektedir.

Büronun bütün sekreterlik hizmetleri bir kişi tarafından yürütülmektedir.

Bu kadar az elemanın, normalin üstünde bir mesai göstermelerine rağmen 45.000 üyenin ihtiyaçlarına yetişmesi mümkün değildir. Bu bakımdan zaman zaman aksamalar olmaktadır.

10 — TÖYKO

Sendikamızın biricik dayanağı TÖYKO nun kuruluş hazırlıkları geçen toplantımızda tamamlanmış ve ilk kurucular, tescil işlemlerinin bir an önce yapılabilmesi için merkezden yedi kişiye muvafakat vermişlerdi. Tescil işlemleri sırasında yapılacak zorunlu harcamalar için TÖYKO ya (8000) lira karşılıklı yardım yapıldı ve tescil işlemleri bitirilerek TÖYKO kurulmuş oldu. Yapılan işbölümü sonunda, TÖYKO yönetimindeki görevlere aşağıdaki arkadaşlarımız getirildiler:

Başkan: Aydın Aydemir, 2 nci Başkan: Hasan Erdoğan Genel Sayman: Rifat Kelecioğlu. Üyeler: Feyzullah Ertuğrul ve Tevfik Yılmaz.

Çalışmalar:

TÖYKO Ana tüzüğünden 20.000, TÖYKO Sosyal Yardım Yönetmeliğinden 10.000 tane bastırılarak bütün şubelerimize dağıtılmıştır. Ayrıca ortaklık işlemleri için yeteri kadar giriş beyannamesi ve makbuz da bastırılmış ve dağıtılmıştır. Gerek TÖYKO yetkilileri ve gerekse öteki Genel Merkez yönetici ve yürütücülerimiz TÖYKO muzun gelişmesi için, katıldıkları toplantılarda açıklayıcı ve iteleyici konuşmalar yapmışlardır. TÖYKO personeli olarak halen bir uzmanımız, bir de memurumuz vardır. TÖYKO yönetimi şimdilik genel Merkez binasında yapılmaktadır. Bir yapı bulunduğu orada çalışılacaktır.

Başta da belirttiğimiz gibi, TÖYKO Sendikamızın biricik dayanağıdır. Her seferinde, TÖS öğretmenin ekonomik garan-

tisidir dedik. diyoruz. Bu sözümüzün asıl zemini TÖYKO muzdur. TÖYKO'yu başarıya ulaştırıp ulaştıramıyacağımız sorunu, Sendikamızın varlığını başta her şeyden çok ilgilendirmektedir. TÖYKO nun özlediğimiz hedefe varacağına inanımız vardır. Çok ters ve çok uzak bir ihtimalle, TÖYKO çabamızın bir sonuç vermeyeceğini ve hattâ özlediğimiz hedefe yaklaşırsa bile ulaşamayacağını hayal ettiğimiz zaman, TÖS olarak varlığımızın anlamını kalmıyor. Sizlerin de böyle düşündüğünüze, karşımıza hemen çıkarılması pek mümkün yanıltıcı bazı örgütler görülmeden TÖYKO muzun hızla gelişmesine çalışacağınıza kuşku yoktur.

11 — Sağlık servisi çalışmaları

Öteden beri düzenli olarak çalışan sağlık servisimizin işleri son derece artmıştır. Bildiğiniz gibi sağlık işlerimizi gönülden yürüten doktorlarımız vardır. Doktorlarımız Sendikamızın sağlık hizmetlerine kendilerini gerçekten adanmışlardır. Öylesine içtenlikle ve coşkuyla çalışmaktadırlar. Ne var ki hiç te doktor görevi olmayan daha başka sağlık hizmetleri de bulunmaktadır. Hastaların yatırılması, ziyareti, doktorlarla, hastahanelerle koordinasyon türünden olan bu hizmetleri, mevcut personelimizle kaldıramaz hale geldik. Hastaların sayısı öylesine çoğaldı, daha da çoğalıyor.

Bu durumda iki tane sağlık personeline ihtiyacımız olacaktır. Bütçemizde buna olanak vardır.

Bu arada, sendikamızın sağlık hizmetlerinde gönüllü çalışmaktan başka bir işe kendini vermeyen doktorumuz Sayın Ni-yazi Tunga'nın Adanaya atanması dolayısıyla sağlık servisimizden ayrılacağını üzümlere belirtelim.

12 — İkinci beş yıllık kalkınma plânı eleştirisi

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının şu günlerde Büyük Millet Meclisinde görüşülmekte olduğunu biliyorsunuz. Kısa zaman önce Plânın eleştirilmesi hazırlıklarına başladık. Öyle sanırız ki Millet Meclisinde müzakereye başlandığının ilk günlerinde hazırlıklarımızı bitirmiş ve Meclis üyelerine iletmiş oluruz.

Öyle görünüyor ki, böylece, Kalkınma Plânını eleştiren tek meslek kuruluşu biz olacağız.

13 — Basın - Yayın çalışmaları

Haber Mektubu'nu çıkarmaya devam ediyoruz. Kabul ede-

lim ki yayınıımız belirli aralıklarla ve aksamasız olamıyor. Şimdiye dek, biriktirdiğimiz tecrübeler yayın işlerimizin bundan sonra düzenli bir şekilde yürütülmesine yetecek kadar vardır. Bugüne dek, sizin de bileceğiniz, elimizde olmayan nedenler, zamanında yayın yapmamıza fırsat vrememiştir.

Seminerlerde ve bölge toplantılarında yapılan konuşmalar, bir seçimden sonra, kitap ya da broşürler halinde yayınlanacaktır. Sendikal eğitim konusunda daha başka yayınlar da yapacağız.

Basın ve Örgüt Büromuzda gazeteler her gün incelenmekte ve mesleğimizle ilgili konular sınıflanarak dosyalanmaktadır.

Öte yandan bir hayli şubemizin basın yayınıla ilgili çalışmalarını kıvançla izliyoruz. Halen 8 şubemizin yayın organı vardır. Ayrıca İstanbul Şubemiz, kitap yayınlamaya da başlamıştır.

14 — Kitap Kulüpleri

Bildiğiniz gibi epey zaman önce Kitap Kulüpleri Yönetmeliği yayınlamış ve bütün şubelerimizin hemen etkinliğe geçmelerini istemiştik. Bir öğretmen topluluğu için çok gerekli ve hatta zorunlu olduğuna inandığımız böyle bir girişimin etkisiz kalacağını hiç sanmıyorduk. Ne yazık ki, girişim umduğumuzu vermedi. Kitap kulübü kurabilen şubelerimizin sayısı oldukça azdı. Bir de, üyelerimize kitap sağlama girişiminde bulunduk. Bir Genel Kitap Dağıtım Merkeziyle anlaşarak, üyelerimizin indirimli ve taksitle kitap alabilmeleri olanağını sağladık. Kitap Kataloğu bastırılıp dağıtıldı. Bu girişimin sonuçlarını henüz kontrol edemedik.

Kitap kulüplerinin de sizlerin daima kıvançla izlediğimiz çabalarınızla harekete geçeceğine inanıyoruz.

15 — Yardımların dökümü

Son Genel Yönetim Kurulu toplantısına sunulan hesap durumundan (9.1.1967 durumu) bugüne kadar yapılan maddi yardımlar:

1 — Ölüm yardımları: 21 aileye	= 30812,40 TL.
2 — Sağlık yardımları	= 11083,97
a) Karşılıksız	= 11083,97
b) Karşılıklı	= 11600,00

- 3 — Hukuk yardımları:
- a) Açıkta ve Bakanlık emrinde bulunanlara 48,811,54 TL.
- b) Avukat ücretleri 51,400,95 TL.
- (Not: 51,400,95 TL. na Genel merkezde çalışmakta olan 3 avukatımızın 4 aylık ücretleri dahil edilmiştir 21,528,— TL.)
- 4 — Emeklilik yardımları 3100,— TL.
- 5 — Diğer yardımlar 8650,— TL.
- (Yangın, sel ve benzeri afetlerle yersiz a. tanmalar dolayısıyla)
- 6 — Üye olmayanlara yardım 860,80 TL.
- (750,— TL. Devrim haftası çalışmaları için)

16 — Tiyatro — TÖS

Tiyatro — TÖS çalışmaları hakkında geçen toplantıda yeteri kadar aydınlanmıştınız. O zamandan bu yana, Tiyatro-TÖS çalışmalarında pek bir yenilik olmamıştır. Tiyatro TÖS 14 kez İstanbul'da, 2 kez de Adapazarı'nda oynamış, fakat bir sonuç alınmamıştır. Şu günlerde, Tiyatronun bir haftalığına Ankarada oynaması kararlaştırılmıştır. Sanat Yönetmeni Sermet Çağan yeni Sözleşmenin, olanaklarını daralttığını; reklâm, afiş, salon gibi, önceden parayı gerektiren konularda, Genel Merkez ve şubeler yardım etmedikçe yeterince etkin olamayacağını belirtmektedir. Buna karşılık Genel Merkez olarak biz de yönetmelik hükümlerinin dışında her hangi bir harcamada bulunamayacağımızı söylüyoruz. Şubelerimizin de bunun dışında davranmalarına imkân olmadığını belirtiyoruz.

Bu dönemde, Tiyatro-TÖS ten dolayı, Genel Merkez herhangi bir harcamada bulunmamıştır. Sözleşmeye göre Sermet Çağan'la aramızdaki anlaşmanın süresi 31/7/1967 günü bitecektir. Buna göre sorunu enine boyuna inceleyecek ve Yürütme Kuruluna gerekli direktifleri vereceksiniz.

17 — Şube çalışmaları

Şubelerimiz büyük oranda beklenen çalışma ortamı içindedirler. Ne var ki bu arada, varlığını duyamadığımız şubelerimiz de vardır. Aylar öncesine uzanan kuruluşlarından bu yana bir kez olsun seslerini duyamadığımız, kendilerinden bir tek yazı alamadığımız şubelerimiz de vardır. Bu bakımdan, şubelere uğranıldığında her şubenin Genel Merkezle olan ilişkilerinin de

incelenmesi ve bu konuda yön verici çabalarda bulunulması yararlı olacaktır. Hele Genel Merkez ödenti paylarının zamanında, eksiksiz gönderilip gönderilmediğini denetlemek, üzerinde hepimizin titizlikle durmamız gereken bir noktadır. Ayrıca her şubemizin muhasebe kayıtlarını usulünce tutup tutmadığı sorunu da son derece hayati bir konudur. Şubelerimizin kapatılmasına bile yol açabilecek usulsüzlüklerden korunabilmek için bu konuda daha da titizlikle durmak zorundayız. Toplantımızda bunların da yöntemlerini saptayacak ve Genel Merkeze bu konuda da gerekli ödev ve direktifleri vereceksiniz.

18 — Narlı kampı

1966 yılında Lâpseki'nin Suluca Köyünde açtığımız kamp, istenilen sonucu sağlamadığı ve arsanın ihtilâflı oluşu dolayısıyla terkedilmiş, bu yıl, şubelerimizden gelen çeşitli öneriler incelendikten sonra, Gemliğin Narlı köyü mevkiinde iki yıllığına yeni bir kamp yeri tutulmuştur.

Geçen yıl olduğu gibi, bu yıl da TÖSGENİŞ tarafından işletilecek olan kampa, iki yıl için 2500,— TL kira ödenmiş ayrıca TÖSGENİŞ'in döner sermayesi 60.000,— TL. na çıkarılmıştır. 15.000,— Lira olan sermaye arttırımıyla, kamp için eksik görülen araç ve gereçlerin alınmasına gidilmiş, ayrıca kamp yerinde basit ve gerekli tesisler kurulmuştur.

Bu yıl, kamp yerinin daha iyi seçilmiş olması ve hazırlıklara zamanında başlanması kampımıza duyulan ilgiyi arttırmış, (onar günlükten) 6 devre halinde düzenlenmiş olan kamp süresinin, son iki devresi hariç diğer devreleri şimdiden dolmuştur.

Dolayısıyla, kampımızın bu yıl zarar etmeyeceği, aksine, üyelerimizin dinlenme ve eğlencelerini çok ucuz sağlamasına rağmen, az da olsa kâr getireceğini söyleyebiliriz.

19 — Hesap bilançosu

Bu dönemdeki çalışmalarımızda, Denetleme Kurulumuzun olumlu bulunan eleştirilerinden yararlanmış, örneğin sarf belgelerine, Kurulumuz harcama kararlarının tarih ve numaraları işlenmiştir

20 — Ankara Öğretmenler Derneği sorunu

İki ay kadar önce Ankara Öğretmenler Derneğinin Kongresi vardı. Özellikle bundan önce oturduğumuz binanın 7/8 hissesine

sahip olması sebebiyle, bu derneğin yönetiminin, üyelerimizin eline geçmesini sağlamak üzere çabalarımız oldu. Yapılan ihtilâflı kongreden sonra, Ankara Öğretmenler Derneği için iki ayrı yönetim kurulu seçildi. Şimdi de bizim yöneticilerin meşru sayılması gerektiği dileğiyle mahkemeye davacı olduk. Mahkeme devam ediyor.

21 — Bina ve Personel durumumuz

Genel Merkez binası hızla genişleyen iş hacmi yanında git-tikçe dar gelmektedir. İhtiyacımız olan büroları nerede ve nasıl kuracağımızı sizlerin de yardımlarınızla belirleyeceğiz.

Bugün Genel Merkezimizde tam örgütlenmiş 4 büromuz vardır. Bunlar: 1) Yönetim Bürosu, 2) Hukuk Bürosu 3, Muha-sebe Bürosu 4) Basın Yayın ve Örgütlenme Bürosudur. Yönetim Bürosu 3, Hukuk Bürosu 4, Muhasebe 2, Basın Yayın ve Örgüt-lenme Bürosu 1 personelle çalışır. Bunların dışında 2 daimi Ge-nel Merkez hizmetlisi çalışmaktadır.

Personel ve hizmetlilerin ücret durumları aşağıya çıkarıl-mıştır.

Adı Soyadı	İşi	Durumu	Brüt Maaşı Lira Kr.	Net Maaşı Lira Kr.
Nevzat Helvacı	Hukuk Bürosu Md.	Sözleşmeli	2102,13	1500,—
Kemal Çınar	Avukat - Taşra	»	2000,00	1504,00
	(1500 TL. sı dışında taşıt ücret-retleri de sendikamızca öden-mektedir.)			
Halit Çelenk	Avukat - Merkez	»	1280,00	997,80
Ümran Baran	Muhasebe Müdürü	»	1500,00	1114,45
Üstün İzat	Personel ve Yönetim Md.	»	1250,00	912,95
İ. Safa Güner	Basın ve Örgütlen. Md.		1200,00	965,25
	İş Kanunu Hükümleri			
Ahmet Şahin	Hukuk Bürosu Memuru	»	1000,00	783,25
Halis Keskin	Yönetim Bürosu Sek.	»	800,00	630,05
Cumhur Uyan	Yönetim Bürosu Mem.	»	700,00	545,45
Orhan Aydın	Muhasebe Memuru	»	650,00	482,15
Arif Şahin	Hizmetli	»	400,00	338,35
Cafer Katıyürek	Hizmetli	»	400,00	345,00

22 — Tüzük ve Yardım Yönetmeliği uyumsuzlukları

Bu dönemde karşılaştığımız değişik sorunlar, Tüzüğümüzün yeni baştan ele alınması ve boşluklarının kesinlikle giderilmesi gerektiğini göstermiştir. O bakımdan, Yönetim Kurulumuzun bu konuya yeterince önem vermesi ve Tüzük değişikliği hazırlıklarının tamamlanması yerinde olacaktır.

Öte yandan geçen dönemde yapılan Yardımlar Yönetmeliği-mizin de uygulamada bizi bazı sıkıntılara düşürdüğünü saptamış bulunmaktayız. Yardımlar Yönetmeliğimizin de ihtiyaç ve koşullarımıza göre onarılması gerekiyor.

İkinci Dönem İkinci Yönetim Kurulu toplantımızın da verimli geçeceğine inanır, hepinize saygılarımızı sunarız.

TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI YÜRÜTME KURULU

TÖS GENEL BAŞKANI FEYZULLAH ERTUĞRUL'UN 2 MART 1967 DE YAPTIĞI BASIN TOPLANTISI

Meslek sorunlarımızın önemini yürekten kavrayıp, öğretmenlerle ilgili genel görüşme isteğinde bulunan ve bu isteği kabul eden BMM üyelerine, TÖS olarak teşekkür borçluyuz. Bu olay, en büyük memur sendikası ve en yetkili öğretmen kuruluşu olan TÖS'ün, başından beri sürdürdüğü demokratik baskı topluluğu olmak iddiasının ilk ürünüdür.

Ne var ki, görüşmeler boyunca, önerge sahibi senatörlerle, onları destekleyen Senato üyelerinin sorularına cevap verilememiştir. Cevap yerine, izlediklerimiz, demogojiden, kişisel hikâyelerden, sataşmalardan, hatta gövde gösterilerinden ibarettir.

Millî Eğitim Bakanı da sorulardan kaçmış ve demogojik sözlerle, öğretmenler gibi seçkin bir meslek topluluğunu yanıltabileceğini sanmıştır.

Bakan Orhan Dengiz, öğretmenlerin Millî Eğitim Bakanlığına, hattâ devlete karşı tahrik edilmek istendiğini söylemiş, arkasından, öğretmenlere övgüler düzmüştür. Buna halk dilinde «çocuk kandırmak» ve «çocuk avutmak» derler. Oysa öğretmen hiç kimsenin tahrike cür'et edemeyeceği kadar bilinçli, meslek ve memleket sorunlarına yürekten bağlıdır.

İdareye baskı yapılmak istendiğinden yakınan Orhan Dengiz bilmelidir ki, TÖS olarak, demokratik baskı gurubu olan en büyük öğretmen sendikası olarak bizim görevimiz, işverenimiz olan Milli Eğitim Bakanına, üyelerimizin hak ve çıkarları için, kanun yollarından baskı yapmaktır. Nitekim Milli Eğitim Bakanı Dengiz, öğretmen sendikaları içinde yalnız TÖS'ün demokratik baskılarıyla, yüce Senatoya hesap vermek zorunda kalmıştır.

Artık Türkiye'de öğretmene yapılan otokratik baskılardan değil, öğretmen sendikalarınca Bakanlığa yapılan demokratik baskılardan söz edilecektir. Bakan Orhan Dengiz, olaylara yanlış teşhis koymasın. Yakındığı baskının tek sendikal kaynağı vardır. O da TÖS'tür. Çünkü TÖS, sendikal öğretmen topluluğunun direnme topluluğu değil, baskı topluluğu olduğunu kanıtlama yönünde hızla gelişmektedir.

Milli Eğitim Bakanı, Bakanlığı zamanında 305 öğretmen atandığını söylemiş. Bakana göre, 305 öğretmenden 65 i ahlak dışı cinsel ilişkiler, 94 ü geçimsizlik, 97 si yetersizlik, 43 ü görevinde fahiş kusurluluk nedeniyle atanmışlardır.

Önce şunu belirtelim ki, Orhan Dengiz'e gelinceye dek, hiç bir dönemde, ÖĞRETMEN kelimesinin yanına «sapık», «arz düşmanı» gibi sıfatlar konmamış ve hele bu konuda ısrarla durulduğu görülmemiştir.

Kendi zamanında 305 öğretmenin atandığını söyleyen Milli Eğitim Bakanına garip bir sorumuz var: Son bir yılda yalnız İzmirden nakle uğratıldıkları bilinen 1208 öğretmen de bunun içinde midir?

Milli Eğitim Bakanına bir soru daha: Madem ki 305 öğretmenin nakil nedenleri, ahlak dışı cinsel ilişkiler, geçimsizlik, yetersizlik ve fahiş görev kusurlarıdır; Cumhuriyet yargıçları, çoğunun davasını TÖS'ün izlediği bu öğretmenlerden 21 ini ne diye aklamış, eski görevine döndürmüştür?

Bakan Orhan Dengiz, şu gerçeği de öğrenmelidir: Türkiye Öğretmenler Sendikası bu güne kadar kıyım işlemlerine uğrayan üyelerinin savunulması yolunda 73.746 lira 80 kuruş harcamıştır. Türk öğretmeni; ekmeğinden, aşından kıyarak TÖS'e yatırdığı ödeneklerin, öğretmen kıyımı sonunda heder olmasına sebep olduğu için de, Bakan Dengiz'i başışlamayacaktır.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, Senatodaki genel görüşme dolaşısıyla, eğitim Bakanı Dengiz hem bocalamış, hem de eğitim

sorunlarının ne denli dışında olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur. Aslında biz, Deniz Bakan olduğundan bu yana ciddi bir eğitim sorununun tartışıldığını görmedik. Bu gidişle Orhan Deniz dönemi, eğitim tarihimizde «öğretmen kıyımı dönemi» olarak geçececeğimize benzemektedir.

Bütün bu telaşın başı, eğitimdeki korkunç geriliğimizdir. Bir kaç örnek verelim:

6 ve daha yukarı yaştaki nüfusumuzun halâ yarısından çoğu okuma yazma bilmiyor.

— 1965 - 1966 ders yılında ilkököl çağındaki çocukların % 22 si okulsuzdur. Ayrıca bu ders yılı için ilkököl çağındaki çocukların %80 inin okula alınması plânlanmışken, uygulamada % 2 oranında bir gerileme olmuştur.

— 1965 - 1966 ders yılına göre ortaoköl çağındaki çocukların % 36,6 sı okulsuzdur.

— 1965 - 1966 ders yılında ilkököl bitiren çocukların % 62,8 i ortaokula gidememektedir. Gidebilenlerin de % 41 i mezun olamadan geri dönmektedir.

— 1965 - 1966 ders yılında lise çağındakilerin % 94,2 si lise öğrenimi dışındadır.

— Köy ilkökullerinde okuyan çocukların toplam ilkököl çocuklarına oranı 1963 - 1964 yılında % 66 iken, bu oran 1964 - 1965 ders yılında % 61,5 e düşmüştür.

— 1960 - 1965 yılları arasında sınıf geçme oranı ortaokullarda % 70 ten % 50 ye düşmüş, liselerde ise % 62 den % 49 a düşmüştür.

Başka bir önemli nokta da halkın eğitimle ilgili istek ve özelemlerinin hızla artmasıdır. Bu durum karşısında öğretmen, elbette ki, Anayasamızın izin verdiği yere kadar halkımızın buruk sesini yansıtacak, hele emperyalizme karşı onun eğitimle ilgili sorunlarına en yerli, en millî çözüm yolları arayacaktır. Sorunların çözümüne gücü ve belki de niyeti yetmeyen bir eğitim Bakanı ise, öğretmeni dört duvarın arasında durmaya zorlayacak, ama öğretmen, daima olduğu gibi müfredat programlarının buyruğunda kalarak, petrolü de, madenleri de, vergileri de, en ulusal yöntemlerle öğrencilerine anlatacak, Orhan Deniz ne denli direnirse dirensin derslerinde ayrıca ekonomik sorunların sonuçları olan nurluluk ve bağımlılık üzerinde de duracaktır.

Öğretmenin bugün de yaptığı budur. Ve bunu yaparken uğradığı kıyım işlemleri sebebiyle o, halkımızın takdir dolu des-

teğini görmektedir. Kıyameti koparan da budur. Ama öğretmen halk dostu TÖS'ün ekonomik desteği ile yıldırma ve sindirme metodlarına bundan sonra da metelik vermeyecektir.

Feyzullah ERTUĞRUL
TÖS Genel Başkanı

B İ L D İ R İ

8 Mart 1967

Gazetelerde yayınlanan «Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanun Tasarısı» kanunlaştığı takdirde, Türk öğretmenini ve Öğretmen kuruluşlarını tanımlayan maddeler eklidir. Bu listeden de anlaşılacağı üzere, Türkiye'de öğretmen, tasarı kanunlaşınca, sadece ABC öğretmekle yükümlü kılınacak, yani robot durumuna itilmiş olacaktır.

Anayasamızın 10. maddesi şöyle der: «Devlet, kişinin temel hak ve hürriyetlerini, fert huzuru, sosyal adalet ve hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşamayacak surette sınırlayan siyasi, iktisadi ve sosyal bütün engelleri kaldırır; insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlar.

Oysa gerçek şudur: Bütün öteki alanlarda olduğu gibi eğitim kesiminde de, yurttaşlarımızın temel hak ve hürriyetlerini, fert huzuru, sosyal adalet ve hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşamayacak surette kısıtlayan siyasi, iktisadi ve sosyal engeller, sayılamayacak kadar çoktur. Öğretmenler ve öğretmen kuruluşları bu engelleri yasalar uyarınca her fırsatta belirtmek, yenmeye yarayacak çareleri getirmek zorundadırlar.

TÖS olarak, en büyük memur sendikası ve en yetkili öğretmen kuruluşu olarak biz bütün şubelerimiz ve tekmil üyelerimizle, demokratik olmadığına inandığımız bu tasarımı, yalnız mesleğimizde yaratacağı terör havasını dikkate alarak protesto ediyoruz, bu konuda yasa sınırları içinde önleyici her türlü demokratik çabaya kararlı bulunuyoruz.

Öte yandan, bütün yurtsever yasa koyucular ve hukukçulara çağrıda bulunuyoruz:

Anayasamızın 11. maddesinin gereği olan Temel Hak ve Hürriyetlere esas olmak üzere, bu tasarı yerine tezelden bir kıvanç tasarısı hazırlayınız. TÖS olarak, bu konuda her türlü hizmete hazırız.

Feyzullah ERTUĞRUL
TÖS Genel Başkanı

TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERİ KORUMA TASARISI KANUNLAŞIRSA, EĞİTİM KESİMİNDE BELİRECEK KARA TABLODAN BAZI GÖRÜNÜMLER

1 — Köy - şehir ve bölgeler arasındaki eğitim dengesizliğinden söz edilemeyecektir.

Örneğin, okuma-yazma bilmeyen nüfusun, meslek dışından gelen öğretmenlerin büyük çoğunluğunun köylerde bulunduğunu söylemek, suç sayılabilecektir. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısını Hakkâriye ve İstanbul'a göre karşılaştırmak suç sayılabilecektir. Halk çocuklarının ırgat olmaya mahkum edildiklerini belirtmek suç sayılabilecektir.

Çünkü «zümre veya sınıfların» birbirleri aleyhine tahrik ve teşvik olduğu iddia edilebilecektir.

2 — Anayasanın 50. maddesi uyarınca ilkokul öğrencilerine devletçe defter, kalem v.b. gibi ders araçları verilmesini istemek, suç sayılabilecektir.

Çünkü mevcut kamu düzeninin bozulduğu iddia edilebilecektir.

3 — Resmî makamlarca haksız işlemlere uğratılan öğretmenleri savunmak bile, kamu düzenini bozmak gerekçesiyle suç sayılabilecektir.

4 — Emperyalizmin, eğitim düzenimizi ulusal özelliklerinden uzaklaştıran etkilerinden örneğin; barış gönüllülerinden ya-
kınmak, suç sayılabilecektir.

Çünkü bu takdirde millî güvenliğin ve kamu düzeninin bozulmak istendiği iddia olunabilecektir.

5 — Örneğin Yunanistan'daki Fransa'daki öğretmen boykot ve grevlerinden söz etmek bile, örnek verildiği gerekçesiyle suç sayılabilecektir.

6 — Öğretmen sendikacılığında yöntem tartışmaları yapılması bile suç sayılabilecektir.

7 — Dernek-Sendika tartışmaları bile, istendiğinde zümrelerin birbirine karşı tahrik ve teşvik olduğu anlamında yorumlanacak, suç sayılabilecektir.

8 — Öğretmen sendika ve derneklerinin, Millî Eğitim Bakanlığı yetkililerine karşı girişecekleri her türlü kanunî eylemler, yönetilen veyöneten zümrelerin birbirlerine karşı tahrik ve teşvik edildikleri biçiminde anlaşılacak ve suç kapsamına sokulabilecektir.

9 — Çağdaş bilim ve eğitim esaslarına aykırı mevcut eğitim ve öğretim yerlerinin, Anayasamızın 21. maddesi uyarınca kapatılmasını istemek, kamu düzenini bozacak nitelikte görülecek ve suç sayılabilecektir.

TÖS VE POLİTİKA ÜZERİNE BİR AÇIKLAMA

Bundan önceki Haber Mektubumuzda aynı konuya değinmiş ve «Sendikamızın hiç bir siyasal kuruluşla sempatisi ya da antipatisi olmamıştır, olmayacaktır» demiştik. Bir meslekdaşımız 12 Kasım 1966 tarihli Cumhuriyet Gazetesinin TARTIŞMA köşesinde TÖDMF nin CHP, başka bir öğretmen kuruluşunun AP taraftarı olduklarını iddia ederken, Sendikamızın da TIP taraftarı olduğunu ileri sürmüştür. Bunun üzerine, meslekdaşımıza aynı gazetenin aynı köşesinde cevap verdik. Cevabımızdan bir parçayı, aynen aşağıya alıyoruz

«Türkiye Öğretmenler Sendikasının birinci derecedeki yetkilileri arasında seçilme hakkını kullanan tek kişi yoktur. Ve TÖS'ün şu ya da bu partiye taraftar ya da karşıt olduğu yolunda tek bir kanıt gösterilemez. Türkiye Öğretmenler Sendikası olarak biz, öğretmenlik mesleğini partiler kadar önemli görüyoruz ve bu meslek mensuplarını temsil etmenin şerefini, bir partinin yönetiminde bulunmak şerefinden daha az görmüyoruz. Üstelik kendimizi partilerin de üstünde görüyoruz. «baskı topluluğu olmak» deyimini böyle yerumluyoruz. O bakımdan, herhangi bir partinin, iyi niyetle bile olsa işlerimize karışmasını istemedik, istemiyoruz. Geçmişteki tutumumuz kanıtlar ki, bütün partilere eşit mesafedeki yerimizden, kendi işimizi kendimiz görmüşüzdür. Ama eylemlerimizde şu ya da bu partinin tutumuna benzerlik ve karşıtlık arayanlara da aldırış ettiğimiz olmamıştır, olmayacaktır. Öğretmenlik mesleğini bütünüyle kapsayan en yetkili meslek kuruluşu olarak amacımız, her zaman sadece ve sadece öğretmenin, Türk öğretmenin çıkarı ve prestiji yönündedir.

«Meslek konularını tartışırken meslekdaşlarımız bunları da hatıra tutarlarsa öğretmene ve öğretmenlik mesleğine daha yararlı olurlar.»

B — EKONOMİK ALANDA

1— Yardımlar

Sendikamız, kurulduğu günden bu yana, varlığı ve gücü ölçüsünde üyelerine türlü ekonomik yardımlar yapmıştır. Bu yardımlarla, üyelerinin ekonomik güçsüzlük dolayısıyla kanunsuz baskılar altında ezilmemesini sağlamaya çalışmıştır. Yardımların ayrıntıları, bugüne kadar hangi alanlara dağıldığı bu kitabımızın çeşitli bölümlerindeki açıklamalardan ve çalışma raporlarından anlaşılabilir. Yardımlarımız aşağıdaki yönetmeliğe göre yapılmaktadır.

1 — Türkiye Öğretmenler Sendikası üyelerine, bu yönetmelikle saptanan esaslar içinde, karşılıksız yardımlar yapar:

2 — Yardımlar, üçüncü maddede yazılı hallerde yapılır.

3 — Yardımların yapılacağı haller:

a) Üyenin adli; veya idari bir işlemle aylığını kaybetmiş olması veya eksik alması halinde,

b) Üyenin ölmesi halinde, (ailesine)

c) Hizmet süresi kendisine emeklilik maaşı bağlanmasına elvermeksizin hükmen veya malûlen emekliye ayrılması halinde;

d) Üyenin; yangın, deprem, yer kayması gibi tabii afetlerden ve kazalardan zarar görmesi halinde,

e) Üyenin hayati derecedeki hastalığı halinde ve yurt dışı tedavi masraflarının devlet tarafından ödenmemesi halinde,

f) Üyenin eşi veya çocuğunun hayati derecedeki hastalığından dolayı yurt dışında tedavi görmesi halinde, tedavi ve yol masraflarının % 50 si; (eş veya çocuk Sendikamıza üye olacaklar üye değilse, bu fıkra uygulanmaz)

4 — Üçüncü maddenin «a» bendinde belirtilen hallerde aşağıdaki esaslara göre yardım yapılır.

1 — 1 Ocak 1968 gününe kadar üye olanlara net maaş kayıplarının tümü,

2 — 1 Ocak 1968 den sonra üye olanlara net maaş kayıplarının % 50 si,

a) Mesleğe yeni girenlerden ilk altı ay içinde üye olanlara net maaş kayıplarının tümü,

3 — b) 1 Ocak 1968 den sonraki yeni mezunlardan ilk altı aydan sonra üye olanlara net maaş kayıplarının % 50 si aylık olarak ödenir.

5 — Üçüncü maddenin «a» fıkrasına göre işleme giren üyelerimiz işine dönüp kayıp haklarını aldıklarında TÖS'ce kendilerine ödenen karşılıksız yardımın % 60 ını geriye öderler.

6 — Üçüncü maddenin «b» bendinde belirtilen halde üyenin ailesine 1.500 lira yardım yapılır.

7 — «Üçüncü maddenin» «c» bendindeki hallerde en çok altı ay süreyle ayda 250 lira aylık ödenir. Altı aydan evvel iş bulanların yardım ödeneği işinden ücret aldığı ayda kesilir.» Şeklinde çoğunlukla kabul edildi.

8 — Üçüncü maddenin «d» bendinde belirtilen hallerde yardımı muhtaç olan üyelere 1.000 er lira yardım yapılır.

9 — Üçüncü maddenin «e» bendinde belirtilen hallerde üyemize tedavi giderlerinin tamamı ödenir. Sonradan devlete iade edilen bu tedavi giderleri Sendikaca üyeden, tamamı alınır.

10 — Yurt içinde tedavisi mümkün ve hayati olan hastalıklarda eşleri ve çocukları için üyelerimize 2.000 liraya kadar karşılıklı yardım yapılabilir. Yardım alan üye borcunu 6 aylık taksitler halinde ve en geç bir yıl içinde öder.

11 — Şubelere yapılacak yardım, şubelerin ödeme güçleri göz önünde tutularak Yürütme Kurulunun göreceği uygunluk sonunda, belirli taksit ve zamanda almak şartıyla 15.000 liraya kadar yardım eder.

12 — Karşılıklı ve karşılıksız yardımlar üyenin bağlı olduğu şubeye başvurusu üzerine şubenin yapacağı inceleme ve Yönetim Kurulu kararına dayanılarak yapılır. Üyeler doğrudan doğruya Genel Merkeze başvuramaz.

13 — Bu yönetmelik kabulü tarihi olan 10.2.1967 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

HASTA ÜYELERİMİZİN ANKARA'DAKİ İŞLERİ

Taşradan Ankaraya her gün hasta üyelerimiz ya da üyelerimizin yakını olan hastalar geliyor. Hasta üyelerimiz devlet memuru olduklarından resmi evrak işlemleri ile Ankaraya geliyorlar ve devlet hastanelerinde tedavi ettiriliyorlar. O nedenle, ken-

dilerine sağlık yardımı yapmak gereği kalmıyor. Ne varki bu durumdaki üyelerimiz, Ankaraya geldiklerinde doğruca Genel Merkeze geliyorlar. Biz onları önce doktorlarımıza gönderiyoruz. Doktorlarımız kendilerini muayene ediyorlar ve Ankara hastahanelerinin imkânlarını tartışarak, hastalığın en iyi hangi devlet hastanesinde tedavi edilebileceğini kestiriyorlar. Hasta üyelerimizin devlet hastanelerinden birine, sevki böylece daha «isabetli» oluyor.

Öte yandan, üyelerimizin yakınları için de doktorlarımız aynı şekilde rehberlik yapıyorlar.

Kimi zaman da hastalarımızın İstanbul hastahanelerinde tedavisi gereği doğuyor. Bu takdirde hastayı İstanbula gönderiyor, gerekli yardımlarda bulunulması için İstanbul şubemize talimat veriyoruz.

Bu işler sanıldığı kadar kolay olmuyor. Çünkü Genel Merkeze her gün gelen hastaların sayısı üçte beşte kalmıyor. Bu işin devamlı gönüllüleri olan saygıdeğer doktorlarımız Niyazi Tunga, Leon Namer, Seniğ Akıncıbay, Kemal Ağırnaş, Yavuz Erkoçak ve Ceyhun Atıf Kansu, hasta üyelerimiz ve yakınları için bazan günlerini harcıyorlar, en zorunlu işlerini bırakarak telaşa düşüyorlar. Öte yandan, üyelerimizin Ankaradaki sağlık işleri öylesine yoğundur ki, Genel Merkez sadece bu iş için personel görevlendirmek gereğini duymaktadır.

2 — TÖYKO

Son olarak meydana getirdiğimiz ekonomik bir kuruluş TÖYKO'dur.

Türkiye Öğretmenler Sendikası'nın Yürütme ve Yönetim kurullarının 7.2.1967 günlü yaptıkları ortak toplantıda, üyelerimiz için bir kooperatif kurulmasına karar vermişlerdir.

Ekonomik gücümüzü yapacak bu ileri atılışa tüm TÖS'lu üyelerimizi çağırıyoruz. Çok yakın bir gelecekte üyelerimizin sosyal ve ekonomik sorunlarına yanıt verecek bu örgüt memur sendikaları içinde en büyük güç olan TÖS örneğini teşkil edecektir.

Güçlerimiz olumlu amaçlar için birleştirdiğiniz o-randa mutlu olacağız.

Kurucular aralarında işbölümünü yapmışlardır:

Aydın Aydemir
Başkan
İ. Safa Güner
Denetçi

Hasan Erdoğan
II. Başkan
O. Koçkut Akol
Denetçi
Tevfik Yılmaz
Üye

Rıfat Kelecioğlu
Muhasis
F. Ertuğrul
Üye

TÖYKO ÜYELERİNE NELER SAĞLAYACAK?

1 — Sosyal Yardım Fonuna iştirak eden, yani giriş ödenti-sinden sonra brüt maaşının % 5 ini her ay ödemeyi kabul eden üyeler, TÖYKO'ya girişlerinden üç ay sonra başlamak ve ileride artırılmak üzere:

2 — a) İstedikleri zaman Kooperatife yatırdıkları para tu-tarında kefilsiz olarak

b) 2.500,— TL. na kadar iki öğretmenin kefaletiyle alabilir-ler.

TÖYKO bu işlemler için % 6 masraf alır.

Borç olarak verilen paranın en uzun ödeme süresi 6 aydır.

2 — TÖYKO Sosyal Yardım Fonu iştirakçileri emekliliğe, iş gücünün kaybına, maluliyet ve ölüm hallerine karşı teminat al-tına almışlardır.

Söyleki:

a) Kooperatifte 30 sene üye kalarak emekli olan bir öğret-men bu süre sonunda, TÖYKO'ya yatırdığı paraların yıllık or-talamasının 80 mislini emeklilik tazminatı olarak alır. Bir ör-nek: Öğretmen X 30 senede kooperatife üst üste biner lira ver-miş ise yatırdığı para $1000 \times 30 = 30.000$ TL. alır. Alacağı para ise $1.000 \times 80 = 80.000$ TL. dir. Bu olanak üyelik süresi 5 seneyi dol-duran bütün üyeler için belli oranlarda sağlanmıştır.

b) Yardım Fonuna girmeyi kabul eden her üye üyelik süre-si 6 ayı doldurmuş ve bu süre içinde üye ödentilerini eksiksiz yatırmış ise

I — İşgücünü herhangi bir hastalıkla yitirmişse 3.000,— TL.

II — İşgücünü herhangi bir kaza ile yitirmişse 8.000,— TL. tazminat alır.

Bu tazminatlar ölüm içinde, ölüm normal ise 3.000,— TL. ölüm kaza sonucu ise 8.000,— TL. olarak aynen ödenir. Ölen üyelere ayrıca kooperatife yatırdıkları para masraflar düşüldükten sonra geri verilir.

3 — TÖYKO üyelerinin ve aile bireylerinin sağlık yönlerini kısa zamanda Sağlık Sandığı vasıtasıyla garanti altına alacaktır.

4 — TÖYKO, Üniversite çevrelerinde öğrenci yurtları yaptırarak veya kiralayarak taşradaki üyelerin çocuklarından başlamak üzere bütün TÖYKO'lu öğretmen çocuklarına, kardeşlerine tahsil olanağı sağlayacaktır.

Bu olanak içinde sıra, TÖYKO'ya üye olma sırasına göre saptanacaktır.

5 — TÖYKO kendi üretim araçlarıyla tüm üyelerinin mesleki araçlarını sağlayacak, araçların şimdiye dek sürdükları sömürü düzenini öğretmen üzerinden kaldırarak hem ucuz araç, hem de bunlardan sağlanan fiat farklarını TÖYKO kanalı ile yeniden öğretmene mal edecektir.

Örnek olarak TÖYKO:

I — Ders defterleri

II — Not defterleri

III — Program defterleri

IV — Karne ve karne kayıt defteri

V — Diploma kayıt defteri gibi her türlü basılı araçları bütün üyelerine TÖYKO üretimi olarak sağlayacaktır.

Ayrıca TÖYKO, kitap, dergi gibi diğer okul gereçlerini hızla temin yoluna girecektir.

6 — Tüketim maddelerini en kaliteli ve ucuz olarak bu maddelerin en çok sıkıntısı çekildiği çevrelerden başlayarak üyelere yine sağlayacaktır.

Kısa zamanda en uzak yerdeki TÖYKO üyesi, yurdun çeşitli merkezlerinde kurulacak ana satış depoları ve bunlara bağlı gezici satış vasıtalarıyla bütün gereklerini kooperatifinden edinecek olanağa kavuşacaktır.

Görülüyor ki TÖYKO tahsil olanağı için çevreden merkeze tüketim maddeleri için merkezden çevreye dağılan bir politika ya sahiptir.

7 — TÖYKO, TÖS'ü öğretmenlere ait yurdun çeşitli yörelerinde kurulmuş bütün kooperatiflerle süratle işbirliği yapı-

cak, onların olanaklarını her yönden destekleyerek merkeze bağlı işletmeler haline getirecektir.

Ayrıca aynı şekilde kurulmuş yardımlaşma sandıklarını Sosyal Yardım Fonuna dahil ederek bu sandık üyelerine, bu bildirinin 1 ve 2 nci maddelerinde sağlanan tüm imkânları verecek ve ayrıca bu üyelerin birikmiş sermayelerini TÖYKO'ya aktarmaları halinde emeklilik tazminatı için peşin kazanılmış yıllar sağlayacaktır.

8 — TÖYKO, yurdun en güzel yörelerinde üyeleri için evler yaptıracak ihtiyaç ve dileğe göre bunları üyelerine uzun vadeli satışlarla sağlayacaktır.

Sayın öğretmenler TÖS — TÖYKO birleşik gücünü sizlere verebileceği şeyler; kısaca yukarıya aldık. Birlik, güçlenmenin ilk gereğidir. Daha iyiyi istiyorsan hemen TÖYKO'ya üye ol.

C — HUKUK ALANINDA

Sendikamızın kuruluşundan bu yana yaptığı hukuk çalışmaları, idarenin tutum ve davranışı karşısında daha ziyade üyelerimizin uğradıkları haksız işlemlerin giderilmesi için dâva açmak ve izlemek yönünde olmuştur.

Kısacası sendika kendini müdafaa durumundan kurtarıp, üyelerimize yeni haklar elde etme yönünde hukukî çalışmaları, gereği kadar yapamamıştır.

Sendikamızın Kuruluşundan bu yana yaptığı hukuk çalışmaları 4 ana grupta toplayabiliriz.

1 — DÂVALAR

2 — İSTİŞARE İŞLERİ

3 — MEVZUAT ÇALIŞMALARI

4 — YAZIŞMALAR

1 — DÂVALAR : Dâvalar üç kısımda toplanabilir:

1 — Genel Merkezce izlenen dâvalar:

2 — Taşra hukuk Bürolarınca izlenen dâvalar.

3 — Mahallen izlenen dâvalar.

1 — Genel Merkezce izlenen dâvalar:

a — Danıştayda açılan dâvalar: Danıştayda açılmış ve izlenmiş dâva sayısı 193 dir. Bu dâvaların öğretim kademelerine göre taksimi şöyledir.

1 — İlköğretim 136

2 — Orta öğretim 60

b — Merkezden izlenen adli dâvaların sayısı: 65 tir. Bu dâvaların 49 u ilkokul öğretmenlerine, 16 sı orta öğretime aittir.

2 — Taşra hukuk bürolarınca izlenen dâvalar: Sendikamızın şu anda merkez hukuk bürolarının dışında 13 tane taşra hukuk bürosu vardır. Bu bürolar merkezden aldıkları talimatla hareket ederler. Bu bürolar Mart 1967 tarihinden sonra kurulmaya başlanmıştır. Büroların sayısı artırılabacaktır. Taşra Bürolarının izlemekte oldukları dâva sayısı 85 tir. Bu 85 dâvanın 10 u Danıştayda 75 i genel mahkemelerdedir.

3 — Mahallen izlettirilen dâva sayısı 28 dir. Bazı yerlere bölge Hukuk bürolarından veya Merkezden avukat gönderme olanağı bulunmadığından pazarlıkla mahallen tutulan avukat tarafından dâvalar izlettirilmektedir.

Böylece Sendikamızın kuruluşundan bu yana üyelerimizle ve şubelerimizle ilgili olarak izlediği dâva sayısı; 374 tür. Bu üçyüz yetmiş dört dâvadan 76 sı neticelenmiştir. Neticelenen 76 dâvadan 66 sı kazanılmış 10 u kaybedilmiştir.

II — İSTİŞARE İŞLERİ : Üyelerimizin pek çok hukuk sorunları merkez ve taşra hukuk bürolarında dinlenmiş ve gerekli hukukî yol gösterilmiştir. Sorunlarını iletmek ve çözüm yollarını öğrenmek isteyen üyelerimize ayrılan zaman, diğer işlerimize ayırdığımız zamandan daha az değildir. Üyelerimiz için birçok dilekçe yazılmış ve ilgili dairelerde işleri izlenmiştir.

b — Zaman zaman Danıştay'da dâvaların durumu soruşturulmuş, dosyanın tekemmülü için ilgili mercilerde gerekli girişimlerde bulunulmuştur. Şubelerimizden iletilen ve izlenmesi istenen işler, bilhassa terfiin geciktirilmesine ilişkin dilekler Bakanlıkta izlenmiş, sonuçlar şubelere yazılmıştır.

III — MEVZUAT ÇALIŞMALARI :

1 — Şube ve üyelerimizin hukukî sorunlarına yardımcı olur umuduyla bir muhtıra hazırlanmış ve bastırılmıştır.

2 — Öğitmenler için bir kanun taslağı hazırlanmış, Yürütme Kurulundan geçtikten sonra Türkiye Büyük Millet Meclisine iletilmesi için gerekli hazırlıklar yapılmış, bütün parti grupları

ziyaret edilmiş, mesele izah edilerek ikna edilmiştir. Kanun teklifi olarak meclise intikal etmiştir.

3 — 624 sayılı kanunun değiştirilmesi hazırlıkları meyanında bir anket açılmış, cevaplar henüz tamamlanmadığı için çalışmalar başlamamıştır.

IV — YAZIŞMALAR :

Merkez hukuk büromuza hukukî meselelerle alâkalı 700 den fazla yazı gelmiş bu yazılar gerekli inceleme ve çalışmalar yapıldıktan sonra cevaplandırılmıştır.

Hukuk Büromuzun 1967 başında kurulduğu düşünülürse işlerin ne kadar yükü olduğu kendiliğinden ortaya çıkar.

Merkez Hukuk Büromuz bundan böyle mevzuat çalışmalarına da gerekli yeri verecektir. İlk anda yapılacak mevzuat çalışmaları şunlardır:

a — 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanununun değiştirilmesi çalışmaları.

b — Muvakkat öğretmenlerin durumu.

c — İlkokul öğretmenlerinin özlük meseleleri.

— İlkokul öğretmenleri Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığı meselesi.

e — Öğretmenler Bankası meselesi.

f — Millî Eğitim mevzuatının toptan gözden geçirilmesi.

g — V. S.

D — EĞİTİM ALANINDA

Son aylarda çalışmalarını daha kapsamlı duruma getiren TÖS, Türk Millî Eğitiminin gerçek sahibinin Türk öğretmeni olduğu noktasından hareket ederek, ilk olarak çok önemli bir konuyu ele almış, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı kanun tasarısının Millet Meclisinde görüşülmeye başlamasından önce, sendika üyesi uzmanların çalışmaları çerçevesinde planın eğitim açısından eleştirisini yapmış ve bunu ilgililere dağıtmıştır. Aşağıda bu eleştiriye ve eleştiriye ekli olarak milletvekillerine yollanan mektubu bulacaksınız.

Sayın
T.B.M.M. Milletvekili
ANKARA

Bir süreden, beri uzmanlarımızla birlikte yapılan bilimsel çalışmalarımızın sonucu olan Kalkınma Plânı Tasarısı eleştirmizi ilişikte saygı ile sunarım.

Sendikamız, iş yeri, işdalı, menşe ve kademe gözetmeden, bütün öğretmenleri üyeliğe kabul eden birleştirici ve bütünleyici bir öğretmen sendikasıdır. Plân Tasarısını eğitim bölümünü, bunun içindir ki bütünü ile eleştiriyoruz. Ayrıca, sayısal üstünlüğü ile de öğretmenlik mesleğini yeterince temsil eden tek sendika olduğundan, Kalkınma Plânı Tasarısını bütün kuruluşlar içinde yalnız TÖS'ün eleştirmesi tabiidir.

Eleştirimiz, yüce Meclisimizdeki müzakereler sırasında Kalkınma Plânımızın yurt yararına geliştirilmesine yardımcı olursa emeğimize değecektir.

Dileklerimizizin Kalkınma Plânımıza geçmesinde göstereceğinizi umduğumuz gayretlerinizi dikkatle izleyeceğiz.

Saygılarımla.

Feyzullah ERTUĞRUL
TÖS Gehel Başkanı

**TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI'NIN
İKİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANINI
EĞİTİM ALANINDAN ELEŞTİRİSİ**

27/6/1967

Uzun zamandır devam eden eğitim plânlaması hazırlık çalışmalarına, öğretmen kuruluşlarının çağrılmamış olmasını üzüntü ile karşılıyoruz. Bu vesile ile belirtelim ki öğretmenlik mesleğini ilgilendiren önemli konularda, öğretmen kuruluşlarının karar ve eğilimlerinin rol oynaması geleneği artık kurulmalıdır.

İkinci 5 yıllık Kalkınma döneminin eğitim plânlaması çalışmalarına, hiç değilse öğretmenlik mesleğini bütünüyle temsil yetkili tek sendika TÖS olarak çağrılmamız gerekirdi. Bu mümkün olabilseydi, Kalkınma Plânı Tasarısının eğitim bölümüne katkılarda bulunabilecektik. Ama şimdi, bu tasarımı eğitim açısından eleştirmek görevi ile karşı karşıya bulunuyoruz.

Önce şunu belirtelim ki TÖS olarak, plânlamanın, ulusal

kalkınmamızın zorunlu bir gereği olduğuna inanıyoruz. Ancak, haktan yana olmayan bir plânlamanın da karşısında bulunuyoruz. Bu anlayışla görüyoruz ki, 2 nci Beş Yıllık Kalkınma Plânı Tasarısının eğitim bölümüne katkılarda bulunabilecektik. Ama şimdi, bu tasarımı eğitim açısından eleştirmek görevi ile karşı karşıya bulunuyoruz.

Önce şunu belirtelim ki TÖS olarak, plânlamanın, ulusal kalkınmamızın zorunlu bir gereği olduğuna inanıyoruz. Ancak, haktan yana olmayan bir plânlamanın da karşısında bulunuyoruz. Bu anlayışla görüyoruz ki, 2 nci Beş Yıllık Kalkınma Plânı Tasarısının eğitim konusunda getirdikleriyle, yurdumuzun gerçek ihtiyaçları arasında karşıtlıklar vardır.

Türk Millî Eğitiminin genel görünüşü kısaca şöyledir:

1 — Yabancı etkiler, Türk eğitiminin «Millî» özelliklerini her yönde zedelemiş ve gelişmekten alıkoymuştur.

2 — Bürokratik yönetim mekanizması yüzünden ve hele politik etki ve baskılar nedeniyle öğretmenlerin meslek özgürlüğü her dönemde kısıtlanmakta ve eğitim mesleğindeki verimin düşmesinde bu durumun büyük ölçüde rolü olmaktadır.

3 — Öğrenim çağındaki çocukların pek çoğu öğrenme hakkını ya hiç kullanamamakta ya da her hangi bir öğrenim basamağından hayata eli boş dönmek zorunda kalmaktadırlar.

4 — Okullarımızdaki öğrencilerin sayısal durumu, nüfusunuzun sosyal sınıflarını yansıtmaktan son derece uzaktır. Bu hal, üst okullara inildikçe korkunç derecede olumsuz bir manzara göstermektedir.

5 — Eğitim felsefemizde tutarlılık olmaması, yani öğretim birliğinin bozulması nedeniyle, dünya görüşleri karşıt kuşaklar yetişmekte, bu hal ulusal bütünlüğümüzü tehdit etmektedir.

6 — Müfredat programlarımız ve öğretim yöntemlerimiz, hem öğrenci psikolojisinin bilimsel verileriyle ve hem de ulusal gerçeklerimizin gerektirdiği özelliklerle tam bağdaşık değildir. Bu yüzden, okullarımız üretici değil, tüketici yurttaşlar yetiştirme yerleri halindedir.

7 — Okullarımız, dağılım ve çeşitlilik yönlerinden yurt gerçeklerimize uygun, sistemli bir organizasyondan yoksundur.

8 — Yaygın eğitim alanındaki mevcut olanaklar tam bir dağınıklık ve tutarsızlık içindedir. Yeni olanaklar sağlanması konusunda ise, kayda değer çabalar yoktur.

9 — Okul tesislerinin yapımı ve donatımında tutumluluk ve kullanılabilirlik ölçüleri hemen hiç dikkate alınmamaktadır.

10 — Öğretmen yetiştirme konusunda nicelik ve nitelik yetersizliği gittikçe artarak sürüp gelmektedir.

11 — Eğitim hizmetlerinin bölgelere, öğretim kademelerine ve kadın erkek yurttaşlara göre dağılımı oldukça dengesizdir.

İşte bu genel görünüşten hareketle, 2 nci Beş Yıllık Kalkınma Planı Tasarısının eğitim bölümünü, önce genel olarak, sonra da öğretim kademelerine göre şöyle eleştiriyoruz:

GENEL ELEŞTİRİ

1 — Eğitim yatırımlarının kaynakları hakkında belirli bir hüküm yoktur Milli Eğitimin her türlü giderlerinin mutlaka iç kaynaklardan sağlanacağı, Plânda açık seçim belirtilmelidir. Sadece tüketici özelliği dikkate alınarak askerlik giderlerinin mümkün olan en az miktara indirilmesi ve vergi kaçakçılığının önlenmesiyle sağlanacak olanaklar bile bu amaca ulaşmaya yetecektir.

2 — Yabancı eğitim uzmanlığı Türk öğretmeni için öteden beri yakınma konusu olduğu halde, plânda bununla ilgili herhangi bir önleyici hüküm yoktur. Yüksek öğretim kurumlarıyla üniversiteler dışındaki her türlü eğitim kurumlarında yabancı eğitim uzmanı kullanılmamasını, Kalkınma plânımız öngörmelidir.

3 — Eğitim yatırımlarının hizmet alanlarına göre dengeli bir şekilde oranlanması zorunluğuna değinilmemiştir. Eğitimde, hizmet alanlarına, ulusal ihtiyaçlarımız bakımından taşıdıkları önem derecesine göre yatırım yapılacağı, Kalkınma Plânımızda mutlaka belirtilmelidir.

4 ? Eğitim kurumlarının, ayrı ayrı, fonksiyonları hakkında ya açıklık yoktur ya da isabetli tercihler yapılamamıştır. Bunun da giderilmesi gerekmektedir.

5 — Müfredat programlarının, öğretmen kuruluşlarıyla öğretmenlerin inisiyatifinde ve onların seçeceği bilim adamlarının yardımlarıyla geliştirileceği belirtilmelidir.

6 — Gene müfredat programlarının, özellikle sanayi kalkınmamız için muhtaç olduğumuz insangücünü yetiştirecek fen bilgilerini içereceği öngörülmeli; dış ülkelerdeki gelişmeler izlenir. ken, özellikle fen eğitimi konusunda doğu bloku ülkelerinin tec-

rübelerinden yararlanmakta taassup gösterilmeyeceği saptanmalıdır.

Çağdaş özelliği bulunmayan ve ulusal ihtiyaçlarımıza cevap vermeyen bugünkü öğretim kurumlarımızın, fonksiyon yönüyle medreselerden pek farklı olmadığı gerçeği göz önünde tutulursa bunun bir zorunluk olduğu görülecektir.

İLKÖĞRETİM

1 — Ulusal Kalkınma Plânında ilköğretim konusuna gelince uluslararası değeri karıtlanmış Türk malı Köy Enstitülerine önemle ve öncelikle yer vermek, kaçınılmaz bir zorunluluktur. Gene de saygı duyduğumuz böyle bir plânda, Köy Enstitülerine değinilmesinin bile mümkün olmadığını biliyoruz. Ne var ki, Ulusal Kalkınma Plânlarına Köy Enstitülerinin mutlaka alınması gerektiğini de söylemek zorundayız.

2 — Tasarıdaki en büyük boşluk, tarım öğretiminden ve uygulama bahçelerinden hiç söz edilmemesidir. Bu durum, tarım ülkesinde tarım eğitiminin gereksizliğini savunan çağdışı, meslek dışı bir anlayışı yansıtmaktadır.

Tarım konusu ilköğretim plânlamasında özellikle yer almalıdır.

3 — İlkokullarımızda çok çeşitli, yanlış bilgilerle dolu eğitimsel niteliği düşük kitaplar okutulmaktadır. Ders kitapçılığı alanı özellikle ilk ve ortaöğretimi bir ticaret alanı haline getirmiş ve KİTAP AĞALARI tarafından tutulmuştur.

Plân, okullarda, sınıf öğretmenleri ile meydana gelecek devlet kurullarınca hazırlanmış tek tip ders kitaplarının geliştirilmesi konusunda tedbir getirmelidir.

4 — Bir Anayasa gereği olan ilköğretim öğrencilerine ders aracı sağlanması sorununa halâ değinilmemiş olması, son derece üzücüdür.

5 — Mevcut köy okullarının, köyün eğitim ve kültür merkezleri niteliği taşıyamasından yakınılmaktadır. Aynı konuda biz de yakınmakla birlikte, köy okullarının öncelikle üretim merkezleri olarak geliştirilmesi kanısını taşıyoruz. Köy okullarına üretim merkezliği fonksiyonu verilmesinin Plâna ön şart olarak alınmasını öneriyoruz.

6 — Eğitimin amacı, «kişilerin fikir, karakter ve beden güçlerinin geliştirilmesidir» denilmiş ve eğitimin asıl bireylerinin üretim yeteneklerini geliştirmek amacından söz edilmesi gerekirken, buna hiç değinilmemiştir.

7 — İlkokul öğretmenlerinin, objektif ölçülerden yoksun teftiş sisteminden kurtarılması gereği Tasarıda yer almıyor. İlkokul öğretmenlerimizin bu konuda ıstırapları vardır. Plânda buna çare bulunacağı belirtilmelidir.

8 — Köy öğretmenliğinin kendine özgü sorunları üzerinde hiç durulmuyor. Köy öğretmenlerimizin hiç değilse ulaşım güçlüklerinden gelen türlü çeşit sorunlarının çözülmesine çalışılacağı plâna alınmalıdır.

9 — Tasarıda, «iş» sözcüğü hemen hiç anılmakzen, eliş, oyun, spor, gözlem, deneme, beden eğitimi gibi üretim fonksiyonu olmayan okul etkinlikleri üzerinde bol bol ve ısrarla durulmaktadır. Keza ilkokulların öğretmen kaynağı olan ilköğretmen okullarının ders programının sadece «oyun eliş ve gözlem» yönünde geliştirilmek istenmesi de kaygı vericidir.

Bu durum, okullarımızın tüketici üretmeye devam etmelerini istemek gibi yurt yararıyla bağdaşmayan, Millî Eğitimimizin amaçları, müfredat programlarımızın ilkeleri yanında son derece yetersiz kalan bir tercihi göstermektedir.

Eğitim ve öğretimde «iş ilkesi» plânın ana konusu olmalıdır.

10 — Tasarıda gene, ilköğretim hizmetlerinin cinsiyete ve bölgelere göre dengeli dağılımı için bir kayıt olmaması önemli bir eksikliklerdir.

11 — Eğitim yatırımlarının Bayındırlık Bakanlığında tamamen alınıp Millî Eğitim Bakanlığına devredilmesi de plânlanmalıdır.

12 — İlkokul yapılarına, halkın katılmasını ve emanet usulünün konmasını, «teşvik etmek» yerine şart koşmalıdır. Öte yandan, kasaba ve şehir halklarının da eğitim yatırımlarına katılmaları plânda öngörülmalıdır.

13 — İlköğretimde program ve seminer düzensizliğinin giderileceği plâna alınmalıdır.

14 — Yatılı Bölge Okullarının 8 yıla çıkarılmasının, ilköğretim çağındaki çocukların yüzde yüzünün 1972 de okula kavuşturulmasının, bütün ilkokullara ışık eklenmesinin plânlanmış olmasını memnurlukla karşılıyoruz.

ORTA ÖĞRETİM

1 — Tasarıda, «fırsat eşitliği sağlama imkânlarını genişletmek amacıyla, ekonomik durumu iyi olanların kendileri için yapılan eğitim harcamalarına katılmaları sağlanacaktır» denmek-

te ve böylece, «eğitim vergisi» öngörülmektedir. Oysa ailelerin ekonomik durumunu saptamanın belli bir ölçüsü yoktur. Kaynak olarak saptanacak verginin sağlanabilmesi için, orta gelirli ailelerden de eğitim vergisi alınmak zorunda kalınacak, böylece bir hayli yurttaşımız, çocuklarını orta öğrenim kurumlarında okutmak olanağından yoksun kalacaklardır.

Vasıtalı vergi olan «eğitim vergisi» nin kalkınma plânımızdan çıkarılmasını gerekli görüyoruz.»

2 — Plân tasarısında, «sınırlı imkânlardan yararlanacak öğrenciler seçmeler yoluyla tesbit edilecek, kabiliyet ölçü olarak alınacaktır.» denilmektedir.

Kabiliyeti geliştiren, büyük oranda eğitim koşullarıdır. Bunun için ölçü olarak kabiliyet kullanıldığında, içinde yetiştikleri eğitim koşulları hemen daima yetersiz olan çiftçi ve işçi çocukları seçilmemekte ve ortaöğretim kurumlarında okumak olanağından genellikle yoksun kalmaktadırlar.

O halde plânda, «sınırlı imkânlardan» kabiliyetli çocukların değil de, ortaokulu bulunmayan yerlerdeki çiftçi çocuklarıyla işçi çocuklarının yararlanacağı ilk şart olarak öngörülmektedir.

3 — Ortaöğretimde, özellikle fen gurubu öğretmenlerini meslekte tutacak tedbirler alınacağı saptanmalıdır.

4 — Ortaöğretimde öğretmenlerin birinci devreden ikinci devreye geçişlerini kolaylaştıracak olanaklar hazırlanmalı, bunun için de eğitim enstitülerinde branş sistemine dönüleceği belirtilmelidir.

(Halen mevcut 210 lisede, 288 matematik, 115 fizik, 114 kimya öğretmeni vardır. Normalin üstündeki sınıf mevcutlarıyla bir matematik öğretmenine haftada 43, fizik öğretmenine 60, kimya öğretmenine ise 54 saat ders düşmektedir. Bu öğretmenlerin çoğunun büyük şehirlerde olduğu düşünülünce, mevcut liselerimizin en az yüzde ellisinde, 2 nci devre matematik, fizik, kimya öğretmeni olmadığı anlaşılacaktır.

5 — Ortaöğretimde sınıfta kalan öğrenciler sebebiyle uğradığımız ulusal zarar 1964 yılı için şöyle hesaplanmıştır.

Ailelerin kaybı 38 milyon lira

Devlet bütçesinden ödenen artık maaşlar toplamı 37,5 milyon lira.

Sınıfta kalan öğrencilerin hayata bir yıl geç kalmaları yüzünden ulusal kazançtaki kaybımız 810 milyon lira.

Yıllık ulusal zarar toplamı 900 milyon lira.

O halde sınıf geçme, yeni esaslara bağlanmalı ve bu konuda geçerli formüller saptanmasına gidileceği öngörülmelidir.

6 — Milli Eğitim Bakanlığının, ara sınıfların sınıf mevcutlarının 40, son sınıfların 35 olacağı konusunda bir genelgesi bulunduğu halde, orta öğrenim kurumlarımızda ortalama sınıf mevcudu 50 nin üzerindedir. Bunlar arasında 110 kişilik sınıflar da vardır.

Plânda bunun üzerinde önemle durulmalı ve genel yöntemler saptanmalıdır.

TEKNİK ÖĞRETİM OKULLARI İLE DİĞER MESLEK OKULLARI

1 — Mesleki formasyon yönünden, ortaya dayalı ilköğretmen okullarının da ilkokullara dayandırılması zorunluğu ile karşı karşıya iken, ilkokullara dayalı öğretmen okullarının da ortaya dayalı kılınacağına öngörülmesi gerçekten üzücüdür. Plânda ilköğretmen okullarının bütünüyle ilkokula dayandırılacağı öngörülmelidir.

2 — Tarım ve sanat eğitimi de veren ve üst okullara açık çok amaçlı ortaokullar açılması plâna alınmalıdır.

3 — İmam - Hatip okulu çıkışlı gençlerimizin bütün yüksek okul ve fakültelere girmelerinin tasarıda öngörülmüş olmasını yerinde buluyoruz. Ancak bu imkânların hiç bir ayrılık gözetilmeden öğretmen okulu ve bütün öteki meslek okulları çıkışlılarına da tanınacağı eklenmelidir.

4 — Teknik öğretim kurumlarından özellikle sanat enstitülerindeki öğretim sistemi sanayi sektörüne eleman yetiştirmek amacını gütmemektedir. Tasarıda da buna değinilmiş olması ve bu kurumlardan yetişen elemanların «sanayi ile ilişkilerinin kopuk» olduğunun belirtilmesi umut vericidir. Teknisyen okullarına çevrildiklerinde, bu okullar, sanayi kesimine elverişli eleman yetiştirecek şekilde organize edilmelidirler.

5 — Özellikle imam-hatip okullarının ortaokullara dayandırılacağı belirtilmelidir.

6 — Bazı Teknik öğretim kurumlarımızda öğretmen israfı vardır. Yeni kurumlar açılarak istihdam edilmeleri gerekmektedir.

HALKEĞİTİMİ

Plân Tasarısında halk eğitimi sorunları istenilen genişlikte

ve derinlikte ortaya konmamış, bu nedenle, getirilen politikalar da yetersiz ve havada kalmıştır. Şöyle ki:

1) Tasarı, okuma-yazma öğretimini fonksiyonel bir öğretim olarak ele almamıştır. Plânın, 5 milyon yetişkine okuma yazma öğretilceği yolundaki tasarısı, dikkati sadece okuma yazmaya çekerek, yaygın eğitimin temel ilke ve hedeflerini ihmal etmektedir. Oysa okuma yazma kendi dışında bir amaca çevrik olduğu, sosyal ve ekonomik kalkınmayla ilişkisi kurulduğu zaman bir anlam kazanır ve başarıya ulaşabilir.

Plânda halk eğitiminin beceri eğitimini ve sosyal eğitimi amaçlayacağı belirtilmelidir.

2 — Ayrıca halkımızın kendi ekonomik vepsikolojik gerçekleri içinde eğitileceği de plânda yer almalıdır.

3 — Tasarı, yaygın eğitim çalışmaları arasında bir birlik ve eşgüdüm olmadığını belirtmiş, fakat bunun çözümünü göstermekte istenilen açıklığı getirememiştir.

Türkiyenin içinde bulunduğu koşullara özgü bir örgütlenme sistemi üzerinde belirli tedbirler getirilmelidir.

4 — Kadınlığın gerektirdiği yaygın eğitim programlarına tasarıda hiç değinilmemiştir. Bu boşluk doldurulmalıdır.

5 — Plân Tasarısına göre, yaygın eğitim, örgün eğitimin bir tamamlayıcısıdır. Ondan bağımsız düşünülemez. Örgün öğretim için düşünülen ilkeler ve öngörülen kuruluşlar, yaygın eğitim için de gerekli kabul edilmiştir. Oysa ki:

a) Yaygın eğitim, amaç, yöntem ve teknik bakımından örgün eğitimden belirli ayrıklara sahiptir. Birbirlerini tamamlamaları ve eşgüdüm içinde yürütülmeleri yaygın eğitimin kendine özgü bir örgüte sahip bulunmamasını ve kendisine özgü ilke ve tekniklerin geliştirilmemesini gerektirmez.

b) Tasarıda «örgün eğitim tesisleri» deyiminin kullanılması, bu tesislerin yalnız örgün eğitim için yapıldığı kanısını uyandırmamaktadır. Oysa, bu tesisler, toplumun ve eğitim ihtiyacının bir bütün içinde ele alınabildiği merkezler olarak düşünülmelidir. Böylece, bütün örgün eğitim tesisleri aynı zamanda yaygın eğitim merkezi niteliğini taşıyabileceklerdir.

6 — Halk eğitimi örgütünün Milli Eğitim Bakanlığına devredileceği açıkça belirtilmelidir.

7 — Sanat kurslarının çoğu sabitleştirilmiştir. Bunların da gezici hale getirilmesi sağlanmalıdır.

YÜKSEK ÖĞRETİM

Üniversitelerimizin, bilimsel özerkliği yanında plân için eleştirmeleri her ne kadar mümkün değilse de, Millet Meclisindeki tartışmalarda yararlı olur umuduyla bu konudaki görüşlerimizi de yer yer, aşağıda belirtiyoruz.

1 — Eğitim Enstitülerine akademik bağımsızlık kazandırılması öngörülmelidir.

2 — Tasarıda, 1968 - 1969 ders yılında 27.000, 1972 - 1973 ders yılında 48.000 öğrencinin liselerden mezun olacağı hesaplanmakta fakat bunların yüzde kaçının üniversitelere kabul edileceği plânlanmamaktadır.

3 — «Asistanlığın çekici duruma getirileceğinin» öngörülmüş olmasını ve üniversite öğretim üyelerinin belirli akademik seviyelere erişebilmeleri için büyük merkezler dışında belirli süre çalışmaları şartının» konulmasını memnunlukla karşılıyoruz. Ayrıca doktora yapmış üniversite asistanlarından kendi yetişmelerine de zarar vermeyecek biçimde lisans düzeyinde ders verdirilerek yararlanılması da gerçekleşmelidir. Öte yandan, doktor asistanların üniversite ve fakültelerin yetkili bütün kurullarına, kararlara katılmak üzere girmeleri, üniversitelerimizi eylemsizlikten kurtaracak çarelerden biri olacaktır.

4 — Öğretim üyelerinin de tam gün çalışmaları ve madden yeterli derecede tatmin edilmeleri halinde üniversitelerde hem verim artacak ve hem de öğretim üyeliğinin mevcut olanaklarıyla sağlanan ünvan ve kitap ticareti önlenmiş olacaktır.

5 — Araştırmalar genellikle üniversitelerimizin ilgi alanı dışında kalmaktadır. Bu durumda, üniversitelerimizin araştırma potansiyelinden yararlanılamaması çok büyük bir iktisadi israfıdır. Onun için, yurt sorunlarına çözümler getirecek araştırmaların teşviki ve gerekli araştırma kurumlarının gerçekleştirilmesi dileğimizeyizdir.

6 — Gerek lisans, gerekse doktora öğretiminde müfredatın hayata, çağdaş bilimin gereklerine ve yurt gerçeklerine dönük olması gereği de plânda belirtilirse iyi olur.

7 — Eski üniversitelerin çoğu dallarında birikmiş; yılda bir kez bile ders vermeyen ya da haftada bir saat ders verdikten sonra zamanını özel yüksek okullara, piyasadaki işlerine ayıran öğretim üyelerinin, yeni açılan Anadolu üniversitelerine aktarılması yerinde olur. Bu üniversitelerdeki öğretim üyesi buhranı-

nun başka bir çaresi de, öğretim üyelerinin askerliklerini buralarda öğretmenlik yaparak geçirmelerinin sağlanması olabilir.

8 — Ortadoğu Teknik Üniversitesinde öğretim dilinin Türkçe olmaması hem ulusal onurumuzu incitmekte ve hem de Türk kültürünün gelişmesini köstekleyebilecek bir durum yaratmaktadır. Bu bilim yuvarımızda Türkçe öğretim yapılması içten dileğimizdir.

9 — Yüksek okullar ve üniversiteler konusunun sonunda bir de özel öğretim sorununa değinelim:

Kalkınma Plânı Tasarısında «Özel öğretim kurumları, düşük nitelikte hizmet sağlamaları, kamu eğitim kurumlarının niteliğini düşürücü yönde gelişmeleri, özellikle yüksek öğretimde insan gücü politikasını bozucu ve sonucunda istihdam sorunları doğuracak kapasiteler yaratmaları, tüm eğitim sistemini bozucu bir sorundur.» denilmektedir. Bu doğru teşhise katılmamak elde değildir. Ancak Tasarıda, «devamlı bir izleme düzeni» ile bu durumun düzelebileceği de belirtilmektedir ki, biz bunu mümkün göremiyoruz. Bize göre en iyi çare özel öğretim kurumlarının kaldırılmasıdır. Çünkü eğitim, fiyat mekanizmasının eline ve insafına bırakılamaz. Ayrıca böylelikle durumu yatkın üniversite öğretim üyelerine öğretim ve nüfuz ticareti yolları da kapatılmış olacaktır.

10 — Gece üniversitelerinde sosyal bilimlerin fen bölümünün ağırlığı olmalıdır.

TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI

Sendikamız öğretmenler için de aşağıdaki kanun tasarısı teklifini hazırladı ve ilgililere yolladı.

KÖY EĞİTMENLERİNİN AYLIKLI KADROLARA GEÇİRİLMESİNİ SAĞLAYAN 326 SAYILI KANUNUN KALDIRILMASI İLE, HAK, YETKİ VE GÖREVLERİNİN YENİDEN DÜZENLENMESİNE DAİR KANUN TASARISI TEKLİFİ

GEREKÇE :

Geçmiş yılların tortulaştırdığı bazı adaletsizliklerin gideril-

mesi, mevcut kanunlardaki boşlukların doldurulması ve gerçeklere uymayan yönlerinin düzeltilmesi amacıyla 1961 Anayasası ışığı altında girilen çok sayıda yasa yapma çalışmalarından sonra normal süresine kavuşan yasama eylemi, bu hızlı yöntemin tabiatından doğan bazı noksanlıkları da beraberinde getirmiştir.

Bu noksanlıkların başlıcalarında biri de köy öğretmenleri ile ilgili 326 sayılı kanunun yapısında görülmektedir.

Gerçekten, köy öğretmenlerine sağlam ve hukuki statü sağlamak amacıyla kabul edilen bu kanun, 1937 yılından beri süregelen dertlerini gidermemiş, aksine, yeni uygulamalar karşısında aynı görevleri yapan öğretmenler arasında durumlarını daha da sarsmıştır.

Bu kanunla yirmialtı yıldır Türkiye'nin küçük köylerinde sadakatla Türk Milli Eğitim hizmetinde bulunan köy öğretmenleri, aylıklı kadrolara geçirilmekle beraber, hizmetlerinin ancak on yılı emekliliğe sayılmış ve bu on yıl da, kıdeme esas alınmaksızın, bütün öğretmenler hizmet sürelerine ve öğrenim durumlarına bakılmaksızın, 14. cü dereceye geçirilmişlerdir. Kanunun kabul edildiği 1963 te 26 yılını dolduran bir öğretmenin, böylece 16 yılı sayılmamış, sanki hiç çalışmamış gibi bir işlem görmüştür.

İdare ve İş Hukukumuzda büyük bir uygulama alanına kavuşan «kıdem müessesesi»nin bu derece ihlâl edildiği görülmüştür.

Köy öğretmenlerinden sonra aylıklı kadrolara alınan Diyanet İşleri görevlilerinin bile geçmiş hizmetleri ve kaybolan hakları gözetilerek üç terfi, dokuz yıllık kıdeme hak kazanmak ve maaşları 500-700 liraya kadar yükseltilmek suretiyle intibakları yapılmıştır. Öğretmenler ise, 26 yıldır Türkiye'nin küçük köylerinde gündüzleri okulların eğitim, öğretim ve yönetim işleriyle; geceleri de halkımızın okuma ve yazma öğretimi ve sosyal meseleleriyle uğraşarak yurt kalkınmasında yılmadan çalıştıkları halde, karşılık olarak sadece yeni tayin edilen bir memur gibi 14. cü dereceye alınarak 300-350 lira maaşla geçinmek zorunda bırakılmışlardır.

Öte yandan, aynı ülkü uğrunda dirsek dirseğe ömürlerini tırpüledikleri, kaderde, kıvançta ortak oldukları ilkokul öğretmenlerine verilen eğitim ödeneği; ve 222 sayılı kanunla ilkokul müdürleri, müdür yardımcıları ve tek öğretmenli okulların öğretmenlerine yönetim hizmetlerine karşılık makam tazminatı,

yıllardan beri köy okullarının her türlü eğitim, öğretim ve yönetim işlerini yürüten öğretmenlerden esirgenmiştir.

Böylece İdare ve İş Hukukumuzun genel ilkelerinden biri olan «eşit işe eşit ücret» kaidesi zedelenmiş bulunmaktadır. Kaldı ki, 1961 Anayasasının 45. ci maddesinde «Devlet, çalışanların yaptıkları işe uygun ve insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlamalarına elverişli, adaletli bir ücret elde etmeleri için gerekli tedbirleri alır» denildiği halde, sayıları üç bine yaklaşılan öğretmen topluluğu bu maddenin himayesi dışında bırakılmıştır.

326 sayılı kanunla haklarının ancak bir kısmına kavuşmuş olan öğretmenlerin, kendilerine emsal teşkil eden Diyanet İşleri görevlileri ve öğretmenlerin benzer hizmetler karşılığında elde ettikleri hak ve menfaatları sağlamaları, Anayasamız ve genel hukuk ilkeleri karşısında bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

326 sayılı kanunun yürürlükten kaldırılarak köy öğretmenlerinin hak, yetki ve görevlerinin yeniden düzenlenmesiyle yalnız mevcut bir haksızlığın giderilmesi değil, aynı zamanda Türk Millî Eğitiminin huzursuzluk sebeplerinden birinin de yok edilmesi sağlanmış olacaktır.

EGİTMENLER KANUNU

Madde 1 — 326 sayılı kanunla diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 2 — 326 sayılı kanunla aylıklı kadrolara getirilen öğretmenler 5434 sayılı kanunun geçici 65 inci maddesindeki esaslar dairesinde ve 6 ay içinde bir yazı ile T.C. Emekli Sandığına müracaatta bulunmaları şartıyla 326 sayılı kanunun yürürlüğünden önce öğretmenlikte geçen hizmetlerinin tamamını borçlanma yoluyla fiili hizmet sürelerine eklenir.

Madde 3 — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren 15 yıllık fiili hizmetlerini doldurmuş bulunan öğretmenlere 5 terfi hakkı tanınmıştır.

Madde 4 — Öğretmenlerin terfi, taltif, tecziye ve nakilleri ilköğretim öğretmenleri hakkındaki hükümlere göre yürütülür.

Madde 5 — Üçüncü madde hükümleri saklı kalmak şartıyla öğretmenler 14. cü derece aylıklı kadrolara geçirilirler.

Madde 6 — Millî Eğitim Bakanlığı kuruluş kadrolarıyla Merkez Kuruluşu ve Görevleri hakkındaki 2287 sayılı kanunda deği-

şiklik yapılmasına dair olan 4926 sayılı kanuna bağlı kadro cetvellerinde 58 sayılı kanunla değiştirilen Özlük İşleri Genel Müdürlüğü başlığı altındaki kadrolardan (2) sayılı cetvelde yazılı kadrolara ilişik cetvelde gösterilen kadrolar eklenmiştir.

Madde 7 — Kadroya geçirilen öğretmenlere ayda 150 lira eğitim ödeneği ödenir.

Madde 8 — Yanlız başına bir okulda vazife gören öğretmenlere okul müdür vekili sıfatı tanınarak ilkokul müdürlerinin almış olduğu makam tazminatından faydalandırılırlar.

Madde 9 — Şehir ve kasabaların ilkokul öğretmeni ihtiyacını karşılamak üzere Millî Eğitim Müdürlerinin kararı ve başarı ve sicil durumları gözönünde bulundurulmak şartı ile isteyen öğretmenler şehir ve kasabalardaki ilkokulların üçüncü sınıflarına kadar öğretmenlik görevine atanabilirler.

TEMEL SORUNLAR BÜROSU KURUYORUZ

Bu çalışma dönemi gösterdi ki, Genel Merkezin günlük işleri başka hiç bir yönde çalışma olanağı vermeyecek kadar çoktur. Netekim, bu yüzden uzun vadeli temel sorunlara eğilmek olanağını hemen hiç bulamamışızdır. Bütün çalışmalarımız yardımlar mihverinde toplanıp kalmıştır. Oysa Sendikamızın meslektaş, mesleğe ve memlekete sağlayacağı temel ve genel çıkarlar takdir edileceği gibi çok daha önemlidir.

Öte yandan, günlük işlerin öğretim kademelerine göre sınıflanarak yapılmasının hem gereği, hem de olanağı bulunmaması da bizi bir an önce temel sorunlar üzerine eğilmeğe zorluyordu. Öteden beri, TÖS. her öğretim kademe ve kategorisindeki meslek sorunlarını çözümlenecektir diyorduk. Ama bu yönde çaba gösterebilmiş değildik. Bu durum, özellikle kademe esası üzerine kurulmuş bölük pörçük öğretmen sendikalarının ekmeğine yağ sürmeye elverişliydi. Biraz da geç kalmakla birlikte, soruna el attık ve Genel Merkezde az bir zaman önce, Temel Sorunlar bürosu adında bir büro kurduk. Bu büro bilimsel inceleme ve araştırma yeteneği olan bir sürekli personel tarafından yönetilecektir. Büroya bağlı şu komisyonlar kurulacaktır:

- 1 — İlköğretim komisyonu,
- 2 — Orta öğretim Komisyonu
- 3 — Yüksek öğretim Komisyonu.
- 4 — Mesleki ve Teknik Öğretim Komisyonu.
- 5 — Halk eğitimi Komisyonu.
- 6 — Mevzuat Komisyonu.

Sonuncu komisyon, bütün öteki komisyonların aldıkları sonuçlardaki, kanun ve yönetmelikleri ilgilendiren kısımları, hukuk formülleriyle, önerilebilecek hale getirecek ve ayrıca örgüt bürosu ile de işbirliği yaparak, sendika mevzuatını da geliştirmeye çalışacaktır.

Bütün bu komisyonlara seçilecek üyeler şimdilik sürekli çalışmayacaklar, Temel Sorunlar bürosu gerekli gördükçe toplanacaklardır..

Temel Sorunlar Bürosunun kurulmasını, Olağanüstü Toplantımızın sonuna bırakmayı uygun gördük. Bu büromuz işleme başladığı zaman, Sendikamızın önemi gerçekliğiyle belir-meye başlayacaktır. Çünkü öğretmeninden profesörüne dek bütün öğretmenler; kapsadığımız, meslekte bütünlük götüğümüz çok zaman daha açık seçik ortaya çıkacaktır. Bundan da önemlisi falanca öğretim kademesinin öğretmen ve meslek sorunları ile uğraşmadığımız yolundaki demagojiler, geçerliğini yitirecektir. Ve özellikle herhangi bir öğretim kademesinin sorunlarının, çözümünde, bütün öteki kademe öğretmenlerinin de ağırlıklarını koyma olanağının üstün avantajı ortaya çıkacaktır.

TÜSTAV

III — ÖĞRETMEN KIYIMI ve T.Ö.S.

Öğretmenlerin, özellikle sendika çerçevesinde örgütlenmeye başladığı son iki yıl içinde gerici güçlerden ve iktidardan gelen boğucu ve tethiş ve sindirme hareketi öğretmen topluluğu üzerinde bir kara bulut gibi çöktü.

Karanlıkçı çevreleri en çok ürküten şey, öğretmenin sendika hareketi içinde bilinçleşmesiydi. Bunun için de her yerde öğretmene saldırmaya başladılar. Saldırıların çoğu bizzat Milli Eğitim Bakanlığından geldi. Bu Bakanlık, eğitim ve öğretim işlerini bir kenara bıraktı, sanki bütün görevi öğretmenin başına bir zorba olarak dikilmekmiş gibi, öğretmen cezalandırma yolunu tuttu. Böylece öğretmen kıyımı kavramı ortaya çıktı. Bu kavram gelişti ve yaygınlaştı. Onun gelişmesine ve yaygınlaşmasına hizmet edenler, iktidar sorumlularıydı.

Öğretmen kıyımının başladığı ve T.Ö.S. e karşı saldırılara girişildiği sıralarda, Başkan Fakir Baykurt bir basın toplantısı yaptı ve özetle şunları söyledi:

TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI GENEL BAŞKANI FAKİR BAYKURT'un BASIN TOPLANTISI

I. ÖĞRETMENLERE YAPILAN BASKI

Öğretmenlerle Millî Eğitim Bakanlığı arasındaki geçimsizliği bundan önce türlü yollarla kamu oyuna açıklamıştık. Son günlerde bu geçimsizlik büyümüş, Bakanlığın öğretmenler üzerindeki baskısı şiddetlenmiştir. Geçimsizliğin sebebi, her şeyden önce felsefidir. Bakanlık, geriye dönük ve tutucu bir eğitim istiyor. Öğretmenler, yönü ileriye açık, devrimci bir uygulama için çalışıyorlar. Ayrıca, Türkiye'nin büyük sorunu olan eğitim işinin başarılmasındaki tempo yavaştır. Sekiz on yılda bitirilecek işler, nesilden nesile devredilmekte, bu durum, öğretmenleri ve yurttaşları üzmektedir. Biz, tıpkı Atatürk günündeki tempoya ve espiyeye ulaşılmasını istiyoruz.

Yıllardan beri iki taraf, büyük bir sinir gerginliği içindedir. Bakanlık, haksız cezalar tertipliyor. Öne sürdüğü sebepler, birer bahaneden ibarettir:

1. Öğretmenin dini inancı. Tanrıya ve Kur'ana inanıp inmadığı.
2. Okuduğu kitaplar, dergiler, izlediği yazarlar.
3. Toplantılarda ve ulusal bayramlarda yaptığı konuşmalar.
4. Öğretmenin politik meyli ve solculuğu.
5. Ders içi konuşmaları.
6. Mesleki örgütlenmede gayret göstermesi.
7. Sosyal adaletle ilgili sözleri ve yazıları.
8. Daha ulusal vasıflı bir eğitim düzeni istemesi, yurdun öz çıkarlarını savunması.

Bu bahanelerden dolayı öğretmenlerin, müfettişlerin, millî eğitim müdürlerinin uğradığı cezalar:

1. Yerinin değiştirilmesi (sebepsiz).
2. Derecesinin indirilmesi.
3. Bakanlık emrine alınması.
4. İşten uzaklaştırılması.

Elimizde türlü örnek var. Bu örneklere göre ceza gören öğretmenler, Bakanlık tahkikatından önce, yada onunla birlikte,

adli tahkikat da geçiriyorlar. Cezalandırılmış arkadaşlarımızın hepsi, adliyece aklanmış kimselerdir. İdare, kanunun üstünde yada dışında mı işleyecek? Türkiye bir kanun devleti değil midir? Olmayacak mıdır?.

Yukarıdaki bahanelerden herhangi biriyle öğretmen cezalandırmak, bugünkü Anayasa'nın özüne-sözüne, hattâ Tanzimat Fermanı'na bile aykırıdır:

1. Bugün dini inancından dolayı kimse cezalandırılmaz, hattâ kınanamaz.

2. Öğretmen, okuma bilen her yurttaş gibi, Türkiye'de çıkan, dışardan gelip de Türkiye'de satılan her kitabı okuyabilir. Gazete ve dergilerdeki her yazarı izleyebilir.

Asıl suç okuma hakkını sınırlamaktır.

3. Toplantılarda, bayramlarda yaptığı konuşmalar ise, sadece ve sadece, devrimleri ve Anayasa düzenini korumak yönündedir. Atatürk gününde öğretmenlerin bu konuşmaları takdir görüyordu. Şimdi niçin ceza görüyor?.

4. Bir aydın olan öğretmen, elbet politik bir meylin de sahibidir. Kanunların verdiği hakla, seçme ve seçilme işine katılan arkadaşlarımız, hiçbir şekilde küçük politika yapmazlardır. Oylese üstünde niçin duruluyor? Solculuk da suç değildir. Memleket sevgisinden ve toplumsal gerçeklerimizden beslenen bir solculuğu cezalandırmak için Bakanlığın elinde hiçbir kanun dayanağı yoktur.

5. Müfredat programlarının da saptadığı gibi, öğretmen toplumu geliştirici, bilimsel, akılcı ve pozitif bir eğitim uygulamakla görevlidir. Onun bu türlü çalışmalarını tahkikat konusu yapanlar, Türkiye'de çağ dışı, duruk bir düzen isteyenlerdir.

6. Mesleki öğrütlenmede gayret göstermek öğretmenin kanunla sağlamış hakkıdır. Ama son günlerde sendikacı ve dernekçi çok arkadaşlarımız cezalandırılmıştır. Bu cezalar kanuna aykırıdır.

7. Öğretmenin, sosyal adaletle ilgili görüşlerini sözle ve yazıyla açıklaması, hakkı olmaktan çok görevidir. Ama Bakanlık, toplum içinde, yeni Anayasa'dan önce yerleşmiş pürüzlerin ve haksızlıkların giderilmesini istemeyen bir tavrın içindedir; bu yüzden öğretmeni cezalandırmaktadır.

8. Bugün Türk eğitimcileri, Türkiye'nin bütün eğitim problemlerini çözecek ve plânlarını, programlarını yapacak yetişkinlik ve olgunluktadır. Şimdi Bakanlığın birçok kilit noktasında

yabancı uzman oturmaktadır. Bunların çoğu Amerika'lıdır. Yabancılar, Türk eğitimini bozmaktan ve duraklamaktan başka bir sonuç yaratmıyorlar. Ulusal çıkarlarımızın savunulması her Türkün, başta öğretmenin görevidir. Madenlerimiz, petrollerimiz, içeride ve dışarıda satılan ürünlerimiz, şerefimiz kadar azizdir. Elbet bunları savunacağız, öğrencilerimize belleteceğiz. Ceza nereden çıkıyor?

En önemli nokta şudur: Bunlardan dolayı öğretmene ceza verilirken, çok kere onun savunmasına başvurulmuyor. Bu hal, Anayasa'ya aykırıdır. Ayrıca, birçok ceza uygulamalarında öğretmenin suçu açıklanmıyor. Bir sebep gösterilmiyor. Bu da kanun dışı bir eylemdir.

Bütün bunlar, meslek kamu oyunda ve toplum içinde, Bakanlığın her zaman güvenilen, sayılan bir yücelikte yer almasını istiyoruz. Bu noktaya dikkat etmek, önce Bakanlığın görevidir.

Haksız cezalar, öğretmenin toplum içindeki prestijini de sarıyor. Bugün, yurdumuzun içinde bulunduğu durum, eğitime ve öğretmene, Bakanlıkça, Devletçe, destek olunması gereğini ortaya koymaktadır. Ama şimdi eğitim savaşının ileri karakollarında görev almış insanlar, kendi kurmayları ve kumandanları tarafından kurşunlanır gibi bir durumun içindeyiz. Çeşitli yokluklar, mali sıkıntılar yetmiyormuş gibi, bir de böyle eziyet ve baskı hevesleri, görevimizin en ciddi mevsimlerinde bizi üzmektedir. Bakanlık yetkilileri, öğretmenin çok üstünde kimseler değildir. Öğretmene saygı duyulmalıdır. Bakanlığın öğretmene şimdiki saygısı eksiktir. Eğer öğretmen hor görülürse, eğer öğretmen sü-ründürülürse; toplumlar NATO'ya CENTO'ya bağlı olsalar da, görülmemiş derecede dış yardım alsalar da çökerler. Toplumları bu çöküntüden büyük liderler bile kurtaramazlar. Çünkü, «milletleri kurtaranlar, yalnız ve ancak öğretmenlerdir». İmza: ATATÜRK.

II. ÖĞRETMENLERİN MALİ HAKLARI

Şimdi Türkiye'deki öğretmenlerin çoğunluğu, 500 liranın altında, yada çevresinde aylık alıyor. Sınıfta yamalı pantolonla, sokakta delik pabuçla dolaşan öğretmen çoktur. Sosyal hakları da çok azdır. Gözli bozulan öğretmene gözlük bile verilmiyor. Hayat şartları güçleşmiştir. Fiatlar yükselmektedir. Bugün öğretmenin eline ayda en az 1500 TL. geçmeli ki, kafasından geçim sıkıntısını silip vereceği dersi düşünenebilsin. Türkiye'nin imkânla-

rı iyi kullanıldığı takdirde bunu sağlamak zor değildir. «Personel Kanunu» uygulaması ile ilgili çalışmalara güvenmiyoruz. Bakanlık ve Devlet Personel Dairesi, en yetkili meslek örgütlerine danışmadan, tek yanlı tüzükler tasarlıyor. Bu nokta kanun emrine karşıdır.

Yetkililer, öğretmenleri türlü sınıflara ayırarak bölme hevesindedirler. Politik metodlarla yapılamayan, mali yollarla gerçekleştirilmek isteniyor. Öğretmenlik «tek ve bütün» bir sınıftır. Bunun mali durumu, «tabanda farklılık, tavanda eşitlik» olmalıdır. Ve tavan, en yüksek maaştır. Sebep: İlkokuldaki Alfabe öğretimi, ortaokuldaki Fizik, lisedeki Cebir dersinden hiç de kolay değildir. Aynı yetismeyi, aynı hazırlığı ve emeği gerektirir. Zorluğu, yıpratıcılığı ve sorumluluk derecesi de aynıdır. Hattâ ilkokul öğretmenin saçı daha erken ağarır.

İlkokul öğretmeni ile lise öğretmeni arasında maaş yönünden bir ayırım olmasın mı? Olsun. Bu ayırım, öğretmenlerin yetiştirme sürelerinden ve kıdemlerinden çıksın.

Bugün özellikle köy öğretmenlerine uygulanan maaş düzeni, bu mesleğe daha az insanın özendiği bir meslek durumuna getirmiştir. Bu yüzden çok sayıda öğretmen, mesleği bırakıp Almanya'ya işçi olarak gitmiştir. Yeni uygulamada, tek «kat-sayı» yerine, iki, hattâ üç katsayı» kabul edilmelidir. Büyük katsayı yeni başlayanlara, küçük katsayı yukarıdakilere uygulanmalıdır. Orta katsayı da ortadakilere...

Bütün bunları, Türkiye öğretmenlerinin en yetkili temsil organı olarak açıklıyoruz. Devlet Memurları Sendikası Kanunu çıkalı 6-7 ay olduğu halde şimdi Türkiye'de 150 şubemiz ve 15000'e yakın üyemiz vardır.

Haksızlıklar birbirini kovalıyor. İki öğretmen daha bakanlık emrine alındı. Biri Sendikamızın Genel Yönetim Kurulu üyesi Talip Apaydın, öteki Köçhisar şubemizin başkanı Tevfik Yılmaz.

Talip Apaydın 17 yıllık öğretmen. Sık sık takdirname aldı. Geçen yıl da bir takdirnamesi var. Teftiş görse bir tane de bu yıl alacaktı. Hiç bir tahkikat geçirmede. Savunması alınmadı. Anayasaya aykırı bir şekilde bakanlık emrine alındı. Bir kimse'nin savunması alınmadan o kimseye ceza verilmesi Anayasaya aykırıdır.

Tevfik Yılmaz bir tahkikat geçirdi. Şikâyetçi AP ilçe odacısı. Bakanlık müfettişi ona gülünç sorular sordu. Suçu petrolden

ve madenlerden bahsetmek. Halbuki Müfredat Programı, Milli servetlerin korunmasını öğrencilere telkin etmemizi istemektedir.

Bütün bunlar bir bahanedir. Saklanmak istenen sebep başkadır. Milli Eğitim işleri iyice çıkmaza girdi. İlköğretim dâvasına çözüm yolu bulamıyor. Hesaplar bu işin 2055 yılına kadar uzayacağını ortaya koymuştur. Ortaokul ve liselerde randıman müthiş bir şekilde düşüktür. Vatandaşlar okulların işleyişinden, veriminden şikâyetçidir. Teknikerler her hafta bir gösteri yapıyor. Üniversitenin dertleri her yıl yenileniyor. Halk Eğitiminin adı var, kendi yok.

Bakanlık uzun süredir bir başarısızlık kompleksi içinde, bu dertlere bir çare bulmak amacıyla yazan çizen, konuşan öğretmenleri, demokratik olmayan bir disiplin anlayışıyla, susturmaktadır. Şimdiye kadar uygulanan cezalar, bugünkü Milli Eğitim yöneticilerinin, adalet duygusunun en azından bile yoksun olduklarını göstermektedir. Kabahat bile sayılmayacak hareketlere en ağır cezalar uygulanmakta, böylece öğretmenin eli kolu bağlanmaktadır. Sık sık memur cezalandırmak ilkel bir yöneticilik alışkanlığıdır. Bugünküler kendilerini bu alışkanlıktan bir türlü kurtaramıyor.

Öğretmen, cephede Cumhuriyetin büyük hasmı cahillikle savaşırken, arkadan Bakanlığının kurşununu yemektedir. Çözüm bekleyen eğitim problemlerinin çaresi bu değildir. Öğretmenin yaratıcı çalışmasına engel olmak, en yetkili bir sıfatla getirdiği çarelere kafa tutmak, memleketi onun değerli fikirlerinden yoksun bırakmak milleti zarara uğratmak demektir. Çalışmalarıyla tarihe geçen eğitim yöneticileri, öğretmenlere kulak veriyorlardı. Billetin benimsediği işleri öğretmenlerin desteği ile başarıyorlardı. Şimdiki aksini yapıyorlar. Hem millet için, hem kendileri için değerli fırsatları kaçırıyorlar.

Biz, Sendika olarak, bu haksızlıklar sürdükçe, Bakanlık yöneticilerinin karşısında, ceza gören mazlum öğretmenlerin yanında yer alacağız. Beşimizi onumuzu değil, on binimizi bakanlık emrine alsınlar; yılmayacağız. Soğan ekmek yeyip bu arkadaşlarımızı destekleyeceğiz. Çünkü verilen cezalar kanunsuzdur. Bu kanunsuzlukları mahkemelerde tescil ettireceğiz.

B İ L D İ R İ

Öğretmenlere yapılan baskılar, şiddetlerini artırmış olarak devam etmektedir. Karaman Lisesi Öğretmeni Rıza İçel, AP li bir çocuk velisinin nüfuzuyla işten el çektirilmiştir. Aydın Ortaokul öğretmeni Osman Karaca gerekçesiz olarak Bakanlık emrine alınmıştır. Simav ortaokulu öğretmeni Fidan Girit bu ders yılında 4 yer değiştirerek, Gölmarmaraya gönderildi. Zonguldak'ta İlkokul öğretmeni Vural Ceylan Yozgata sürüldü. Bursada ilkokul öğretmeni Hüseyin Taban Yozgata sürüldü Çanakkale Lisesi Felsefe öğretmenlerinden Necdet Korkmaz ile Ahiz Öztokat Kayseri ve Yozgata sürümüşlerdir.

İl ve ilçelerde sendikamızın yöneticisi olan öğretmenler de Millî Eğitim Müdür ve Müfettişleri tarafından sıkıştırılmakta, sorguya çekilmektedir. Kamuoyunca da belli partizan Valiler, şubelerimizi İlköğretim Müfettişlerine denetletecek kadar ileri gitmektedirler. Bir sendikamızın işveren tarafından görevlendirilmiş elemanlara kontrol ettirilmesini, hiçbir mantık kabul edemez. Dünyada bunun ilk örneğini belki biz vermekteyiz. Bağlı olduğumuz sendika kanununda da bunun yeri yoktur.

İleride karşılıklı ilişkilerimizin daha da bozulmaması için hatırlarız ki yöneticiler, koğuşturulması sadece genel mahkemelere ait olan konulara karışmaktan vazgeçsinler. Yöneticilerin yapacağı çok daha gerekli işler vardır. Bu gün, baskılarla öğretmenlerin fikir ve söz hürriyetlerinin kısılması sonucu, Liselere yeteri kadar Felsefe öğretmeni bulunamıyor. Türkiye'yi felsefenin öğretilmesi zor bir ülke haline mi getireceğiz. Öğretimin engelsiz yapılmasını sağlamak en başta Bakanlığın görevidir. Birçok illerde meslekdaşlarımız maaş, ücret ve çocuk zamlarını vaktinde alamıyorlar. Bu konuda taşradan bize gelen şikâyetler dayanılmaz dereceye çıkmıştır. Kimdir bunun sorumlusu?

Burdura müfettiş yollayıp sendika başkanı Ekrem Baba'yı sorguya çekirmek; Konya Millî Eğitim Müdürünü görevlendirip Genel Yönetim Kurulu üyesi Veli Demiröz'ü izletmek; Antalya'da, Amasyada, Ispartada, tertipler hazırlatıp öğretmenleri huzursuz etmek kolaydır. Ama bunları yapanların asıl işlerini aksatmalarına ne buyrulur?

Millî Eğitim Bakanlığını ve onun kontrolünde çalışan yetki-

lileri, kanunların verdiği yetki sınırları içine çekilmeye ve asıl görevlerini eksiksiz yapmaya çağırıyoruz.

Fakir BAYKURT
Genel Başkan

B İ L D İ R İ

Türkiyede öğretmenlerin mesleki özgürlüğünü zedeleyen idari baskılar eksilmeden devam ediyor. Çiğnene çiğnene çürük sakıza çevrilen türlü çeşitli bahaneler serisine şimdi de Atatürk'ün sözleri ekleniyor. Devrimleri «halka mal olsun», «Halka mal olmayan» diye bölmeğe yeltenen zihniyet çok açık bir şekilde hortluyor. 10 Kasım'da O'nun Bursa Nutkunu okuyan, hatta okumak isteyen meslekdaşlarımızın işleri ellerinden alınıyor. Anamurda bu yüzden açığa çıkarılan 7 öğretmen haberdar olduğumuz son bir örnektir.

Bu vesileyle Türk kamu oyuna bildirmek isteriz ki: Türkiye'de bilim, sanat ve gençlik gibi öğretim de idarenin keyfi gidişine uymayacaktır. Öğretmenler, her derecedeki okul programının başında yer alan Milli Eğitimin Amaç ve İlkeleri'ni canla başla uygulayacaklar, yeni yetişen nesillere, devrimlerin, yer altı ve yer üstü servetlerin ve ulusal çıkarların, ulusal bağımsızlığın bekçiliğini hiç taviz vermeden öğreteceklerdir. Bu hareket yurdumuza çöreklenmiş yabancılarla onların sözcülerine karşı girişilmiş kutsal bir direnmedir. Bu hareketi yürütürken Atatürk her davranışı ve her sözüyle biricik rehberimiz olacaktır. Gerektiği zaman Bursa Nutkunu, gerektiği zaman Büyük nutku okuyup açıklayacağız. Onun ağzından çıkmış her sözün, her hecenin anlamını öğrencilerimize kavratacağız. Bunun dozu ve takdiri, yerinin zamanın tayini öğretmene bağlıdır. Ona karışmak için bu işleri onun kadar bilmek ve onun kadar yurtsever, onun kadar milliyetçi olmak gerekir. İdarenin yaptığı son uygulama görülmemiş bir anlayışsızlığın eseridir. Hiç bir devir ve ülkede idarenin öğretmene saygısızlıkta bu kadar ileri gidebileceğini sanmıyoruz. Görevi, öğretmenin işini kolaylaştırmak olanları ellerini onun günahsız yakasından çeksinler. Son sözümüz şudur:

Türkiye Öğretmenler Sendikası olarak, bu konuda mağdur edilmek istenen her meslektaşımızı var gücümüzle destekleyeceğiz. Bunun için görevli ve yetkiliyiz.

Fakir BAYKURT
Genel Başkan

B İ L D İ R İ

12/Aralık/1966

Atatürk'ün anma günlerinde Atatürk'ün Bursa nutkunu okudukları için Anamur'da 8 öğretmenin işine son veren ve Boğazlıyan da bir öğretmeni sigaya çeken Millî Eğitim Bakanlığı, tam 10 Kasım günü, 20 yıldır Atatürkçülük savaşı veren Mahmut Makal'ın da işine son vermiştir.

Türkiye Öğretmenler Sendikası, Atatürkçülüğü, halkçılığa, yani toplumluluğa dış bileyen ve bu durumda Anayasa dışına düşen Millî Eğitim Bakanlığı yetkililerine, bütün bu işlemlerin hesabını sendikal biçimde soracaktır.

Millî Eğitim Bakanlığı yetkililerinin kıydığı öğretmen sayısı 5-10 değildir.

Anamurlu 8 öğretmenle, Mahmut Makal'ın dışında kalan onca öğretmenden bazıları şunlardır:

Talip Apaydın, Hasan Kıyafet, Ali Koçak, Avni Aytan, Hasan Girit, Tevfik Uğurlu, Fidan Girit, Ülker İnce, Kemal Eke, Mehmet Karaduman, Murat Çalışkan, Mehmet Aydemir, Hüseyin Taban.

Türkiye Öğretmenler Sendikası işine son verilen üyelerinin kesilen maaşlarını ödemekte, idari ve kazal merciler önünde haklarını aramaktadır. Mahmut Makal için de şu günlerde Millî Eğitim Bakanlığı Danıştaya dava edilecektir.

Türkiye Öğretmenler Sendikası, hele Anayasanın tastamam uygulanması yönünde savaş veren üyelerini, imkânlarının son kuruşuna kadar desteklemeye kesinlikle kararlıdır.

Türkiye Öğretmenler Sendikası
Genel Sekreteri
Feyzullah ERTUĞRUL

Olay yerine gönderilen Türkiye Öğretmenler Sendikası Temsilcisi Horasan'dan dönmüştür. İncelemeler göstermiştir ki; Horasan olayı, Menemen olayını gölgede bırakacak derecede korkunçtur. Çünkü:

1) Menemen olayı Cumhuriyet Hükümetinin sorumlularına yönelmiş bir irtica hareketi idi. Horasan olayı daha büyük çapta fakat kansız olarak bir irtica durumu gösterirken hükümet bu olay karşısında kesin tutumunu göstermemiş, seyirci kalmıştır.

2) Menemen olayında Türk öğretmeni ve Türk subayı, Cumhuriyetin adli ve askeri bütün kuvvetlerini yanbaşında bulmuştur. Ama Horasanda Türk öğretmeni, Hükümetin temsilcisi olan Vali tarafından horlanmış, irtica hareketine ise ödün verilmiştir.

Türkiye Öğretmenler Sendikası olarak, olayın, Anadoluyu hammadde memleketi kalmaya mahkûm etmek isteyen emperyalist kökenlerini biliyoruz. Öte yandan, irtica ve sömürücülüğe karşı halkımıza Anayasanın şavkını götüren öğretmenlere, öğrenci dostu müdürlere tırpan atmaya devam eden Milli Eğitim Bakanının, Horasan olayı karşısında ne düşündüğünü ve ne yapacağını bir kere daha saptamak istiyoruz.

Emperyalizmin çağdaş metodlarıyla örgütlendirilmeye çalışılan irticanın, Horasanda ciddiyeti halâ devam eden görüntüsü karşısında; bütün ilerici örgüt, organ ve kuvvetleri, dinsel inançlarına daima saygılı olduğumuz halkımıza elele anlatmaya çağırıyoruz.

TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI
GENEL SEKRETERİ
Fezullah ERTUĞRUL

EK: Olay açıklaması

HORASAN OLAYI

Kubilây olayını hatırlatan Horasan olayını incelemek üzere olayın ilk günlerinde Horasana gönderilen Türkiye Öğretmenler Sendikası temsilcisi dönmüştür. İnceleme sonuçları korkunç derecesine kadar ciddidir:

1) Olay, dini safsata ile karıştıran bir imamın camideki öğretmenleri tahkir etmesinden doğmuştur.

2) Olay üzerine mahalli politikacıların hemen Ankara'ya telefon ettikleri, bir AP'li milletvekilinden talimat aldıkları söylenmiştir.

3) Arkasından T. C. Hükümet Konağı cemaat tarafından kuşatılmış, cemaat: «kelle istiyoruz» naralarıyla kuşatmayı üç saat sürdürmüştür.

4) Erzurum Valisi olay için Ankara ile daha çok resmi olmayan temaslarda bulunmuş, Horasan Hükümet Konağı önünde «kelle isteriz» diye bağırarak cemaata Vali «bütün öğretmenleri cezalandıracağım» diyerek konuşmasına başlamış «yaşa varol» sesleri arasında bitirmiştir.

5) Öğretmenler Sendikasına ve Ortaokul Müdürünün evine yapılan baskınlarla devam eden olayın korkunç gelişmesi karşısında cumhuriyet savcısı harekete geçmemiştir. Bu konuda direnen bir avukat tarafından türlü hakaretlere maruz kalmış ve dövülmüştür.

6) Vaize itiraz eden Ortaokul Müdürü olay gecesini saat üçte jandarma nezaretinde Erzuruma kaçırılmış ve Vali tarafından Erzuruma nakle zorlanmış ve nakli yapılmıştır.

7) Horasan olayları kapanmamıştır. Cumhuriyetin katlini, Anayasayı ve laiklik ilkelerini hedef alan yeni bahanelerle tekrar alevlenebilir, kanlı olaylar ortaya çıkabilir.

**TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI
GENEL MERKEZİ**

TÜSTAV
BİLDİRİ

19/II/1967

Milli Eğitim Bakanlığı, şimdi de Ankara İlköğretim Müfettişi Genel Başkanımız Feyzullah Ertuğrul'u Elâzığ'ın bir köyüne atanmıştır. Aylardır sürüp gelen öğretmen kıyımı, kısacık bir aradan sonra böylece yeniden ve büyük bir ihtirasla başlatılmıştır.

Feyzullah Ertuğrul, 17 yılını ilköğretim öğretmenliği yaparak geçirdiği 21 yıllık meslek hayatında ilk defa cezaya çarptırılmak-

tadır. Ayrıca Genel Başkanımız Ertuğrul hakkında herhangi bir soruşturma da açılmış değildir.

Millî Eğitim Bakanlığı, bu kararıyla Feyzullah Ertuğrul'un şahsında TÖS Genel Merkezini hedef almış, en büyük memur sendikası ve en güçlü, en yetkili öğretmen kuruluşu olan TÖS'ü beyninden yaralamayı düşünmüştür. Ama TÖS her türlü gaflet ve dalâlet ortamında dahi sapa sağlam kalacak beyne ve organlara sahiptir. Kaldı ki bugün Türkiye'de TÖS ile birlikte dipdiri devrimci kuruluşlar vardır; kıyılan öğretmenler için yollara düşen öğrenciler, basın toplantıları yapan köy muhtarları vardır. Özetle bugün, TÖS'ün arkasında halk vardır.

Aylardır, «SUÇ ve CEZA» yerine «TÖS ve CEZA» prensibini güden Millî Eğitim Bakanına sesleniyoruz:

Cehalet, nüfusumuzun yarısına yakını karanlıkta tutuyor. Sistemsizlik, öğretmenlik mesleğinin canına kıyıyor. Sosyal adaletsizlik milyonlarca köy çocuğunu, halk çocuğunu çoban olmaya, ırgat olmaya mahkûm ediyor. Politik ihtiraslar binlerce köyümüzü, yüzbinlerce yavrumuzu okuldan yoksun tutuyor. İrtica, öğretmen kellesini istiyecek kadar cür'et bulabiliyor.

Ve siz, şimdi de Genel Başkanımız Ertuğrul'u hedef alan Millî Eğitim Bakanı Orhan Dengiz, cehaleti, sistemsizliği, eğitimde sosyal adaletsizliği ve politik ihtirasları, irticayı kıyacak yerde, ak alınlı, yurtsever yürekli, halksever yürekli Türk Öğretmenine kıyıyorsunuz.

Yaptığınız yanınıza mı kalacak?

TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI
GENEL MERKEZİ
YÜRÜTME KURULU

20/2/1967

Bildiğiniz öğretmen kıyımı devam etmektedir. Son olarak 40 bin üyesi olan TÖS Genel Başkanı Feyzullah Ertuğrul'un İlköğretim Müfettişliği üzerinden alınarak Elâzığ Baskil ilcesi Karagedik köyü öğretmenliğine sürülmüştür.

1 — 624 sayılı Devlet Personel Sendikası Kanununun 6. maddesi aynen şöyledir: «I. maddede yazılı kamu hizmeti personelinin Devlet Personeli Sendikalarına üye olmaları ve üyelikten çekilmeleri kendi serbest iradelerine bağlıdır.

Hiç bir gerçek ve tüzel kişi bu konuda herhangi bir etki ve baskıda bulunamaz.»

Bu tasarruf TÖS üyelerine ve üye olacaklara açıkça bir baskıdır. Bu da yukarıdaki maddeye aykırıdır.

2 — Müfettişliğinin alınabilmesi için 222 sayılı kanuna göre başarısızlığının usulüne uygun raporla saptanması gerekir. Böyle bir rapor yoktur. Başarılı olduğu için Kasım 1966 ayında terfi etmiştir.

3 — Yozgat İlköğretim Müfettişliğinden Ankara'ya nakli sağır ve dilsiz çocuğunun okutulması amacıyla yapılmıştır.

4 — Bu haksız tasarrufa Genel Başkan hakkında herhangi bir soruşturma yapılmadan ve savunması alınmadan gidilmiştir. (Anayasa madde 118)

Görüldüğü gibi bu işlemin hiç bir hukuki dayanağı yoktur. Amaç sendikalı 40 bin öğretmeni korkutup örgütü dağıtmak ve böylece dayanaksız kalan öğretmeni daha kolayca bir kaşık su da boğmaktır.

İlgilerinize sunarız.

TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI
YÜRÜTME KURULU

TÜSTAV

5.5.1967

ÖĞRETMEN KİYİMİNİN İKİNCİ DÖNEMİ BAŞLADI MI?

Türk eğitim tarihine (öğretmen kıyımı) terimiyle geçen ve öğretmenlere türlü baskı ve işkencelerin reva görüldüğü bir dönemin, Orhan Dengiz'in Bakanlıktan uzaklaştırılmasıyla kapanması gerekirdi.

Halk, artık öğretmenin, huzurla görevine sarılmasını ve çocuklarının yetiştirilmesine emek vermesini beklerken, yurdun üç köşesinde karşılaşılan üç yeni olay yönetimde sakat tutumun sürdürüldüğünü ortaya koymaktadır.

1 — Keçiborlu'da mahkemece suçsuzlukları sabit görülerek beraat eden öğretmen Şemsettin Kılıçaslan, Yusuf Ziya Özgür, Abdülkadir Çetininal Milli bacanağın hüsnüne uğrayarak sürgün edilmişlerdir.

Bir kere daha anlaşılmuştur ki, öğretmenler mahkemelerde suçsuzluklarını ispat ettikleri halde idarenin garazından kurtulamamaktadırlar.

2 — Sakarya Milli Eğitim Müdürü, insan haklarını ayak altına alma cür'etini göstererek öğretmenlerin siyasi parti toplanmalarına dinleyici olarak katılmalarını yasaklamıştır.

Öğretmen olarak iyi yetiştiremediğimiz ve üstelik başımıza getirdiğimiz bu meslektaşımıza, yeniden yurttaşlık bilgisi dersinin Anayasa'ya, insan haklarına ve seçim görevine ait konularını öğretmek zorunluğu ile karşı karşıya bulunduğumuz anlaşılmalıdır.

3 — Ulusal eğemenliğimizin garantisi olan çocuklarımızın 23 Nisan Bayramı'nda, milli eğitimin temsilcisi bulunan, Milli Eğitim Müdürüne Erzurum'da protokol uyarınca yer verilmiş böylece onun şahsında eğitim ordusunun onuruna saygısızlık gösterilmiştir.

TÖS olarak her çeşit art düşünce taşıyan bu tutumları protesto ediyoruz. Türk ulusunu geri kalmış toplum olmaktan sıyrıp çıkarma çabasında öğretmenin rahat bırakılmasını istiyoruz.

Öğretmenin huzur içinde çalıştırılması ortamını hazırlayacağını vaadeden sayın Milli Eğitim Bakanından, sözlerini eyleme geçirmesini bekliyoruz.

Olumlu davranışların yanında, olumsuzların karşısında bu savaşımızın sürdürüleceğini sayın halkımızın bilgisine sunarız.

**TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI
GENEL SEKRETERİ
HASAN ERDOĞAN**

30 Ocak 1967

BİLDİRİ

Milli Eğitim Bakanı Orhan Dengiz, radyo ve gazetelerde yayınlanan son demecinde, öğretmenlerin eli öpülecek insanlar ol-

duğunu söylemiştir. Bu ifadesinden dolayı sayın bakana teşekkür ederiz. Yeryüzünde her milletin terbiyesi, öğretmene karşı saygılı olmayı gerektirir. Saçını dışını milletimizin yetiştirilmesi için döken bizim öğretmenlerimiz de elbet böyle bir saygıya layıktır.

Ancak Milli Eğitim Bakanının ağızından işittiğimiz sözlerin içtenliğine inanmak zordur. Büyük küçük yardımcılarıyla birlikte, gerici birliklerin destek ve tazyiki altında yürüttüğü «öğretmen kıymı» aynı hızla devam etmektedir. Bakan, açıktaki ve bakanlık emrindeki meslektaşlarımıza adi olayların sanıkları gözüyle bakma inadını da malesef bırakmış değildir. Üstelik bu listeye yeni isimler eklemesi de, demeciyle aynı günlere rastlamaktadır. Amasya Lisesi Matematik Öğretmeni Hami Eral bunun son örneğidir. Hele kurulmuş olan partizan müfettiş ve müdürler şebekesi, onun otoritesiyle bir sıkıyönetim havasını, özellikle ilk ve ortaöğretim üstünde gittikçe ağırlaştırarak sürdürmektedirler. Bakanlık örgütünün bu tutumu yurdun uzak yerlerinde, din adamları eliyle öğretmenler aleyhine hazırlanmış bazı yurttaşlara ve partililere cesaret vermekte, bunun sonucu okullar basılmakta, öğretmenler döğülmemektedir.

Bugün memleketin ve milli eğitimin çok derdi varken, bir bakanın işi gücü bırakıp aynı zamanda kendi başarısını sağlayacak olan çalışma arkadaşlarıyla uğraşmasında hangi akıl ve mantığın hâkim olduğunu anlamak gerçekten güçtür.

Öğretmenlerin içinde bulunduğu mali sıkıntının, gittikçe çoğalan meslek içi problemlerin ve milletimizi okutma işinde bütün dünya öğretmenlerinden geri kalışımızın sorumluluğu yarın acaba kimin sırtına yüklenecektir.

Hiçbirimizin verimsiz çekişmelerle ziyan edilecek tek dakamız bulunmadığını Milli Eğitim Bakanının iyi bilmesi gerekir. Eli öpülecek öğretmenler için yarattığı kötü havayı derhal düzelterek samimiyetini meslektaşlarımıza ve millete kabul ettirmesini bekliyoruz.

Genel Başkan
FAKİR MAYKURT

TÖS GENEL BAŞKANININ SAVUNMA HAKKI ENGELLENİYOR

Yayınlandığı bir bildiri üzerine Ankara Toplu Basın Mahkemesinde hakkında dâva açılmış bulunan Genel Başkanımız Feyzullah Ertuğrul 31.5.1967 tarihinde bu mahkemede yapılan duruşmada hazır bulunup savunmasını bizzat yapmak istemesine rağmen Baskil Kaymakamı ve Elâzığ Valiliğince kendisine izin verilmemiştir.

Ertuğrul'un müracaatına Baskil Kaymakam Vekili «ne yapayım benim reyime bırakılmıyor ki..» Elâzığ Milli Eğitim Müdürü ise «sen Türkiye çapında en büyük öğretmen kuruluşunun Genel Başkanısın. Bu hususlarda hesaplı davranmaya mecburuz..» cevabını vermişlerdir.

İzin almakta kolaylık olur ve istemi belgelendirir ümidi ile Feyzullah Ertuğrul'un müracaatı üzerine mahkemeden cevaben çekilen tel de ilgilileri bu kararlarından döndürememiştir.

Aynı zamanda İnsan Hakları Evrensel Beyannamesine imza koyan bir Hukuk Devleti yöneticilerinin bu tutumları Türk öğretmen topluluğunu umutsuzluğa sürükledikten başka insan hak ve hürriyetlerine de tecavüzün bir belirtisidir.

Ceza mahkemesinde ve ceza tehdidi altında bulunan bir vatandaşın savunma hakkına saygı herkesin borcu iken TÖS Genel Başkanından, Anayasa teminatı altındaki bu kutsal hakkın esirgenmesini, hizmetinde bulunmakla şeref duyduğumuz büyük Türk milletinin takdirlerine sunarız.

TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI
GENEL SEKRETERİ
HASAN ERDOĞAN

Öğretmene yapılan saldırılar ve kanunsuzluklar yetmiyormuş gibi, gene öğretmenler arasından bulunmuş bazı soysuzlara iftiralar bile düzdürüldü. Bu iftiraların bir kısmı, faşist tethişçilikten, para karşılığı sövgülerden başka bir işe yaramıyan milliyetçi öğretmen derneklerinden geliyordu. Aşağıdaki birkaç belge, bu düzmeceleri ve iftiraları açıkça anlatıyor.

Aşağıda isimleri yazılı bizler 17/12/1966 günü saat 20 de 8 Ed. A. şubesinden Süleyman Subaşının evinde toplandık.

Bu toplantıda daha önceden hazırlanmış olan bir takım beyannameleri imzaladık. Dışardan bir takım kişiler tarafından hazırlanan bu beyannamelerde öğretim üyelerimizin suçlandırıldığını gördük, öğretmenlerimizin aleyhine olan bu yazılar Reisi-cumhura, Başbakanı, M. Eğitim Bakanına, Tekin Erer'e, Yeni İstanbul gazetesine, Dünya, Adalet gibi gazetelere gönderdik. Ben, Altan Altuğ ve Arif İhsan Caniklioğlu saat 21 de oradan ayrıldık.

Biz ayrıldıktan sonra Milliyetçi gençler imzalı bildiri diğer arkadaşlar tarafından dağıtıldığını duydum.

Daha önce 16.Aralık.1966 cuma sabahı bildiriye dağıtmamı teklif ettiler kabul etmedim. Aynı gün akşam (bir kelime çizildi) İngilizce öğretmenimiz Münevver Kılıç hakkında da bir tertip hazırlamamız için Müfit Çekin'in evine gittik Cidal Cahit Şahin, Necdet Özdöl, İbrahim Günaydın'ın yanında tahrik edildim.

Gününi pek iyi hatırlayamama rağmen perşembe günü (15/Aralık/1966) arkadaşım Müfit Çekin beni Milliyetçi Öğretmenler derneğine götürdü. Giderken (Akşam Ali Oğuzkan'ın çayını içtik) dedi, dernekte milliyetçi gençler adına (adına kelimesi çıktı olarak yazılmıştır.) yayınlanan bildiriye ilk okul öğretmenlerinden Nurettin Çevik'e gösterdi. Yine dernekte okul öğretmenlerinden Ömer Maçkalı ve yakında Amasya'da büyük skandallar olacak» diyerek bu olayı iyi bilen ve tertipçiler arasında bulunduğu kanısı uyandı.

Konuşmamız sırasında bu işin Vedat Şimşek, Avukat Hüseyin Cahit Oğuz, Dr. Necatî Karakaş, Nurettin Eren ve öğretmenlerden Ali Oğuzkan, A. Hamdi Güler, Fevzi Kılıç, Erdal Yardımcı, Kemal Akkuş, Atilla Şarılman, Hüseyin Ali Uyandı isimlerini bilmediğim iki Milletvekili yine ismini bilmediğim esmer, kıvrık saçlı savcı yardımcısının tertiplemediği bir olay olduğunu anladım; muhtelif vesilelerle yukarıda adlarından bahsettiğim kişilerin destekçimiz olduğunu korkmamamız gerektiğini söylediler.

İfadelerin alındığı gün M. Çekin ve Necdet Özdöl gibi arkadaşların, diğer ifade veren arkadaşları nasıl konuşacaklarına dair bilgi verdiklerine ve onlara baskı yapıldığına şahit olduk.

Toplantıda bulunanlar: Toplantı, Süleyman Subaşının evinde diğerleri Müfit Çekin, Necdet Özdöl, Cahit Cingi, Orhan Aktan, Celâl Çayırhoğlu, Rumi Polat, Sami Hacıköylü, Enver Peker, Şükrü Orhan, Y. Ziya Deniz, Arif İhsan Canıklioğlu Tahsin Yapar, Saffet, İsmail Toprak, Altan Altuğ, 17/Aralık/1966 günü toplantıya katılanlardır.

Mühür İmza

Kıymetli okul Müdürümüz Necdet Eren ve değerli öğretmenlerimize yapılan bu tertipten vicdanen huzursuzlandığımızdan bu açıklamayı gerekli gördük. Gerekli görüldüğü takdirde daha taferruatlı bilgi verebiliriz.

İsmail Toprak
İmza

6. Ed. B. 2267

Kenan Özmen
İmza

416 Ed. B.

İşbu suret, Amasya Lisesi tarih öğretmenleri Faik Günaltay tarafından ibraz edilip kendisine iade edilen aslının aynıdır. Bin dokuzyüz altmışaltı yılı Aralık ayının yirmi dokuzuncu perşembe günü.

29/12/1966

Şeref Gürlü
İmza

6. Ed. B. 2252

Hulki Tan
İmza

Amasya Noter Mv.
Haydar Köse
(Mühür ve imza)

Suret alan: (İmza)

İbraz edilen asıl, iki sahifeden ibaret olup birinci sahifenin yanında bir imza vardır. Zirinde imza yoktur.

24 Aralık cumartesi gecesi ben, Fuat Evirgen, Nevzat Hamurcu ile beraber foto stasyonun önünde dururken karşımıza lise talebelerinden Müfit Çekin, Çavuz Önde, Necdet Özden karışımıza çıktılar bize Milliyetçi Gençler (olduk veya dolu okunabilir bu itibarla bir kelime iyi okunamadı) diye söze başladılar, kovulan hocalar için ifadeniz alınacak sizde ifade verin, ifade verirken Milliyetçi gençler adı altında yayınlanan bildiriye konu-

lan hocalar tarafından yayınlandığını söylediler ve her sınıfta komünistlik propogandası yaptığını (yaplığını da okunabilir) söyleyelim dediler.

Korkmayınız bizi destekleyen bize kuvvet veren arkamızda Milliyetçi öğretmenler hakimler vali memleketin kodamanları bizi desteklemededir. İsim olarak hatırımda kalan Sağroğlu ve birçok vatandaş tarafından desteklenmekteyiz diye bizleri kendilerine fikir arkadaşı olmaya davet ettiler.

Hadiseler meydana çıktığı zaman bu arkadaşların yapmış olduklarının haksız olarak birçok kimselere alet olduklarını ve hocalarımıza da iftira attıklarından vicdanım sızladı. Böylece bu hadiseyi açık olarak kaleme aldım.

İNAYET KUBA

Orta 3 ten takıntılı
28.12-1966

Not: Diğer arkadaş

Lise 2 Zinnet

Lise 2 Hüseyin

Lise 3 Fuat

Lise 2 de okuyan Çorumlu çocuklar.

Bu arkadaşların bazılarını öğretmenlerden Erdal Yardımcı, Hamdi Güler, Mete Kutlu, Atilla Şalman tarafından her gün çağrılıp kendi menfaatlerine ve tarafları için öğütlenmektedir. Şahitlik yapmıyacaksınız sizin için iyi olmaz.

İşbu suret, Amasya Lisesi tarih öğretmeni Faik Günaltay tarafından ibraz edilip kendisine iade edilen aslının aynısıdır.
29/12/1966

Amasya Noter Mv.
Haydar Köse
(Mühür ve imza)

Suret alan: (imza)

(Aslının aynısıdır.)

27/12/1966

Bana bu olaylar için bir ay evvel Müfrit Çekin tarafından teklif edildi. Kabul ettim. Diğer faaliyetlerine Süleyman Subaşı'nın evindeki toplantıya kadar fazla yakınlık göstermedim. Süleyman Subaşı'nın evinde toplantıya katılan arkadaşlar şunlardır:

Müfit Çekin, Rumi Polat, Necdet Özdal, Tahsin Yapar, Süleyman Subaşı, Altan Altuğ, İsmail Toprak, Hasan Aslan, Cahit Cenge, Şükrü Orhan, Orhan Aktan, Celâl Cayhoğlu, Arif Caniklioğlu isimlerini bilmediğim diğer arkadaşlar da vardı.

Adalet gazetesine, Son Havadis, Başbakana, Reiscumhura, Milli Eğitim Bakanına mektuplar daha önceden başkaları tarafından yazılmıştı. Bu yazılmış olan mektupları imzaladık. İmza atmayan arkadaşları takviye etmek için korkmayın bize herhangi bir kötülük gelmeyecektir. Çünkü devlet yetkilileri ilgileniyorlar akşam saat 8 de toplandık 11 de dağıldık.

Milliyetçi derneğini kurduklarını söyleyen Ali Oğuzkan talebelerin arasında birim gurupta Hamdi Gülerin Atillâ Şalmanlı'nın, Ağah Mutlunun, Ali Uyangın ilgilendiklerini söylüyordu.

Değerli lise müdürümüz ve diğer üç öğretmenimizin kin iftira neticesinde görevinden alındıklarını vicdanım razı olmadığından bu açıklamayı yapıyorum.

Sami Hacıköylü
(İmza)

İşbu suret, Amasya Lisesi tarih öğretmeni Faik Günaltay tarafından ibraz edilip kendisine iade edilen aslının ayıdır.

29/Aralık/1966

Suret alan : (İmza)

(Mühür ve imza)

Haydar Köse
Amasya Noter Mv.

TÜSTAV

BASININ TEPKİSİ

Öğretmen kıyımı karşısında bütün çevrelerde bir silkinme oldu. Herkes buna karşı bir tepkide bulundu. Tepkiler, çevrelerin ve kişilerin tutumuna göre değişiyordu. Tarafsız ve ilerici basın konuyu akıl ve adalet açısından ele aldı ve tepki gösterdi. İşte bunlardan birkaç örnek.

ÖĞRETMENLERİN VERDİĞİ SAVAŞ

Doç. Dr. Cavit Orhan TÜTENGİL
İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi

Türkiye Öğretmenler Sendikası (TÖS) İstanbul Şubesinin yeni yılda üyelerine gönderdiği tebrik kartında şu bilgiler yer almaktadır «1966 yılı son üç ayında bakanlık emrine alınan ve görevinden uzaklaştırılan ülkücü öğretmenlerden bazıları: Mahmut Makal, Talip Apaydın, Hasan Kıyafet, Ali Koçak, Avni Aytan, Fidan Girit, Hasan Girit, Ülker İnce Kemal Eke, Tevfik Uğurlu, Mehmet Karaduman, Murat Çalışkan, Mehmet Aydemir, Hüseyin Taban, İsmail Altan, İhsan Alkan, Arif Şahin...» Nokta noktalarla satır bitmekte, fakat görevinden uzaklaştırılan öğretmenlerin sonu gelmemektedir. Meslek çevresinde üzüntü ve tepki yaratan bu olayların temelinde yatan gerçek nedir? Bakanlık emrine alınan ve görevinden uzaklaştırılan öğretmenler hangi suçları işlemektedirler?

ORTAK ÖZELLİKLERİ

Bu sorulara cevap verebilmek için konunun çeşitli yanları üzerinde durmak gereklidir. Hemen belirtelim ki görevin yapılmasına ilişkin kusur ve ihmaller yerine öğretmenlik görevini büyük bir sorumluluk anlayışı ve ülkücülük tutumuyla yürütme çabaları «idare» nin hisşına uğramaya yetmektedir. Görevden uzaklaştırılma olaylarının ortak özellikleri arasında şunları buluyoruz:

- 1) Anayasa düzeninin savunulması ve tanıtılması,
- 2) Atatürk Devrimine yürekte bağlılık,
- 3) Batı uygarlığının ve değerlerinin savunulması,
- 4) Düşüncede ve eylemde halktan yana olma,
- 5) Türkiye'nin tam bağımsızlığını, Atatürk'ün deyişiyle «istiklâl-i tam» nı amaç edinme.

İlk bakışta insana şaşırtıcı görünen, «meziyet» lerin temel ilkelerini korumanın suçlanması eğilimidir. Olayların temelinde yatan gerçek, iktidarda bulunan siyasi partinin biçimsel bir

bağlılık içinde görüldüğü temel ilkeler karşısındaki olumsuz tavrıdır. Öğretmeni sınıfın dar çevresi içine iter. Milli Eğitim Bakanından mahalli parti örgütü içindeki etkili temsilcilerine kadar güçlü bir mekanizma Türk öğretmenini yıldırmaya yönelmiş görünmektedir. Cumhuriyet Türkiye'sinin hiç bir döneminde bir meslek kütlesine karşı girişilmiş olan böyle bir davranışın benzeri yoktur.

Öğretmen kütlesini bölük pörçük etmek yetmiyormuş gibi bir de onun karşısına buyrukla işletilen kurulları, cehaletin ve bağınazlığın beslediği çevreleri çıkarmak amaca ulaşmaya yetecek midir? Şüphesiz ki yetmiyecek, kısa vadedeki başarı görüşlerine rağmen etki - tepki mekanizması bu alanda da uzun dönemde olumlu ürünlerini verecektir. Görevinden alınanlar listesine adı eklenen TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt'un bir yazısında belirttiği gibi: «Şimdi manzara daha da karışmış ve gitikçe korkunçlaşan bir hal almıştır. Bakanlık öğretmenin yakından bütün takım taklavatıyla taşradaki partizanlık da paçasından tutmuş ama elinden tutan yok! Bu durum karşısında, örgütlenmeyi, birbirine sınıksız tutmayı ve haksızları yargıç önüne götürmeyi, öğretmenler için tek çıkar yol sayıyorum. Henüz birbuçuk yaşına basmayan TÖS'ün Danıştayda ve taşra mahkemelerinde açtığı dava sayısı 200'ü bulmuştur. Hukuk Büromuzdaki gezici ve yerleşik avukat sayısını yakında üç misli artıracamız. Şimdiki adaletsizliği on katına çıkararak gelsinler üstümüze, eğilmeyeceğiz.»

Başkan Baykurt'un Cumhurbaşkanı Sunaya gönderdiği ve öğretmenler hakkında uygulanan partizanca işlemlere el konulmasını istediği mektubun basında yer alan bölümünden öğrendiğimize göre «Yalnız Aralık ayında sürülen, çıkarılan ve tedirgin edilen öğretmen sayısının 56 olduğu» anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin suçu kelimenin gerçek anlamında «milliyetçi», Devletin ve toplumun yararından yana olmalarıdır. Türkiye gibi bir ülkede, yeni kuşakları hayata hazırlayan öğretmenlerin yurt sorunlarına arkalarını çevirmeleri beklenemez. Üstelik, yurt sorunlarına yakın ilgi duymak, ders içinde ve dışında, içinde yaşadığı çevrede öğretmenlik görevini yerine getirmek onların meslek borcudur. Bu görevlerinde daha başarılı olmaları için teşekkürlerimizle özendirip güçlendireceğimize partizanca yöntemlerle ekmekleri ile oynamamız, yaşadığımız günlere ağır dam-

gasını basan ve temel ilkelerle çelişen bir tutum olmaktadır. Böyle bir ortam içinde, Atatürk'ün öğretmenlere yüklediği görev anlayışı okullarımızın duvarlarını süsleyen bir göstermelik olmaktan öteye gitmemektedir.

İlkokuldan yüksek okul ve fakültelere kadar bütün Türkiye okullarında öğretmenlik görevi yapanlar sayısı ilk defa 1961 - 1962 öğretim yılı için bu sayı 112.643 tür. Bütçe tenkidleri sırasında açıklandığına göre halen bütün öğretim kademelerinde 125.704 insanımız öğretim yapmaktadır. Tereddütsüz söylenebilir ki, öğretmenlere karşı girilen haksız işlemler öğretim ailesinin büyük çoğunluğunu derinden yaralamaktadır.

Olup bitenler üzerinde düşünenlerin Sokrat'ın «at sineği» benzetmesini hatırlamaması mümkün değildir. Savunması sırasında ünlü feylesof şöyle konuşuyordu: «Gülünç bir benzetmeye müsaade edin, beni öldürürseniz, hem büyük, hem cins, ama büyüklüğünden dolayı ağır ve dürtülmek isteyen bir ata benzeyen devleti yerinden oynatmak için, Tanrı'nın musallat ettiği benim gibi bir at sineğine kolay kolay bir halef bulamazsınız. Ben, Tanrı'nın devletin başına musallat ettiği bir at sineğiyim, her gün her yerde sizi dürtüyor, kandırıyor, azarlıyorum; peşinizi bırakmıyorum. Benim gibi bir kimseyi kolay kolay bulamıyacaksınız; onun için size kendinizi benden yoksun durmamanızı tavsiye ederim. Belki de ansızın uykusunda uyandırılan biri gibi canınız sıkılarak, Anytos'un öğütüne uyar, beni kolayca vurup öldürebileceğinizi sanır ve Tanrı size acıyı başka bir at sineği gönderinceye kadar, hayatınızın geri kalanında gene uykuya dalırsınız.»

SONUÇ

Aydınlarla, sanatçılar ve fikir adamları ile birlikte öğretmenler Sokrat'ın at sineğinin tabii halefleri, yorulmaz devamlıdır. Türkiyedeki iktidar temsil eden «kır at» in da uyarıcı ve yol gösterici at sineklerine fazlasıyla ihtiyacı vardır. Doğru yola gireceğine gereksiz huysuzluk gösteren ve sineklerinden kurtulayım derken binicisini düşüren «at» lar görülmemiş değildir. Öğretmenlerin verdiği savaş «daha ileri bir Türkiye» savaşıdır. Çok güç koşullar içinde, çoğu kere bir avuç insan olarak veya tek başına sürdürülen bu savaşın en büyük özelliği toplum yararına oluşudur. Mihneti göze alarak, başta Anayasa ve devrim düzeni olmak üzere Türkiye'nin temel ilkelerini savunulanla-

rın partizanlarla karşı karşıya gelmeleri Türkiyedeki çelişmenin bir başka görünüşüdür. Mağdurların yargıç önünde hak aramaları ve partizan tutumluların şahsında «idare» yi yargılamak istemeleri ne kadar ibret vericidir!

Ülkücü öğretmenler kuşağını yitirmiş olan Cumhuriyetçi öğretmenler bu üzüntülü tablo karşısında iyi «halef» ler yetiştirmiş olmanın sevincini duyacaklardır. Bugünün öğretmenlerinin de vakti gelince aynı sevinci paylaşacaklarından hiç şüphemiz yoktur.

(3.3.1967 CUMHURİYET)

ÜLKÜ UĞRUNA

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür örgütünün yirminci kuruluş yıldönümü vesilesiyle «Santé du Monde» dergisi tarafından yayınlanan özel sayıyı dünkü Cumhuriyet'te hem sevinerek, hem de yüreğimiz cız ederek okuduk. Doğulu Batılı, az gelişmiş çok gelişmiş, yüz şu kadar ulus adına yayın yapan dergi, bu sayısında Eğitim, Bilim ve Kültür alanlarında üstün başarı gösteren dört ülkücü insanı ele almakta, yaşam öykülerini dile getirmekte ve bunları Dünya gençliğine örnek olarak sunmaktadır.

İşte, yüzbinlerce ülkücü insan arasından seçilen bu dört kişiden biri atom fiziği bilgini Hüseyin Yılmaz, öteki de «Bizim Köy» yazarı Öğretmen Mahmut Makal'dır.

Makal'ın serüvenini çoğumuz yakından biliriz. Genç yaşından beri uzak ülkelerde çalıştığı için Hüseyin Yılmaz'ı daha az tanırız. Anadolumuzun bağrından fıskıran bu iki değer, hemen hemen aynı koşullar altında, aynı güçlüklerle cenkleşip aynı engelleri bir bir yenerek kendi kişiliklerini yaratmışlardır. İkisi de köylü çocuğudur. İkisi de yoksuldur. İkisi de okuma, öğrenme, yurttaşlarına ve insanlığa yararlı olma aşkı ile yanıp tutuşmaktadır. Hüseyin Yılmaz, bir romanda okusanız inanamayacağınız kadar çetin savaşlar vere vere ilk, orta ve lise öğrenimini bitirdikten sonra İstanbul Teknik Üniversitesine girmiş, müessesenin

er parlak yıldızlarından biri olmuş, hocalarının, o arada yabancı hocaların dikkatini üzerine toplamıştır. Bilimsel araştırmalarını ilerletmesi amacıyla hem Fransa, hem A.B.D. hükümetleri Yılmaz'a burslar teklif etmişlerdir. O zamanlar bir kelime İngilizce bilmediği halde, daha geniş araştırma imkânları elde edebileceği düşüncesiyle Amerikan bursunu kabul etmiş ve Yeni Dünya'ya geçerek, doymak bilmez bir ihtiras ateşi içinde çalışmalarına devam etmiştir. Önceleri sadece bir öğrenci sıfatıyla el üstünde tutulan Hüseyin Yılmaz bugün bir profesördür ve gece gündüz hâlâ çalışmaktadır. Ortaya attığı «Dalgalı Titreşimler» kuramı yalnız Einstein öğretisine yeni ufuklar açmakla kalmamış, endüstride de sayısız gelişmelere yol hazırlamıştır. Fakat bilimsel araştırmalar dışında maddi kazançta önem vermeyen Prof. Yılmaz, kendisine yönetilen ticari tekliflere omuz silmekte, bütün enerjisini kürsü ve laboratuvar çalışmalarına harcamaktadır.

«Santé du Monde» dergisi, bizim yakından bildiğimiz Makal örneğini de aynı heyecanla dile getiriyor. Havsala almaz imkânsızlıklar ortasında okuma, öğrence ve topluma yararlı olma aşkı ile yanan bir çocuk. Kuş uçmaz, kervan geçmez bir Anadolu köyünden türlü engelleri yenmek pahasına Köy Enstitüsüne giriyor, parlak derece ile Enstitüyü bitiriyor. Genç yaşında yabancı dillere çevrilen ve dünya aydınları arasında olumlu yankılar uyandıran bir kitap yayınlıyor. Şöhret, servet ve refah kapıları ardına kadar açılmak için ondan ufak bir işaret beklemektedir. Sağdan, soldan, hattâ devrin hükümetinden kendisine teklifler yağıyor. Fakat Makal'ın bir tek ülküsü vardır: Okumak, öğrenmek ve topluma yararlı olmak. Yabancı dillere çevrilmiş bir kitabın ünlü yazarı bulunduğu halde, ün yolunda daha üstün basamaklara doğru yükselmekten Gazi Eğitim Enstitüsüne girip orada kültürünü yükseltmeyi yeğ sayıyor.

Makal, fakir Anadolu'nun kötü talihini yenmek, kendi halkını karanlıktan kurtarmak ülküsü uğruna eğitim ordusuna katılacak, kendini şerefli mesleğine adayacaktır.

«Santé du Monde» dergisine göre bu iki Türk genci bugün gene mesleklerinde ve görevlerinin başında canla başla çalışmaktadırlar. Bunlardan birincisinin durumu hakkında bizim hiçbir kuşkumuz yok. Kendi toplumsal koşulları içinde özgür düşün-

ceye ve bilimsel gerçeklere saygı düyan bir ülkenin üniversite-
sinde Prof. Yılmaz dün olduğu gibi elbette bugün de tam bir
huzur içinde çalışmakta ve belki de insanlığa yararlı yeni öğre-
tiler bulmak üzeredir.

Ne var ki, derginin örnek bir insan diye Dünya gençliğine
tanıtığı Mahmut Makal o günden bu yana görevinden alınmış,
Türk eğitim allesinden uzaklaştırılmıştır. Ve bu işlemi ona re-
va gören Milli Eğitim Bakanı, Meclis kürsüsünden:

— 125 bin öğretmenden 26 sı Bakanlık emrine alınırsa bu,
mübalâğalı bir duruma işaret sayılmaz!

derken, o 26 öğretmen arasında bir Mahmut Makal bulun-
duğunu hatırlamayı gereksiz saymaktadır.

Bunu öğrenen bizler de, işinden uzaklaştırılmış ya da uzak-
laştırılacak öğretmenler arasında daha birçok Makallar buluna-
bileceğini haklı olarak düşünüyoruz.

İçimiz sızlamakla beraber, bu düşünce yüreğimize umut
ışıkları serpmektedir. Sayın Bakan ne kadar çabalasa da Türk
eğitim müessesesini istediği kalıba sokamayacaktır.

Atatürk ülkücülüğü Türk öğretmeninin benliğine işlemiş o-
nunla kaynaşmıştır.

NADİR NADI

(5.3.1967 ULUS)

TÜSTAV

SEN SEVGİLİ, ÖĞRETMEN

Mustafa Kemal PALAOĞLU

«Ne güzeldir dağların üstünde
Senin ayakların ki, müjde götürür.»

Vakit gece yarısı. Bütün bir günü Adalet Partisi iktidarının
Milli Eğitim politikasıyla ve özellikle «Öğretmen kıyımı»yla il-
gili genel görüşmeyi izleyerek, Cumhuriyet Senatosunda geçir-
dim.

Eski Asur yapıtlarını hatırlatan kocaman sütunlarının arasından ve gösterişli avizelerinin altında geçerek, Türkiye Büyük Millet Meclisi binasından çıkıyorum.

Dışarda kapkara bir gece var.

CURZIO MALAPARTE, «Gece, kara bir taş gibi karaydı» diyordu.

Dışarda, işte böyle «kara bir taş gibi kara» bir gece var.

Ve sen sevgili Türk öğretmeni, sen ey mazlum kahraman: şimdi gamlı, uzak ve unutulmuş bir Anadolu gecesinde; ya çocuklarının ödevlerini okuyar, ya bir kitabı bitirmeye çalışıyor, ya da sabaha hazırlanıyorsun.

Seni şimdi, adını sanını bilmediğim bir Türk köyünde veya kasabasında; bir gaz lambasının melâline adeta ellerimle bırakmış gibiyim.

Biliyorum uyanıksın.

Zaten bu, hep uyanık olman ve hep uyanık olmakta direnmen değilmi ki, temiz, güzel ve aydınlık başında OLİMP dağının bütün şimşeklerini topluyor.

ABC

Bu genel görüşme, çoğunluk partisinin dünya görüşünü ve eğitim politikasını açık, kesin ve «kurunu vustafı» çizgilerle meydana çıkardı.

Çocuklarımızın ve torunlarımızın sırtlarına, tıpkı çağdışı bir hırka gibi geçirilmeğe istenen bu kumaşı, görünen ve görünmeyen ellerle dokuyorlar, kısaca diyorlar ki:

«Öğretmen basit bir teknisyendir. Ödevi çocuklarımıza A. B. C. yi öğretmekten ibarettir. Bu çizginin dışına çıkamaz.

Öğretmen yurt sorunlarıyla ilgilenemez. Toprağı, petrolü konuşamaz. Demokrasiden, özgürlükten bahsedemez.

Cumhuriyetimizin bu sosyal ıslahat döneminde, ondan habersiz, ona sırtı dönük ve gözü kapalı olmalıdır.

Zira bütün bu bahisler politikadır.

Öğretmense nihayet bir devlet memurudur. Ve her memura olduğu gibi O'na da politikanın kapıları kapalıdır.»

ANAYASA ÇATIŞMASI

Sevgili Türk Öğretmeni

Omuzlarının ortasında aydınlık bir baş taşıyan seni; görmemeye, duymamaya ve konuşmamaya zorlayanların, gerçeklere yüzdeyüz aykırı ve pek zayıf pek zavallı mantıkları işte bu.

Bugünün Türkiyeğinde, milli petrol, toprak reformu, eğitimde ve öğretimde fırsat ve imkân eşitliği, plânlı kalkınma, haklarımız ve ödevlerimiz, hürriyetlerimiz ve bütün sosyal adalet bahisleri, sanıldığı veya gösterilmek istendiği gibi, birer iç politika meselesi değildir.

Herbiri birer Anayasa bahsi ve birer Anayasa buyruğudur.

Toprak reformunu da, plâni da ve bütün güzellikleri ve saygıya değerlikleriyle, hepsini, hepsini Türk Anayasası emrediyor. Şu halde bütün bunlar birer iç politika konusu değil, düpedüz ve açıkça «mili» sorunlardır.

İç politika, Anayasanın, açık ve yüzdeyüz farklı tercihler yapılımasını mümkün kıldığı alanlarda bahis konusu olabilir.

Ama bütün gücünü ve yüceliğini, gerçeklerden ve onlara bağlı açık, pırıl pırıl ve çağdaş bir Anayasadan alan meseleler, şüphesiz milli meselelerdir.

Bunlarla ilgilenmek, bunlarla kaynaşmak ve bunları söylemek sevgili Türk öğretmeni, herkesten önce senin hakkın ve ödevindir.

ASIL SUÇLU

Sana kıyanlar, seni; ödevi basit, misyonu küçücük görmeye çalışanlar, gerçekte ve temelde işte bu Anayasayla çatışıyorlar.

Onların gerçeklere ve meselelere bakış açıları ve artık geçerli olmayan dünya görüşleri, işte bu Anayasayla çelişiyor.

Sana kıyanların, sana zulmedenlerin, seni suçlu sananların veya öyle göstermeye çalışanların gözünde asıl suçlu, işte bu diri, modern ve pancurları zamana açık Anayasanın ta kendisidir.

Sana kıyanların, talihsiz ve soğuk bir savaş halinde buldukları güzel Türk Anayasası yaşıyacak ve bütünüyle uygulanacaktır.

Bu uğurda belki daha pek çok mustarip Prometenin çığrılarını kargalar gagalıyacak, daha pek çok ıstırap çekilecek, ama son zafer, özülle ve sözüyle Türk Anayasasının olacaktır.

Evlere, piyano veya keman dersleri vermek için, ücretli hocalar gider.

İşleri bellidir ve bunun milli ya da gayri milli bir tarafı yoktur.

Çocuklarımızı bütünleme sınavlarına hazırlamak için geçici öğretmenler tutarız. Onların da işleri son derece bellidir.

Ama bir ulusun Milli Eğitimiyle ve öğretimiyle görevli kimseler için bu böyle midir?

Şüphesiz değildir.

CUMHURİYET ÖĞRETMENLERİ

Senin, önünde saygılarla eğilmemiz gereken kutsal ödevin herhalde ilkokulda sadece A, B, C yi öğretmekten, lisede meselâ sadece Newton Kanunlarını anlatmaktan ibaret olamaz.

Bu böyle olmadığı, bu böyle olmayacağı içindir ki, çocukluğunda, bana A, B, C den ve Newton Kanunlarından daha başka şeyler de söyledin.

Tahtların ve taçların, insan haysiyetiyle bağdaşmayacağını söyleyen sendin.

Buna karşılık Cumhuriyetin yüceliğini ve eşsizliğini, bir ak sevdâ gibi ruhumun derinliklerine yerleştiren gene sendin.

Güzel yüzünü bir defa olsun göremediğim Atatürk'ü; ta ilkokul sıralarından fakülte anfilerine kadar, her sabah, ince, biçimli parmaklarından tutar ve adeta sınıfımıza getirirdin.

Ben böyle büyüdüm.

Sen olmasaydın veya seni A, B, C nin ve Newton Kanunlarının sınırları içine hapsedselerdi, bana bunları kim söyleyecekti?

Şimdi Atatürk'ün Cumhuriyetinin «sosyal ıslahat» dönemindeyiz.

Dün yaptıkları nasıl dar anlamda politika sayılmadıysa, bugün de, Atatürk Cumhuriyetinin bu sosyal ıslahat döneminde, o'nun gereğini yapacaksın ve buna iç politika diyenler, kimseyi inandıramıyacaklar.

Öğretmenlerini, duymamaya, görmemeye ve söylememeye zorlayan bir devlet; kendi öz çocuklarının iyi yetişmiş birer insan iyi yetişmiş birer yurttaş olmalarını beklemek hakkını ve ümidini bilmiyorum nasıl muhafaza edebilecektir?

HEPSİ GEÇECEK

Shakespeare «FIRTINA» sının bir yerinde:

«Bazı bulutlara değer kuleler, saraylar,

Ulu yapılar, koca yer kürenin kendisi

Üzerinde ne varsa hepsi, hepsi yok olacak»

diyor.

Hayatın ebedi olmadığı, dünyada her şeyin gelip geçeceği gerçeğini hep birlikte hatırlayalım.

Ve sen sevgili öğretmen, gam yeme.

Bunlar geçecek. Bugün sana kıyanlar, seni anlamıyanlar, bu bakanlar, bu müsteşarlar, kocaman kocaman mevkilerine şanlarına şöhretlerine rağmen yarın, hatta tatsız birer hatıra bile olamayacaklar.

Zaman onlarla ilgilenmiyecek.

Ama sen, sevgili öğretmen, sen gerçek Türk milliyetçisi, sen kalacak ve devam edeceksin.

GECE

Dışarıda kara bir gece başlıyor.

Bu ne ANTONİONİ'nin «GECE» si, ne de MALAPARTE'in «Kara bir taş gibi karaydı» dediği gece.

Öğretmenleri, aydınları susturmak isteyenleri, Anayasamızla çatışanların hazırladıkları gece bu!

Ama söyler misin, hangi gece sonsuz, hangi gece ebedi olmuştur?

Anayasa ve ondan yana olanlar, özgürlüğün baha biçilmez tadını ve değerini bilen Türk ulusu, bu oyuna fırsat vermiyecektir.

Sen, üstünde belki yeni aziller, yeni nakiller, yeni kahırlar bulunan bu pek şerefli mihnet yolunda yürü.

Yürü, zira, «Ne güzeldir dağların üstünde senin ayakların ki müjde götürür.»

FRANSIZ ÖĞRETMENLERİ DE PROTESTO ETTİ

Her türlü mantık ve yasa ölçülerini aşan öğretmen kıyımı yurt içinde olduğu gibi yurt dışında da tepkilere yol açtı. Bu arada Fransız Öğretmenleri Milli Sendikası, Cumhurbaşkanı ve Başbakanı çektiği telgrafla Türkiye'de öğretmenlere yapılan baskıları kınıyordu.

Bunun üzerine Genel Başkan Ertuğrul, Fransız Öğretmenleri Milli Sendikasına şu telgrafi gönderdi.

Fransız Öğretmenler
Milli Sendikasına

PARİS

Lâik Türk öğretmeninin, Cumhuriyet tarihi boyunca sürdürdüğü çağdaş uygarlık savaşının hâkim özelliği, sosyal adaletçilik ve milliyetçiliktir. Türkiyede öğretmen, bunun için huzursuz edilmek istenmektedir. Ama, gerek Türk öğretmeni, gerekse öğretmen sorunlarının sahibi Türk kamu oyu, öğretmene demokratik saygıda kusur işleyenleri mutlaka doğru yola koyacaklardır.

Türk öğretmeninin sorunlarına gösterdiğiniz yakın ilgi, bizleri son derece memnun etmiştir. Candan teşekkür eder, saygularıyla birlikte mutluluk dileklerimin Fransız öğretmenlerine iletilmesini dilerim.

GENEL BAŞKANIN DURUMU

Genel Başkan Feyzullah Ertuğrul'un Ankara'dan sürülmesi olayını önceki mektubumuzda anlatmıştık. Şimdi, bir çeşit işkence niteliğini alan ikinci perdesini aşağıda sunuyoruz:

Feyzullah Ertuğrul tedavisi bitince 4/5/1967 de yeni görevine başladı. O, herşeyden önce öğretmendi. Türlü hilelere başvurup Karagedik köyünü öğretmensiz bırakmak yanlısı değildi.

Gitti gördü ki, okul da yoktu, öğretim de. O zaman içi bir daha burkuldu. O, bir köyün öğretmeni idi. Salt çocuk okutmayı değil köye eğitim olanakları hazırlamayı da ödev biliyordu. Ama tatil gelip çattı.

Ertuğrul bir de TÖS Genel Başkanıydı, 44 bin öğretmenin kalbinin attığı genel merkezin beyniydi. Yeni Anayasamızın getirdiği düzen içinde öğretmen sorunlarının çekilip çevrilmesinde öncü olacak sorumluluk taşıyordu. Onu TÖS ten koparma çabaları, öğretmen topluluğuna baskıdan başka bir anlam taşımadı.

Ertuğrul bu açıdan ileriye bakıyor, bir an önce Ankara'ya dönüp TÖS görevine sarılmak istiyordu. Bu nedenle izin istedi, hayır dediler. Hastalandı tedavisi için ameliyat olduğu Ankara'ya sevkini istedi «hayır» dediler. 31 Mayıs'ta duruşmada bulunmak üzere Ankara'ya gelmesi gerekti «Hayır» dediler.

Bunların adına da Kanuni işlem demektedirler.

TÖS. GENEL BAŞKANI FEYZULLAH ERTUĞRUL'UN MESAJI

Genel Başkanımız Feyzullah Ertuğrul'un Elazığ'ın Karagedik köyünden bütün üyelerimize duyurulmak üzere gönderdiği «Mesaj» aşağıya çıkarılmıştır.

«Sayın yönetici ve üye arkadaşlarım;

Şubat ayındaki Yönetim kurulu toplantımızı izleyen günlerden beri Sendikamızı beyninden vurmak amacıyla girişilen çabaları biliyorsunuz. Örtülü . Örtüsüz her türlü çemelere rağmen, Sendikamızın nasıl daha da hızla geliştiğini; bu durumun iş veren Bakanlıkla, kişisel tutkusu olan bazı çevre ve kimseleri telaşlandırmaya devam ettiğini de bilmektesiniz.

Şube ve Üyelerimizin, bütün bu yapma tutumların karşısında dimdik durmaya her zaman devam etmeleri, Sendikamızın biricik güvencesidir.

4 Mayıs 1967 de Baskil'in Karagedik köyünde göreve başladığımda okullar kapanmıştı. Tatil izni ile Ankara'ya hemen döneceğimi umuyordum. Ama olmadı. TÖS'e hizmet olanaklarının başından beri ardına düşenler, elbirliğiyle beni bu kez de okulsuz Karagedik köyünde 13 kalem okul eşyasını beklemeye memur ettirdiler.

Böylece, en önemli Sendikalaşma sorunumuzu çözümlene çabasına hızla ve gün geçirmeden yönelmemiz gerektiği bir zamanda, bir dağ köyünde kızağa çektiler. İçinde her çevreden kişiler bulunan bu TÖS avcıları, sizlerin tam TÖS ülküsü yönündeki inançlı, hızlı ve sağlam adımlarınıza, kafalarını bir daha, bir daha çarpacaklardır.

Öte yandan bu nişancıbaşılardan kimilerini şu günlerde kuzu postunda ve kahraman edasında da görebilirsiniz. Bunlara sağlam bilincinizle, ortam sömürücülüğüne çıktıkları zaman da gerekli dersi vereceksiniz.

Bildiğiniz gibi; Genel Başkanlığa tüzüğümüz uyarınca Genel Sekreterimiz vekâlet etmekte, yürütme kurulumuz işbaşında bulunmaktadır. Yüce emanetinizi kılına gölge düşürmeden sizlere teslim edinceye kadar, Karagedik köyünde de olsam gereğini yapacağım. Olay dolayısıyla ortalığı yeniden telaşa düşürmek hevesine kapılanlar olabilecektir. Telaşa gerek yoktur. Genel Merkezle haberleşme halinde gereken her tedbir alınacak, durumdan zamanında sizlere bilgi verilecektir.

İleri aşamalardan geçiyoruz. Daha da bilenmiş olarak, saygılar, sevgiler, başarılar...

Feyzullah ERTUĞRUL
TÖS Genel Başkanı

(31.5.1967 AKŞAM)

TÜSTAV

BRAVO VALİYE

İLHAMİ SOYSAL

Valilerimiz eksik olmasınlar, iktidar borusu çalmaktan yana, 27 Mayıs öncesi valilerinden pek çoğunu hiç aratmıyorlar. Örneğin Trabzon Valisi iken, son kararname ile Balıkesir'e atanan Fahrettin Akkutlu bunlardan biri Anayasaymış, babayasaymış hiç aldırmandan piyes yasaklatıp devlet felsefesinden çok iktidar felsefesine yakınlığını isbatlamakta üstün başarı gösterdi. Mersin valisi Ethem Boysan da, müstakbel senatör adaylığı için yapmadığını bırakmıyarak iktidara yakınlığını isbat peşinde ko-

şanlardan biri. Gene son kararname ile Elazığ'dan Tokat'a aktarılan Yusuf Yakupoğlu da böylesine valilerden biri. Kahve dövücülerinin hınk deyciliğini yapıyor.

BAKIN NASIL?

Ankara'da bir ilk öğretim müfettişi vardı. Adı Feyzullah Ertuğrul. 22 yıllık öğretmen. Bu 22 yılın 17 yılını köy ve kasabalarda öğretmenlikle geçirmiş. Beş yıldır da İlköğretim Müfettişi. Mezun olduğu okul bir köy enstitüsü. Yani Feyzullah Ertuğrul bir köy çocuğu. Devlet bir ara elinden tutmuş, Ertuğrul da çaba göstermiş, kendini yetiştirmiş, başarılı bir insan olmuş. İşte bu Feyzullah Ertuğrul, Türkiye'nin pek çok aydını gibi Türkiyede oynanan demokrasi oyununa kanmış. Evet, düpedüz kanmış. Anayasa uygulanır sanmış. Tutmuş, Türkiye Öğretmenler Sendikasına üye olmuş, arkadaşları bunu Genel Sekreter seçmişler. Sonra kısaca TÖS diye anılan bu sendikanın Genel Başkanı Fakir Baykurt, iktidarın hismine uğrayıp arkadaşlarıyla da anlaşmazlığa düşüp Genel Başkanlıktan ayrılınca, sendika bu kere de Feyzullah Ertuğrul'u Genel Başkan seçmiş.

GENEL BAŞKAN Ha..

Tecrübeli bir sendikacı olarak Feyzullah Ertuğrul, Genel Sekreterlikten Genel Başkanlığa seçilince, Eğitim Bakanlığında çöreklenmiş kültür düşmanları şöyle bir kuyruklarını oynatmışlar ve Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü emrinde müfettiş olan Feyzullah Ertuğrul, daha Genel Başkanlığının üzerinde iki ay geçmeden soluğu Elazığ ili emrinde köy öğretmenliğinde almış. Gerekçe? Gerekçe yok... Ertuğrul, bağlı olduğu Ankara Milli Eğitim Müdürlüğüne bir dilekçe ile başvurmuş. Sormuş: «Beni niye Ankara'dan başka yere atadınız ve niye müfettişliğimi elimden aldınız?» Cevap: «Zata mahsus olan yazının duyurulamaya çağı...» Feyzullah Ertuğrul, çaresiz, kalkmış Elazığ'a, yeni atandığı göreve gitmiş. Görev de ne? Elazığ'ın Baskil ilçesinin Karagedik köyünün olmiyan okulunun öğretmenliği. Evet, olmayan bir okulun öğretmenliği.

İKAMETE MEMUR

Feyzullah Ertuğrul, okulu olmayan köye öğretmen diye gitmiş. Gitmiş bakmış ki olmayan okul tatil olmuş. Ertuğrul'a okul

diye, bir köy evinin bir odasını göstermişler ve demişler ki, «İşte gelecek yıl burada öğretmenlik yapacaksın.» Ertuğrul, «Peki» demiş. Köy okulları öğrenim devresini bitirmiş. Yaz tatiline girilmiş oldu olacak, apar topar başından ayrıldığı sendikaya döneyim, haziranda olağanüstü bir sendika toplantısı yapılsın, gerekiyorsa Genel Başkanlığı devredeyim ve tatildeki iki aylık izin hakkımı da böylece kullanmış olayım. Ama ne mümkün? Karşısına Elazığ Milli Eğitim Müdürü, onun gerisinde Elazığ Valisi, Valinin gerisinde de iktidar dikilmiş. Vali, «Yooo» demiş, «29 Haziran tarihine kadar Elazığdan ve görevli bulunduğu köyden ayrılamazsın.» «Niye?» Cevap: «Ben öyle istiyorum.»

DEMOKRASİYE BAKIN DEMOKRASİYE

Şimdi Vali Bey öyle istediği, iktidar böyle istediği için, kırk bin üyesi, 428 şubesi olan Türkiye Öğretmenler Sendikası, yani Türkiye'nin en büyük ve etkili memur sendikasının başı, Elazığ'ın Baskil ilçesinin kuş uçmaz kervan geçmez Karagedik köyünün okulsuz öğretmeni olarak Karagedik'te, Genel Merkezi de Ankara'da. Bu durumdan, bu sonucu sağlayan İlköğretim Genel Müdürü Bedri Alogan, Bakanlık Kültür Müsteşarı Adnan Ötügen ve benzerleri herhalde müthiş zevk duyuyor olmalılar. Eğitim Bakanı İlhami Ertem'in de, bir AP'li olarak zevk duymadığını söylemek mümkün değil. Feyzullah Ertuğrul ise haksız, kanunsuz ve gerekçesiz eğitim müfettişliği sıfatının elinden alınması, durup dururken Ankara'dan Elazığ'ın bir köyüne atanması konularındaki kararların durdurulması ve sonra da iptali için Danıştay'a dava açmış durumda. Dava ne zaman, nasıl sonuçlanır bilinmez. Ama bilinen, TÖS'e karşı ve onun Başkanına karşı takınılan tavrın tavrı olmadığıdır. Vaktiyle böyle işleri Tevfik İleri'ler falan yaparlardı. Şimdi aynı havayı İlhami Ertemlerin sürdürmesi bakalım ne kadar sürer. Merak konusu olan bu. Bakalım devran ne gösterecek? Elazığ'dan Tokat'a atanan Vali Yusuf Yakupoğlu sonunda daha hangi marifetleri karışığı nerelere atanacak? Bekleyen görürmüz. Biz de göreceğiz.

GERİLİĞE SAVAŞ BÖYLE BAŞLADI

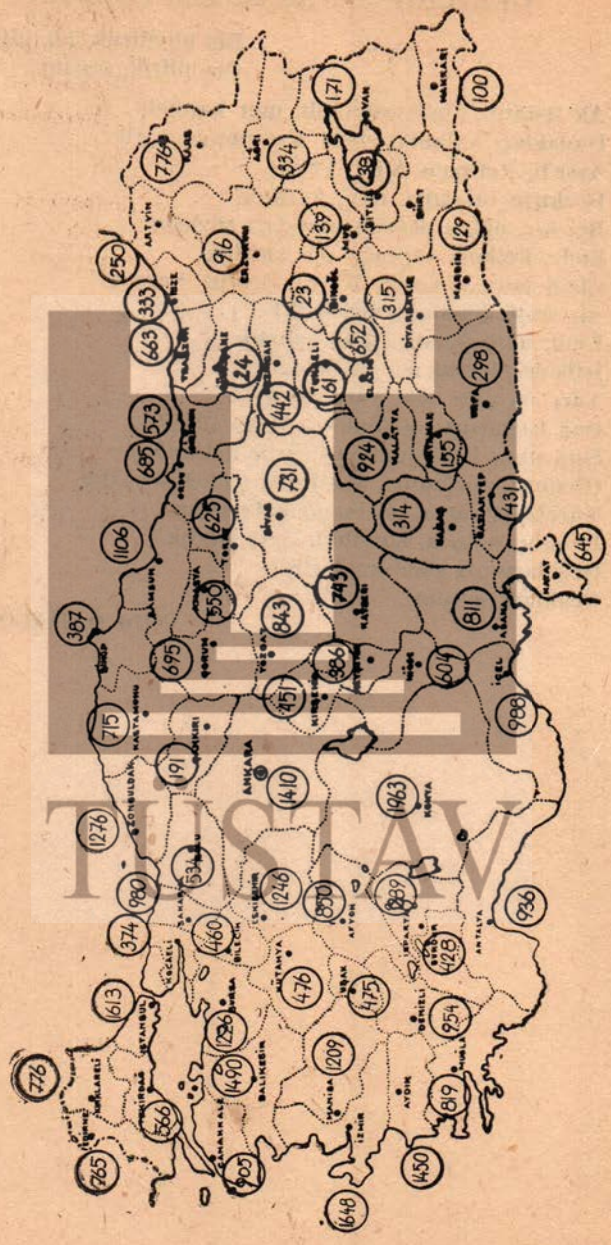
Biz büyüttük, biz bitirdik
Biz bilirik, acısını...

Ak fistanlı, alaca mintanlı, mor kadifeli
Dudakları yalama, elleri kavrulmuş yarık
Ayşe'li, Fatma'lı Ali'li, Velili
Bozkırın ortasına, otağ kurduk!
Biz kız, oğlan devrim marşları söyledik
Elele, kolkola toprağa diz vurduk
Çingi taş'a dinamit, Kızgın demire baryoz
Ak sıvalı binalar yükselttik!
Uğul, uğul karınca gibi çalıştık
İşlik'de, derslik'de, çiftlik'de
Yarı aç, yarı tok, yarı susuz
Dağ taşlarına on binlerce fidan diktik!
Gün oldu karabulutlar üşüştü üstümüze
Obamızı, ocağımızı, kentimizi mehrican çaldı
Yüreğiniz varsa, isterseniz ağlamayın
Emmim kızıyla, karşılıklı ağıt yaktık!
Ocaklarımızı söndürenlerin
Ocakları sönsün!..

Nebi DADALOĞLU

TÜSTAV

TÜS ÜYELERİNİN İLLERE DAĞILIŞI

IV - BUGÜNKÜ T.Ö.S.

1 - T.Ö.S. NE DURUMDA?

Türkiye Öğretmenler Sendikası kurulalı daha 24 ay olmuştur. Sendikacılık yönünden pek te uzun olmayan bu süre içinde, Türkiye Öğretmenler Sendikasına bağlı 439 şube açılmıştır. Üye sayısı şu günlerde 45.000 i aşmıştır. Önümüzdeki günlerde bu hız daha da artacaktır. Türkiye Öğretmenler Sendikası olarak kendini kamu oyuna ve yasama organlarına kabul ettirmektedir. Ancak, bu gerçeği görmek istemeyen bir takım kimseler, henüz karar verme durumunda olan öğretmen arkadaşlarımızı yanıltma hevesi içinde bulunuyorlar. Bunun için de en çok, Türkiye Öğretmenler Sendikasının örgüt biçimi üzerinde duruyorlar.

Bilindiği gibi, Türkiye Öğretmenler Sendikasının kuruluşunda, merkezi oluşum yolu seçilmiştir. Buna göre Türkiye Öğretmenler Sendikası, kendisine bağlı şubelerin en üst organıdır. Sendikanın tek tüzüğü, şu-

belerin de bu tüzük hükümlerine göre düzenlenmiş tek yönetmeliği vardır.

Böyle bir örgütlenme yönteminin bağlayıcı özellikleri üzerinde ısrarla duran, o nedenle senrikalaşma hareketlerine katılmayan iyi niyetli arkadaşlarımıza rastladık. Öğretmen Sendikacılığının, işverenin itmeye heveslendiği ve doğal olarak daima hevesleneceği yörüngeye kaymasına, bilerek bilmeyerek çalışanlar sonraları ortalığı kaplayınca, bu arkadaşlarımızın pek çoğu, gerçek durumu tüm incecikleriyle kavramışlar, kendi il ve ilçelerinde Türkiye Öğretmenler Sendikasının bir şubesini hemen kurmuşlar, ya da kurma çabasında bulunmuşlardır. Ne var ki, öğretmen sendikacılığını işveren Bakanlığın istediği yörüngeye sokmak ve orada tutmak davranışında olanlar, tereddüt hali geçiren arkadaşlarımızın takıldıkları bu noktayı halen yanıltma konusu olarak kullanmayı denemektedirler. Onlara göre öğretmen sendikacılığı federatif yoldan gelişecektir. Bunun da iki yolu vardır:

1) Bağımsız il ve ilçe sendikaları kurulacak, bunlar bir federasyona giderek bir konfederasyonda birleşeceklerdir.

2) Bağımsız iş dalı sendikaları kurulacak, bunlar arasında federasyon, konfederasyon meydana getirilecektir. (İlkokul Öğretmenler Sendikası, Ortaokul Öğretmenler Sendikası gibi...)

Görüyoruz ki, yanıltıcı nitelikleri bakımından, özellikle ikinci örgütlenme biçimine fazlaca güvenilmektedir. Oysa Türk Öğretmeni her şeyin farkındadır, mesleğimizin Türkiye gerçekleri içindeki yerini tüm koşullarıyla çok iyi bilmektedir. Bunun içindir ki, henüz temel hak savaşları yapılan yurdumuzda, en kısa bir za-

manda ve en büyük oranda ürün verebilecek öğretmen Sendikacılığı yöntemini zorunlu görmektedir. Bu yöntem ise, her halde köstekleyici çabalara pek yatkın düşen ve uzun yıllar isteyen yukarıdaki iki yöntem değildir. Bu yöntem, T. Ö. Sendikası, sendikacılığın gelişim yasaları açısından bakılınca kısa denilebilecek bir zamanda işte bunun için büyük bir hızla gelişmektedir.

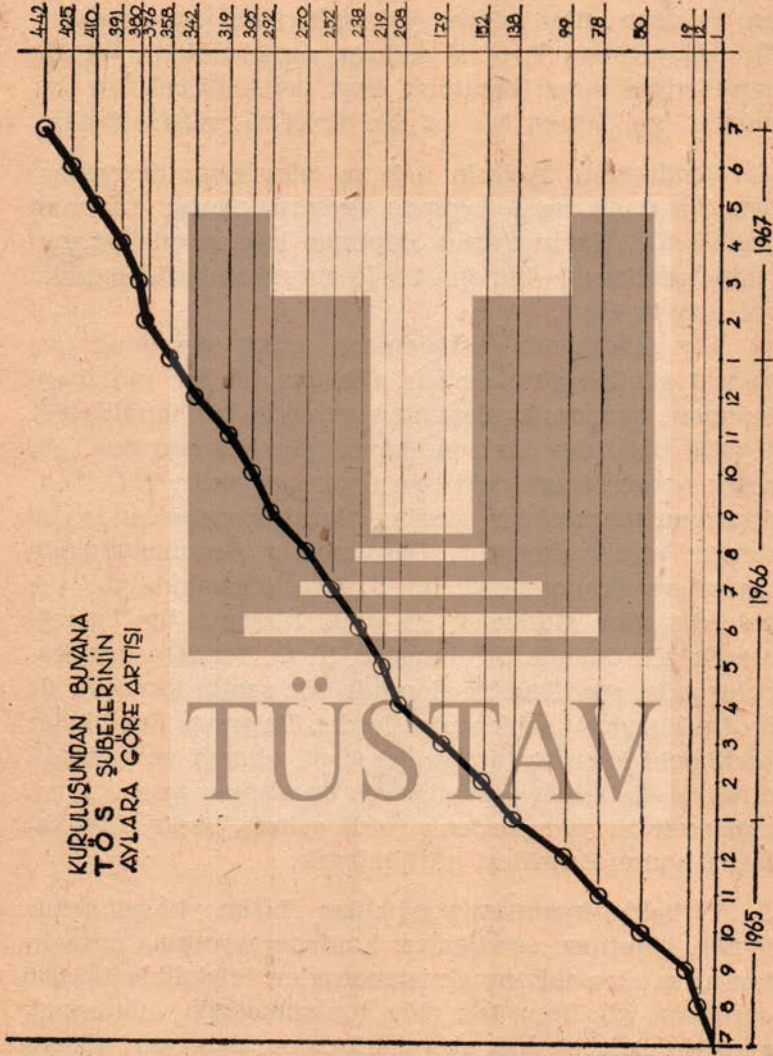
Sendikalar, üyelerin hak ve çıkarlarını derneklerden çok daha başka biçimde ve etkili olarak savunan örgütlerdir. Kamu oyunu öğretmen hak ve çıkarlarının lehine çevirmede, bundan böyle zorunlu olarak sendika rol oynayacaktır.

Bir sendikanın etki derecesi onun ekonomik ve sayısal gücüne göre değişir. Örneğin üç beş bin üyesi bulunan, ekonomik olanakları yetersiz bir sendika ile, 150.000 üyeli dev bir sendikanın, gerek kamu oyu, gerekse işveren üzerindeki etkisi çok değişiktir. T. Ö. Sendikasının merkezî bir sendika olarak kurulmasında, bu durum etkili olmuştur. (Öğretmenler Sendikacılığında sayısal ve ekonomik gücün Türkiye ölçüsünde ve tek elde disipline gidilmesi, en güçlü olmanın bir gereği olarak göz önünde tutulmuştur. T. Ö. Sendikasının kuruluşunda, sendikacılık alanında söz sahibi kimseler de bu tip kuruluşu salık vermişlerdir. Bağımsız Sendikalar şeklindeki kuruluş biçiminde, güçlü olmayı ve federatif düzende birleşmeyi engelliyecek en azından pek çok geçtiren bir yığın nedenler akla gelmiş, başka sendikalarda bunun örnekleri görülmüştür.

O halde, bağımsız sendikalar bizim koşullarımız içinde, öğretmen sendikaları konfederasyonuna gitmekten uzun süre alıkonmak istenecekler, böylelikle 150.000 öğretmen gücünün tek elde toplanmasıyla tanınmak zorunda kalacak hak ve çıkarlarımız, daha on yıllarca

KURULUŞUNDAN BU YANA
TOS ŞUBELERİNİN
AYLARA GÖRE ARTIŞI

TÜSTAV

kurtarlamıyacaktır. Bu arada şunu da belirtelim ki, öğretmen sendikacılığının, bağımsız ve sendikalardan federasyona, oradan da konfederasyona gidilerek gelişeceğini söyleyenler; sosyal, ekonomik ve kültürel yapıları bize benzeyen ülkelere özgü daha başka koşulları, özellikle siyasal gerçekleri de hesaba katmalıdırlar.

Tekrar ediyoruz; öğretmen sendikacılığı, yurdumuzun şimdiki koşulları içinde federatif yoldan gelişmeye bırakıldığı takdirde, on yıllarca sürecektir cüce sendikalar, cüce federasyonlar döneminin kısır döngüsünde kalacağız. Giderek, işverenin ekmeğine yağ çalmış olacağız. İşverenin tek sendikada toplanmayı engellemek amacıyla göstereceği doğal çabalar, sendikacılıkta daima boy gösteren zümresel anlaşmazlıklar, kişisel hesap ve tutkular gibi etmenler de göz önüne getirilirse, sözlerimizin anlamı daha da aydınlık kazanacaktır.

İşte Türk öğretmeni bunun için merkezî yapıtı öğretmenler sendikacılığını seçmiş ve kararını Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonu Kurultaylarında üst üste üç kez tescil etmiştir. Türkiye Öğretmenler Sendikasının örgütlenme biçimi işte böylesine güçlü bir gerekçeye ve karar organına dayanmaktadır.

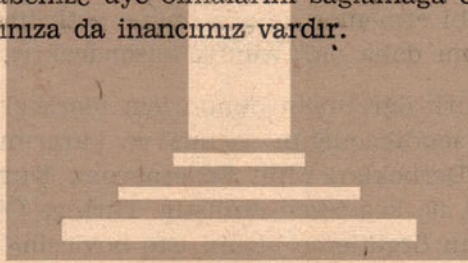
Sendikacılığımız geliştikçe ve mesleki ekonomik temel sorunlarımız çözümlendikçe elbette bugünkü örgütlenme biçiminde değişimler ve gelişmeler olabilecektir. Ama bugünkü koşullarımız içinde şimdiki örgüt biçimi zorunlu görünmektedir.

VE ÇAĞRI...

Yukarıda da belirttik: Sendikamızın üye sayısı 45.000'i bulmuştur. Bu sayı sendikamızın işveren karşı temsil hakkını kullanmasına yeter sayının üç katından fazladır.

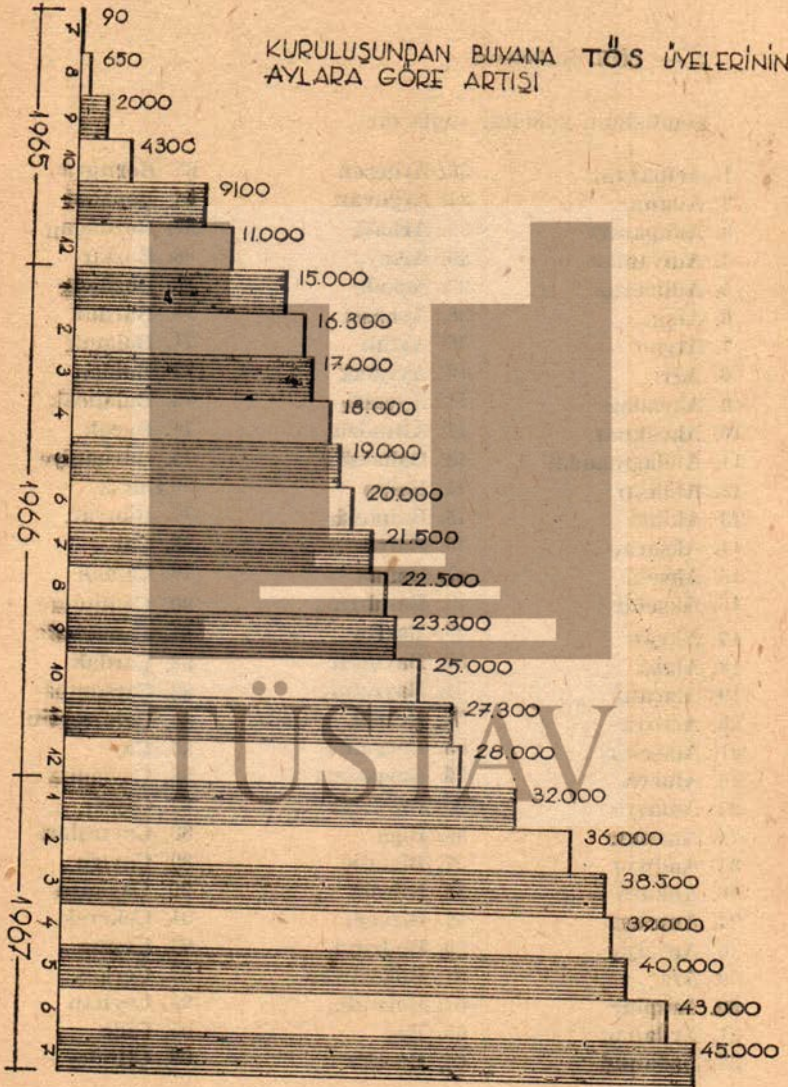
Sayın Öğretmen arkadaşlarımız;

Bugüne dek Türkiye Öğretmenler Sendikasının çevrenizdeki şubesine üye olmamış, ya da sendikamızın bir şubesini de çevrenizde açmak olanağını bulamamış olabilirsiniz. Bu küçük kitabımızda kısaca ve ana çizgileriyle, Türkiye Öğretmenler Sendikasının yapısını ve üyelerine sunacağı hizmetleri sıraladık. Durumu daha geniş sınırları içinde kavrayacağınıza ve çevrenizde Türkiye Öğretmenler Sendikasının bir şubesini açmak, ya da açılmış şubesine üye olmak için hemen harekete geçeceğinize inanıyoruz. Ayrıca, Türkiye Öğretmenler Sendikasına ve onun şubelerinden birine üye olmuş bulunsanız bile görevinizin bitmediğini düşünerek, yakınınızda üi sendikasız öğretmen ve eğitim hizmetlilerinin tümünün şubenize üye olmalarını sağlamağa canla başla çalışacağınıza da inancımız vardır.

TÜSTAV

KURULUŞUNDAN BUYANA TÖS ÜYELERİNİN
AYLARA GÖRE ARTIŞI

2 — TÖS. Şubeleri:

Sendikamızın şubeleri şunlardır:

1. Acıpayam	33. Ardeşen	65. Bornova
2. Adana	34. Arguvan	66. Boyabat
3. Adapazarı	35. Arhavi	67. Bozdoğan
4. Adıyaman	36. Artova	68. Bozkır
5. Adilcevaz	37. Aşkale	69. Bozüyük
6. Afşin	38. Aybastı	70. Burdur
7. Afyon	39. Aydın	71. Bulanık
8. Ağrı	40. Ayvacık	72. Buldan
9. Akçadağ	41. Ayvalık	73. Bulancak
10. Akçakoca	42. Altınözü	74. Bucak
11. Akdağmadeni	43. Babaeski	75. Burhaniye
12. Akhisar	44. Bafra	76. Bursa
13. Akkuş	45. Balıkesir	77. Bünyan
14. Aksaray	46. Balıca	78. Çal
15. Akseki	47. Banaz	79. Çameli
16. Akşehir	48. Bandırma	80. Çamlidere
17. Akyazı	49. Bartın	81. Çanakkale
18. Alaca	50. Bayındır	82. Çardak
19. Alaçam	51. Bayramiç	83. Çarşamba
20. Alanya	52. Bekilli	84. Catalzeytin
21. Alaşehir	53. Bergama	85. Çay
22. Alucra	54. Beypazarı	86. Çaycuma
23. Amasya	55. Beyşehir	87. Çayeli
24. Anamur	56. Biga	88. Çayralan
25. Andırın	57. Bigadiç	89. Çayırılı
26. Ankara	58. Bilecik	90. Çaykara
27. Antakya	59. Birecik	91. Çekerek
28. Antalya	60. Bodrum	92. Çeşme
29. Araç	61. Boğazlıyan	93. Çerkeş
30. Arapkir	62. Bolvadin	94. Ceyhan
31. Ardahan	63. Bor	95. Cide
32. Ardanuç	64. Borçka	96. Çifteler

97. Çine
 98. Çivril
 99. Çorlu
 100. Çorum
 101. Çubuk
 102. Çumra
 103. Darende
 104. Dazkırı
 105. Delice
 106. Demirköy
 107. Denizli
 108. Develi
 109. Döğrek
 110. Dinar
 111. Divriği
 112. Diyarbakır
 113. Doğanhisar
 114. Doğanşehir
 115. Doğubeyazıt
 116. Dömaniç
 117. Dörtööl
 118. Durağan
 119. Dursunbey
 120. Duzce
 121. Düziçi
 122. Edirne
 123. Edremit
 124. Eflanj
 125. Elâzığ
 126. Elbistan
 127. Eleşkirt
 128. Elmadağ
 129. Elmalı
 130. Emet
 131. Emirdağ
 132. Enez
 133. Erbaa
 134. Erciş
 135. Erdek
 136. Erdemli
 137. Ereğli/KDZ.
138. Ereğli/Kon.
 139. Erfelek
 140. Ergani
 141. Ermenek
 142. Erzincan
 143. Erzurum
 144. Eskişehir
 145. Eşme
 146. Fatsa
 147. Feke
 148. Fethiye
 149. Fındıklı
 150. Finike
 151. Foça
 152. Gaziantep
 153. Gazipaşa
 154. Gelibolu
 155. Gemerek
 156. Gerede
 157. Germencik
 158. Gerze
 159. Geyve
 160. Giresun
 161. Güdül
 162. Gökşun
 163. Gölcük
 164. Göle
 165. Gölköy
 166. Gölhisar
 167. Gölpazarı
 168. Gönen
 169. Gördeş
 170. Görele
 171. Göynük
 172. Gülşehir
 173. Gülnar
 174. Gündoğmuş
 175. Güney
 176. Hacıbektaş
 177. Hadim
 178. Hakkari
180. Hamidiye
 180. Hanak
 181. Havran
 182. Havsa
 183. Havza
 184. Haymana
 185. Hayrabolu
 186. Hekimhan
 187. Hendek
 188. Hınıs
 189. Hozat
 190. Horasan
 191. Iğdır
 192. İlgin
 193. Iliç
 194. İsparta
 195. İncesu
 196. İnebolu
 197. İnegöl
 198. İpsala
 199. İskenderun
 200. İslahiye
 201. İspir
 202. İstanbul
 203. İvrindi
 204. İzmir
 205. İzmit
 206. İznik
 207. Kağızman
 208. Kale
 209. Kalecik
 210. Kaman
 211. Kandıra
 212. Kangal
 213. Karacasu
 214. Karacabey
 215. Karabük
 216. Karaman
 217. Karasu
 218. Karapınar
 219. Kars

220. Karşıyaka
 221. Kaş
 222. Kartal
 223. Kastamonu
 224. Kaynarca
 225. Kayseri
 226. Kavak
 227. Keçiborlu
 228. Kemah
 229. Kemalpaşa
 230. Kepsut
 231. Keşan
 232. Kırkavaç
 233. Kırklareli
 234. Kınık
 235. Kırıkkale
 236. Kırşehir
 237. Kızılcahamam
 238. Kilis
 239. Kiraz
 240. Koçarlı
 241. Korkuteli
 242. Konya
 243. Koyulhisar
 244. Kozaklı
 245. Kozan
 246. Köyecğiz
 247. Kumluca
 248. Kurşunlu
 249. Kuşadası
 250. Kuyucak
 251. Kula
 252. Kütahya
 253. Kırıkhan
 254. Kadirli
 255. Kulu
 256. Ladik
 257. Lapseki
 258. Lüleburgaz
 259. Maçka
 260. Maden
 261. Malatya
 262. Malkara
 263. Manavgat
 264. Manisa
 265. Manyas
 266. Maraş
 267. Mardin
 268. Marmaris
 269. Mecitözü
 270. Menemen
 271. Mengen
 272. Meriç
 273. Mersin
 274. Merzifon
 275. Mesudiye
 276. Mihalıççık
 277. Milas
 278. Mucur
 279. Muğla
 280. M. Kemalpaşa
 281. Muş
 282. Muratlı
 283. Mut
 284. Nallıhan
 285. Narman
 286. Nazilli
 287. Nazimiye
 288. Nevşehir
 289. Niğde
 290. Niksar
 291. Nizip
 292. Of
 293. Oltu
 294. Olur
 295. Ordu
 296. Orhaneli
 297. Osmaniye
 298. Osmaneli
 299. Osmaniye
 300. Ödemiş
 301. Pamukova
 302. Pazaryeri
 303. Pehlivan köy
 304. Perşembe
 305. Pınarbaşı
 306. Pınarhisar
 307. Polatlı
 308. Pozantı
 309. Pötürge
 310. Refahiye
 311. Reyhanlı
 312. Rize
 313. Safranbolu
 314. Saimbeyli
 315. Salihli
 316. Sandıklı
 317. Samandağı
 318. Samsun
 319. Sapanca
 320. Sarıgöl
 321. Saray
 322. Sarayköy
 323. Sarayönü
 324. Sarıcakaya
 325. Sarıkamış
 326. Sarıoğlan
 327. Saruhanlı
 328. Savaştepe
 329. Selçuk
 330. Serik
 331. Seydişehir
 332. Seyitgazi
 333. Sındırgı
 334. Silifke
 335. Silivri
 336. Silvan
 337. Simav
 338. Sincanlı
 339. Sivas
 340. Sivashi
 341. Siverek
 342. Sivrihisar

343. Soma
344. Sorgun
345. Söğüt
346. Söke
347. Sultanadağı
348. Sultanhisar
349. Suluova
350. Sungurlu
351. Susurluk
352. Suşehri
353. Suruç
354. Sürmene
355. Şabanözü
356. Şarkikaraağaç
357. Şarkışla
359. Ş. Karahisar
359. Şefaathı
360. Şenkaya
361. Ş. Koçhisar
362. Şuhut
363. Tarsus
364. Taşköprü
365. Taşlıcaay
366. Taşova
367. Tavaş
368. Tavşanlı
369. Tekirdağ
370. Terme
371. Tire
372. Tirebolu
373. Tokat
374. Tonya
375. Tortum
376. Torul
377. Tosya
378. Trabzon
379. Tunceli
380. Turgutlu
381. Turhal
382. Tutak
383. Türkoğlu
384. Türkeli
385. Tefenni
386. Ula
387. Ulukışla
388. Ulubey/ORDU
389. Ulubey/Uşak
390. Ulus/Zong.
391. Urfa
392. Urla
393. Uşak
394. Uzunköprü
395. Ürgüp
396. Ünye
397. Üsküdar
398. Vakfıkebir
399. Van
400. Vezirköprü
401. Vize
402. Yahyalı
403. Yalova
404. Yalvaç
405. Yatağan
406. Yenice
407. Yenişehir/Bur.
408. Yerköy
409. Yeşilhisar
410. Yeşilova
411. Yeşilyurt
412. Yomra
413. Yozgat
414. Yunak
415. Zonguldak
416. Zara
417. Çiçekdağ
418. Patnos
419. Yiğilca
420. Keban
421. Çermik
422. Eceabat
423. İnsanlı
424. Daday
425. Küre
426. Pertek
527. Cihanbeyli
428. Susuz
429. Kargı
430. Selim
431. Palu
432. İhsaniye
433. Gölbaşı
434. Besni
435. Karakoçan
436. Çemişgezek
437. Altıntaş
438. Çan
439. Yenipazar
440. Bolu

3 — TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASININ ŞUBESİNİ AÇARKEN YAPILACAK İŞLER

1. Sendikamızın şubesi illerde, ilçelerde açılır. Çok nadir hallerde, Genel Merkez izin verirse, il ve ilçeler dışında da şube açılabilir.

2. Şube açmak için en az 15 meslekdaşın bir araya gelmesi şarttır. Bunlar, asil öğretmen, emekli öğretmen, muvakkat öğretmen, Milli Eğitim hizmetinde çalışan memurlar, Üniversite mensupları ve devletin başka organlarında eğitim hizmeti yapanlar olabilir. Yalnız, 15 meslekdaştan 5 tanesinin hizmet süresi en az 5 yıl olacak. Öteki 10 tanesi yeni mezun olabilir.

3. Bu 15 meslekdaş, aralarından bir başkan, bir sekreter, bir sayman ve iki üye seçecekler. Bunlar ilk kongreye kadar «Yönetim Kurulu»dur. Seçilenler birleşerek TÖS Genel Merkezine bir mektup yazıp, yetki belgesi ve gerekli evrakları isteyecekler. Genel Merkeze başvururken 15 kişinin imzalı listesini yollamak gerektir.

4. İstenen evraklar gelince, kurucular, her biri iki tane giriş dilekçesi doldurup imzalayacak. Giriş dilekçesinin biri şubede kalacak, biri sonra Genel Merkeze gönderilecektir.

5. Kurucu Başkan, bulunduğu il veya ilçenin en yüksek idare âmirine hitaben iki nüshalı bir yazı hazırlayacak. Bu yazıda sendikamız şubesinin açıldığı bildirildikten sonra şu iki çizelge yer alacak: a) Beş kişilik

yönetim kurulu, adı soyadı, şubedeki görevi, asıl işi, hizmet süresi, ev adresi, imzası. b) Öteki kurucu üyelerin adı soyadı, asıl işi, ev adresi, imzası.

6. Kurucu başkan, yukardaki yazıya Genel merkezden aldığı yetki belgesiyle Tüzüğüümüzden iki nüsha ekleyip ilgili makama teslim edecek. Böylece şube resmen kurulmuş olur.

7. Giriş sırasında her üyeden 10 lira giriş ödentisi alınır. Ondan sonraki ödentiler aylık 5 liradır.

8. Üye ödentileri, 624 sayılı kanunun 18. maddesi gereğince üyeye maaş veren kurumca kesilir ve şubeye ödenir. Bunun için üyenin maaş aldığı kurumun bağlı olduğu idari makama hitaben bir rıza dilekçesi yazması gerekir. Şube başkanı bu dilekçeleri bir isim listesiy-le birlikte o makama götürür ve havale ettirir.

9. Giriş ödentileri ilk masrafları karşılamak üzere tamamen şubeye kalabilir. Aylık ödentilerin % 60 ı her ay aksatılmadan topluca Genel Merkeze yollanmak üzere T.C. Ziraat Bankasının oradaki şube veya ajansına yatırılır. Genel Merkez in T.C. Ziraat Bankasındaki hesap numarası Ankara - Yenışehir Şubesi, 25200.

Gerekli bilgiler: Telefon: 17 49 27. Kısa tel: TÖSGEN - ANKARA. Adres: Türkiye Öğretmenler Sendikası Genel Merkezi Tuna caddesi No. 12/A, Yenışehir - Ankara

Not: Ziraat Bankası para işlemlerinde Sendikamızdan ücret almayacaktır.

4 — Sendika üyeliği:

a) Üye olma koşulları.

Tüzüğün 5. maddesi gereğince aşağıda sayılan kimseler sendikaya üye olabilirler:

a) Her çeşit resmi eğitim kurumlarında ve üniversitelerde öğretmenlik yapanlar ve eğitimle uğraşanlar;

b) Öğretmenlik sıfatını kazanmış olup da Milli Eğitim örgütünün çeşitli kademelerinde büro hizmeti görenler ve diğer devlet kuruluşlarında eğitim hizmeti görenler;

c) a ve b fıkralarındaki özellikleri haiz iken emekliye ayrılmış olup da halen başka bir resmi ya da özel hizmette çalışmayanlar;

d) Milli Eğitim örgütünde ve üniversitelerde çalışan memurlar.

Bu şartları taşıyıp da üye olmak isteyenler, giriş ödentilerini ve durumlarını belirten ve yürütme kurulunca hazırlanan giriş bildirimini doldurur, aylık ödentilerinin mutemetleri tarafından kesilerek sendika şubesine veya sendika merkezine gönderileceğine dair belgeyi bu bildirimle ekliyerek sendika temsilcilerine, şubelere veya merkez yürütme kuruluna gönderirler ve üyeliğe kabullerini isterler. İsteklilerin üyelik işlemleri en geç bir ay içinde sonuçlandırılıp üyelik kartları yürütme kurulunca veya şubelerce kendilerine gönderilir.

TÜSTAV

Üye kayıt no : _____

Üyelğe kabul tarihi : _____

TÜRKİYE
ÖĞRETMENLER
SENDİKASI

..... ŞUBESİ
GİRİŞ DİLEKÇESİ

Fotoğraf

Adı ve soyadı : Medeni hali :
Mesleği : Çocuk sayısı :
Kıdemi : İş adresi :
Maaşı (Brüt) : Ev adresi :
Ek ücretleri : Bakmak zorunda olduğu kimseler :
En son mezun olduğu okul : adları, yaşları ve yakınlıkları
Mahkumiyeti olup olmadığı :
Emekli Sandığı numarası :

NÜFUS KÂĞIDI ÖRNEĞİ

Soyadı		Vilâyeti	
Adı		İlçesi	
Baba adı		Nahiyesi	
Ana adı		Mahalle veya köyü	
Doğum yeri		Sokağı	
Doğum tarihi		Hane No.	
Tabiyeti		Cilt No.	
Medeni hali		Sayfa No.	

Türkiye Öğretmenler Sendikası Şubesi Başkanlığına
Sendikamızın tüzüğünü ve şubeler yönetmeliğini okudum. Bunlara uymayı kabul ediyorum.
Üyelğe alınmamı rica ederim.

Adı ve soyadı, imzası
...../...../196..

YÖNETİM KURULUNUN KARARI :

Türkiye Öğretmenler Sendikası, Şubesi Yönetim Kurulunun/...../196..
gün ve sayılı kararıyla üyelğe alınmıştır.

SEKRETER

BAŞKAN

Not : Bu dilekçeden iki tane doldurulacaktır.

b) Üyelikten çıkma ve çıkarılma

Sendika üyeliğinden çıkma ve çıkarılma şöyle olur:

a) Kurum yönetim organlarının kanunların verdiği yetki içerisinde, haklarında alınmış ve kesinleşmiş idari kararlar görevden ayrılanlar;

b) Adli yargı mercilerince tescil edilmeksizin kesin hükme bağlanmış, cezası medeni haklarını kullanmayı önleyici veya kamu hizmetlerinden çıkartılmasını gerektiren bir suçtan dolayı ayrılanlar. Ancak sendika, bu nedenlerle üyelikten ayrılanların yakınlarına maddi yardımlarda bulunur.

c) Sendika ödentisini üç ay üst üste uyarıldığı halde vermeyenler üyelik hakkını kaybederler.

d) Sendikayı yıkıcı faaliyetlerde bulunanlar, sendika tüzüğü ve buna bağlı yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edenler, şube yönetim kurulunun önerisi ve onur kurulunun kararıyla üyelikten çıkarılırlar. Onur kurulunun kararına genel kurulda itiraz edilebilir. Üyelikten çıkarılma genel kurulun kararı ile kesinleşir.

Ayrılma isteğini üç ay önceden haber verenler sendikadan ayrılırlar. Zorunlu nedenlerle üyelikten ayrılan üyelerin dönüşlerinde giriş ödentisi alınmaksızın eski hakları geçerlidir.

Üyelikten ayrılan kimselerin sendika tarafından kurulan kooperatif, yardım sandığı ve sigorta kurumu gibi üyelik ödentisi ile ilgili olmayan işletmelerdeki hakları, bu kurumların özel yönetmelik ve statülerinde saptanan esaslara göre saklı kalır.

5 — Ödentilerin kesilmesi

Sendikaya verilen ödentiler, üyelerin maaşlarından mütemetler tarafından kesilerek ilgili yerlere gönderilir. Bu konuda Sendikamızın ve Maliye Bakanlığının genelgeleri şöyledir:

Türkiye Öğretmenler Sendikası

Şube Başkanlığına

Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğünün 5.8.1966 gün ve 2. Şb. Müdürlüğü 122512.40022 sayılı genelgesi ilişikte gönderilmiştir.

Üye ödentilerinin, doğrudan doğruya Mal saymanlıklarınca kesilebilmesi için, Şubelerimizce yapılacak işlem aşağıya madde madde çıkarılmıştır.

1 — Şubelerimiz, tahakkuk dairelerinde (İllerde Milli Eğitim Müdürlükleri, İlçelerde İlköğretim Müdürlükleri ile orta dereceli okulların Müdürlükleri) başvurarak o tahakkuk daire-sine bağlı okullardaki üyelerimizin listesini ve üyelerimizden alınmış olan taahhütnameleri verecek ve bu üyelerimizden kesilmesi gereken aylık ödenti miktarını belirterek (5 TL. bu miktarların bordrolarda gösterilmesini sağlayacaklardır.

2 — Şube üyelerinin topluca listesini yapıp, kesilecek ödenti miktarı da belirtilerek (5 TL. X üye toplamı) illerde İl Muha-sebe Müdürlüklerine, ilçelerde Mal Müdürlüklerine başvurula-cak; tahakkuk dairelerince bordrolarda gösterilmiş olan öden-tilerin kesilmesi sağlanacak.

3 — Ziraat Bankaları şubelerinde ödentiler için ayrı bir he-sap açılacak ve hesap numarası İl Muhasebe Müdürlüğüne ve Mal Müdürlüğüne bildirilerek kesilen ödentilerin her ay bu he-saba yatırılması istenecek.

4 — Ziraat Bankası şubelerinde bu iş için açtırılmış olan hesap numarası Genel Merkezimize bildirilecek. Ayrıca; hesap açtırmış olduğunuz Banka şubesinden, Mal Saymanlıkları tara-fından bu hesaba yatırılacak paraların % 60 nın, her ay düzenli bir şekilde T. C Ziraat Bankası Ankara Yenışehir Şubesindeki 25200 numaralı Türkiye Öğretmenler Sendikası Genel Merke-zinin hesabına yatırılması istenilecek.

Bu işlemler sırasında, tahakkuk memurlukları, Mal Müdür-lükleri veya İl Muhasebe Müdürlüklerince her hangi bir güç-lük çıkarıldığı taktirde bu yola başvurmanın kanuni hakkımız olduğu ve işlemin ilişikte gönderilen Maliye Bakanlığının söz konusu genelgesine uygunluğu belirtilecektir.

Maliye Bakanlığı genelgesi ile bu açıklamada anlaşılmayan bir husus ya da uygulamada çözümlenemiyen bir sorun ve muhatabı olacağınız dairelerce çıkarılacak engeller gün geçirmeden (EXPRES) le Genel Merkez'e bildirilecektir.

Gereğini diler, sevgi ve saygılarımı sunarım.

HASAN ERDOĞAN
Genel Sekreter

T. C.
MALİYE BAKANLIĞI
MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. Ş. Müdürlüğü: 122512-335/40022

Konu: Devlet Personel Sendikalarına

Ankara, 5/8/1966

ait kesenekler Hk.

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞLERİ

Seri No: 106 (M)

17/6/1966 tarihinde yürürlüğe giren 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanuna göre, bu Sendikalara üye olanların taahhüt ettikleri aidatın ne suretle tevkif ve Sendikalara intikal ettirileceği hususu da bir kısım Malsandıklarıyla, Askerî ve Mülki Saymanlıklarca tereddüde düşüldüğü yapılan yazışmalardan anlaşımış bulunmaktadır.

Bahis konusu keseneklerin 18/5/1964 gün ve 60 (M) seri sayılı genel yazımız ve aşağıdaki hususlar da gözönünde bulundurulmak şartıyla muamele ifası uygun görülmüştür.

1 — Sendika aidatlarının ilgili tahakkuk dairelerince aylık veya ücret bordrolarında istihkak sahiplerinin adları hizalarında gösterilmesi,

2 — Tahakkuk dairelerine sendika üyelerinin ad ve soyadlarıyla ödeyecekleri aidat miktarını belirtmek ve Sendikalar muhtelif olduğu takdirde sendika isimlerini sıraya konulmak ve her sendikaya isabet eden miktarlar toplamları ayrı gösteril-

mek suretiyle tanzim edilecek 3 nüsha cetvelden bir nüshasının her ay bordroya bağlanması, 2 inci nüshasının Sendika merkezine gönderilmesi, 3 üncü nüshasının da daireleri itibariyle tahakkuk dairesince açılacak dosyasında saklanması,

3 — Sendika adetlerinin çokluğu nazara alınarak icabında Sendika aidatlarının ayrı bir emanet defterine kaydı suretiyle işlem yapılması,

4 — Tahakkuk dairelerinden alınan bordroların kesintiler sütununda sendika aidatı olarak gösterilen miktarın saymanlıkça bir kalemde emanet hesabına matlup kaydedilmesi ve tahsilini takip eden aybaşından itibaren bir ay içinde ilgili sendikalara gönderilmesi veya bu sendikaların bankalardaki cari hesaplarına yatırılması,

5 — Saymanlıkça Sendikalar adına tahsil edilen paraların posta ile gönderilmesi halinde bütçe giderlerinde aranacak belgeler cetvelinin 2 nci maddesi gereğince posta ücretlerine sair masraflarının, Sendika aidatından ödenerek makbuz tarih ve numaraları emanet reddiyatına yazılmak suretiyle gönderilen veya bankaya yatırılan paralar karşılığında alınacak makbuzların da tarih sırasıyla bir dosyada saklanması ve Saymanların işe başladıkları mahalde sendikalara ait bu dosya muhteviyatının usulüne uygun olup olmadığını gözden geçirdikten sonra teslim almaları gerekmektedir.

Yukarıdaki esaslara göre işlem yapılmasının temini rica olunur.

N. Fikret AKIŞ

MALİYE BAKANI Y.
Rifat ÖZENC

6 — Öğretmenin Eğitim Kurumlarında temsil edilmesi:

Milli Eğitimle ilgili çeşitli kurumlarda öğretmenlerin sendika tarafından temsil edileceği konusunda Başbakanlık Devlet Personel Dairesi aşağıdaki genelgeyi yayınlamıştı:

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET PERSONEL DAİRESİ

Sayı : YÇ.I-51/1388

Konu : Öğretim kurullarına sendikaların temsilci
göndermeleri.

Ankara, 18/8/1966

İlkokul öğreimenlerinin İl ve İlçelerde tayin ve nakilleriyle ilgili komisyonlarda öğretmen derneklerinin bir temsilci bulundurması 222 sayılı kanununun 29 ve 31. maddeleri icabıdır.

624 sayılı kanunla (md. 13/i) Devlet Personelinin müşterek hak ve menfaatlerinin takibi, idari ve kazai merciler önünde temsil etme ve ettirme haklarının sendikalara ait bulunduğu yerinden hükme bağlanmıştır. Derneklerin bu yolda yapacakları çalışmalar ise (Md. 14/f) fıkrası, son paragrafla) sınırlanmıştır.

Adı geçen komisyonlarda, aynı maksatla sendika veya sendikaların temsilci bulundurmaları gerekeceği mütaleasıyla, il ve ilçede kurulmuş veya buralardaki öğretmenlerin girdikleri sendika veya sendikaların kendi aralarında seçecekleri temsilcinin öğretim komisyonlarında bulundurulması gerektiğinden buna göre işlem yapılmasını rica ederim

(İmza)

Hikmet Baloğlu

DEVLET PERSONEL DAİRESİ

Genel Sekreteri

Dağıtım

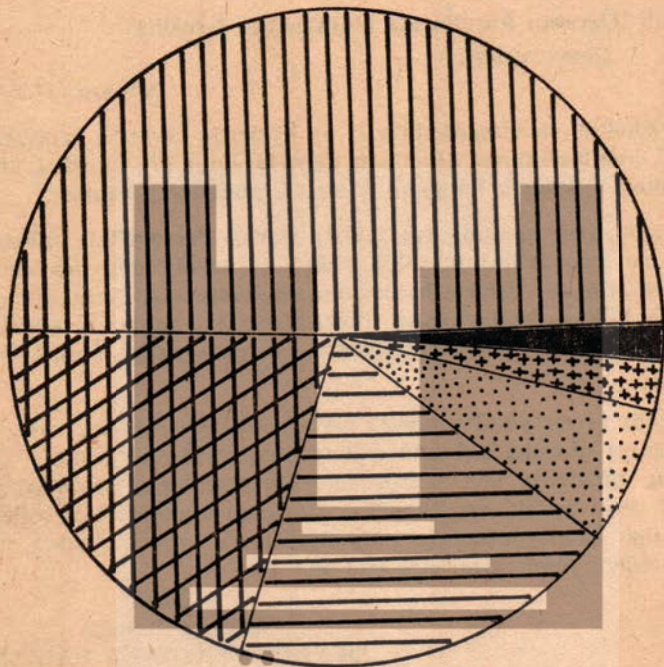
Valiliklere

(İmza)

FD/FD - 16/8

(Asli gibidir)

TÖS ÜN KARŞILIKSIZ YARDIMLARI
(KURULUŞUNDAN 30.7.1967 YE KADAR)

	T.L.
 HUKUK YARDIMLARI	185.777,90
 ÖLÜM YARDIMLARI	79.388,00
 SAĞLIK YARDIMLARI	73.261,97
 DİĞER YARDIMLAR	25.880,00
 EMEKLİLİK YARDIMLARI	7.600,00
 ÜYE OLMAYANLARA YARDIM	6.235,80
	378.143,67

7 — T.Ö.S. neden ilgi görüyor?

Bunu size, iki T.Ö.S. üyesi kendi yazıları ile şöyle anlatıyorlar:

NEDEN T.Ö.S.'LÜYÜM

Öncelikle öğretmenin, Öğretmen kitlesinin güçlü olmasının gerekliliğine yürekten inanırım. Bulduğum çevreye, bağlı olduğum topluma daha yararlı olmak özlemindedim. Alnım açık. Özgürlüğü severim. İşte bu nitelikler bende oldukça, bunları yitirmedikçe başka ne olabilirim?

Bir güvenlik, bir güç, bir umuttur TÖS. Anlaşma, bağlaşma kaynaşma hepsi TÖS'te. Amblemi Güneş! Isı kaynağı, ışık kaynağı, dirilik kaynağıdır güneş. Toplum için, bir anlamda güneş benzer öğretmen. Işıkla ısı verir topluma. Diriliğini sürdürür. Öğretmeni olmayan toplumların geleceği de olmaz. Büyük Atanın buyurdıkları gibi. «Ulusları kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir.» Ama bugünkü ortamda, öğretmenler kendilerini güvenlik altına almadıkça, daha açık deyişle, kendilerini kurtarmadıkça başkalarını kurtaramazlar. Yıllar önce Büyük Atanın önderliğinde emperyalistler kovuldu. Ulusal özgürlüğümüz kurtarıldı. Ama ulusumuzun çağdaş anlamdaki kurtuluşu öğretmenlere bırakıldı.

Ne mutlu ki, öğretmen ordusunun büyük çoğunluğu Cumhuriyet kuşağıdır bugün. Hepsî Atatürkçü. Başöğretmenlerinin gösterdiği yolda, aldıkları komut gereğince savaşıyorlar çekinmeden. Dün Başöğretmenlerinin karşısındakiler, ya da onların döküntüleri, bugün de öğretmenlerin karşısında. Hilafet özcüleri, saltanat döküntüleri, Derviş Vahdeti uşakları, Nurcular, Süleymancılar, Pılavcılar, kısaca; Anayasamızın gerisinde bulunan tüm çıkarıcılar öğretmen ordusunun karşısında el ele buluyorlar. Kimi zaman Karakurt'ta, kimi zaman Horasan'da görülüyorlar. Bu gidişle, görülmedikleri yer kalmıyacak gibi. Ateş bacayı sarmış durumda.

Bu korkunç gelişmelere karşı ilgisiz kalamaz öğretmen. Ne gereklilik yapamaz. Kendine değmiyen yılanın yaşamasını savunamaz. Değsin değmesin, ışık olduğu toplumu zehirliyenlerle kendinden uzaklaştırmak isteyenlere savaş açmak zorundadır. Bunu yapmadıkça, kendi yok olur. Kendinden sonra çok sürmez toplumda yıkılır. Ne varki, tarihsel sorumluluk yalnız öğretmenin üzerinde kalır.

İşte bu gerçeklerle, bu gelişmeleri göz önüne getirince TÖS'lü olmanın gerekliliği daha da durulaşmış oluyor. Yalnız, bura da başka bir gerçeği de açıklamadan geçemiyeceğiz. TÖS'ün yeni yeni duyulur olmasından, önceden yokluğu anlamı çıkarılmı-sın. Öğretmen birliği, öğretmen dayanışması öteden beri özlem-dir. TÖS, var olan bu özlemin kamu oyununda, eski deyimle «tes-cil» edilmiş olan bir işlemdir. Hiç bir öğretmen TÖS dışı kalamaz, kalmamalı. Eğer kalmışsa, kalmakta direniyorsa, öğretmenlik bilincinden yoksun, demektir. Hangi aşamada bulunursa bulunsunlar, savaş güçleri yoktur Böylesilerin Günebakan çi-çeğine benzer yaşantıları. Boyunları bükük, durmadan yön de-ğiştirirler. Bu tutum, öncelikle öğretmenlikle uyuzmaz. Hele Atatürk gibi bir Başöğretmenin yönetiminde bulunan Türk öğ-retmenlerine hiç yakışmaz. Bu nedenlerle, tüm Türk öğretmen-lerinin Atatürkçülüğün en etkin savunucusu olan TÖS'ün çatısı altına çağırıyoruz.

Mustafa ONAR

NIÇİN T.Ö.S. NA GİRDİM?

Eğitmeninden profesörüne dek, eğitim görevinde çalışanla-rın örgütlendiği T.Ö.S.'na bu konuda en güçlü sendika olduğu için girdim.

Örgütlenmek amacı ile parçalanmamak için, T.Ö.S.'na gir-dim.

Milli eğitim örgütünün çeşitli basamaklarında çalışan emek-çilerin, çeşitli problemleri olabilir; fakat bu durum çok sendi-kayı gerektirir mi? Problemleri dile getiren «ünite» leriyle, güç-lü tek sendikanın daha etkili olacağına inandığımdan T.Ö.S.'na girdim.

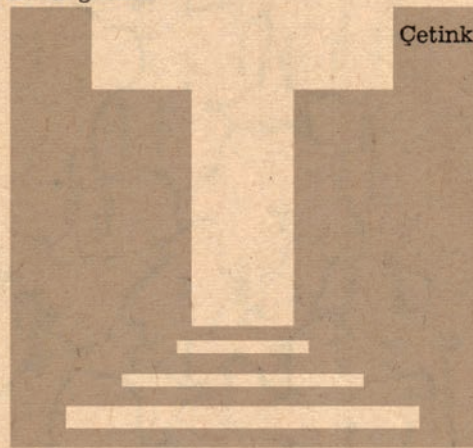
«Üyelerinin ekonomik, hukuki ve sosyal, kültürel hak ve çıkarlarını» koruyan T.Ö.S. na, son zamanlarda toplumsal öğretmenlere karşı girişilen korkunç baskıya yiğitçe karşı çıktığı için girdim.

Dayanışmayı bugün çok gerekli gördüğümden öğretmen arkadaşlarıma katıldım.

Kültürel çabalarını, özellikle Tiyatro-TÖS'ün kuruluşunu olumlu karşıladığım için T.Ö.S.'na girdim.

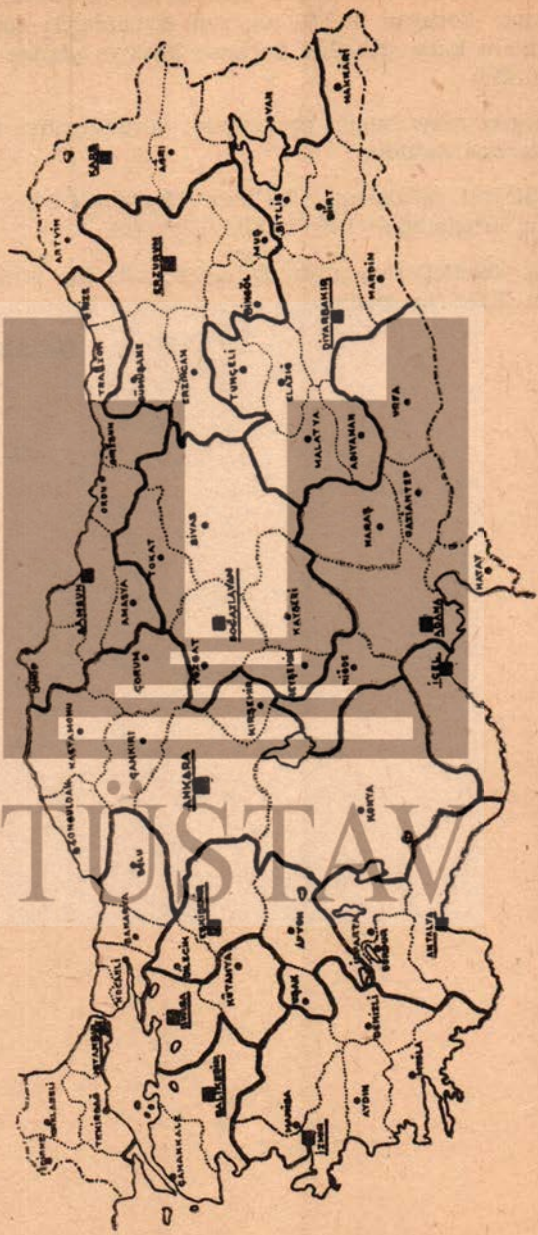
Ve yöneticilerine güvendiğimden, sarı bir sendika olmadığından T.Ö.S.'na girdim.

Çetinkaya ŞENDİL

TÜSTAV

TÖS HUKUK BÜROLARI VE KAPSADIKLARI İLLER

BAZI SORULAR VE KARŞILIKLARI

Tüzük, «Meslekten çıkarılan üye Sendikadan da çıkarılır» diyor. Niçin?

Kanun öyle diyor da onun için. Ama TÖS, meslekten çıkarılan üyesinin eşi ve çocukları için tedbir alabilecektir, alıyor. Ayrıca Kanununun 10. maddesi, Sendikadan çıkarılan üyenin bazı haklarını saklı tutmaktadır. Kanunu islah ettirmek için de çalışmamız gerekiyor.

İl Disiplin Kurullarına temsilci gönderecek miyiz?

Bu ve buna benzer soruların cevabı, Personel Kanunu bütün hükümleriyle yürürlüğe girdiği zaman aydınlanacaktır. Kanunda yazılı «Kamu Personeli Yüksek Kurulu» henüz kurulmadığı için her istediğimizi söyleyip yaptırıyoruz. Ama bunun da günü gelecek. O zaman İl Disiplin Kurullarında temsilcilerimiz bulunacak, ceza işlemlerinde, atama ve yer değiştirmelerde sözümüz geçecek Tüzüklerde bunların saptanmasını isteyeceğiz.

Niçin Gösteri Yürüyüşleri yapmıyoruz?

Yasak! Kanun, Sendikalardan bu hakkı esirgedi, derneklerden de geri aldı. Kanun değişmedikçe bu türlü hareketlere teşebbüs etmiyeceğiz. Anayasa'nın tanıdığı bu ve buna benzer haklarımızı kanunla alabilmek için öğretmen ve öğretmen dostu milletvekilleriyle temas halindeyiz. Ancak sonuç, Meclisin vereceği karara bağlıdır.

Grev Hakkı Yok; Böyle Sendika olur mu?

Anayasa, çalışanlara grev hakkını tanımış ve bunun bir kanunla «düzenlenmesini» istemiştir. Ama 624 sayılı Kanun, düzenleme'yi «kısıtlamak» şeklinde anlamıştır. Bunun düzeltilmesi de Milletvekillerinin elinde. Sendikamızın ve meslekdaşlarımızın milletvekilleri arasında «ikna» çalışmaları yapmaları gerekiyor. Gerçekten grev hakkı olmadıkça sendikalar elsiz kolsuz bir

gövde halinde kalmaktadır. Türkiyede öğretmenler, en az işçilerimiz kadar bu hakkı dirayetle kullanacak olgunluktadırlar. Bundan kimsenin şüphe etmeye hakkı yoktur.

Öğretmenler niçin tek Sendikada birleşmiyor?

Öğretmen sendikacılığı başlangıçta bazı meslekdaşlarımızca yanlış anlaşıldı. Öğretim kesimlerine göre sendika kurmanın daha iyi olacağı sanıldı. Halbuki tek işverenimiz var. Bir tek bakanlığa bağlıyız. Münasebetlerimiz onunla olacaktır. Sorunlarımız, mali, hukuki, sosyal; hep aynıdır, aynı prensiplerle çözülecektir. Sendikacılıkta üye sayısı ve mali güç çok önemlidir. «Kasa ve Kafa Birliği» diyorlar. Kurulmuş ufak tefek sendikalar büro giderlerini bile karşılayamaz haldedirler. TÖS bunu önlemek için çalışıyor.

Sendika, Öğretmene ne verecek?

Bunun cevabı Tüzükte ve Kanununun 13. maddesinde vardır. Tüzük kısadır. Genişleteceğiz. O vakte kadar şu özet bilgiyi verelim: Sendika, önce öğretmenin geçim şartlarını yükseltmek için çalışacak. Anayasa'nın özünde ve sözünde yer alan mali ve sosyal haklarımızın yerine getirilmesi için çaba gösterecek. Bir kısım tedbirleri Devletin alması gerekiyor. Sendikamızın bizzat alacağı tedbirler de vardır. Kooperatifler kuracak işletmeler açacaktır. Sayımızın 100.000 olduğunu düşünün. Aylık ödentimiz 500.000 lira yapar. Yılda 6.000.000 TL. eder ki bu parayla iki üç yılda büyük işler yapılabilir. 400.000 üyeli Türk-İş Konfederasyonunun yıllık geliri beş milyondan azdır. Ama Türk-İş bugün Bakanlar Kurulu ile bir masaya oturup iş görüşmeleri yapıyor. Sağlık müşküllerimizin giderilmesi, okuyacak çocuklarımıza yurt sağlanması, yarın bunlar küçük işler kalacak. Fakat ilk olarak hiç değilse, öğretmenlerin Almanya'ya işçi olarak gitmelerine engel olacağız. Mesleğimizi, çocukların imreneceği hale getireceğiz. Ayrıca, milletimizin eğitim sorunlarının çözülmesinde eğitimin yurt çıkarlarına ve gerçeklerimize uygun olarak geliştirilmesi konusunda etkin olacağız. Toplayacağımız ciddi ve bağışsız Şûralarla programlarımızı, metodlarımızı olgunlaştıracacağız. Bugüne kadar öğretmen olmayanların, hattâ Türk olmayanların yaptığı bu işi kendimiz yapacağız. Yasalar bize bu yetkiyi ve sorumluluğu vermektedir. Ama bunun için bir araya gelmek, bir ülküde anlaşmak şarttır. Bir bölge toplantısında bir soru so-

rulduğu zaman, bir üye, «Bugün sendika bize ne verecek sorusunu sormanın günü değildir, biz sendikaya ne vereceğiz? Onun günüdür.» diye konuşmuştur. Üstelik, sendika verecek hale gelmiştir, vermektedir.

Üye olmayanlar Sendikanın sağladığı haklardan yararlanacak mı?

Sendikanın gayretiyle bir kanun çıkarılır ve bu kanun meslekdaşlara yeni faydalar getirirse, bundan bütün öğretmenler yararlanacaktır. Ama sendika kendi imkânlarını kullanarak bazı avantajlar sağlamışsa, bundan yalnız sendikali öğretmenler, yani üyeler yararlanacaktır. Ayrıca Sendika, üyesi olmayan meslekdaşlarına direkt yardım yapamayacaktır.

İlkokul Öğretmenleri Sandığı ne olacak?

İlkokul Öğretmenleri Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığının çalışmalarından ve yönetiminden genel bir şikâyet vardır. Bu sandık özel bir kanunla kurulmuştur. Eğer Sendikalar, Sosyal Sigorta sorununu çözecek güveni verirse bu sandığın kapatılması veya devri konusunda mücadele yapılabilir. Emekli Sandığı bile fonksiyonunu gerektiği şekilde yapmamaktadır. Bütün bunlar bir öğretmen uyaklığını gerektirmektedir. Sesimizi çıkarmadığımız sürece daha da «yararsız» olabilirler. Ve bu iki konuyu iyice halletmedikçe, Sosyal Sigorta işine el atmak da maalesef çok zor olacaktır. Çünkü öğretmenin maaşından üçüncü bir parça koparmak zoralmıştır. **Hayat şartlarının** ağırlaşması, meslekdaşlarımıza dayanılmaz bir geçim sıkıntısı vermektedir.

Sendika şubelerine birer lokal yapabilir miyiz?

İhtiyaçlarımız çoktur. Bunları sıraya koymak, imkânlarımıza göre birer birer ele almak, bu arada Şubelerimize birer çalışma, toplanma ve misafir kabul etme yeri sağlamak; düşüncelerimiz arasındadır. Ama işe nereden başlamalı, hangi ili veya ilçeyi önce ele almalı, hangi ilkelerle çalışmalı; bunları Kongre-
de kararlaştırmak en doğru yoldur.

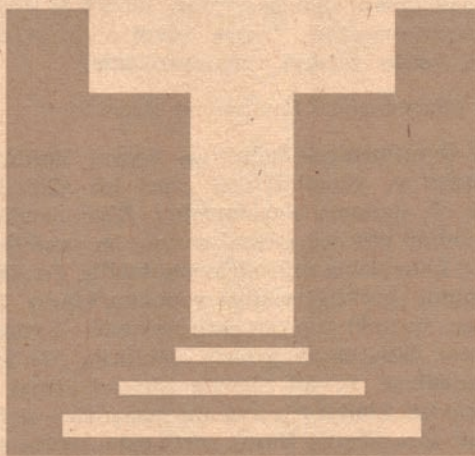
Öğretmenlik Dışındaki Eğitimcilerin durumu ne olacak?

Dersaneden alınıp Halk Eğitiminde, Beslenmede, Ders Araçlarında ve buna benzer işlerde çalıştırılan meslekdaşlarımız var. Bunlar Personel Kanunu içinde nasıl bir işlem göreceklarini me-

rak etmektedirler. Haklı olarak bazı endişeleri vardır. Tüzükleri tartışırken bunları da ortaya atacağız. Sendikamız onların da sendikasıdır. Kurduğumuz komisyonlarda bu meslekdaşlarımızın temsilcileri vardır.

Genel Merkez ödentileri çok değil mi?

Genel Merkez, üyelerden kesilen ödentinin % 60 ını alıyor. Bu oran kimine göre çok, kimine göre azdır. Bugünkü yöneticilerin bu konuda yapacağı bir iş yoktur. Meseleyi Kongrede ele alıp karara bağlamak gerekir.

TÜSTAV

YÜRÜTME KURULU ÜYELERİ

Fakir Baykurt
F. Ertuğrul
Hasan Erdoğan
Aydın Aydemir
İsmet Baran
S. Eyüboğlu
Ömer Aslan

YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

Rüştü Bozkurt
N. Feyzioğlu
Nafiz Şentürk
Fatma Lâyık
A. Kaya Turan
Nabi Çınar
Tevfik Yılmaz
İ. Safa Güner
Cahit Alican
Mustafa Şanlı
Fevzi Çimen
Çetin Özek
Maksut Doğan
Mehmet Özgüçlü
Hayati Erdönmez
Mehmet Soydaş
Mehmet Öztekinyiğit
Ekrem Kabay
Nihat Ersin
Necdet Sözer

DENETLEME KURULU ÜYELERİ

Dursun Kut
Hamdi Konur
Rifat Kelecioğlu

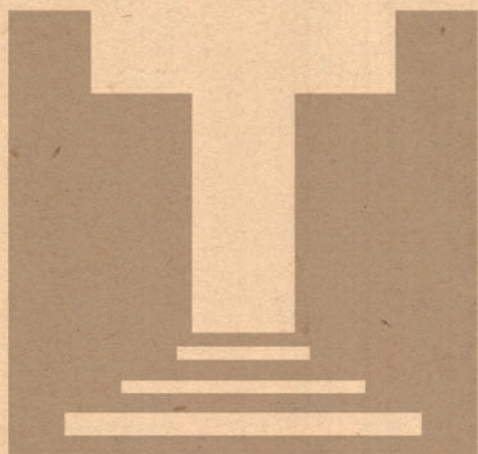
ONUR KURULU ÜYELERİ

Rauf İnan
Şükrü Kapucu
Erdoğan Güney
Cahit Öztelli
Osman Akol

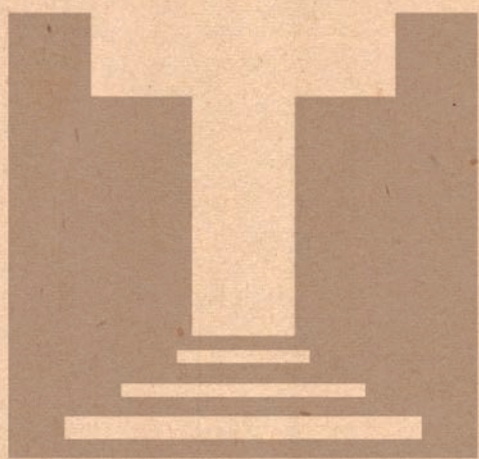
TEMSİLCİLER

Talip Apaydın
Mete Sındır
Osman Bolulu
Osman Akol

TÜSTAV

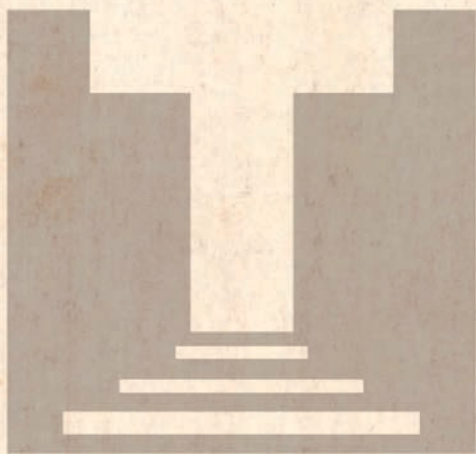
TÜSTAV

TÜSTAV

TÜSTAV

TÜSTAV

Fiati : 5 Lira